

m

FACULTAS

Rndissimi Patris Commissarij Generalis.

FRATER CHERUBINUS à Nardo Strictioris
Observantiae Minorum S. P. N. FRANCISCI S.
Theologiae Lector Emeritus & in Univerſa Cilmon-
tana Familia tam Observantium quam Reforma-
torum Commissarius Generalis & Servus.

Dilecto Nobis plurimum in Christo Reverendo
Patri ANTONIO WĘGRZYNOWIO Noſtræ Refor-
matæ Provinciæ Minoris Poloniæ Theologo, &
Ministro Provinciali Actuali, Salutem &
Seraphicam Benedictionem.

Tuo deſiderio honeſto inhærentes, harum vigo-
re, Tibi concedimus, quatenus opus jam ap-
probatum & impreſſum, cujus titulus eſt ASCETI-
CA THEOLOGIA &c. Typis denuò dari cu-
res, & valeas: ſervatis alias ſervandis. Vale.

D. Roma ex Ara Cali D. 11. Marti: A. 1708.

Fr. CHERUBINUS à Nardo Comm: Gen:

mpp.

*De Mandato ſua Rege-
ndiſſima Paternitate Fr.
SERAPHINUS de Parabita
Lector Emeritus, & Se-
cretarium Generalis.*

mpp.

APPRO:

Handwritten notes: B. J. Gen. B. II. 3

APPROBATIO.

THEOLOGIAM ASCETICAM, *Menti D. BONAVENTURÆ DOCTORIS SERAPHICI confor-*
mem. Sacri acquirende perfectionis Religioſe mo-
di intertextam, & elevato labore Admodum
Reverendi P. CHRYSOSTOMI DOBROSLIESCII
Ordinũ Minorum Reſormatorum in Provincia Polo-
na Patri, concinnatam legi, quæ cum doctrinam
in ſe eam contineat, quã uniuerſi ad recolligenda
cum ſalutari anima fructu DEI Beneficia excitantur,
& in virtutibus aſceticis, amore vita contem-
plativa, ac ſerventi ſervitio DEI radicantur, di-
gnam adinveni & approbavi, ut propter ſpiritu-
alem omnium utilitatem typũ mandetur. Datum
in Collegio Majori Academix Cracoviænſis.
Die 1ma Auguſti. Anno Domini 1703.

M. PETRVS PRACZLEWIC
S Theologia Doct & Prof: Ecclē-
ſia Collegiate S. FLORIA-
NI ad Cra: Dec: in Dioceſi
Crac: Librorum Cenſor.
 mpp.

C E N S U R A T H E O L O G O R U M .

EGo infra scriptus legi diligenter librum
hunc cui titulus THEOLOGIA ASCE-
TICA, Autore Reverendo Patre Fr: CHRYS-
SOSTOMO DOBROSIELSCIO Provinciæ Nostræ
Reformatæ Minoris Poloniæ Ordinis S.P.N.
FRANCISCI, Patre, & meo olim (ac alio-
rum per complures annos) Novitiorum Ma-
gistro: qui cum antea in vivida adhuc æta-
te ejusdem tituli & materiæ librum, diffu-
sius ab Ordinarijs Diœcesis Cracoviensis ac
Nostræ ejusdem (ut supra) Provinciæ Cen-
soribus Theologis approbatum, ac plurimo-
rum tum Nostrorum, tum aliorum Religio-
rum, alias quorumvis perfectioni Christi-
anæ imo & Religiosæ Studentium profectu
comprobatum Typis edidisset: tandem in-
laudabili senectæ & declivi vitæ mortalis,
telam dierum suorum videns concentrari, in
centro mortalitatis suæ, concentravit & ipse
ac redegit opus primigenum in opusculum,
hoc non aliqua inutilia aut non profutura
rescindens, sed aliquali forsan eorum ad quos
(extra Ordinem & Institutum nostrum liber
ille perveniret) fastidio occurrendo. Cui

Opu-

Opusculo (præterquam quod lac quo ipse
nutritus sum, nefas sit reprobare) insuper
fidelitate Theologica & Censoria, quâ libens
& obsequens Concilio Tridentino obligor,
subscribo; & dignum qui Typis & luci pu-
blicæ tradatur, utpotè practicum & directi-
vum mentis & affectûs, naturaliumquæ pas-
sionum regulativum, & omnivagarum (sci-
unt viri spirituales quid loquar) velleitatum,
ad certam orbitam viæ & vitæ veræ redacti-
vum, censeo. *Dabam in Conventu Nostro Cra-
coviensi ad Sanctum CASIMIRVM Die 18. Iulij
Anni 1703.*

Fr: FLORIANVS SPYZTCCIVS

Ordinû Minorum Reformatorû

*Prov: Minorû Polonia Diffi-
nitor, & S. Th: in Conv.*

*Crac. Lector Actualis.
mpp.*

Librum THEOLOGIAE ASCETI-
CAE, post primam editionem compen-
diosiori methodo concinnatum, ab ipsomet
Authore Rŭdo Patre CHRYSOSTOMO
DOBRŌSIELSCIO Ord: Min: Reformatorũ
Provincia Minoris Poloniae Patre, & exi-
mij Spiritũs Novitiorum (olim) Magi-
stro, Superiorum Authoritate precipiente,
attentè legi, & perlustravi. Hic cum ni-
hil disponum S. Catholica Fidei, aut bonis
moribus contineat; imo potius totum quid-
quid instituendo novo homini qui secun-
dum DEUM creatus est, quidquid instru-
endo vel instaurando Spirituali pratio ne-
cessarium & conveniens est, clarè & pra-
clarè doceat: ideo ut luce publica donetur,
illuminaturus plurimos, dignum censeo.
Dabam Cracovia ad S. CASIMIRUM
die 26. Julij Anni 1703.

FR: AUGUSTINUS STANIEWSKIUS
Ord: Min: Reform: in Convi:
Cracoviensis S. Theologiae
Lector mpp.

PRO.

PROLOGIUM.

Theologia quæ ex vi nominis est notitia
DEI; multiplex habetur, ut potè Scholasti-
ca, Moralis, Scripturalis, ac Mystica seu Asceti-
ca: quarum tres priores, tum ad defensionem
fidei Orthodoxæ, tum ad directionem consci-
entiarum, tum ad profundius cognoscendos
varios sensus S. Scripturæ, non diffiteor esse
Ecclesiæ CHRISTI summè perutiles. Cæterùm
Theologiam Mysticam seu Asceticam, his tri-
bus esse fructuosiorē dicere ausim, per quā
homo ad notitiam DEI Divinorumq; propius
(quia curiosis intermissis speculationib⁹) acce-
dit; intimius (quia totis viribus animæ in-
tellectus & voluntatis) sacris illis additis se
insinuat, cognitis veritatibus firmitus (quia
ipsis anagogiis & sollicita virtutum praxi)
inhæret. Porro & si pro synonymis ple-
rumq; habeantur Ascetica & Mystica The-
ologia, tamen non incongruè Author in
sua priori editione eas inter se differre no-
tavit. imo. Quia *ascetica* habet cognitio-
nem divinorum effectivam, ordinario mo-
do acquisitam, mediā nimirum cognitione
discursivā ac intellectivā; imò etiam ha-
bet extraordinariè menti humanæ venien-
tem;

tem; qualem puta esse non solum secundum quid, verum etiam absolute seu simpliciter infusam; sed nonnisi per accidens, quæ scilicet in modo operandi non excedit ordinariam: & huiusmodi cognitio affectiva, alias vocari solet sobrie experimentativa, seu experimentalis. *Mystica*. vero habet notitiam affectivam extraordinariam; ut potè per se simpliciter infusam; quam alias vocant ecstaticè experimentalem, nullius pura oratione seu sermone explicabilem. 2do differunt inter se, quia Asceticæ Theologiæ natura est, contemplari divina ordinariè tantùm, & activè seu operativè se habere in DEVM, dum inter illum & animam rationalem sobriam vult efficere unionem. Mystica vero extraordinariè DEVM contemplatur, necnon passivè & cooperativè solum habet se in DEVM, dum inter illum & humanum spiritum ecstaticam unionem celebrare intendit. 3to. Quia per Asceticam Theologiam (quæ est propria ac specialis disciplina cujuscunq; instituti Religiosorum; nam tractat de omnibus ijs, quæ peculiariter sunt tam de necessitate, quam de perfectione illorum statûs & vocationis) rectè itur ad Mysticam. Unde *ascetica The-*

PROLOQVIUM. 3

ologia *large* nimirum sumpta nihil aliud est, quam claustralis disciplina, Regularis observantia, studium virtutum, notitia mortificationis internæ, & usus bonarum operationum, DEI quæ ac divinorum sobriè sapientia scientia. *strictè* verò accepta, solam significat sobriam sapientiam, seu sobriè sapientiam divinorum scientiam, secundum quam definit in Mysticam Theologiam, ut potè *large* sumptam, ita ut etiam primus gradus ejus esse dicatur. *Mystica* autem Theologia, vel alias arcana Theosophia *strictè* nimirum ac propriè sumpta, idem est quod secretissima ac Sacratissima (juxta nominis sui significationem) DEI Sapientia, seu sapida & ecstasica divinorum notitia, scholasticis scriptoribus & Asceticis Theologis minimè perspectas, ipsis paucissimis duntaxat, solisq; selectissimis spiritualibus viris divinis revelata, cæteris quamvis studium perfectionis diligentibus, ab ejus participatione exclusis. Cum ergò per imperfecta ad perfectiora, per viam & media ad terminum finemq; tendendum sit, pro feliciori ac faciliiori progressu in via religionis perfectionis hic Ascetica Theologia nonnihil complaudanda assumitur. DEI autem erit, spiri-

TRACTATUS I.

tūsq; ejus, qui facienti quod in se est, non denegat gratiam, spiratq; ubi vult, hæc ordinaria exercitiorum decurrenti studia, illius extraordinariæ notitiæ aperire ianuas, & in intimiora Theologiæ, quæ strictè Mystica dicitur, introducere

Synopsis Operis.

Dividitur in Tractatus *imū* est, de modo mentaliter orandi, in generali & particulari *2dū*. in quo testamentum animæ, seu Pacta anagogica. *3tū*. de Præsentia DEI conservanda. *4tū* Iconismus virtutum, *5tū*. Recollectionis quotidianæ & Ordinariæ. *6tū*. De tentationibus cum remedijs earum.

TRACTATUS I.

De modo Orationē mētalem instituēdi. INTRODUCTIO.

Introductionis partes sunt quatuor. *1ma*. Definitionem. *2da* Materiam *3ta*. Modum meditandi. *4ta*. Ordinem demonstrat.

Quo ad 1mū. Oratio mentalis (præxim fidei Myſteriorum æceticè meditandi complectens) definitur. Quod sit instrumentum præstantissimum, necessarium, vtilissimum, ac DEO acceptissimum, acquirendæ Christiænæ perfectionis, ipsiusq; DEI ac divinorum experimentativæ notitiæ; in qua consistis

INTRODUCTIO.

9

ſiſtit ratio Aſceticæ & Myſticæ Theologiæ.

Quo ad 2dum. Materia Orationis duplex *Com-
munis ſeu Remota.* quæ omni Theologiæ competit,
& remotè diſponit voluntatem ad amandum DEVM.
Et hæc eſt S. ſcriptura, imo omnis creatura. Aſce-
ta enim poteſt elicere bonum, etiamſi ex malo,
ſicut apis ex luto ceram. Ex peccatore elicit m-
ricordiam DEI, ex dæmone juſticiam, ex infero
averſionem à malo. *Specialis ſeu Proxima.* quæ ef-
ficaciter nos inflāmat ad amandum, timendum DEVM,
& imitandum. Talis eſt Paſſio CHRISTI, & qua-
tuor noviffima. Quia hæc plus & propinquius quam
cætera nos tangunt & concernunt.

Quo ad 3tum. Oratio mentalis duobus modis in-
ſtituitur. *1mo.* Sigillatim ac membratim, pūcta My-
ſterii conſiderando; ſed in hoc intellectus magis o-
peratur conſideratione, quam voluntas affectu *2do.*
Simul totum Myſterium intellectu apprehendendo,
& voluntate excitando, affectus æſtusq; eliciendo.

Quo ad 4tum. Ordo & modus optimus dividen-
do in dies ſeptimanæ materiam meditantiam. Die
Dominico mane, aſſumatur ad meditantium Myſte-
rium CHRISTI Paſſionum & aſſionum in orto.
Vesperī vero, Myſterium beneficiorum DEI.

Feria 2da mane. Myſterium proditionis & com-
prehenſionis CHRISTI, & paſſionum in domo Cai-
phæ uſque ad lucem, Vesperī, de Peccatis.

Feria 3ta mane. Myſterium calumnioſæ accu-
ſationis CHRISTI coram Pilato, & irriſionis ab He-
rode. Vesperī, de Miſeriis.

Feria 4ta mane. Myſterium flagellationis CHRI-
STI, Vesperī, de Noviffimo mortis humanæ.

Feria 5ta mane, Myſterium Coronationis CHRI-

STI spinea coronâ. Vesperî, de Novissimo Iudicij.

Feria 6^a mane. Mysterium Crucis bajulationis. Vesperî, de Novissimo Inferni.

Sabbato mane. Mysterium Crucifixionis CHRISTI, inter duos latrones. Vesperî, Mysterium gloriæ celestis. Quolibet die Communionis, Mysterium Sacrosanctæ Eucharistiæ.

P R A X I S.

Mentaliter Orandi.

O Ratio Mentalis tres habet partes. Preparationē, Meditationem & Conclusionē. Preparatio tribus constat particulis: *1^{am}* constituit apprehensio præsentis Omnipotentis DEI, illiusq; submissâ mente adoratio & confessio. Quod per tales potest fieri actus. Te unum in Trinitate Personarum, & Trinum in Unitate substantiæ pronus adoro. Te Dominum meum, & DEUM meum fideliter confiteor. *2^{am}* particulam constituit, Imploratio celestis auxilij ad repellendas tentationes mentem, distrahentes, ac studium orationis perturbantes; gratiæ æquæ divini intellectum illuminantis & voluntatem commoventis ad devotè orandum, ac imitantis ad fugienda mundana & insequenda celestia. Cujus rei tales esse possunt actus. Adjuva me & salvus ero, & meditabor in justificationibus tuis. Faciem tuam illumina super servum tuum, & doce me justificationes tuas. Mentem meam imple superna gratia ad contemnendum mundum, meq; ipsum abnegandum, & ad celestia magis ac magis cognoscenda & appetenda. *3^{iam}* particulam constituit applicatio mentis & imaginatio-
nis

INTRODUCTIO. 7

nis ad Mysterium seu Objectum de quo instituen-
da est Meditatio.

Meditatio tribus item particulis constat, quarum
primam constituunt Considerationes intellectus :
alteram verò atq; tertiam Affectus & Actus Vo-
luntatis.

Considerationes quidem cujuslibet Mysterij seu
materiæ ad meditandum venientis sex assignantur.
Vti sunt: Quis, Quæ, A quo, Pro quo, Quomodo,
Quam ob causam. Affectus autem & Actus mul-
tiplicantur magis vel minus, pro opportunitate,
ac devotione orantis.

Idem quippe sunt Considerationes juxta sui no-
minis Ethymologicam significationem, quod consi-
derantis rationis ita dictæ recogitationes veritatum,
alicujus Mysterij ad meditandum assumpti, jam sci-
licet ante hæc per quæcunq; studia intellectiva in-
ventarum.

Affectus verò idem sunt, quod motus voluntatis
necundum efficacis, ut pote passivè se habentis, ex-
citati ab objecto spirituali cum gratia DEI præve-
niente, ad aliquid fugiendum, quod est DEO exo-
sum, & inveniendum, quod est DEO gratum.

Actus denique idem sunt, quod motus voluntatis
efficacis, ut pote activè se habentis, gratiæ au-
xilij comitantis cælitus adjuti, atq; in DEUM, ut
summè honorabilem, amabilem, imitabilem, lau-
dabilem directè elevati. Ac inde dicuntur actus
Anagogici, id est affectus sursum acti, vel sursum
ducti. Anagogia enim juxta D. Bon. dicit sursum
actionem, seu sursum ductionem. Vbi autem hu-
jusmodi actus evaserint ferventes, ac sapore virtu-
rum Asceticarum satis fuerint conditi, jam ab Asce-

tis alternatim dicuntur actus affectuosi, id est fervidi ac inflammati, & affectus actiui, id est activitate sua mentis humanæ asceticè purgatæ menti Divinæ Unitivi.

Nota 1da. quod meditatio ingrediens Orationem, non est intellectiva sed affectiva. Meditatio namq; intellectiva dicit inquisitionem veritatum alicujus Mysterij, prius propter ipsum scire ab Ascetis extra Orationem exercendam per studia *videlicet* piarum lectionum, per instructiones Magistri Spiritualis, per conferentias cum spiritualibus personis, per operationes seu discursus proprii intellectus; ac demum per documenta S^ce Scripturæ & SS. Patrum. De hac Meditatione est illud *Ps. 118.* super omnes docentes me, intellexi, quia mandata tua quæsi.

Meditatio autem affectiva, dicit inquisitionem piarum affectionum per studiosas recogitationes alicujus Mysterij veritatum, earumq; ad meditantis conscientiam reflexionem; à qua stimulata voluntas, pius concipit affectum, qui citò excrefcit in ipsum actum Divini *scilicet* amoris, peccatorum detestationis, aliosque similes. De hac Meditatione illud est *Ps. 18.* Meditatio cordis (id est affectus) mei, in conspectu meo semper. Et *Ps. 38.* Concaluit (pia affectione) cor meum intra me, & in meditatione mea exardescet ignis (actuum magicorum.)

Nota 2da. quod affectiva Meditatio (juxta D. Bon.) est quasi mediæ animi actio, id est omnium virium animæ rationalis exercitatio. Nam ad formandas considerationes & concipiendos affectus, & producendos actus tota anima nostra debet esse intentâ.

INTRODUCTIO.

9

intenta secundum omnes suas vires. Vti sunt Ratio, Synteresis, Conscientia & Voluntas. Vbi enim v. g. de Inferno, vel Gloria celesti meditatio instituitur Ratio proponit: Quis condemnabitur? vel Quis salvabitur? *Synteresis* vel alias Intelligentia simplex per Meditationes intellectivas instructa responderi Damuabitur, habens hæc signa N. N. reprobationis. Vel salvabitur, habens signa huiusmodi N. N. prædestinationis Ratio tali responsione accepta atq; recogitata convincitur ejus veritate: quam protinus reflectit ad conscientiam suam, cum qua examen constituit de homine suo, habearne huiusmodi recensita signa nec ne? *Conscientia* vti suorum malorum & bonorum conscientia, quod verum sit fateatur, eoque ipso stimulat voluntatem, quatenus altera signa fugiat, altera insequatur. *Voluntas* inde pio commota affectu mox actu ipso sursum elevata, detestatur coram DEO causas reprobationis, & orat sibi dari cælitus causas prædestinationis.

Nota denique Quod Oratio Mentalis dum est in acquirendo (qualem puta esse Incipientium) habet Meditationem affectivam, opus spiritus pugnantis: dum vero est in esse acquisito (qualem puta esse proficietium & perfectorum) habet contemplationem ordinariam, opus spiritus quiescentis. Meditatio quidē considerans ac recogitans veritates Mysteriorū fidei aspicit illas per aliud, vel alias. Sentitur ipsis propter aliud; quod puta esse propositiones ex natura sua magis notas, similitudines, probationes, testimonia S. Scripturæ, atq; documenta SS. PP. quibus ratio convincitur, & voluntas in obsequium CHRISTI captivatur, ac sensum ipsius amore inflam-

As

matur.

mat. Contemplatio verò easdem veritates recogitans simpliciter (id est absque huiusmodi alio) eas iunctetur; & voluntas amore celesti satis inflammata, protinus celeri volatu ad suum suorum transfertur in DEUM.

Conclusio tribus etiam constat particulis. *1ma* continet septem actus petitionum Dominicæ Orationis, mente sursum ducentas: quatum ordo (iuxta D. Bon.) inverti potest, quatenus gradatim procedatur à novissima scilicet ac minima, usque ad supremam atque nobilissimam petitionem, excopto exordio, quod mentem attentam DEO facit, quodque huiusmodi est: Pater noster qui es in celis, *id est* Pater ad extra, qui es vnus ac Trinus DEUS, cuius filij sumus, non per naturalem generationem, sed per spiritualem regenerationem ac adoptionem. *Noster*, qui sumus in domo Ecclesiæ tuæ unanimiter tuo beneplacito conformes. *Qui es in celis* per gloriam, & in animabus iustis per gratiam; quæ ad instar corporum celestium secundum suas conscientias sunt claræ secundum propolitas bona stabiles ac firmæ, secundum habitus ornate stellas virtutum, secundum charitatem semper mobiles ac in bonis seu virtuosis operibus proficientes.

Altera pars petitionis Libera nos à malo. id est. Salva nos. Tum ab omni potestate diabolica, in qua detinentur hîc omnes impiè agentes, & illic omnes æterna supplicia perferentes. Tum ab omni peccato recidivationis & lapsus; quod de dono tuæ gratiæ detestamur. *adeo.* Et ne nos inducas in temptationem id est, non permittas nos eatenus tentari, tum per Satanam transfigurantem se in Angelum lucis, tum per dæmonum meridianum,

INTRODUCTIO.

11

ut prorsus decepti specie spiritualis boni, aut melioris clementia, aberremus infeliciter à via tæ veritatis ac iustitiæ. Non permittras irem contra nos prævalere nostrasmet passiones atq; concupiscentias, nè illis debilitati, deficiamus in studio vitæ spiritualis, tandemq; pereamus, *31a. Et dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.* id est. Ita ignosce nobis delicta nostra, quibus te quodocunq; offendimus, tum ratione culpæ mortalis & venialis, tum ratione pænæ æternæ, ac temporalis hujus futuriq; sæculi, sicut & nos tua adjuti gratiâ ignoscimus nostras offensas ac injurias adversariis inimicisq; nostris, nullam ex eis coram te, & coram hominibus satisfactionem requirentes, tam in præsentia, quam in futuro sæculo. *32a. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie* id est. Concede ut cunctis diebus nostris, cum debita præparatione recipiamus panem nostrum supersubstantialem, cælitus nobis donatû, Corporis CHRISTI Domini ac Salvatoris nostri. Concede item, vt anima nostra percipiat semper Panem spiritualem cælestis illuminationis & inflammationis, gratiq; sanctificantis abundantioris, ex apprehensione verbi tui Divini, audiri nimirum, lecti, & inspirari. Concede tandem nobis panem corporalem in debita sufficientia, hac die præsentis vitæ (per quam intelligimus omne illud instans, quo nostra mortalitas conservatur vt est victus alimentus, & domicilium) ad serviendum tibi commode absq; mundana sollicitudine. *33a. Fiat voluntas tua sicut in Cælo & in terra.* id est: Fac tua gratia efficaci, vt sicut cælites complere voluntati tue Divinæ conformes in æternum existant, ita &

nos

nos terrigenæ eidem plenè conformemur, tam secundum legem præcepti, quàm secundum legem consilij in fugiendis videlicet malis, prosequendis bonis, & sufferendis adversis. *6ta. Adveniat regnum tuum.* id est: Præsta ut regnum tuum Ecclesiæ militantis omnib⁹ infidelium regnis quam primum dominetur suo spirituali regimine. Præsta, item, ut in regno tuo nostræ Congregationis Minoriticæ, non regnet aliqua Regulæ Seraphicæ prævaricatio; sed vera formalis ac spiritualis observantia; sed Ascetica proprii amoris atq; propriæ voluntatis, proprij q; judicij abnegatio, sed perfecta D.N. I. C. imitatio. Præsta tandem, vt Regnum tuum Ecclesiæ triumphantis quàm citissime compleatur: in quo gloriose & absolute tu solus regnaturus es absq; ullo adversario: in nobis quidem famulis tuis per gratiam, & gloriam, in inimicis verò ac legis tuæ transgressoribus, per justam punitionem sempiternam. *7ma Sanctificetur nomen tuum.* id est. Clarificetur quanto citius apud nos mortales in toto orbe terrarum sanctitas Nominis tui Divini (quæ est vna in substantia, & Trina in Personis) per tuæ Fidei, spei, & Charitatis practicam cognitionem; ut ab omnibus nobis ubiq; locorum vnanimiter perpetuo adoretur, glorificetur, magnificetur, & superexaltetur. Clarificetur item apud temetipsum in nobis famulis tuis Sanctitas Nominis tui per donum claræ visionis, securæ tentationis, & jucundæ fruitionis; ut tandem æternè beati, invicem nobis gratulantes exultemus & dulcè canamus.

Ecce

INTRODUCTIO.

13

Ecce quod ante credidimus;
 Quod diutinè speravimus,
 Quod continuè dileximus,
 Iam nunc ipsum clarè videmus;
 Iam securè modo tenemus
 Iam glorià fruimur ejus.

3da. Conclusionis particula. Obsecrationem DEI humillimam ac ferventissimam continet, pro obtinenda cælesti confirmatione omnium actuum voluntatis nostræ in presenti oratione elicitorum. Cujus quidem obsecrationis sit hujusmodi Actus ex Ps. 67. Confirma hoc DEUS, quod operatus es in nobis, id est: Obsecro Domine DEUS, quatenus confirmare digneris hos omnes actus nostros, per gratiam tuam subsequenter, quos operatus es in nobis servis tuis per gratiam prævenientem, atq; nobiscum per gratiam concomitantem. Confirma obsecro, obsecro, obsecro per tua omnia sacra. Amen, Amen, fiat, fiat.

3ta. particula Conclusionis habet perpetuam præsentis Orationis continuationem; nam oportet semper orare (ut habetur Luc: 18.) & non deficere, ac item monemur 1. Thes. 5. sine intermissione orate. Illi autem secundum SS. PP. semper & sine intermissione orant, qui semper benè agunt, id est, qui continuo præceptis DEI obediunt, operibus pietatis seu misericordiæ diligenter insistant, vota ceteraq; obligatoria suæ professionis studiosè implent, in mortificatione passionum ac vitiorum suorum, & in exercitio virtutum jugiter proficiunt, occurrentibus quibuscunque tentationibus strenuè resistunt, jaculatorijs Cælo oratiunculis sæpissime vim faciunt, ac tandem horis destinatis eandem orationem quotidie restaurant.

Nisi

Nota. Quatuor esse impedimenta Orationis mentalis *immo est.* Culpa merdeas, tam scilicet realis, non deleta per penitentiam, quam ficta, per scrupulosam conscientiam. *adum.* Cura pungens. id est: nimia sollicitudo animi de acquirendis quæ inaniter amantur; ac de cavendis; quæ vanè timeantur. *gium.* Sensus egens, puta, dormitione, calefactione, refrigeratione, potu, cibo, sanatione. *gium.* Phantasmata irruentia, id est: Species seu imagines eorum sese representantes animo, quæ vidimus, audivimus, egimus, sustinimus. Vel quæ speramus, desideramus &c

Nota item. Quatuor esse quæ promovent studiū Orationis mentalis *immo est.* Iuge desiderium proficiendi in vita spirituali, in gratia DEI, in imitatione CHRISTI. *adum.* Frequens renovatio presentis Divinæ per mentis crebro in Cælum elevatas directiones. *gium.* Omnium nostrorum studiorum, negotiorum, intentionum ad maiorem gloriam DEI, ordinatio. *gium.* Lectio piorum ac spiritualium librorum, conferentiarum, spiritualium usus, exercitatio mentis in meditationibus Divinorum intellectivis.

Nota tandem esse alium modum mentaliter orandi, qui juxta communem usum Ascerarum sex partibus constat: quarum est *ima.* Preparatio nimis faciens mentem divinis, ipsique attentam. *ada.* Lectio devota meditationis materiam præbens. *gio.* Est ipsa Meditatio, cujus est recogitare piam lectionem, illiusq; sensum reflectere ad mores, affectiones, ac studia meditantis; & scrutari diligenter utrum nam hæc recensita, conformentur sensui lectionis recogitatæ; ac tandem corrigere quæ sunt

correctione digna, detestari quæ sunt detestanda, insequi quæ sunt insequenda credere quæ sunt credenda, sperare quæ sunt speranda, amare quæ sunt amanda, eligere quæ sunt eligenda: *4ta* pars est, Gratiarum actio. *5ta*: Oblatio. *6ta*. Petitio.

M O D V S

*Mysteria Passionis CHRISTI asceticè
meditandi.*

* **Q**uoniam dictum est supra, tertiam particulam, præparationis ad Orationem mentalem, esse applicationem mentis. & imaginationis ad Mysterium seu Objectum de quo instituenda est Meditatio. Passionis autem CHRISTI Mysteria sunt per dies distributa, de quo supra, ideo pro iuvando aliquo modo imaginatione, & clariori apprehensione Mysteriorum, ejus placuit (propter imperfectiores & incipientes) nonnulla subsidia & adminicula ex circumstantijs Historiæ apponere, priusquam descendamus cum Authore ad Considerationes.

Die Dominico, CHRISTUS in horto Apprehensus de illa verba: cepit pavere & mæstus esse; deinde procidentem CHRISTUM in terram reliquitissimè orantem, extreme agonizantem, & violentissimè ob tremorem cordis, ossium & juncturarum (ut notat S. Justinianus) apertis totius corporis, sudore ordinario deficiente sanguinem sudantem copiosè; tanquam fontem decurrentem super terram; cujus guttas S. *Bergitta in revel. novæ* 113225. & sic sine omni adiutorio humano, exanimem penè in pulvere mixto sanguine sese volutantem, donec Angelus confortans eum, comperuisset.

* Per totum est additio

Peria

" *Feria 3da.* Captivatio. Apprehende quam inve-
 " recundè rubentibus adhuc sudore sanguineo genis
 " CHRISTI, fetida Iudæ labia proditorium insunt
 " osculum; ad quod recipiendum benignissimus A-
 " gnus Iudæ, qui pusillioris staturæ erat, se inclinat,
 " amicabilem salutat. Apprehende adhuc, quomo-
 " do cum nocturno tumultu commota tota Civitate
 " à ferocissimis & bina allisione sui ad terram exa-
 " cerbatis militibus, tantoq; numero, id est 730.
 " nam tota legio erat, (ut revelatum S. Birgittæ)
 " immaniter projectus ad terram, pedibus tunditur,
 " conculcatur, præter funes, ferreis oneratur catenis,
 " collum manusq; ejus ligantur, trahitur poti⁹ quam
 " ducitur ad Principes Sacerdotum, per vicos, plate-
 " as, fatulentumq; fluvium Cedron, qui penè latrina
 " Civitatis erat, viginti tribus vicibus (ut refert S.
 " Birgitta) per viam allisus terræ, ab eaq; toties fu-
 " ribus & capillis elevatus, in aulis Principum con-
 " fusus, alapizat⁹, consputus, & quæquè indignissima
 " tota nocte à vilissimis hominum passus.

" *Feria 3ta.* Accusatio. Recogita adinventiones
 " calumniarum contra CHRISTUM, testium, falsorum,
 " quos nec tres etiam pro pretio conquirere poterant
 " contra innocentiam ejus. Cogita quomodo clarâ
 " die, longo viarum tractu, ut latro nocturnus pro-
 " clamatus ad curiam spectante populo cum iisdem
 " ut supra illusionibus deducitur, præsentatur, accusa-
 " tur coram Ethnicò Iudice, missus Herodi, ut scur-
 " ra & fatuus ab ipso cum suo exercitu spernitur,
 " exhibilatur; remissus iterum, à Præfide examinatus,
 " stupende in sua causa silet.

" *Feria 4ta.* Flagellatio. Imaginare CHRISTUM tot
 " jam ictibus conquassatum columnæ vno & medio
 cubi-

cubito à terra elevata, ut circum circa corpus to-
tum plagis pateret, in foro turpiter denudatum,
alligatum, flagellari acerbissime *mò.* quia secu-
dum plures, per vnam & mediam circiter horam,
ado quia ab alternatim succedentibus sibi condu-
ctis pretio militibus; quidem secundum revel. s.
Magdal. de Paz. num. 60. erant. *3110.* quia plagis
numerossimis num. 6666. (ut refert S. Birgitta)
Tandem considera rescisso tunc cadentē in terram,
& inter profluvia sanguinis, calcataq; sacræ carnis
suz particulas reptando quærentem tuam tunicam,
malitia Iudzorum ablatam.

Feria 1^a. Coronatio. Statue tibi CHRISTUM,
caput suum venerandum jam lividum, cruentum,
confusum, novo sæculis inaudito subijcientem tor-
mento, scilicet spinæ aculeatæ firmissimis vepribus,
marinis coronæ, quæ manibus etiam carnificum
intangibilis, partim vestibus, partim armatis mani-
cis, sacro ejus capiti hinc & inde, sic vel aliter a-
prabatur, imprimebatur novis semper cum vulne-
ribus. S. Birgitta notavit guttas tum sanguinis
3349. Vestium iſtus ad coronam 40. Vulnera
1000. aculeos cranii terebrantes ad cerebrum,
qui autem hæserunt in cerebro 3. hinc laceratis,
venarum omnium fontibus in cerebro ingentem
copiam sanguinis, ore, naso, auribus effluxisse ob-
servat S. Bonavent.

Feria 6^a. Decretum & bajulatio Crucis. Siste
te mente in illo amplissimo foro, inter millia tot
CHRISTUM blasphemantium, illorum etiam, quorū
mutas referaverat lingvas. Audi improbas voces
Principum, Sacerdotum, Seducatorem proclamantiū.
Cerne iam illusum velut Regem à militibus, jam

" à Pilato cum nequissimo Barabba comparatum;
 " totiq; populo expositum; tandem voce populi &
 " decreto iniusti Præsidis decretum accepisse ignomi-
 " niosissimæ mortis. Vides gravissimæ illi Cruci (nā
 " ut notant plerumq;) * erat longitudinis pedum.
 " 7. latitudinis 3. ligni ponderosioris, nam quercei
 " ut sentit S. Gregor. Niss. libenter jam defulcatum
 " flagellis dorsum supponere, tremulis genibus gra-
 " dientem; pondere presum quinque cadētem (ut
 " S. Birgit.) ubiq; sanguinea relinquentem vestigia
 " & obvia iam iam ultimò dolorissimæ suæ Matri
 " Sine ad quam patientem I per long. civita-
 " tis & suburbiorum itinera altum confendentem
 " montem.

Sabbato Crucifixio. Iam te hic junge beatæ illi So-
 " dalitati cruci adstantium: nudandus erat in facie rā-
 " ti populi iterum IESUS, inconfutib. ranica stricte à
 " capite erat, vnde deponenda vel evelienda ex cere-
 " bro & craniis iterum spineâ corona; nudatur ergo
 " cum novis ob accretam sanguine vestem vulneri-
 " bus: corona iterum eidem restituitur loco, & quan-
 " to magis aberrat manus tortoris à prioribus acule-
 " orum locis, tanto magis sauciatur caput mei Sal-
 " vatoris. En jam crucifigitur; Considera locum, in
 " monte latronum, & in medio latronum *tempus*
 " ipsam meridiem, & Antipalchales ferias, ade-
 " oq; confluxum populorum undique. *Modum.*
 " S. Bonav. in medii sabbato Præputi sude prius
 " CHRISTI pedes & manus perforatas, ut facilior
 " clavo configenti pateret transitus, *Lansber. apud*
 " *Sylber.* dicit: quidam revelatum istius mallei 36.
 " in crucifixione fuisse, cum grandi motu omnium
 " arteri-

* P. Amond. in deser. Quad. ES Sylb. in Eango

arteriarum corporis. Acclavatus cruci CHRISUS „
 tunditur pedibus, & conspurcatur 73. sputis ho- „
 stium [ut revel. B. Birgit.] trahitur cum cruce per „
 saxa subfiliante. elevatur & casu an nequitia tor- „
 torum jam elevatus cum cruce in terram labitur, „
 concutitur [ut revel. B. Veron.] terra tremis, mor- „
 tui resurgunt, luminaria cæli obscurantur, Mater „
 SS^{ma} dolet, ultimas IESUS supplicationes cū cla- „
 more valido & testamenta facit; post expirium „
 latentem adhuc cordis guttam, ex asperso lanceâ „
 latere ingrato profundè mundo. Iam ergo de- „
 scendimus cum Authore ad Considerationes.

CONSIDERATIO I.

Ratio proponit. Quia est qui patitur? *Synterossis,*
 vel alias intelligentia simplex respondet. Pa-
 citur IESUS, filius Ioseph à Nazareth [Ioan. 1. 9.
 41. & 45.] in lege à D^{no} promissus Messias, id
 est Christus, Vnctus, Sanctus Sanctorum, juxta Pro-
 phetiam Danielis. c. 9. Ut consumetur peccatio,
 & finem accipiat peccatum, & deleatur iniqui-
 tas, & adducatur iustitia sempiterna, & impleatur
 visio & Prophetia, & vugatur Sanctus Sanctorum.
 Et paulò inferius. Post hebdomades 64. occideris
 Christus, & non erit ejus populus, qui enim nega-
 turus est. Dicitur autem Christus tripliciter san-
 ctus Sanctorum. 1mo. Quia ipse est Sanctus sub-
 stantialiter ac naturaliter; ceteri verò accidenta-
 liter: nam ut est Filius Dei Vnigenitus, ab æter-
 no à Patre suo sanctificatus est per generationem
 sui; de qua sanctificatione est Ioan. 10. Quem
 Pater sanctificavit [communicando illi suam sub-
 stantialem, naturalem, ac Divinalem Sanctitatem]

& misit in mundum. Vt autem est Filius hominis, sanctificatus est per communicationem sibi Personæ Divinæ Vbi humanitas ejus in instanti suæ conceptionis de Spiritu S. unita est Divinitati in una Persona Verbi. juxta illud *1. an. .* Verbum [quod erat DEUS] Caro factum est. Vel alias, incarnatum est, seu carnem animatam assumpsit; ac ita Christus, est DEUS humanatus, & Homo Deificatus. Eapropter ipse Christus dicit se & Filium Dei, & Filium hominis, ut patet *Joan. 3.* Sic DEUS dilexit mundum, ut Filium suum Unigenitum daret, ut omnis qui credit in eum non pereat, sed habeat vitam æternam. Et *Matth. 16.* Quem dicunt homines esse Filium hominis. Est enim verus DEUS, quem facit sola Veritas Divinæ naturæ, & est Verus homo, quem facit sola Veritas humanæ naturæ: Inde S. Paulus dicit *Phil. 2.* Christum duas habere formas *id est* naturas, formam DEI, & formam servi. Quod etiam S. Mater Ecclesia confitetur in Symbolo S. Athanasij dicens. Est ergo fides recta, ut credamus & confiteamur, quia Dominus noster IESUS Christus DEI Filius, DEUS & Homo est. Et paulo post: sicut anima rationalis & caro unus est homo, ita DEUS & homo unus est Christus, qui passus est pro salute nostra.

2do. Christus Dominus noster dicitur Sanctus Sanctorum, quia ut homo, Sanctus est primitive, ceteri vero participative. Ita enim à Spiritu S. in instanti suæ conceptionis sanctificatus est, personaliter super se requiescente, per infusionem sibi septiformis summæ gratiæ, [juxta *Isai. 11.* Et requiescet super eum Spiritus Domini &c.] ut nullus unquam

vnquam inueniatur in terra atq; in czelo Sanctus ac DEO gratus, qui non participet de ipsius sanctitate, gratia ac meritis, per vsum Sacramentorum, suiq; imitationem; juxta *1o. n. 1.* De plenitudine ejus [sanctitatis *velut* gratiz ac meritorum] nos omnes accepimus: quia lex per Moysen data est, gratia & Veritas per IESUM Christum facta est. Et *Luc. 2.* Plenus Sapientia, & gratia DEI [summè summa] erat in illo

2do Christus salvator noster dicitur sanctus Sanctorum; quia in eodem instanti suæ conceptionis à Spiritu S. sanctificatus est principaliter. Ut potè in Principè Prophetarū, sacerdotū & Regū; ceteri verò ætate progrediente sanctificantur dependenter in Prophetas, *nim-vum* sacerdotes & Reges, velut in ejus Vicarios: Quidam enim istorum præcesserunt Christum non nisi in figura actionum & passionum suarum repretentativa: quidam vero subsistent in ministerio, ut potè predicationis, Sacramentorū administrationis, jurisdictionis. & Imitationis De hac sui sanctificatione affirmat ipse Dominus IESUS in synagoga sedens [Luc. 4.] prophetasse suū Prophetam his verbis *Isa: 61.* Spiritus Domini super me, propter quod vixit me, evangelizare pauperibus. Et *Act. 10.* De eadem sanctificatione sic dicitur: IESUM à Nazareth, quomodo vixit [id est sanctificavit] DEUS Spiritu S. Idem enim est vñctus, quod sanctificatus, nam qui consecrantur seu sanctificantur, ibi vnguntur; dumq; vnguntur, eo ipso sanctificantur

In Principem quidem *Prophetarum* vñctus ac sanctificatus est Dominus IESUS. Tum ut denuntiaret principalia seu summè summa, ac summè ocul-

ta Myſteria SS. Trinitatis & ſux Incarnationis. *Tam* ut interpretaretur verbo & exemplo ſumma & arcana DEI præcepta & conſilia. *Tam* ut prænuntiaret futuros eventus omnino infallibiles. Vnde eſt Luc. 7. Prophetæ magnus ſurrexit in nobis, & quia DEUS viſitavit plebem ſuam, juxta promiſſionem factam Moysi. *Deut. 18.* Prophetam ſuscita- bo eis de medio fratrum ſuorum ſimilem tui [in traditione legis ac teſtamenti novi] & ponam verba mea in ore ejus. In Principem verò *Sacerdotem* ſeu Pontificum ſanctificatus eſt. Vt noſter eſſet Mediator & Advocatus apud DEUM pro nobis ſatisfaciendo, ſacrificando, & intercedendo. juxta *Pſal. 109.* Tu es Sacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchizedech. Et *Hebr. 5.* Chriſtus factus eſt omnibus obtemperantibus ſibi cauſa ſalutis æternæ, appellatus à DEO Pontifex.

In Principem deniq; *Regum* vinctus ac ſanctificatus eſt, ut toti mundo præſſet ſuo imperio, & judiciaria poteſtate, juxta *Apoc. 1.* Princeps Regum terræ. *Ibid. 19.* Rex Regum, & Dominus Dominantium. Et *1 Petr. 10.* Ipſe eſt conſtitutus à DEO Iudex vivorum & mortuorum. Et *Math. 28* Data eſt mihi omnis poteſtas in cælo & in terra. *Ratio* hujusmodi reſponſionem recogitans aſſentitur ejus veritati, ac inde venit in magnam admirationem, quod ludæi per ſuam malitiam excæcati, Meſſiam ſuum in lege promiſſum, & apertiſſimè demonſtratum, non ſolum non receperunt, verum etiam pro latrone reputaverunt, juxta *Joan. 1.* In propria venit, & ſui eum non receperunt. Et *Iſai. 53.* Cum ſceleratis reputatus eſt. Eandemq; veritatem ad conſcientiam ſux animæ reſpectit, examen

cum ea instituens de homine suo; veraciterne ac fideliter Christum receperit in DEUM ac Dominum suum, firmiterne ei adhæserit fide, spe, & charitate? an vero instabiliter facile recedendo ab eius amicitia, pallim mandata ejus transgrediendo, vocationem ac inspirationes ejus vilipendendo &c.

Consequenter honorum & malorum sui hominis consilia, arguit eum quod simulate potius quam sincere Christum receperit, eiq; per suam professionem instabiliter adhæserit; cum ad gratiam ipsius vocationis non attendat ut oportet, ad exercitium internæ mortificationis, ad studium virtutum Asceticarum &c: quo ipso stimulat ejus voluntatem, quatenus deinceps Christo diligentius adhæreat.

Voluntus inde pio affectu permota, recipit Christum sincera mente cum tota ejus Ecclesia in DEUM, Dominum, ac Salvatorem suum, eumq; ut talem adorat, & confitetur actibus fidei; atq; invicem desiderat ab eo recipi in servum perpetuum. B. V. MARIAE, totiusq; cælestis Curie, ad quem effectum consequendum hujusmodi actibus utitur. *Atque*, Verè tu es DEUS absconditus [sub tegumento humanitatis] DEUS Israel Salvator. Tu es Christus Filius DEI vivi. Dominus meus & DEUS meus. Credo te DEUM meum, scilicet agnosco, annuntio toti creaturæ desideratissimum à sæculis Messiam, adoro te Authorem naturæ meæ per creationem, meæ gratiæ per Redemptionem, meæ gloriæ, per infinitum meritum tuorum valorum. * Credo tibi DEO meo s, ut Principi prophetarum, adhærendo firmiter eis quæ docuisti, insti, evisti, præcepti, contulisti. Credo in te, vultum, summum sacerdotem, satisficientem, interceden-

"tem, offerentem se pro nobis; mea omnia, Tuis"
 "vniendo in Te meritis, æterno Patri & Tibi in
 "holocaustum medullatum offerendo. Credo in
 "Te ut Regem Regum & Principum; in tuo servi-
 "tio ad quod me specialiter vocare dignatus es,
 "super omnia mundi honorabilia, delectabilia,
 "complacendo. Suscipe me in servum tuum &
 "vivam, & non confundas me ab expectatione
 "mea. Ne proicias me à facie tua, & Spiritum
 Sanctum tuum id est auferas à me. In toto corde
 meo adhæsi tibi Domine, ne repellas me à manda-
 tis tuis. Tuus sum ego saluum me fac, quoniam
 justificationes tuas exquisivi, semperq; exquiram. Iu-
 stificationes tuas custodiam, non me derelinquas
 usquequaq; Confitear is me coram Patre tuo, An-
 gelis ejus, Sanctis tuis sicut promissisti. Virgo
 Mater piissima, ut per te me recipiat in servum,
 suum perpetuum, per quam datus est nobis in Sal-
 vatorem Omnes SS. Beatorum Spirituum Ordines,
 omnesq; Sancti & Sanctæ DEI, oro per ve-
 stram intercessionem recipiat me Dominus meus
 in perpetuum sui sectatorem, & faciat me partici-
 pem vestræ sanctitatis ac æternæ salutis, Amen.
 Vivat Rex noster IESUS. R. Vivat. Vivat. Ho-
 sanna Filio David. R. Hosanna in excelsis.

CONSIDERATIO II.

Quæstio proponit. Quæ Christus patitur? *Syn-
 thesis respondet.* Patitur nimium in anima ma-
 rorem, & summum in corpore dolorem, prout hi-
 storia ad meditandum occurrentis mysterij testatur.
 juxta illud Ier. Thren:1. Attendite & videte si est
 dolor, sicut dolor meus. Intensio autem dolorum
 Chri.

Christi quod fuerit summa, inde colligere potes.
 * Imò. in anima ex eo, quod ipsa fuerit perfe-
 ctissima, ideò habebat vires & potentias internas
 sagaciores, vitaliores, adeòq; sensibiliores. In-
 tellectus perfectissimè dignitatem suæ personæ,
 adeòq; gravitatem scelerum, quæ tunc comittebau-
 tur contra ipsam, perpendebat; imò cognita habu-
 it omnium hominum peccata præterita, futu-
 ra, & præsentia. Item numerum tot millionum
 hominum pro quibus sufficienter patiebatur, ta-
 men damnandorum: tandem voluntas ejus radi-
 caliter sancta, omnem etiam in alijs peccati spe-
 ciem averfabantur; inde erat, quod malitiâ,
 ingratitude, damnatione, dilecti sibi generis
 humani, anima illa sanctissima intensius affli-
 geretur. In corpore autem ex eo præcipuè, quia
 delicatissima, subtilissima, adeòq; sensibilibior alijs
 sacra ejus caro erat; et hoc partim ex naturali
 temperamento complexionis, partim quia ex inta-
 minato sanguine Virgineo concepta, benedictioq;
 ejus lacte enutrita erat. Ratio Veritatem respon-
 sionis comprobat; indeq; argumentatur cum con-
 scientia animæ suæ: si Christum caput nostrum
 mysticum oportuit tanta pro nobis pati, & ita
 intrare in gloriam suam? quomodo nos membra
 ejus non oporteat pati, pro ipsius honore quæque
 adversa, ut in gloriam ejus cum ipso intrare va-
 leamus? cum dictum sit 1. Tim. 2. Si compati-
 mur, conregnabimus Et 2. Cor. 5. Si fuerimus
 socij passionum, erimus & consolationum.

Conscientia impatientiæ animæ suæ conscia ar-
 guit eam quod Christo adhærens, nolit ad ipsius i-
 mitationem pati adversa; magisq; sibi ipsi compa-

fiatur iniqua compassione in parvis aut fideis iniurijs, quam Christo in maximis: eo quod seipsam plus priusque dilexerit, quam Christum Dominum Salvatorem suum. *Voluntas* inde permota mox in Actus prorumpit compassionis cum S. Petro de Alcantara. * Heu mihi! omnes creaturæ etiam sensu carentes compatiuntur Redemptori meo, ego solus cuius causa Christus passus est, misericordia non moveor. O quam dilectus meus candidus, *innocentissimus*, rubicundus, *plagi* comæ capitis *multis* *vulneribus sanguinolentis*, sicut purpura. Aufer à me Domine cor lapideum, da carneum suavi dolore vulneratum, fiatq; tanquam cera liquefcent in medio mei. Transfige animam meam gladio doloris super doloribus tuis, pone eam in amaritudinibus sacræ compassionis. Nolo Domine, vivere sine vulnere, quia te video vulneratum. Nolo honorum coronas, desicias, commoda etiam licita statui meo, quia te video despectibus circumdatum, & extremè miserum, non habentem uoi recumbens caput tuum. Jam amplius omnis tribulatio sit mini rosea, omnis delectatio, sit mihi spinea. Paratum cor meum DEUS, paratum cor meum. Omnia volo mala pati, nihil deliciarum & commodi volo. Utinam sim tecum ipse confixus Cruci. Quis mihi det, ut verè tibi compatiar compassione affectus & effectus. Accepto gratantissimè, quodcunque genus iniuriarum, calumniarum, infirmitatis, mortis deniq; juxta placitum tuum mihi destinatorum.

Nota. Quod compatiuntur Christo compassione internâ seu affectus; ubi consideramus nimios eius cruciatus ex impietate suorum inimicorum.

prore-

provenisse: sed grates illi reddimus, ubi consideramus eum hujusmodi cruciatus voluntarie causâ nostræ salutis suscepisse, juxta *Isaia* 53. Oblatus est quia ipse voluit. *Iean:* 10. Nemo tollit animam meam à me, sed ego pono eam à me ipso pro ovibus meis.

Nota item. Quòd compassio interior, seu affectus maxime afficiens animam, propria est B. V. MARIE Matris Christi, & piarum mulierum cum S. Joanne Cruci adstantium, atq; omnium contemplativorum meditationem passionum Christi studiose exercentium; præsertim verò Sanctissimi Patriarchæ nostri, qui affectu compatiens Christo, promeruit pati effective vulnera Christi. Compassio autem exterior seu effectus propria est SS. Martyrum pro Christo nimis cruciatus, usq; ad violentam mortem gratanter sufferentium: atq; omnium persecutionem æquo animo ad imitationem Christi sustinentium.

CONSIDERATIO III.

Ratio proponit. A quo Christus patitur? *Syn-*
ieresis respondet. 1mo. Patitur Christus à DEO Patre ex charitate, tanquam à prima causa nostræ salutis reparativa, juxta *Isaia* 13. Propter scelus populi mei percussit eum. *Et Rom:* 8. Si DELIS pro nobis, quis contra nos qui etiam Filio suo non pepercit, sed pro omnibus nobis tradidit illum. * *Conscientia* stupet; Quid est homo, quod memor est ejus? quid est, quod ut servum redimeres, Filium tradidisti? quid est, quod non apprehendisti S. non assumpsisti reparandos Angelos, sed semen Abraham? causa est, solum beneplacitum

“citum & infinita bonitas DEI. Hinc, *Voluntas* excitata elicit *Deum* ex Pactis Amoris. *Vide infra scalam 2 in Testam.*

Ido Patitur à satana ex odio & Invidia, tanquàm à causa incentiva suorum membrorum instrumentorū, ac filiorū ad opus huiusmodi tyrannicum, realiter implendum, juxta *ioan: 8.* Vos ex parte diabolo estis, & desideria Patris vestri vultis facere. Sunt autem diabolica membra, instrumenta & filij satanæ, Judas nimirum, Caiphas, Sacerdotes, Pharisei, Herodes, Pilatus, promiscua plebs, ac tandem satellites atq; carnifices, Christum crudelissimè occidentes. *Conscientia* advertit, quam perniciosum sit fieri membrum satanæ, obediendo suggestionibus eius; quia quod ipse demon Christum crucifigere, occidere non poterat, poterat hoc & effecit per membra sua; inde reflectit, se quandoq; fuisse vel fieri membrum atanz. Hinc *mota Voluntas* maledicit, abrenuntiat satanæ: * Maledicte serpens abiuro, renuntio tibi iterum “atq; iterum; pono inimicitias æternas inter te & “animam meam. Propono amplius caput tuum, “s; initia suggestionum malarum contere, an- “mese, constanter, fervide resistendo Libera me de “inimicis meis DEVS meus. Obsecro, nè quando prævaleat mihi inimicus meus.

3mo. Patitur à peccatoribus, ex contemptu sal- tim imputativo, si non formali, tanquàm à causa morali, ex triplici autem ratione huius causa moralis Christi passionum peccatores tam presentes, quàm præteriti & futuri, peccata perpetrando. Tum scilicet, quia DEUS præscivit omnia peccata nostra ab æterno, eaq; tempore destinato imposuit

Filio

Filio suo, quatenus pro illis satisfaceret. vel potius satis pateretur, juxta *Jesai 53*. Verè languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portavit. Et paulò post: Posuit Dominus in eo iniquitatem omnium nostrum. Vbi enim genus humanum non peccasset, Christus non fuisset mortuus: sed quia peccavit, & mortem æternam promeruit; idèd Christus mortem temporalem passus est, ut genus humanum à morte æterna liberaret. Unde est *Rom: 8*. Commendat autem charitatem suam DEUS in nobis, quoniam cum adhuc peccatores essemus, Christus pro nobis mortuus est. Tum quia, ubi peccata committimus, pro quibus Christum scimus esse vulneratum ac mortuum, imputatur nobis apud DEUM, ac si denuo Filij ejus vulnera renovaremus. juxta *Hebr. 6*. Rursus crucifigentes (consequenter flagellantes, spinis coronantes &c.) Sibi meritis Filium DEI: & *D. Bernardus*: Vulnera Christi quotidie innovantur, cum peccati mortalis vulnera lauciantur. Inde est, quod peccantes communiter dicuntur offendere DEUM; & ipsum peccatum, vulgo dici solet offensa DEI. Tum quia peccatum committendo, nos meritos vulneramus, juxta *Prov: 6*. Qui in me (Christum peccaverit) lædet animam suam. Qui enim peccat, simul Christum & animam suam lædit: quia eo ipso resecat se à capite suo eiusq; corpore mystico, sumus enim corpus & membra Christi capitis nostri, ut est *Cor. 12*. quotq; in gratia eius permanemus. Unde *S. Bernardus*: E satis pro te vulneratus sum? cur addis afflictionem afflicto? magis aggravant n.e vulnera peccati, quam Vulnera corporis mei. *Conscientia tot suo.*

suorum peccatorum conscia confunditur. *Voluntas erumpit in **

Actus. Maledicta peccata mea, quibus Domine JESU, "Vulnera tua sapissime infelicissimus homuncio in
"novavi Maledicta mea superbia, propter quam
"tot passus es ignominias. Maledicta avaritia,
"propter quam omni decore spoliatus es. Maledi-
"cta mea luxuria, propter quam tot acerbis & cru-
"delibus supplicijs, doloribus affectus es. Maledi-
"cta ira, propter quam inenarrabiles sustinuisti in-
"urias. Maledicta gula, propter quam felle & a-
"ceto potatus es. Maledicta mea invidia, propter
"quam nimis tristiari, ac totum tuum sanguinem
"effundere voluisti. Maledicta accedia, propter
quam ad tantas pœnas festinare dignatus es. Mife-
rere mei DEUS, secundum magnam misericordiam
tuam. Quoniam iniquitatem &c. Delicta in-
ventutis meæ, & ignorantias meas nē memineris
Domine. Averte faciem tuam à peccatis meis, &
omnes iniquitates meas dele. Amplius lava me ab
iniquitate mea, & à peccato meo munda me. Vi-
am iniquitatis amove à me, & de lege tua miserere
mei. Domine DEUS detestor, abominor, & fugio
in æternum omnia peccata mea, quibus Maiesta-
tem tuam gravissime offendi, propter te summi-
honorandum, amandum, & imitandum, uti infiniti-
potentem, bonum, & sapientem, & supra omnia
deseitabilia, abominabilia, & fugibilia. Domi-
ne DEUS execror omnem perfidiam, pravitatem,
hæreticam: & factum-pompam, ac ostentationem
mundanam, nec non quancunque superstitionem
diabolicam, super omnia execrabilia. Domine
DEUS

✠ Author in una editione.

DEUS confiteor jure jurando Romanam fidem Catholicam, & Dominum Papam N. Supremum, atq; Oecumenicum esse tuum Vicarium.

410. Patitur à suis discipulis etiam, tanquam à sua causa morali, ut ipse conqueritur per suum Prophetam respondens ad illam interrogationem *2a. b.* 13. Quid sunt plagæ istæ in medio manuum tuarum? His plagatus sum (realiter quidem) in domo eorum [Abraham scilicet Isaac & Jacob] quā diligebant me: sed moraliter in domo Religiosorum, fidelium &c. ad illi meis discipulis, qui obstrinxerunt se per suam professionem continuò proficere in dilectione ac imitatione mei, quod tamen negligunt: cum non attendant uti oportet ad studium vitæ spiritualis, orationis mentalis, internæ mortificationis, ac Asceticæ virtutis.

Confessione negligentiarum conscia arguit. *se.* 11
O sepulchrum dealbatum, o latrina sordium deal-
aurata foris veste hispidâ, pallidâ facie, verbis, 11
gestibus ad devotionem compositis nitens, intus 11
autem tot negligentij, imperfectionibus fæctus: 11
quid erit quando revelabit Dominus abscondita in
tenebrarum tuarum. O Frater N. & Senatorem 11
seu pompas, delicias mundi amisisti, & Mona- 11
chum non acquisivisti. S. Ambrosius de Synclet. 11
Voluntas accensa desiderio ferventius serviendi DEO,
cum firmis propositis elicit *41us.* Ego Frater N.
Voveo & promitto Tibi DEO Omnipotentî, B. V. **MARIÆ**, SS. Apostolis Petro & Paulo, B. P. Fran-
cisco, omnibus & singulis Sanctis, ac item Summo
Pontifici, S. Romanæ Ecclesiæ, Patri Generali, ca-
terisq; pro tempore superioribus, omnibus & singu-
lis Fratribus, toto tempore vitæ meæ servare Re-
gulam

gulam FF Minorum per Dominum Papam Honorarium confirmatam, vivendo in Obedientia, sine proprio & in castitate. Domine DEUS renovo intentionem meam. omnes cogitationes ac omnia verba, opera mea ad Maiorem gloriam Nominis tui semper dirigendi; renovo proposita mea, in mortificatione interna & virtute Ascerica, studio Orationis mentalis, dilectione inimicorum meorum ad imitationem tui iugiter proficiendi.

“ * *sib.* Patitur à suis amicis. Porro amici Christi sunt duplices. *imo* Consolantes, qui pro zelo fidei, virtutis, iustitiæ omnia adversa propter Christum patiuntur ex motivo quadruplici. scilicet, Iustitiæ Divinæ, cui ob peccata sua multum se debere sciunt; ratione conformitatis ad voluntatem Divinam; ratione æterni præmij, & amore imitationis Christi. *zdo.* Aliqui sunt affligentes Christum; vel quia *delicati*, S. zelantes pro bono, quam diu honorantur, promoventur; vel quia *poterici*, ob supervenientes difficultates, timorem hominum, in zelo tepescentes; vel quia *zelotys*, si nemini quidem zelo cedentes, injurias tamen suas, defectusq; aliorum nimium taxantes. Ab his ergo amicis posterioribus patitur Christus, tanquam à causa morali, dum exemplo sui, pro veritate, pro zelo secundum prudentiam, pro iustitia fugiunt pati contumeliam, & quæcunq; adversa; dum quoq; inimicos suos diligunt non adeo perfecto amore quali ipse Christus dilexit nos suos adhuc inimicos, mortem pro nobis durissimam subeundo. Vnde 1. *Ioan.* 3. In hoc cognovimus charitatem DEI, quoniam am ille animam suam pro nobis posuit, & nos debes

de Passione Domini,

33

debemus animas pro fratribus ponere. *Conscientia* 11
imperfecti zeli sui conscia confunditur. *Voluntas* 11
exit in Actus: Utinam Domine zelus Domus 11
Tuae S. fidei, iustitiae, Regularis observantiae co- 11
medat & depascatur animam meam. Domine 11
si non sum dignus vel unam fundere sanguinis gut- 11
tam pro Te, totas vires corporis, & animae sacri- 11
fico, super exaltandae dignitati Tuae, & promovē- 11
diz usq; ad ultimum halitum, saltem exemplo bo- 11
no, Regulari Observantiae; etiamsi oportuerit me 11
mori tecum [confidens in gratia Tua] non Te ne- 11
gabo. Amo Tuam iustitiam, quae veros amicos 11
ex praedictis quatuor causis plerumq; asperius tra- 11
ctat. Paratum cor meum DEUS. DEUS meus, 11
& omnia. s. Omnia corporis & animae meae, hono- 11
ri Tuo, virtuti & perfectioni, impendere statuo. 11

CONSIDERATIO IV.

Ratio proponit Pro quo Christus patitur? *Syn-*
cretis respondet. Patitur pro iisdem peccatori-
bus, discipulis, & amicis suis: à quibus ipsemet
patitur, sive realiter, sive moraliter, ut illis jam
sibi fideliter adhaerentibus, promereatur apud Pa-
trem suum æternum, veniam, gratiam, & gloriam.
Quod autem pro nobis passus fuerit, patet *1/a* *1/a*
53. Vulneratus est propter iniquitates, nostras, &
attritus est propter scelera nostra, disciplina pacis
nostrae super eum, & livore eius sanati sumus.
Quod etiam promeruerit nobis veniam, seu pecca-
torum remissionem, patet *Rom: 5.* Cum inimici
essemus reconciliati sumus DEO per mortem Filij
eius. Et *actor 5.* Hunc Principem & Salvatorem

C

rep

ca M. S. P. Brykner.

rem DEUS exaltavit *de ster. & suis* ad dandam prae-
sidentiam *Israels*, & remissionem peccatorum.
Quod item promeruerit gratiam, patet *1. Cor.* 1.
Lex per Moysen data est, gratia & veritas per JE-
SUM Christum facta est. Et *Rom.* 7. Gratia DEI
[datur nobis] per JESUM Christum Dominum
nostrum. Quod tandem promeruerit nobis glori-
am, seu caelestem hereditatem, ac vitam aeternam,
patet *1. Cor.* 10. Ego veni ut vitam habeant, &
abundantius habeant. Et *Rom.* 8. Ipse enim Spi-
ritus [DEI nimirum manens in nobis] testimoni-
um reddit spiritui nostro, quod sumus Filij DEI;
si autem filij DEI [ergo] & heredes: heredes qui-
dem DEI, coheredes autem Christi. Ratio convin-
citur hujusmodi responsione, ejusque remota re-
cedit ad conscientiam animae suae. *Consequenter* de
talibus Christi nobis applicatis agi, colunt multam
contenta, protinus voluntatem simulat ad reddend-
as ei grates, cum omnibus celibus ac terrigenis.
Voluntas affectu gratitudinis mota, in tales pro-
rumpit Actus: Benedictio & clamor, & sapientia,
& gratiarum actio, honor, virtus & fortitudo, DEO
nostro in saecula saeculorum Amen. Dignus est
Agnus qui occisus est, accipere virtutem & divi-
nitatem & sapientiam & clementiam, & glori-
am, & benedictionem. Redemisti nos Domine DE-
US in sanguine tuo, ex omni tribu, & lingua, &
populo, & natione, & fecisti nos DEO nostro re-
gnum. Salus DEO nostro. & Salus salus in sa-
ecula saeculorum Amen. Confitemini Domino [con-
fetti calites & terrigena] quoniam bonus, quoniam
in aeternum in cunctis ejus. Quia in humilitate
nostra memor fuit nostri; quoniam in aeternum,
miser-

misericordia eius. Quia redemit nos ab inimizis nostris; quoniam in eternam misericordiam eius. * spero in te, *f.* in infinita Christi satisfactione expectans à te veniam, ut peccator; veniam priam, *f.* remissionem culpe mortalis; ut discipulus & amicus; veniam adam, *f.* remissionem venialium peccatorum temporalium, etiam purgatorii peccatorum in te, *f.* in infinitate meritorum Christi, ex peccatis ut peccator gratia totam, *f.* iustitiam; ut discipulus gratiam adam, *f.* continuum augmentum iustificationis, uberiorisque gratias actuales; ut amicus, gratias gratis datas & extraordinarias, quas noverit sapientia tua mihi oportunas. * spero in te *f.* in infinito pretio sanguinis tui expectans à te ut peccator penitus gloriam tuam, *f.* quantumcumque gradum eternae eternalis beatitudinis: ut discipulus & amicus gloriam adam, *f.* premia accidentalia, coronas, aureolas, palmas & sedes. *De quibus infra tit. de Medit. de glori. calce. Considera. 2.* Domine DEUS tibi gratias ago, quia pro me passus es. Te laudo, quia tam liberus, & superabundans beneficentia tua est. Vnde oro me oportet aq; mea meritis sanguinis tui vivendo. Peto à te, ut non pereat fructus sanguinis tui in anima mea, imò omnium fratrum, benefactorum.

CONSIDERATIO V.

Ratio proponit. Quomodo Christus patitur? *Aggredere respondes.* Patitur amanter, humiliter, obedienter, & patienter, iuxta id. Bern. 11. inquit: Christus in passione patitur cum exhibet humilitatem commendat, obedientiam implet, charitatem

tatem perficit. Et D^{onav.} Quatuor brachia crucis, significant quatuor virtutes, quibus extendi debet homo noster interior; signat enim pars superior charitatem, interior humilitatem; à dextris obedientiam, à sinistris patientiam. Quod autem patitur *amanter*, inde patet. quia non ex coactione aut necessitate, sed ex amore nostri pro nobis mortuus & oblatus est, quia ipse voluit. juxta. *Rom: 5.* Commédât autem charitatem suam DEUS in nobis, quoniam cum adhuc peccatores essemus, Christus pro nobis mortuus est. Ex eadem charitate orat pro suis crucifixoribus. *Luc: 18.* Dimitte illis &c.

Confessio suæ repiditatis conscia confunditur. *Voluntas* nititur ad Actus Amoris vulnerantis, ligantis, langvescentis, morientis, quos *Sede in vultu: 7.*
 * O dulcis IESU, omnis figura tua amorem.
 " spirat, ad redamandum provocat, caput inclinatum, manus expansæ, pectus apertum; ergo te totum amabilis, amatorem mei, ut toto me reamem, ah quam cupio! Quod etiam patitur *humiliter* patet inde, quia cum esset excelsus, gloriosus, sanctissimus, quasi peccator vilis pro peccatis nostris, tanquam pro suis passus est. *Isa: 53.* Passus Dominus in eo iniquitatem omnium nostrum.
Et infra. Cum sceleratis reputatus est. *Confessio* superbia suam, honores, respectus ambientem, humilia vero despectusq; abhorrentem redarguit.
Voluntas exit in Actus. * O quam intoleranda
 " superbia mea, ubi suprema humiliatur Majestas;
 " vilis ego vermiculus mille mortibus, æterni-que
 " despectibus dignus, inflet & intumescit. Eligo
 " abhinc abjectus esse in domo DEI mei, eligo
 pro.

pro honoribus contemptum, irrisum pro fa-
voribus, humilior sub potenti manu tua, & sub
manu omnis creaturæ propter te. Agnosco me
creaturarum omnium miserrimum, vilissimum,
inutilissimum, nullissimum, gravissimum pecca-
terem. *Ide duplicacionem harum supra lapsi: 10.
de humil.* Quod etiam patitur obedire. *23 pa-
rientes.* patet ex illo: Tanquam ovis ad occisio-
nem dictus est, & tanquam agnus coram tonden-
te se obmutuit. *Isai: 53.* Et *1 Petri: 1.* Christus
cū malediceretur non maledicebat; cū pateretur
non comminabatur. *ad Philip: 2.* Humiliavit
semetipsum factus obediens usq; ad mortem. *Ra-
tio* reflexit se ad suam conscientiam, examen cum
ea instituit, utrum nam in hisce virtutibus imi-
tetur Christum. *Conscientia* quod scit verum fa-
cetur. *Voluntas* pio imitationis affectu inardescit,
& actibus se elevat. Bonus es tu, & in bonitate
tua doce me justificationes tuas. Benedixus es
Domine, doce me justificationes tuas, Vias tuas
Domine demonstra mihi, & semitas tuas edoce
me. Trahe me post te, curremus in odorem un-
guentorum tuorum. O IESU mi, vni me tecum
inseparabiliter. O IESU, transforma me totum
in te. *Explicit infra Vide Scat: 4.*

CONSIDERATIO VI.

Ratio proponi. Quam ob causam Christus tantē
indigna patitur, causā nostræ reparationis, cū
aliquo alio faciliiori modo potuisset nos reparare,
ut Theologi asserunt? *Synteresis responde:* verum
quidem est, quod nos DEUS reparare ac salvare
aliter potuisset si voluisset; ac qui noluit, nisi in-

etiam in mente dirissima Filij sui Unigeniti passione.
ob gravissimas rationes.

1^a ratio. Vt reparatio salutis nostrae aliter non
fieri: nisi per conciliam DEO rigorosamq; sa-
tisfactionem: pro offensa suae Majestatis peccato
priorum parentum. nostrisq; infinitis sceleribus.
Reparari enim homo secundum meritum non
poterat, nisi per satisfactorem dignum & suf-
ficiem sibi, qui & homo & aequalis DEO esset;
nam si non esset homo de genere Ade, & non
esset aequalis DEO; satisfacere ut equum est non
potuisset, pro crimine istae Majestatis Digni-
tatis. Ille enim ut fas est, iustitiamq; rigorosa postulat satis-
facit qui debet ac potest; sed non debet nisi ho-
mo, & non potest nisi aequalis DEO. Unde tan-
ta debuit esse humilitas & obedientia in Repara-
tore ac Salvatore Christo: quanta fuit superbia
& inobedientia in praevaricatore, sed quia in prae-
varicatore tanta fuit superbia, ut cum esset homo,
voluerit fieri DEUS, & tanta fuit inobedientia, ut
cum esset creatura DEI, noluerit subditus esse
DEO. sed suae potestatis, ideo in Reparatore tan-
ta debuit esse humilitas, ut cum esset DEUS excel-
sus, fieret homo profundissimae humilitatis; & tan-
ta obedientia, ut cum esset Dominus omnium, po-
tesset humanam fieret subiectus, & usque ad mor-
tem obediens. *Ratio* convicta responsione, laudat
iustitiam DEI. Agnosco, quoniam iustus Domi-
nus, & iustitias dilexit. Iustus Dominus in omni-
bus vijs suis. Iustus es Domine, & rectum judi-
cium tuum. *Conscientia* discurret, si iustitia DEI
tam rigorosa est cum Christo pro peccatis alienis,
quanto magis mecum erit pro proprijs. *Voluntas*
pro-

proponit. Justificationem quam tenere cepi / penitentiam, rigorem religiosæ vitæ in fame & siti, in frigore & nuditate non deseram; non remittam, ut tantum quantum pro multiplicibus gravissimis peccatis meis iustitiæ Divinæ satisfaciam. Amo tuam iustitiam, hæc exigentem a me, & a Christo. Amo tuam potentiam, me in penitentia adiutantem. Amo tuam misericordiam, ea quibus iustitiæ tuæ sufficere non valeo, clementissimè condonantem.

Idæ Ratio. Ut ex opere reparationis ac Salvationis nostræ solus DEUS glorificetur. Alioquin ubi genus humanum per aliquam creaturam DEO gratissimam reparatum fuisset ex ordinatione ejus Divina, gloria DEO debita diminueretur; quia sicut maius est beneficium reparationis ac salvationis nostræ, quam creationis, ita maior gloria, honor & gratitudo Reparatori ac Salvatori deberetur quàm Creatori. Quapropter concedens fasq; erat, ut idem DEUS Reparator & Salvator esset nostræ, qui & Creator; quoniam non erat dignum DEO concedere gloriam sibi debitam suæ creaturæ, juxta 1/11 42. Ego Dominus, hoc est nomen meum, gloriam meam alteri non dabo. 1/11 27. 1. Regi faculorum &c: Ratio convicta cum conscientia, stimulat voluntatem, ut tota seipia soli serviat DEO, in eumq; feratur 1/11. * Tu solus Dominus, Tu solus Altissimus Tibi soli, DEO honor & gloria. Tu totus meus, ego totus tuus. Vnicam meam s. animam uni DEO Creatori, Reparatori, do, dono, consecro in æternum.

311a. Ut reparatio nostræ fieret ordine compo-

tenti, & artificio singulari, contra astunt diaboli iuxta illud S. Matris Ecclesie: Hoc opus nostræ salutis ordo depoposcerat multiformis proditoris ars ut artem falleret, & medelam ferret inde hostis, vnde læserat. Sicut enim primus homo fraudulentiâ diaboli per mulierem provocatus, præsumpsit in fructu ligni vetiti delectari; vnde incurrit rebellionem carnis, ac penam subiit mortis cum sua posteritate; ita Christus Reparator ac Salvator noster, damna ligni vt solveret, voluit in ligno pati passionem ignominiosissimam, contra præsumptionem; acerbissimam, contra libidinem; generalissimam, in toto s. corpore, contra infectionem universalem; ac tandem voluit pati mortem voluntariam, contra mortem inevitabilem. Assentitur *Ratio*, cui adhzret *Voluntas*, complacendo in ineffabili providentiâ & sapientiâ Divina. *Ani.* O altitudo sapientiæ & scientiæ DEI! * O sapientiâ, attinens à æne usquë in finem fortiter saviterq; disponens omnia reparationis nostræ media. Magnus Dominus, & sapientiæ ejus non est numerus & finis. O quàm jucundum, quàm suave, seervire Domino, tam sapienti, tam de suis provido.

4ta. Vt per reparationem nostri innotesceret nobis, quanta fuerit nostri generis humani infirmitas, ex peccato contracta; siquidem ad sui sanationem tam pretiosum atq; inopinatum sanguinis Christi requireret medicamentum. *Vt* item, innotesceret nobis, in quanto sit apud DEUM odio peccatum; siquidem nulla alia ratione placari, peccatoribusq; propitius esse voluerit, nisi intercedente causa virginis sui passione. *Item* in quanto

odio DEUS vult apud nos haberi peccatum; siquidem ne ad aeterna supplicia propter illud condemnaremur, Christus debuerit tantos pati cruciatus. Deniq; quanta damnati ob sua crimina in inferno sustinebunt tormenta; si Reparator noster intuitu eorum modicam suam putaret passionem: ut pater ex ejus verbis *Luci. 23.* Filix Jerusalem, nolite flere super me, sed super vos ipsas flete, & super filios vestros [propter peccata sua condemnandos] quia si in viridi hoc faciunt, in arido quid fiet. *Ysa. 54.* his auditis movetur ad odium, & fugam peccati. *Actum* detestationis propositorum, *Grati sup. Confid. 3.*

Sta. deniq; Ratio est. Ut per hoc opus reparationis declararetur nobis summus in DEO amor nostri, ac in nobis per hoc ipsum erga DEUM reciprocus intimæ reamationis excitetur affectus: sicut enim summum amorem quò nos DEUS amat, nihil magis declarare potest, quàm quod Christus in reparatione nostri, non solum abolevit mala, & sua nobis contulit bona; verum etiam quod sustinere ac pati voluit probrosa nostra, & adversa juxta *Rom. 8.* Qui proprio filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum [ad sufferendas miseras nostras] quomodo non etiam cum illo omnia [bona corporalia spiritualia, atq; aeterna] nobis donavit. Et *1. Ioan. 4.* In hoc apparuit charitas DEI in nobis, quod Filium suum Unigenitum misit DEUS in mundum [pati nostra adversa, ipsamq; sustinere mortem] ut vivamus per eum. Ita nihil magis excitare potest in nobis erga DEUM intimæ reamationis affectum; quàm pia & jugis recogitatio tanti amoris quò sic à DEO

prævenimur. Vnde *S. August.* Maxime propterea Christus advenit, ut cognosceret non o quantum DEUS diligit eum: & ideo cognosceret, ut ejus dilectione, quo prior dilectus est inardesceret. *Item.* Si amare pigebat, saltem redimere non pigeat: nulla enim est major ad amorem invitatio, quam præveniri amando. Idcirco exclamat *S. Joannes 1. c. 4.* Nos ergo diligamus DEUM, quoniam prior dilexit nos. Est autem genuina & verissima ratio, cur DEUS amore nostri excitet nos ad redimendum se, veliq; omnino per nos reamari? ut videlicet amore ejus provocati ac inflammati, resuscitemur, reformemur in suos filios, eoque ipso efficiamur heredes ipsius gloriæ cælestis, nec non Christi Filij sui coheredes, juxta *D. Paulum Rom. 8.* Ipse enim Spiritus [Sanctus] testimonium reddit spiritui nostro [intime DEUM amanti] quod sumus Filij DEI [ergo] & heredes; heredes quidem DEI, coheredes autem Christi. *Ratio* veritate responsionis convicta, tam protinus reflectit ad conscientiam carnis suæ, exanimans aut correspondat Divinæ amationi suæ reanimatione, propter consequendam hereditatem gloriæ vitæque cælestis.

Conscientia prout res est, fatetur. *Voluntas* concitata prorumpit in Actus. * Agnosco mi DEUS, " quod delicta tua sunt esse cum filiis hominum. " in tempore & æternitate. Cur tantis expensis " vitæ & sanguinis virginitati tuæ infinitus amor " tuus frigidi cordis mei scintillam amoris, mare " guttam, immensus vilem atomum quarit. O " anima mea, mundum, diabolum, carnem odia- " autem te amas amore qui interimit te; DEUM autem

autem toto se diligentem te, & à te diligi cupi-
entem amore vivificante, non redamabis? Froh
amor non amatur! Serò Te jam cognosco a-
mandam bonitas eterna. Quis mihi tribuat, ut
reamem te amore incomparabili. *Fide Scamadam*
Pat.

M O D V S

Mysteriū Eucharisticum asceticè meditādi.

CONSIDERATIO I.

Intrudis imaginatōe. & Imaginare Christum
Dominum in maiestate sua, quamvis latente
sub regimento specierum panis & vini venien-
tem, & quasi de abscondito vocantem homines
dulci & medullato illo verbo: venite ad me om-
nes, qui laborati & onerati estis, & ego refi-
ciam vos. Item *Provi* 9. Si quis parvulus ve-
niat ad me. Venite comedite panem meum,
& bibite vinum quod miscui vobis. Imaginare
assistentiam mille millia millium SS. Angelorum,
quasi invitantium homines illis verbis. venite
ad nuptias, ecce parata sunt omnia.

Ratio proposita. Quis es tu Domine in Venerabi-
li Sacramento sub speciebus panis & vini; & quis
ego sum, qui à te accedere volo & debeo? *syn-*
teresis respondet ad *imam* partem. Tu es Domi-
ne sublimis, profundus, latus, longus, prout ait.
Apostolus *ad Eph.* 3. Flecto genua ad Patrem Do-
mini IESU Christi, ut possitis comprehendere cum
omnibus Sanctis, quæ sit Christi latitudo, longitu-
do, sublimitas, & profundum. *Sublimis* es, secun-
dam tuam Divinam naturam, id est sublimiter, seu
infinitè potens, sapiens &c.

Profundus secundum humanam naturam, id est in eximjs virtutibus humilitatis obedientie &c. *Latius* in charitate, quam dilatasti usq; ad ingratos & inimicos diligendos. *Longus* item es, longe futurum tempore; nostram expectans penitentiam & emendationem.

Iterum respondet in eadem persona sui hominis ad 2dam propositionis partem. Ego verò qui ad te accedere volo ac debeo, respectu quidem sublimitatis tue, sum infimus hominum, vilissimus, inutilissimus, stultissimus, misericors, ac maximus peccator. *Respectu* vero tue profunditatis, sum elatus, presumptuosus, inobediens &c. Respectu tue latitudinis, sum stultus proprio amore, ut non diligam nisi meipsum, vel propter meipsum. Respectu tandem tue longitudinis, omnino sum curtus, in votis reddendis, seu cito mutabilis in proposito adimplendis. *Ratio* huiusmodi responsiones, probat ex conscientia sui hominis. *Younicus* pio affectu inde mota in tales prorumpit *Actus*. * Quis ad te accederet infusa dignitas, quam reverentur Angeli, metuant iusti, nisi tu iuberis, invitares dulcibus illis verbis: venite ad me omnes &c. Operitur quidem confusio facies peccatoris, sed adsunt superabundantia merita Redemptionis, affectus ecstatici SS. Matris, mei Patriarchæ Francisci, altarumq; Mysterio Eucharistiæ co devotissimarum animarum; his interim superinducitur nuditas animæ meæ, ut docuit Christus. *Actus* s. Ger. rudem. O DEU. meus amo tuam sublimitatem s. complaceo mihi in tuis Divinis perfectionibus, displiceo vero in mea vilitate, stultitia, inutilitate, peccabilitate, fragilitate &c.

O DEUS

O DE
place
quas
cund
meus
quod
ter h
amo.
Tibi
men
puni
agno
inde
expi
ac ex
perfe

R
respon
gritar
reale
vinit
tus
quod
dimi
lis.
specie
vis n
secre
sui c
tur c

O DEUS meus, amo tuam profunditatem, *s.* complaceo in humanis tuis perfectionibus virtutum, quas omnino imitari volo; displiceo autem mihi in cunctis vitijs meis, quae omnino averſor. O DEUS meus amo tuam latitudinem, *s.* gaudeo plurimum quod Christus diligat ſuos inimicos, quem efficaciter hac in parte cupio imitari. * O DEUS meus, amo tuam longitudinem, *s.* ago infinitas gratias » Tibi Chriſte, pro diutina mea poenitentiae ac emendationis expectatione, conſequenter pro im- » punitione mei aternis inferni cruciatibus; quos » agnoſco me pridem peccatis promeruiſſe, ac pro- » inde ſuffultus caeleſti auxilio in eadem quam » cepi poenitentia, ſtudio internae mortificationis » ac exercitio aſceticæ virtutis ad tui imitationem » perſeverare volo.

CONSIDERATIO II.

Ratio proponit. Quæ nobis communicantibus datur in hoc Sacramento Eucharistiæ? *Syncreſis* *respondet.* Omnia illa nobis dantur, quæ ad integritatem Chriſti ſpectant, ſcilicet Corpus Chriſti reale, Sanguis illius verus, Anima Sanctiſſima, Divinitas Verbi incarnati. Vel alias datur nobis totus Chriſtus humanitate & Divinitate conſtans: quod enim Iſrael aſſumpſit, poſt inde nunquam dimiſit, cum jam ſit impaſſibilis, quia & indiviſibilis. Unde eſt, quod totus Chriſtus continetur ſub ſpeciebus panis, & totus ſub ſpeciebus vini, quâvis non eodem ordine; nam ex vi verborum conſecrationis, ſub ſpeciebus panis continetur ratio ſui corporis realiter ibi exiſtentis, quod comitantur cætera, quæ ſunt de ipſius integritate: ſub acciden-

eidentibus autem vini, continetur ratione sui sanguinis, quem comitantur cetera integritati ejus deferrentia. Ac proinde tantum quisque accipit communicando sub una specie, quantum sub utraque, & tantum ante divisionem specierum, quantum post in minima quaque particula. Porro autem ratio est, quia Christus Dominus sub speciebus existit non quantitativo modo, sed ad modum substantiæ spiritualis, totus videlicet in tota specie consecrata, & totus in qualibet parte. Unde canit Ecclesiæ: sub diversis speciebus, signis tantum & non rebus latent res eximiae. Caro cibis, sanguis potus, manet tamen Christus totus sub utraque specie; A sumente non concisus, non contractus, non divisus, integer accipitur. Sumit unus, sumunt mille, quantum isti, tantum ille nec sumptis consumitur. *Et paulo post* Fractio demum Sacramento, ne vacilles sed memento, tantum esse hoc fragmento quantum toto regitur. Nulla rei scissura, signi tantum sit fractura, quæ nec statum nec statura signati minuitur. *Ratio* veritate convincitur. *Conscientia* reflectens ad se veritatem. *Imò*, mirator arcana DEI. O res mirabilis, nunc ducat Dominum pauper, servus, & humilis; verum non est natio tam grandis, quæ habeat Deos appropinquantes sibi, sicut DEUS noster adest nobis. *ad* Stimulat voluntatem ad adorandum latentem Christum in Eucharistia. *Velut* ut in Actis. *Verum* tu es DEUS absconditus, DEUS Israel salvator. Adoro te devotè latens Deitas, quæ sub his figuris verè latitas. Credo quicquid dixit DEUS Filius, nihil hoc verbo veritatis verius. In Cruce latebat sola Deitas, ast hic latet & humanitas. *Plagas*

sui san-
 ati ejus
 accipit
 vtraque
 tantum
 autem
 bus ex
 um sub
 specie
 nde co
 tantum
 es, San
 b vtride
 tractus
 us, sui
 sumptu
 n Sacra
 esse sub
 rei hic
 itatus
 e con
 ratem
 ic, nia
 is; ver
 es appo
 bis. *ad*
 em Chr
 Ver
 Salvar
 is figur
 illius, n
 labac
 plagas
 cus

CONSIDERATIO III.

status
 e con
 ratem
 is, mar
 is; ver
 es appro
 bis. ad
 em Chri
 e. Ver
 Salvar
 is' figu
 ilius, n
 labat
 agas
 eus

ducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in
 me manet, & ego in eo. *Actus Unionis, Transfor-*
mationis ex Scal. 4. 410. Pro consolatione nostra
 in varijs tribulationibus & adversitatibus, difficul-
 tatibus in vita spirituali. Qui enim digne recipi-
 unt hoc Sacramentum, potius hilarescunt quàm
 turbantur in adversis sibi venientibus, juxta *1. 22.*
 Parasti in conspectu meo mentiam, adversus eos qui
 tribulant me. *Actus. ** O Panis, o Vinum lati-
 ficans cor hominis. *Pf. 103.* Consolator optime,
 dulcis hospes animæ, dulce refrigerium. In la-
 bore requies, in æstu temperies, in fletu solatio
 um. Jam de cætero sperno humana solatia, &
 potatæ animæ meæ suavi poculo Sanguinis Tui,
 dulcia fiant omnia amara & adversa. *510.* Pro
 nostræ mentis corroboracione & confirmacione,
 contra tentaciones carnis, mundi, diaboli, atq; ho-
 minis improbi profectum vitæ spiritualis malo exem-
 plo impediens. Sicut enim corpus pane terreno
 roboratur ad laborandum manualiter; ita hoc pa-
 ne celesti dignè sumpto mens nostra firmatur ad
 legitimè certandum, & in virtutibus asceticis ac
 interna proficiendum mortificatione, juxta *Pf. 103.*
 Ut exhilaret faciem in oleo, & panis cor hominis
 confirmet. *Actus. ** O Panis de cælo descendens,
 verè te dixit *S. Aug.* cibum grandium. Cum
 defecerit virtus mea DEUS adjuva me. Adju-
 va nos DEUS salutaris noster. *610.* Datur no-
 bis pro signo amoris Christi, pro pignore vitæ æ-
 ternæ nobis promissæ. *Joann. 6.* Qui manducat
 hunc panem, vivet in æternum. Ecclesia quoque
 canit O sacrum convivium, in quo Christus su-
 mitur, recolitur memoria Passionis ejus, mens im-
 pletur

de Venerabili Sacramento.

49

pletur gratiâ & futuræ gloriæ nobis pignus datur
Añu. * O IESU fac mecum signum in bonum.

f. in felicem æternitatem. Pono te super cor me-
um, ut signaculum æternitatis. Tu hereditas
mea præclara es mihi. Tu sicut in exilio es per-
grinatio mea, ita sis in terra viventium. 7mo. Datur

nobis pro Viatico peregrinationis nostræ: quia ani-
ma fidelis dignè accipiens hoc Sacramentum in ar-
ticulo mortis, erigitur in spem consequendi indu-
bitatè vitam æternam. Vnde Ecclesia canit: Ec-
ce Panis Angelorum, factus cibus viatorum. *Añu.*

* O Rex gloriæ descende ad me, priusquam mo-
riatur filius meus, ego / peccator. Mane nobi-
scum Domine, quando [vita nostra] advespera-
verit; dum circumdabor doloribus mortis & peri-
culis inferni, nè derelinquas me sine salutari tuo
[sanctissima Communionem] opto, propono, ut
ad sanctificandas cogitationes, verba, opera, to-
tius vitæ meæ. Sit vltima mea cogitatio DELIS;
vltima verba IESUS MARIA; vltimum negotium
& cibus, manducatio ss. Eucharistiæ; ut sic fugi-
ant à facie Domini inimici mei. O quàm securè
tunc dicam: Nunc dimittis servum tuum Domine.

Deinde *Voluntas* generalitèr primò fertur desiderii-
orum Actibus cum S. Ignatio. Anima Christi san-
ctifica me, Corpus Christi salva me, Sanguis Chri-
sti inebria me, Aqua lateris Christi lava me, Passio
Christi conforta me, Bone IESU exaudi me, intra
vulnera tua absconde me, ne permittas me separari
à te, ab hoste maligno defende me, in hora mortis
meæ voca me, & jube me venire ad te, ut cum San-
ctis tuis & Electis laudem Te in sæcula. Tandem
reflectens se anima, quod pro tantis Eucharisticis

D

bene-

beneficijs & fructibus, quid rependat DEO non habet; perfectissimis quales sunt Beatorum in celo, cupit redimere Christum actibus, dicens: * Quando veniam, & apparebo ante faciem tuam extensus in te amore semper mobili. &c. Reliqua vide Scal. 8.

CONSIDERATIO IV.

Ratio proposita. A quo sumendum est hoc Sacramentum? *Synt. resp.* Sumendum esse à quolibet homine filio DEI, non verò ab hominibus filijs Diaboli, ut canit Ecclesia: verè panis filiorum, non mittendus canibus, *Marc. 7* Non est bonum sumere panem filiorum, & mittere canibus. Illi autè homines, dicuntur filij DEI, per adoptionem, qui toto corde fugiunt peccatum, in æternum, juxta *Joan. 30*. Omnis qui natus est ex DEO, [per gratiam sanctificantem] peccatum non facit. Illi verò dicuntur è converso filij diaboli, qui peccatum faciunt, ut ibidem *s. Joan.* Qui facit peccatum ex diabolo est. Et paulo post subjungit: In hoc manifesti sunt filij DEI, & filij diaboli. Quà etiam ratione, isti filij diaboli assimilantur canibus & porcis; canibus quidem, dum post suam ad DEUM conversionem supererogatoriam recidunt, contra sua vota, graviter peccando. Porcis verò, quando alicujus peccati gravis contrahunt consuetudinem. Contingit enim ipsis illud veri Proverbij: Canis conversus ad suum vomitum, & sus lota in volutabro luti, ut dicit S. Petrus, *epi 2. c. 2.* Ratio responsionis veritate convincitur, examinatioq; conscientiam tuam, cujus nam Patris filium testetur esse suum hominem. *Conscientia* quæ scit verà fateatur.

Reluctant

Voluntas inde odium contra omne peccatum concipit, in Actus prorumpit. Quos vide in Medis: Pass: Christi Confide 3.

CONSIDERATIO V.

Ratio proponit. Quomodo ad hoc Sacramentum accedendum est? *Syn: resp:* Accedendum cum debita præparatione. Hinc est *1. Cor. 11.* Probet autem seipsum homo, & sic de pane illo edat, & de calice bibat; qui enim manducat & bibit indigne, iudicium sibi manducat & bibit, non dijudicans Corpus Domini. Ille autem ad hoc sacramentum digne ac debite præparatus accedit, qui illud sumit loto capite, lotis manibus, lotis pedibus. Vnde dixit Petrus Christo; in lotionem pedum ante institutionem & sumptionem hujus Sacramenti *Ioan: 13.* Domine lava non tantum pedes meos, sed & manus & caput. Vbi per *caput* intelligitur fides & conscientia. Fides, quia est principium virtutum, & absque illa non possunt placere DEO ad meritum vite æternæ quæcunq; opera virtuosa.

Conscientia verò, quia est iudex potentiarum animæ dijudicans actus illarum. Per *manus* item intelligitur duplex spiritualium vita s. Activa & Contemplativa; quarum altera agunt propter DEUM exercendo se in mandatis ejus; altera agunt in DEUM actibus s. anagogicis, juxta *Psalm: 66.* DEUM exquisivi manibus meis. Per *pedes* tandem intelliguntur affectus timoris & amoris DEI, quorum alterò ab ejus offensa recedunt, altero in amicitia proficiunt. Iam ergò ad hoc Sacramentum ille accedit *loto capite*, qui depurata fide ab omni hesitatione credit credenda de hoc Sacramento. Et

qui conscientiam habet liberam ab omni peccato tam reali quam ficto, *s. à scrupulo*. Ille etiam accedit *lotis manibus*, qui in vita activa omnem fugit intentionis obliquitatem, faciens facienda propter solum DEUM, non propter homines. Et qui in via contemplativa, omnem fugit internam proprietatem; ut est proprius amor, propria voluntas, proprium iudicium, quibus tanquam visco volatus contemplationis illaqueatur. Ille tandem accedit *lotis pedibus*, qui ita affectus timoris & amoris sentit in se puros, ut nihil timeat aut amet supra DEUM, vel æquè ac DEUM; imò ut nihil timeat, vel amet præter DEUM; quamvis infra DEUM, propter DEUM, in DEO, & secundum DEUM omnia timenda & amanda timere & amare debeat. *Ratio* veritatè convicta examinat conscientiam, ita nè suus homo preparatus accedere soleat ad hanc Mensam Altaris Domini. *Conscientia* quòd scit facitur. *Voluntas* inde pio affectu mota, cupit affectuosissime Christum suscipere in Venerabili Sacramento semper magis ac magis toto capite, lotis manibus, lotis pedibus. *Cujus actus*. Quis mihi tribuat, ut suscipiam te toto capite, lotis manibus, lotis pedibus. *Idq. iuxta super: horum expic.* Tandem terminat suavis Amoris actibus *ex Scal. 6.*

CONSIDERATIO VI.

Ratio preposita. Quam ob causam Eucharistia ex institutione Christi, uq; ad mundi consumptionem habetur, & habenda sit? *Syn. respondet* Imò. Ut nobis sit speciale novæ legis Sacramentum, vel aliàs Sacramentum Sacramentorum; in usu enim omnium Sacramentorum sola gratia sanctificans nobis

his confertur, hic autem & gratia, & ejusdem gratiæ
 Author, omniumq; sacramentorum Institutor dona-
 tur. *ado.* Ut sit nobis jure novæ legis sacrificium,
 idem numero cum illo sacrificio in ara Crucis obla-
 to, quamvis non ejusdem modi: quia Christus D.
 Unus ac idem est, tam cruentè in ara crucis immo-
 latus, quàm sub speciebus panis & vini, in Altari
 absq; sanguinis effusione oblatus. Quod quidem
 sacrificium incruentum [juxta mandatum Christi
Luce 22. Hoc facite in meam commemorationem]
 jugiter in Ecclesia DEI inflaturatur, ad hos præci-
 pue fines *1mo.* ad placandum DEUM Patrem pro
 peccatis nostris continuis, multipliciter offensum.
2do. Propter reddendas eidem Patri laudes & grâ-
 tiarum actiones pro reparatione nostri per passio-
 nem ac mortem Filij sui. De hoc Sacrificio illud
 est *Malach.* Ab ortu solis usq; ad occasum Ma-
 gnum est Nomen meum in gentibus, & in omni
 loco sacrificatur & offertur mihi oblatio munda.
 Et de ipso sacrificante Christo *Ps. 109* Tu es Sa-
 cerdos in æternum, secundum ordinem Melchise-
 dech. Cujus Ordinis Sacerdotem se esse ipse Chri-
 stus declaravit, vbi Corpus & Sanguinem suum sub
 speciebus panis & vini Patri suo cælesti obtulit, &
 hucusq; singulis diebus offert, continuè per suos
 substitutos, sacerdotes, qui dum hujusmodi sacrifi-
 cium offerunt, non suam sed ipsiusmet Christi su-
 scipiunt Personam, quod ex verbis consecratis ap-
 pareat; non enim in persona sua verba illa profe-
 runt. Hoc est Corpus meum, sed in persona Chri-
 sti. *3^{io.}* Ut nobis sit præsentissimum memoriale.
 Passionis ac Mortis Christi Domini, juxta *1. Cor. 11*
 Quotiescunq; manducabitis panem hunc & cali-

cem bibetis, mortem Domini annuntiabitis donec veniat. *Actus.* O memoriale mortis Domini, panis vivus, vitam præstans homini. Memoria memor ero [*s. Passionis tuæ*] & tabescet in me anima mea. Quatuor autem hoc loco recogitanda sunt in Passione Christi; juxta *D. Thomam*. Amor ad redamandum. Dolor ad condolendum. Fortitudo ad imitandum. Utilitas ad gratias agendum. *Amor* quidem Christi talis ac tantus fuit, ut faceret eum non solum liberare nos à nostris malis, & bona sua atq; seipsum nobis donare; verum etiam adversa nostra pro nobis sufferre. *Dolor* item Christi talis ac tantus fuit, in corpore & anima, ut superaret dolores cujuscunq; hominis, quoscunq; cruciatus sufferentis juxta *Ier. 11*. O vos omnes, qui transitis per viam, attendite & videte si est dolor sicut dolor meus. *Fortitudo* talis ac tanta fuit, ut superaret prospera hujus mundi per contemptum, & adversa. Utilitas deniq; talis ac tanta fuit, ut per eam satisfaceret pro peccatis nostris, & gratiam in præsentī; & vitam æternam in futuro nobis promereretur. Unde *S. Paul. Rom. 8*. Qui proprio Filio suo non pepercit, sed pro nobis tradidit illū; quomodo nō etiam cum illo omnia nobis donavit. *Ratio* Veritati assentitur, reflectit eam ad conscientiam suam. *Consensio* autem imò miratur amorem Christi. *Actus.* Quanta fecit animæ meæ. *Psalm. 63*. Te Christe mundus pavit pane doloris & lachrymarum; Tibi myrrhatum propinavit vinum: Tu ingratum mundum pascis lætitiæ pane, & vino suavitatis potas. *adō.* Stimulat voluntatem ad redamandum Christum per tolerantiam

tiam ad imitationem ejus grato animo adverso-
 eum seu maiorum tam propriorum, uti sunt in-
 natæ miseræ; quàm alienorum, uti sunt defe-
 ctus morales proximorum, juxta Gal. 6. Alter
 alterius onera portate, & sic adimplebitis legem
 Christi. Stimulat item ad compatiendum Chri-
 sto compassione Affectus & Effectus. Item ad
 contemptum prosperitatum hujus mundi, exem-
 plo Christi, & ad sufferendas injurias ac perse-
 cutiones. Stimulat deniq; ad grates reddendas
 Christo, idq; affectu & eff. acia omnium iusto-
 rum ac sanctorum tam militantis quàm tri-
 umphantis Ecclesiæ, pro tanto beneficio, satisfac-
 tionis, meriti, & futuri præmij. Hic *Vilanus*
 erumpit in *Affus*. Quis mihi tribuat, ut reamem
 Te amore conformi tuo amor. Quis mihi tribu-
 at, ut verè Tibi compatiar *in doloribus*; ut verè te
 sequar *se in fortitudine*. Ut dignas Tibi referam
 gratiarum actiones pro passione. Vivat Rex no-
 ster IESUS, vivat in æternum. Laudetur SS. SA-
 CRAMENTVM. *ex Scal. 2.*

A P P E N D I X

Pro Accessu & Recessu ad Sanctissimum

SACRAMENTVM.

Quamvis tota meditatio hæc satis disponat ac-
 cedentem ad SS. SACRAMENTVM opportu-
 num tamen videtur adijcere nonnulla, quæ jam
 proxime accedentem seriøsus & compendiosus
 disponant.

* *In accessu.* Junctis manibus versùs pectus
 in modum crucis, tanquàm ligatum per crucem.

se sistendo DEO, cum profunda humilitate & admiratione. *Conscientia* alloquitur Christum his patetis, Domine vnde mihi hoc, ut tu Dominus meus, & DEUS meus venias ad me, & vnieris mihi. Quis tu es, & quis ego? Tu Creator, ego creatura. Tu Dominus, ego servus, isq; ingratus & inutilis; imò toties rebellis. Tu DEUS, ego sumus. Tu omne bonum, ego peccatum. Tu gratuitus Benefactor, & liberalis Pater, ego ingratus peccator, & prodigus filius. Vnde mihi viliſſimo vermiculo tanta dignatio? Domine non sum dignus, ut intres &c: *propter peccatorum meorum gratiam.* Domine non sum dignus &c: *ob tantam beneficiorum ingratitude.* Domine non sum dignus &c: *ob tuam sublimitatem meamq; vilis.* Ecce compareo mendicus ante divitem; pro divitijs gratiæ, servus ante Dominum, famelicus, petens cibum & potum Corporis & sanguinis Tui; nudus vestem Charitatis, operientem multitudinem peccatorum; reus ante Iudicem, ut propitius mihi esse velis tam in vita, quàm in morte, Amicus ante amicum, desiderans ut charitas tua me trahat, tecum liget inseparabiliter, Discipulus ante Magistrum, expectans salutares doctrinas & illuminationes: Filius ante Patrem, petens necessaria mihi provideri, & finaliter hereditatem paternam.

In recessu. Manibus positis ad pectus, firma fide crede SS. SACRAMENTUM in corde tuo tanquam in Ciborio vel Monstratorio haberi. Post eliciantur Pacta Adorationis: Laudetur SS. SACRAMENTUM, tot laudibus, quot in calor stellæ, in igne scintillæ,

✽ Ex M. S. P. Brykner.

in aere atomi, in mari gutta, in terra pulve-
res, in vere flores, in æstate grana, autumnò fo-
lia, hyeme nives, quot in vniverſo creaturæ, quot
in æternitate momenta. Laudetur tot laudibus,
quot vilo opere exhiberi, quot ore proferri, cor-
de omnium hominum excogitari potuerunt, pos-
sunt & poterunt. laudetur tot laudibus, tamq̃
perfectis & intensis, quot & quales, omnes iusti
& sancti vquam, maximè cum hoc Sacramentum
susceperunt, toto cordis ac mentis affectu persol-
verunt, quot omnes Angeli, Beatissima Virgo, ipsa
Humanitas D. N. I. C. toto tempore vitæ suæ,
maxime hoc Sacramentum instituendo persolvit;
imo quot s̃s. Trinitas suâ potentiâ deprimere,
sapientiâ concipere, bonitate largiri potest; omni
loco, omni modo, omni tempore, in æternum &
ultra: quia dignum, dignum est. Facta gratiarum
actionis & oblationis habentur in Scal. 3. Periti-
onis hæc: O IESU purifica me, illumina me,
præserva me, vni me tacum, transforma me, accen-
de me, corrobora me, solare me, doce me, da
veniam, gratiam, & gloriam. Tandem *Actus*
ex Scal. ada. 4ta. 6ta. 7ma. Adverte. Hos Actus
posse praticari toties, quoties visitamus & adora-
mus s̃s. SACRAMENTVM, in gratiarum actionem
pro reali præsentia Christi Domini in hoc Sacra-
mento. *Item.* Quotiesquis sumit hoc Sacramen-
tum spiritualiter, *spiritualu* autem sumptio Eu-
charistiæ seu Communio consistit in hoc. Quan-
do devotus Catholicus aut Religiosus conscientia
sanus, non habens facultatem sumendi hoc acra-
mentum corporaliter, fidem suam, quâ credit Chri-
stum contineri in illo, & desiderium, quo cupit

D. g. *Christo*

Christo vniri in sumptione Eucharistiae, sursum du-
cendo consequitur rem, ac effectum Sacramenti;
id est recipit gratiam. Vnde *S. Aug.* Vt quid
paras ventrem vel dentem, crede & manducasti;
Qui enim credit in eum, manducat eum.

Pro opportunitate spiritus & temporis.

Nonnulla loca S. Scripturae ruminanda & appli-
canda Mysterio. *

Ante Comm. Introibo in domum tuam in ho-
locaustis, non hircorum, sed Sanguinis & Corpo-
ris Vnigeniti DEI. *Ps. 65.* Venite ad me omnes,
qui laboratis & onerati estis. *Math. 11.* O dul-
ce verbum! Glorificate & portate DEUM, [Eu-
charisticum] in corpore vestro. Si quis aperuerit
mihi intrabo ad illum & cenabo cum eo, & ipse
mecum. Oportet me hodie in domo tua manere.
Loquitur tibi Christus. Si quis diligit me, ad
eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus.
In sole posuit tabernaculum suum. Dominus in
caelo parauit sedem suam. Ego autem tenebrae
sum, & abyssus nihili. Veni Domine, visita nos
in salutari tuo [*s. SACRAMENTO.*] Quis des de
carnibus ejus, ut saturemur. O quam suavis est
Domine Spiritus tuus, qui ut dulcedinem tuam
in filios demonstrares, pane suauissimo de caelo prae-
stito esurientes repleas bonis, fastidiosos diuites di-
mittens inanes.

Post Comm. Filius hominis traditus est in ma-
nus peccatorum. Quid est homo, quia visitas
eum, & apponis ad eum cor tuum. Exi à me
Domine, quia homo peccator sum. Murmurantes
quod
* ex M. S. Nostri P. Geluardij.

quòd ad hominem peccatorem divertisset. Exulta & lauda habitatio Sion, quia magnus in medio tui Sanctus Israel. Et qui creavit me, requievit in tabernaculo meo. Misericors & miserator Dominus, escam dedit timentibus se. Hodie huic domui salus à DEO facta est. Ambulabo in fortitudine cibi istius, usq; ad montem DEI. Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo. Ipse vivet propter me. Ego resuscitabo eum in novissimo die. Nonne cor nostrum ardens erat, dum loqueretur nobis. Benedic anima mea Domino, & omnia quæ intra me sunt, nomini Sancto ejus. Nonli oblivisci omnes retributiones ejus. Qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis! Qui sanat omnes infirmitates tuas: Qui redimit de interitu vitam tuam: Qui coronat te in misericordia & miserationibus: Qui replet in bonis desiderium tuum; renovabitur ut aquilæ juvenus tua.

M O D V S

Beneficia DEI affectivè meditandi.

Introductio imaginativa. Statue te in medio totius Creaturæ etiam Angelicæ, & ecce stupet, quòd tu cinis & pulvis, imò perditissimus peccator, adeò dilectus cordi Divino sis, vq; centrum & finis, quamvis secundarius omnium operationum DEI ad extra videaris; propter te enim Potentia creavit, sapientia disposuit, providentia ordinavit, & conservat omnia. Cogita te veluti immenso, Oceano beneficiorum DEI continuorum, generalium, specialium, innatare. Cogita ab æterno ex quo

quo DEUS est, nec momentum transisse, in quo DEUS non cogitaverit, non amaverit te, etiam tū, dū nondū esses, aut aliquid boni egisses, dum nec minimum de DEO cogitares, imō te blasphe-
mante illum, & irritante peccatis tuis.

CONSIDERATIO I.

Ratio proveni. Quis est secundū naturam, statum & affectum, conferens in hac univ-
sitate rerum summa beneficia? Et quis est similiter, secundū naturam statum & affectum, eadem beneficia accipiens? *Synt. resp: ad tuam propositio-
nem* imō quidem secundū naturam est DEUS infinite bonus, quasi à dando sic denominatus, ipsius enim propriū est dare; cuius omnia sunt quæ sunt; & nihil est, quod non ipse creavit. Et cum sit infinite bonus, est etiam suæ honoratis finita diffusivus, per collationem summorum suorum beneficiorum. Vnde *Ps. 88.* Tui sunt cæli, & tua est terra: orbem terrarum & plenitudinem ejus tu fundasti, aquilonem & mare tu creasti. Et *Is. 117.* Confitemini Domino quoniam bonus quoniam in sæculum misericordiā ejus. *2dō.* Secundū statum suæ Majestatis, est gloriosissimus, felicissimus, ditissimus, juxta *Prov. 8.* Mecum sunt divitiæ & gloria. Et *Rom. 10.* Dives in omnes qui invocant illum. *3iō.* Secundū affectum est piissimus ac liberalissimus, juxta *Ecclesi. 1.* Quis invocavit eum, & despexit eum? quoniam pius & misericors est DEUS. Vnde canit Ecclesi. 1. Præsta Pater piissime &c: Et *O. Bonum.* Quanta pietas DEI? homini tanto affectu & illo sic benefacere; qui beneficia ejus nec agnos-

secre

scere, nec conservare, nec regratiando dignè recipere studet. Benefacere merenti iustum est, benefacere non merenti, sed tamen humiliter petenti, pius est; benefacere non promerenti nec desideranti, magis est pius; piissimum autem, & non nisi Divini cordis; benefacere contemnenti & adversanti idq; vili, & servo proprio, & figmento suo.

Ad 2dum propositionem Syni. resp. 1mo quidem secundum naturam, summa DEI beneficia accipiens, est homo; quasi ab humo sic denominatus: quia ex humo, infimo elemento firmatus est & quia sicut humus humorem pluviz de nubibus cæli dari sibi appetit, ita homo, omne datum optimum, & omne donum perfectum [*sic est Iacob. 1.*] descendens à Patre luminum, expectat, juxta *Ps. 112.* Expandi manus meas ad te, anima mea sicut terra sine aqua tibi. 2do. Secundum statum suæ conditionis est infelicissimus ac pauperrimus. Infelicissimus inde, quod sit peccato originali vitiat: idcirco sensus & cogitatio cordis ejus [*sic est Gen. 8.*] in malum prona sunt ab adolescentia sua. Pauperrimus inde, quod nihil ex se habeat, nec habere possit; juxta illud, quod dictum est cuidam presumptuoso multa sibi arroganti. *Apo. 3.* Dices, quod dives sum & locupletatus, & nullius egeo; & nescis, quia tu es miser, & pauper, & cæcus, & nudus. 3mo tandem secundum affectum, est ingraticissimus; quod inde constat, quoniam gratias non agit DEO debitas, pro tantis beneficijs, nec amat ipsum, velut dona ab eo sibi collata amat. Vnde *Hug.* Non ergo munera dantis, plusquam amantis affectum dirigas: majorem charitati ejus injuriam facis, si dona ipsius accipis,

& ta-

& tamen vicissitudinem dilectionis non rependis; aut dona ipsius si potes respue, vel si dona respuere non potes, vicissitudinē amoris repende. *Ratio* approbat responsonis veritatem, quam reflectit ad conscientiam sui hominis, examen cum ea instituens & quærens; qualem nam existimat esse hominem suum respectu DEI, sui summi benefactoris? *Conscientia* vti bonorum & malorum ejus cōscia, fatetur quod scit esse verum. *Voluntas* pio inde affectu mota in *Deum* deprecationis & amoris DEI prorumpit: Fac cum servo tuo secundum misericordiam tuam, & justificationes tuas doce me. Vide reliq. in Pa&. Scal. 2.

CONSIDERATIO II.

Ratio proponit. Quæ & quot sunt beneficia DEI, quibus homo in hac vita cumulatur? *Synt. resp.* Innumerabilia sunt: quorum tamen digniora & notiora possunt reduci ad duo genera; vt quædam dicantur benevolentiz, quædā verò Innocentiz. Beneficia benevolentiz seu beneficentiz, alia sunt naturalia, alia supernaturalia, alia Gratuita. *Naturalia* putata esse quod creati sumus in esse humanæ naturæ ad imaginem & similitudinem ipsius DEI ac Creatoris nostri: & quod omnia creata sunt, quæ cæli ambitu continētur propter nostram utilitatē. Huc enim spectat corporis fortitudo, sanitas, agilitas, formositas, animæ docilitas, tractabilitas, ingenij claritas, memoriz felicitas, rectitudo judicij. Itē huc spectant bona acquisita; vti sunt opes, scientiz, artes, fama bona. Itē deniq; naturalia sunt, bona fortunæ, ut potē gratia, favor, amicitia hominum, ac cætera quæ inde sequuntur. *Supernaturalia* beneficia sunt, reparatio nostri per mortem Filij DEI Unigeniti, Sacra-

menta pro nostra sanitate spiritali instituta, Mis-
 sio Spiritus S. pro nostra sanctificatione, auxilia DEI
 opportuna, gratiæ prævenientes, comitantes & subse-
 quentes ad fugiendum malum, insequendum bonum,
 & sufferendum adversum. Huc etiã reducitur depu-
 tatio Angeli Custodis, ut cuilibet nostrum patrocine-
 tur in periculo corporis ac animæ cõstituto. *Gratuita*
 beneficia sunt: Prædestinatio nostri æterna ad cele-
 stem glóriam consequendam, ac inde vocatio DEI
 efficax, tum ad observantiam legis Præcepti in Ec-
 clesia Catholica; tum ad observantiam legis con-
 filij, in aliquo statu religiosorum incorrupto. Ju-
 stificatio nostri, ejusq; continuum augmentum per
 gratiam sanctificantem. Protectio Divina in qui-
 buscunq; tentationibus & adversitatibus. Donum
 stabilitatis ac perseverantiæ, in studio bonæ opera-
 tionis, ac profectus spiritalis. Hæc autem benefi-
 cia, quàm sint nobis necessaria; vtilia, ac pretiosa,
 conjicere possumus ex oculo corporali; & simili-
 bus: quorum necessitas & vtilitas manifesta est,
 pretium autem judicio prudentium inestimabile.
Beneficia Innocentiæ, puta esse illa, quibus nos DEUS
 à summæ malis aliis perniciosus misericordia sua
 infinitâ ductus, præservare solet. Horum alia sunt
 Impunitio; alia Indesertio; alia Impermissio-
 nis. *Impunitio* beneficia in hoc consistunt: quod
 nos DEUS non puniat statim, ut eum offendimus.
 vel nimirum temporaliter aliquâ ignominia, infam-
 ia, morte probrosa &c: vel æternaliter, flammis
 s. infernalibus: velut punivit Dathan, Abiron, So-
 domitas, & nunc passim punire solet, quamvis non
 advertamus. *Indesertio* beneficia in eo consi-
 stunt: quod nos DEUS finaliter non deserat in
 peccat.

peccatis, quibus ante nimis addicti fuimus. Vt multos nostros coartaneos, nobisq; notos deseruit, juxta *Ps. 80.* Dimitt eos secundum desideria cordis eorum: ibunt in adinventionibus suis. *Impermissio* in hoc consistunt: quod nos DEUS non permittat tantoperè tentari, ut infeliciter in aliquod pristinum grave peccatum recidamus, atq; consuetudinem ejus contrahamus, exindeq; professionem nostram consequenter fastidiamus. Vt aliquibus contingit in penam in suo Ascetico neglecti studij vitæ spiritualis, ac sanctæ Orationis, juxta *Apost. 3.* Quia tepidus es, nec frigidus, nec calidus, incipiam te evomere de ore meo. Vnde *S. Greg.* Qui adhuc in peccatis est, [ut potè secularis] conversionis fiduciam non amisit: qui vero post conversionem: tepuit, [ut potè Religiosus] etiam spem de sua conversione perdidit. *Ratio* assentitur veritati responsionis, quàm reflectit ad conscientiam, examen cum ea instituens; an acceperit ejus homo cuncta huiusmodi beneficia, & cum quali gratitudine? *Conscientia* ut verum est fateatur. *Voluntas* inde pio affectu mora prorumpit in *Actu* gratiarum actionis cum omnibus Sanctis Ecclesiæ Militantis & Triumphantis, quos vide in *Meditatione* Christi *Confid. 4.*

CONSIDERATIO III.

Ratio proponit. Pro quo DEUS confert homini tanta sua beneficia? *Synt. resp.* Pro nullis omnino meritis antecedentibus & subsequenter. Domini quidem temporales bona subditorum suorum appetunt atq; requirunt, & eorum indigent obsequiis, sed Dominus DEUS noster non indiget nobis,

his, neq; bonis aut meritis nostris, neq; obsequio nostro; quia ipse sibi perfectissime sufficit. Unde *Pf: 15.* DEUS meus es tu, quoniam bonorum meorum non eges. Ea tantum ratione indiget nobis, ut habeat quibus pro sua liberalitate ac pietate gratis benefaciat: pari etiam ratione indiget nostris obsequijs, atq; meritis subsequenter; ut inde occasionem accipiat majora & plura beneficia nobis conferendi, gratiæ videlicet in presenti cum suo augmento, & vitæ æternæ in futuro cum abundantia & abundantiori gloria. Nam ad hoc venit Christus in mundum, ut per eum habeamus vitam [gratiæ scilicet atq; gloriæ] sicut ipse testatur *Ioan: 10.* Et abundantiores habeamus, si ei toto corde adhaereamus, viis ejus fideliter incedendo: & ut inde gloria nominis ejus ad extra magis ac magis innotescat; nosq; hujusmodi magnificis beneficijs concitemur ad serviendum ei in sanctitate & iustitia omnibus diebus nostris, juxta *Pf: 110.* Redemptionem misit populo suo [ea propter observare] mandavit in æternum testamentum suum. Et *Deut: 10.* Et nunc Israel quid Dominus DEUS tuus petat à te [pro tantis beneficijs tibi exhibitis] nisi ut timeas Dominum DEUM tuum, & ambules in vijs ejus, & diligas eum, & servias Domino DEO tuo in toto corde tuo, & in tota anima, custodiasq; mandata Domini. Et *D. Paul. Eph: 5.* Estote imitatores DEI, sicut filij charissimi & ambulate in dilectione, sicut & Christus dilexit nos. Ratio convincitur veritate responsionis, quam reflectit ad conscientiam, examen cum ea instituens, utrum nam homo suus fideliter DEO serviat pro tantis ab eo acceptis beneficijs?

Conscientia ut verum scit fatetur. *Voluntas* pio affectu mota elicit *Actum*. Inclinaui cor meum ad faciendas justificationes tuas in æternum, propter retributionem. Quid retribuam Domino, pro omnibus quæ retribuit mihi. Calicem salutaris accipiam, & nomen Domini invocabo. Vota mea reddam ceram omni populo ejus. A mandatis tuis intellexi, propterea odivi omnem viam iniquitatis. In mandatis tuis exercebor, & considerabo vias tuas. In justificationibus tuis meditabor, non obliviscar sermones tuos. Secundum misericordiam tuam vivifica me, & custodiam testimonia oris tui.

CONSIDERATIO IV.

R*atio proponit.* A quo tolluntur beneficia DEI? *xy. ieremis respondet.* A superbo, Ingrato, & Infideli servo. *Superbus* est, tum qui peccatis suis excæcatus dona ac beneficia DEI, quibus abundè cumulatus est, non agnoscit venisse sibi à DEO. *Tum* qui existimat eadem dona à DEO sibi venisse, sed ob sua merita. *Tum* qui ex affluentia donorum DEI, accipit occasionem proximos suos vilipendendi. Vnde Apostolus 1. Cor. 4. Quid habes quod non accepisti? si autem accepisti, quid gloriaris, quasi non acceperis. *Ingratus* verò est, *Tum* qui beneficia ac dona sibi à DEO collata, minimè considerat, examinat, ac perpendit. *Tum* qui examinata parvi facit. *Tum* qui illa equidem magni pendit, sed pro eis tanto benefactori grates debitas non reddit. *Infidelis* servus vero est, *Tum* qui donis calitus sibi traditis utitur non ad maiorem gloriam nominis DEI promovendam, sed ad offensam ejus Majestatis multiplicandam. *Tum* non
ad

ad proprium spiritualement profectum, sed ad animæ suæ nimium detrimentum. *Tum* deniq; non ad proximi ædificationem, sed ad ejus offensionem ac æternam perditionem; donec audiat *Matth. 23.* Tollite ab eo talentum, & date ei, qui decem talenta habet, & inutilem servum eijcite in tenebras. *Ratio* responsionis veritatem comprobatur, eamq; ad conscientiam reflectit; examen cum ea instituens de suo homine; taliterne an verò aliter se habeat respectu DEI tanti sui benefactoris? *Conscientia* ut verum est fateretur. *Voluntas* inde pio affectu mota elicit *Actum*, qui sunt positi in *Medit. de Pass. Christi Confid. 3.*

CONSIDERATIO V.

Ratio proponit. Quomodo nos preparare debemus ad majora DEI beneficia accipienda. *Quæresis respondet.* 1mo. Quando grata habemus minora jam accepta: Gratitude enim provocat benefactorem ad conferenda grato nova beneficia. Vnde S. Ecclesia cælitus instructa orat pro novis beneficijs per antiqua reparationis nostræ jam præstita, dicens: Per Mysterium S. Incarnationis, Crucis &c: libera nos &c. *Actus* gratiarum actionis, laudis, ex *Scal. 3.* 2do. Bene nos preparamus ubi quo majora beneficia DEI accipimus, eò magis in humilitate ac DEI timore filiali proficimus; dicitur enim *1. Petr. 5.* DEUS superbis resistit, humilibus dat gratiam. Et *Tib. 5.* Multa bona [corporalia, spiritualia, ac æterna] habebimus si timuerimus DEUM, & recesserimus ab omni peccato, & fecerimus bene. *Actum.* Abicio me, Domine in abyssum nihili mei, vilifico, despicio

me, nihil sum, nihil possum; ad te sunt oculi mei. Humiliatus sum vsquequaq; Domine, vivifica me [beneficijs tuis] secundum verbum tuum. Timebo Dominum [cum sanctis ejus] quoniam nihil deest timentibus eum. *31. 6.* Benè nos præparamus ad majora beneficia, vbi nos etiam proximis atq; fratribus nostris, maximè inimicis amore DEI beneficia præstamus, juxta *Luc. 6.* Date, & dabitur vobis. Eà mensurà, quā mensi fueritis remetietur vobis. *Matth. 6.* Benefacite his qui oderunt vos, & orate pro persequentibus & calumniantibus vos, ut sitis filii Patris vestri, qui in celis est, qui facit solem suum oriri super bonos & malos. *Actum dilectionis proximi ex Scal. 1. 10.* Benè nos præparamus ad majora beneficia DEI, vti sunt spiritalia ac æterna, quando voluntariè atq; prudenter interiora seu transitoria relinquimus ad imitationem Christi, juxta *Matth. 10.* Omnis qui reliquerit domum, vel fratres aut sorores, aut Patrem, aut Matrem, propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit. *Actum.* Complacentiæ in vocatione religiosa: Benedictus es Domine, qui eripuiti me de porta mortis [*sc.* mundi] & de ventre inferi [*sc.* amore transitoriorum] Renovo Professionem meam millies & milies. Omnia arbitror ut iterco- ra, ut Christum (Jesusq; beneficia) lucrificiam. *10.* Benè nos præparamus ad illa vbi ipsa nobis dari à DEO agnoscimus, atq; continuis precibus postulamus; *Luc. 11.* Petite & accipietis, quærite & invenietis, pulsate & aperietur vobis. Et *Joan. 6.* Petite, ut gaudium vestrum sit plenum, *Actum* Persecutionis, Oblationis ex *Scal. 3. 610.* Benè nos tan- dem

dém præparamus, vbi libenter Divinas recipimus correptiones & castigationes, quas DEUS filijs suis adoptivis pollicetur. *Apoc. 3.* Ego quos amo, [& consequenter magnis & multis meis bonis cumulabo] arguo & castigo. Et S. Paul. *Hebr. 12.* Quem diligit Dominus castigat, & flagellat omnem filium quem recipit [in suum heredem, coheredem Christi:] in disciplina perseverate, tanquam filijs vobis offert se DEUS; quis enim filius, quem non corripit Pater. *Voluntis* complacet & exit in *Actus*: Amo tuam justitiam, me castiga item. Amo potentiam, sapientiam, bonitatem, misericordiam, mihi pro plagis copiosa retribuentem beneficia. Et cum *Tab. 1.* Benedico te Domine DEUS Israel, quia castigasti me, & sanasti me. Paratum cor meum; paratum.

CONSIDERATIO VI.

Ratio proponit Quam ob causam bona transitoria frequentius & copiosius conferat, DEUS improbis, quam probis; imò ipsos probos non raro subijcit potestati impiorum. *Synteresis respondet.* imò ex S. Bern. d. Ne putentur mala, dantur & bonis: nè putentur magna & summa bona, dantur & malis. Item auferuntur ista & bonis, ut probentur; & malis ut crucientur. Porro ex S. Bern. temporalia tam bonis, quam malis concedi debuerunt: quia aliter boni potiora sibi servari non crederent, nisi ista tam malis, quam bonis communia esse viderent. *2do.* Quia sic non est justus, qui non habeat aliquod peccatum saltem veniale, pro quo in presenti debet puniri privatione bonorum temporalium; ut *Leop. 1.* Si

dixerimus quod peccatum non habemus, ipsi nos seducimus. Ita etiam non est impius, qui non habeat aliquod opus bonum, pro quo debentur illi saltem bona transitoria, ut *S. Greg.* Nisi dives ille aliquod bonum egisset, & in presenti seculo remunerationem accepisset, nequaquam illi Abraham dixisset: Recepisti bona in vita tua. *310.* Non facit DEUS injuriam bonis, dum aliquando negat eis bona temporalia, malis vero largitur; æquum enim est, ut quibus dantur bona spiritualia, de terrenis modica aut nulla accipiant. Et quibus nihil datur de spiritualibus, terrestribus bonis abundant. juxta *V. Bed.* Non est Christianæ religionis in hoc mundo exaltari, sed deprimi: mali nihil habent in cælo, vos in mundo: sed spe illius boni, ad quod tenditis, quidquid in vita contingerit, gaudere debetis. *410.* Quia indignum est iustis ac periculosum abundare bonis temporalibus, quæ Christus Magister cælestis exemplo suo ad eorum eruditionem reprobavit, ac suis discipulis abjicere mandavit. [ut *Luc. 14.* Qui non renuntiat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus] tanquam occasiones ruinarum spiritualium, laqueosq; diaboli, quos puta esse juxta *D. Paul.* desideria nociva [id est, cupiditates honorum, voluptatum, ac possessionum] quæ mergunt homines in interitum & perditionem. Vnde ait *1. Tim. 6.* Qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli. *Et paulo post.* Radix omnium malorum est cupiditas. *510.* Quia sicut non esset dignitatis regis amico suo magnum summi donare cumulum, licet sumus non careat sua utilitate; ita etiam dedecet Majestatem Divinam, iustis

justis amicis suis conferre bona hujus temporis, quæ ipsimet justis arbitrantur esse ut stercora. Unde s. Paul. *Philips* 30 Propter Christum omnia detrimentum feci, & arbitror ut stercora. Quod autem tantus Christi seductor, hæc bona transitoria stercoribus assimilaverit, ratio est. Quia sicut stercora pecudum, quatenus agros fecundant, pretio æstimantur: quatenus verò fæterent & inquinant, omnibus abominabilia sunt; ita bona temporalia, in quantum deserviunt justis ad vitam eorum corporalem conservandam, & spirituales promerendam, sunt illis necessaria, uti bona in se ad huiusmodi usum humanum creata: quapropter vult DEUS illorum fieri participes justos cum injustis, modis sibi placitis: in quantum verò præbent occasionem DEUM facile offendendi, fugiuntur a justis, velut mala secundum circumstantiam, ut nimirum animam inquinantia atq; DEO færentia, ideo etiam ipsemet DEUS, vitat ea concedere justis. At loco eorum ex Divina sua munificencia & pietate, contert illis dona spiritualia: quorum unicuique superat suo valore totius mundi honores, divitias, & voluptates, juxta *Matth.* 7. Invocavi, & venit in me spiritus sapientiæ; & proposui illam regnis & sedibus, & divitias nihil esse duxi in comparatione illius. *1. Cor.* Quia sicut DEUS piissimus magnum justis præstat beneficium, negando illis bona temporalia [quod putet ex superadiis] ne illis cedant in ruinam; ita maximum ac specialissimum præbet, ubi eos subiecit potestati ac persecutioni pravorum ad imitationem Filij sui, quem etiam potestati impiorum tradiderat, usq; ad sufferendam mortem ignominiosissimam.

ac dirissimam. Vnde *D. Greg.* Mala reproborum bonos dum cruciant, purgant; vtilitati iustorum militat, etiam potestas pravorum. Et *S. Aug.* Nē putetis gratis esse malos in hoc mundo, & nihil boni de illis agere DEUM: Omnis malus aut ideo vivit, vt [per iustum] corrigatur: aut ideo, vt per eum iustus exerceatur. Quod autem huiusmodi beneficium sit maximum ac specialissimum, inter dona spiritualia, patet ex verbis *D. Pauli ad Phil. 1.* Vobis donatum est pro Christo, non solum vt in eum credatis, sed vt etiam pro illo patiamini, idem certamen habentes, quale & vidistis in me, & nunc audistis de me. *Ratio* responsionis veritate convincitur, quā reflectit ad conscientiam, examen, cum ea instituens de homine suo, quæ nam dona magis appetat, an transitoria, an spiritualia & æterna. *Conscientia* vt scit verum fatetur. *Voluntas* inde pio affectu mota elicit *Ani*: Cognovi Domine quia æquitas iudicia tua, & in veritate tua humiliasti me. Viam iniquitatis amove à me, & de lege tua miserere mei. Viam justificationum tuarum instrue me, & exercebor in mirabilibus tuis. Viam veritatis elegi, iudicia tua non sum oblitus. Adhæsi testimonijs tuis Domine, noli me confundere. O IESU conforma me totum tibi. *Vide in Scala 4.*

M O D V S

*De peccatis meditationem asceticè
instituenti.*

Imaginatio introductio. * Ex *S. Alcant.* Cō-
gita te esse veluti illum Lazarum quatridentum

imò plus quàm mortuum & abominabile cada-
 ver, verimibus scatens, & usquè adeò fedum, ut
 transeuntes oculos avertere, nares occludere co-
 gantur; nè fetorem tuum oculis aut naribus
 hauriant. Crede te adhuc esse abominabilio-
 rem DEO & Sanctis. Vel statue te in perso-
 na illius filij prodigi, qui abligurivisti totam
 substantiam pretio & gratia cum meretricibus s.
 cupiditatibus; indignum te reputando, qui leves
 oculos ad cælum, qui terram calces, quem ter-
 ra sustineat, cui res creatæ serviant; nec di-
 gnum pane, quo vesceris, & aère, quem attra-
 his; timens nè vltrix tota creatura confurgat
 contra te. juxta Sap. 5. Pugnabit cum illo or-
 bis terrarum, contra insensatos.

CONSIDERATIO I.

Ratio proponit. Quis est, in quem peccans pec-
 cat, & quis est qui peccat? *Synteresis respon-*
det. *Ad unum.* In quem peccans peccat est DE-
 US, non solum summè bonus, ut ejus nobis col-
 lata testantur beneficia. Verùm etiam summè sa-
 piens, & summè potens, tum ad cognoscenda omnia
 nostra peccata, quamvis occultissima, tum ad ea
 æternaliter puniendâ. *Ad idem.* Qui peccat est
 homo, non solum summè malus, ut ejus summo
 bono declarat repugnantia: verùm etiam summè
 stultus, summè præsumptuosus; tum quòd in eo
 statu vivat, in quo non audet mori; tum quòd non
 timeat peccare in eum quem non ignorat, posse
 se quolibet momento iuste punire, occidere, flam-
 mis æternalibus tradere in æternum. *Ratio respon-*
sioni assentit, veritatem reflectit ad conscientiam,
 quam

quàm examinat de homine suo; vtrum fuerit ali-
quādo tam malus, tam stult⁹, & præsumptuosus. *Con-*
scientia memor præteritorum fatetur. *Voluntas* in
Actus resolvitur. * O maledicta dies, hora, momen-
tum, quo primum respondi me, ut ostenderem DE-
UM meum! O vesaniam! vermis intumui contra
DEUM, gutta contra mare, atomus contra So-
lem. Miserere mei &c: quoniam iniquitatem,
stultitiam, superbiam meam ego cognosco. Tu
scis insipientiam meam, & delicta mea à te non
sunt abscondita; intellexisti cogitationes meas de-
longe, semitam meam & funiculum meum inve-
stigasti; & omnes vias meas prævidisti. Quo ibo
à spiritu tuo, & quo à facie tua fugiam? si ascen-
dero in cælum tu illic es, si descendero in infernum
ades. Si sumptero pennas meas diluculo, & habi-
taverò in extremis maris; etenim illuc manus tua
deducet me, & tenebit me dextera tua. Tu ter-
ribilis es, & quis resistet tibi? ex tunc ira tua.
Magnus es tu, & magnum nomen tuum in forti-
tudine. Quis non timebit te ò Rex gentium!

CONSIDERATIO II.

Ratio proponit. Quæ mala spiritualia adfert ho-
mini mortale peccatum in præsentì vita? *Synt.*
resp: Adfert multa mala. Alia quidem in ipsum
peccatum cadenti, alia de illo resurgenti, & a iu-
in illud recidenti. *imò.* Mala spiritualia quæ in-
currit cadens in peccatum sunt: Excecatio intel-
lectus, depravatio voluntatis, ac deturpatio me-
moriz. *Intellectus* enim peccato addictus conse-
quenter excecatus in ordine ad spiritualia ac su-
pernaturalia non discernit inter verum & falsum,
bonum

bonum & malum, licitum & illicitum, expediens & inexpediens, securum & periculosum, utile & damnosum, facile & difficile, rectum & curvum. juxta 1. Cor. 2. Animalis autem homo non percipit ea, quæ sunt spiritus DEI; stultitia enim est illi, & non potest intelligere. Voluntas quoq; peccato depravata non potest esse acriter amplius eligere, quod sibi in æternum prodest; nec vitare, quod sibi in æternum nocet. Inde est quod facilliter tristatur de bonis ad spiritum pertinentibus; & lætatur de malis, ad impetum suæ sensualitatis servientibus, juxta Prov. 2. Lætantur cum malè fecerint, & exultant in rebus pessimis. Memoria deniq; peccato deturpata nequit amplius recogitare ut oportet, quæ sunt honesta ac spiritui salutaria; nisi quæ sunt carnis, mundi, ac diabolicæ incitationis, juxta Phil. 2. Omnes enim quæ sua sunt [sensualitati nimirum placita] querunt, non quæ sunt IESU Christi.

240. Mala spiritualia, converso per penitentiam à peccatis deturpata sunt: Obscuritas intellectus, debilitas voluntatis, & instabilitas memoriæ. Intellectus enim post recessum peccati obscuratus manens, non valet percipere spiritualia ac æterna ut oportet, nisi cum labore ac difficultate: Non valet item discursus rationis inferioris, defendentes motus sensualitatis coercere, ac superioribus argumentis convincere, nisi multis studiis spiritualibus adhibitis: cum non raro multum errare illi contingat in judicando falsum & malum sub specie spiritualis veri & boni sibi representatum, omnino esse verum & bonum. Voluntas quoque post abcessum peccati manens debilitata, non valet tentationibus sicut sufficit resistere, nec studiose

osē virtuosā operibus insistere, nec satis motibus sensualitatis contraire: nisi summis & assiduis precibus obtineat celestem à DEO corroborationem. Vnde est quod non raro faciliter deficiat in ordine & modo timoris & amoris, prius nimirum & magis timendo ac amando illud, quod posterius & minus timendum & amandum esset: eo quod remissa habeatur in affectu timoris & amoris erga DEUM ac Divina; donec per multa exercitia Meditationum asceticarum, & Orationum mentalium consequatur cœlestis inflammationem. *Mentis* tandem instabilis manens post peccatum penitentia abolitum, impotens habetur ad attendendum sine distractione spiritualibus exercitiis, ac seipsam avocandam ab inutilibus & vanis cogitationibus.

310. Mala spiritalia, quæ incurrit recidens in peccatum, ante veram supererogationis conversionem vſitatum, sunt: Tentatio impossibilis victoriz, plaga impossibilis sanationis, damnatio impossibilis evitationis. Tentatio quidem huius loci impossibilis ad vincendum dicitur esse, *scilicet* ex parte DEI: qui communiter deserit recidivantes, id est iteratō peccantes ex certa scientia, ex plena voluntate, & ex plena libertate, post veram s. supererogationis conversionem. juxta *Jer. 17*. Omnes qui te derelinquunt, confundentur; recedentes à te in terra scribebuntur. Et *Apoc. 9*. Qui nocet [alijs detrahendo &c.] noceat adhuc [vti à DEO derelictus] & qui in sordibus est [gulæ ac veneris] sordescat adhuc; id est permittitur ipsi magis ac magis sordescere, donec compleat mensuram sordium suarum iniquitatum. Et *8. Greg. in Ezech.*

Sicut

Sicut
perve
renti
tur,
diabo
immu
spirit
dentis
lius p
vantis
zatis
intensi
peccat
Vnde
candu
possib
vation
Ascet
adjici
dimit
tionis
conve
gæ ill
eos,
donu
gulta
facul
penit
venia
post
esse p
post
tiam.

Sicut qui à fide recedit, apostata est; ita qui ad
 perversum opus quod deseruit, redit; ab Omnipoten-
 ti DEO absq; ulla dubietate apostata deputabitur,
 etiamsi fidem tenere videatur. *Tum* ex parte
 diaboli, quod patet ex verbis Christi *Luci. II.* Tunc
 immundus spiritus vadit & assumit septem alios
 spiritus nequiores se, & ingressi [in animam reci-
 dentis] habitant ibi; & sunt novissima hominis il-
 lius pejora prioribus. *Tum* ex parte ipsius recidi-
 vantis: quia per tale peccatum ex malitia volun-
 tatis perpetratum, acquiritur habitum pravorum magnæ
 intensiōis, quo ille facilitatur ad iterandum idem
 peccatum, & profundius se vitijs immergendum.
 Vnde est *Exch. 31.* Vir peccator adijciat ad pec-
 candum. Plaga recidivantis cujuslibet Ascerz im-
 possibilis est sanationis, vel alias peccatum recidi-
 vationis per pœnitentiam ordinariam incurabile.
 Asceris habetur, juxta *Ezech. 31.* Fili peccasti, nē
 adicias iterum, sed de pristinis deprecare, ut tibi
 dimittantur: quasi à facie colubri fuge [recidiva-
 tionis] peccatum; nam si accesseris [ad illud post
 conversionem supererogationis] mordebit te. Pla-
 ga illius non est sanitas. *Hab. 6.* Impossibile est
 eos, qui semel sunt illuminati, gustaverunt etiam
 donum cœleste, & participes facti sunt Spiritus S.
 gustaverunt nihilominus donum DEI, virtutesq;
 sæculi venturi, & prolapsi sunt, rursus renovari ad
 pœnitentiam. Et *O Chrysost.* Noli peccare post
 veniam, noli vulnerari post curam, noli sordidari
 post gratiam: cogita ô homo graviolem culpam
 esse post veniam, renovatum vulnus pejus dolore
 post curam, molestius hominem sordidari post gra-
 tiam. Quare indulgentiæ ingratus est, qui post ve-
 niam

niam peccat, sanitate indignus est, qui semetipsum postquam curatus est vulnerat, nec mundari mereatur, qui seipsum post gratiam sordidat, *hec ille*. Damnatio tandem æterna, est malum recidivantium impossibilis evitacionis, juxta *1 Petr. 2*. Melius erat illis non cognoscere viam justitiæ [quia minorem haberent damnationem] quàm post cognitionem retrorsum converti [ad prius / peccata] ab eo, quo illis traditum sancto mandato. Et *Luc. 9*. Nemo mittens manum ad aratrum, & respiciens retrò, aptus est regno DEI, quasi dicat ipsa veritas: sicut ille qui ponit manus ad aratrum, & respicit retrò, non est aptus ad bene recteq; arandum, ita qui manus dedit lux Religioni per emissionem votorum ad me imitandum, & retrò suis concupiscentijs ad mundana & carnalia, contra suam Professionem obvertitur, non est deinceps aptus ad regnum DEI obtinendum. Qui ergo secundum sententiam Salvatoris non est aptus regno DEI; ille è converso aptus est æternæ damnationi.

Nota inde. Quod secundum Interpretes S. Scripturæ, præsens impossibile non est physicum, sed morale. Illudq; significat, quod passim communiter ac ordinariè alias fieri nequit, nisi quandoq; extraordinariè, *id est* raro & difficulter. *Nota item* quod propriè loquendo peccatum recidivacionis non est, nisi Religiosorum atq; Clericorum [juxta quod ait *D. Chrysost. sup. Matth.* Laici delinquentes faciliè emendantur, Clerici autem inemendabiles sunt] qui post suam supererogationis conversionem, iteratò perpetrant illud contra sua vota ex mera malitia: id est, ex certa scientia, ex plena

voluntate

voluntate
peccat
liber
sione
est,
oris
culat
inven
itera
edon
bi da
osè m
luis m
veniz
va de
sensu
necet
M
est c
contr
proci
conti
affve
horro
c. 38
flekti
hom
fueri
Volu
les e
quia
salvu
tu e

voluntate, & ex plena libertate; atq; in eodem peccato communiter habent affectum, post quemlibet suum actum. Quod inde patet, quia occasiones iteratò peccandi non vitant; sicut necesse est, pravorum consortia non cavent, fratres melioris notæ averfantur, in colloquijs familiaribus excitationes in peccatis suis & aliorum facile adinveniunt, propensiones suas ad idem peccatum iterandum quas sentiunt, asceticâ mortificatione edomare non curant, auxilia Divina opportunè sibi dari cælitus contra instantes tentationes affectuose non invocant, studium asceticæ Orationis proptus negligunt, donec in necessitatem peccandi deveniant, juxta *Isid. de summo bono*. Cogitatio prava delectationem parit, delectatio consensus, consensus actionem, actio consuetudinem, consuetudo necessitatem.

Nota deniq; quod peccatum recidivationis, non est cuilibet Alceæ periculosius ac deterius, quàm contra votum castitatis, præsertim verò nefandum procuratæ pollutionis, eò quod occultissimum sit, continuamq; ac perpetuam habeat occasionem, assuetis omninò inevitabilem. De hoc peccato horrenda legere est apud Cornel. à Lap. in *Gen. c. 28. n. 9.* Ratio responsione convicta, eam reflectit ad Conscientiam, quam examinat de suo homine; an aliquando hujusmodi malis irretitus fuerit, nec ne? *Conscientia* ut scit verum faterur. *Voluntas* inde pio compunctionis affectu mota, tales elicit *Actus*. Sana Domine animam meam, quia peccavi tibi. Sana me Domine & sanabor; saluum me fac, & salvus ero, quoniam laus mea tu es. Fiat manus tua, ut salvet me; quoniam

mandata tua elegi. Viam veritatis elegi, judicia tua non sum oblitus. Adhæsi testimonijs tuis Domine, noli me confundere. Suscipe me in servum tuum; & non confundas me ab expectatione mea, Spero in te, expectans à te veniam. *Vide Scal. 1.*

CONSIDERATIO III.

R. Alio proponit. A quo peccatum recidivationis Religioso venit? *Synteresis respondet.* imò. Venit à tentatione diaboli, carnis, mundi, & hominis mali: contra quam Spiritus S. vult esse præparatum quemlibet Ascetam vitæ spirituali adscriptum, *Ecclesi. 3.* Fili accedens ad servitium DEI, sta in iustitia & timore DEI, & præpara animam tuam ad tentationem; diabolo enim, non est adeo curæ, ut revocet quenquam ab ingressu Religionis; nisi ut Religiosum in sanctitate & iustitia fideliter DEO servire incipientem faciat per suam astutiam ac incitamenta mundi, carnis, & hominis pravi, in pristina sua peccata recidere, contra suæ professionis vota: ut sic deinceps vivens in statu Religioso, clàm palamve irreligiosè noceat suo instituto modis ei pacatis; ac post inde majorem incurrat damnationem, quàm si in sæculo vivens ac moriens incurruisset. Ideirco Spiritus S. monet quemlibet Religionis noviter adscriptum, quatenus firmiter ac perpetuò stet in iustitia quam capit, & in timore DEI, quo carnem suam confirmam esse sentiat, ac insuper præparet animam suam ad tentationem. Sicut autem diabolus facit alacrem ad tentandum Religiosum confidentia, quam habet in sua astutia, & in vertibilitate liberi arbitrij cujuslibet studium spiritualis vitæ incipientis, juxta

juxta quod ipse ait *Iob. 1.* Circuivi terram,
 & perambulavi eam, *id est*: decepi omnes terrena
 concupiscentes, & potestati meæ subjugavi, ita
 ut non possint facere bonum nisi malum, secun-
 dum meum desiderium. Et illud *Iob. 4.* Habe-
 fiduciam, quod influat Iordanis in os ejus, *id est*,
 confidit, quod etiam Religiosi spirituali vitæ addi-
 cti, tandem venient in suam potestatem, per reci-
 divationem in pristina sua peccata: qui alias con-
 tra mundi & carnis concupiscentias retrorsum cum
 Iordane conversi sunt, ac fluunt [cursum tendentes
 actibus suis anagogicis, ad montem Domini, uti
 est. *Ps. 113.* Et *Iesai. 2.*] Ita benè preparatum
 facit Religiosum incipientem spiritualis vitæ studi-
 um, contra diabolum ejusq; tentationem, intima
 confidentia in DEO collocata. Tum quod non
 permittit se tentari supra vires suas, juxta *1. Cor.*
10. Fidelis autem DEUS est, qui non patietur vos
 tentari supra id quod potestis, sed faciet etiam
 cum tentatione proventum, ut possitis sustinere.
 Tum quod in omni tentatione cuilibet invocanti
 ac deprecanti se opportunum præstabit auxilium.
 juxta *Ps. 99.* Quoniam in me speravit, liberabo
 eum; protegam eum, quoniam cognovit nomen
 meum. Clamabit ad me, & ego exaudiam eum;
 cum ipso sum &c. Voluntatis *Assus.* In te eri-
 piar à tentatione, & in DEO meo cunctas trans-
 grediar tentationes. In te speravi, libera me, pro-
 tege me, salva me, quoniam cognovi nomen tu-
 um. Angelis tuis commenda me, ut custodiant
 me &c: *id est*. Venit peccatum recidivationis Re-
 ligioso incipienti à voluntate in venialibus pecca-
 tis, atq; ab immortalificatione incuriaq; parvorum.

defectum, ut *1. cor. 19.* Qui spernit modica [peccata] paulatim [in maiora] decider. Item *S. Greg.* Si curare parva negligimus, insensibiliter seducti, statim audenter etiam maiora perpetramus. *Ad Rom.*
 * Insuete DEUS, non erit apud me minimum, quod DEI i. finiti est offensivum. Non est filius, qui etsi non occidat patrem; tamen alacritate pizat eum. Gressus meos dirige, & custodi etiam à minimis offendiculis. Malo mori, quam vel levi culpa sedari. *1. cor. 10.* Venit à neglectu mentalia orationis, & consequenter profectus spiritualis; nam qui negligunt orationem mentalem, parum vel nihil proficiunt in vita spirituali, cum talis oratio, sit vitæ spiritualis instrumentum: qui verò non proficiunt in studio vitæ spiritualis, illi sensim deficiendo, tandem in gravia recidunt peccata. Hinc *S. Leo.* Qui non proficit [in vita spirituali] deficit [in peccata recidivationis] & qui non acquirit [virtutes] eo ipso mox gratiam iustificantem perdit: Et *S. Bernard.* Aut ascendas necesse est, aut descendas; si attentas stare, ruas necesse est. *Voluntas* renovat Professionem, proposita, ut suprà: *Co. sid. 3. de Pass. par. 3. 410.* Venit peccatum recidivationis à securitate mentis in circumspecta; qui enim comolacet sibi in suo profectu spirituali ac præsumit, quod in tali statu vivens, securus maneat ab omni ruina spirituali, ille communiter sensim remissior fieri solet in devotione interna, donec in eo frigescat charitas, & consequenter concupiscentia incalescat. Ut *S. Greg.* Non nunquam ipsis bonis quæ agimus, ad deteriora propinquamus; quia dum lætitiâ menti præsumunt, quandam securitatem gignunt; dumq; moris
secura

Secura redditur, in torpore laxatur. *Idem.* Sape
mens dum de virtute sua securitate resolvitur, in-
opinatē culpæ telo perforatur. *Omī secūta* refle-
ctit se supra illud S. Aug. Semper tibi displiceat
quod es, si vis pervenire ad id, quod nondum es;
nam ubi tibi placuisti ibi remansisti; si autem di-
xisti sufficis, periisti. *Voluntas* it in *Actus*. Hu-
milior sub potenti manu DEI, ut bene sit mihi
in die tentationis. Nihil sum, nihil possum, ,
displiceo mihi, si quid sum. Ego dixi nunc ,
cepi. Vel incipiamus fratres. *110.* Venit pec-
catum recidivationis à principijs pravæ politicæ,
& habitibus vitiorum acquiritorum: hæc enim fi-
cut per actus frequentes peccatorum contrahuntur;
ita per asceticam disciplinam non superata, in e-
osdem actus peccaminosos faciliè resolvuntur, per
quos disponendo sic peccantem, tandem desinunt
in peccata recidivationis propriè dicta. *Hæc prin-*
cipia juris pravæ politicæ sunt tria: 1mo Velle
consequi licita [vti sunt bona honorabilia, dele-
tabilia, vtilia] medijs licitis, quæ ubi non suffi-
cerent, velle tamen ea consequi ad præsens per
media illicita. *2do.* Velle se à malis defendere,
[vii sunt despectio, contumelia, damna & quæ-
cunq; injuriæ] modo licito; qui ubi deesset, velle
interea ad hunc effectum adhibere modum aliqui in-
illicitum. *310.* Velle sua recuperare, & iniuriam
publicâ authoritate puniri: quæ ubi deficeret, vel-
le tamen id ipsum pro hac vice fieri authoritate
privatâ. *Habitus* autem pravi sunt, vitia per actus
peccaminosos acquisita [ut potè habitus superbix,
avaritix, luxuriæ, invidiæ, gulæ, iræ, & acediæ]
quorum motus sequuntur iudicium rationis inferi-

oris, ac falsum lumen principiorum pravæ politi-
cæ. *Actus.* Omnia volo &c: Paratum cor me-
um &c *vide Scal: 4. 6to.* Venit Religioso pec-
catum recidivationis à peccato lapsus; nam ubi
citò per pœnitentiam non diluitur, [ut ait S. Greg.]
mox suo pondere in aliud [peccatum nempe reci-
divationis] trahit. Cujus rei exemplum habemus
in David: qui post adulterium mox commisit
homicidium. Item in Juda prodire, qui post
furtum, mox vendidit traditione Christum, ac post
inde laqueo suspendit seipsum, unde dicitur *Ps: 41*
Abyssus abyssum invocat. Illud autem est pecca-
tum lapsus, mortalis nimirum culpæ: quod com-
mittitur, vel ex ignorantia excusante non totali-
ter quidem, sed aliquàliter à culpa, idq; vel pro-
pter infirmitatem voluntatis, quam infirmant seu
debilitant passionès nondum satis mortificatæ, vel
ob aliquam coactionem, per amorem, aut timo-
rem rei alicujus causam quando autem tale
peccatum actu quis committit, plerumq; desiderat
protinus recuperare perditam iustitiam. ut S. *Aug:*
Nullus sanctus & iustus caret peccato, non tamen
ex hoc desinit esse iustus, sanctus, cum affectu te-
neat sanctitatem. inde S. *Bernard: sero ad fratres*
ait: Bonum est, nos hic esse, s. in Religione,
quia hic homo vivit purius, cadit rarius, turgit
velocius, incedit cautiùs, quiescit securius, irro-
ratur frequentius, purgatur citius, moritur confiden-
tius, remuneratur copiosius. *Ratio* convicta exa-
minat cum conscientia suum hominem, videatne
in illo hanc vel alias causas recidivandi. *Voluntas*
prorumpit in Actus detestationis, ut supra alibi
& deprecationis. *Salvum me fac DEUS, quoniam*
intra-

intraverunt aquæ [/, pericula recidivationis] vsq;
ad animam meam. Tu ipse libera me de laqueo
venantium.

CONSIDERATIO IV.

Ratio prop. III. Pro quolibet mortali peccato,
maximè verò pro peccato recidivationis, quo-
suppliciter homo in præfenti vita punitur? *Syn: resp:*
Punitur multipliciter, imò quidem omnium bonorum
spiritualium privatione. *Præcatur* enim recidivans
donis omnibus gratuitis, quæ cælitis acceperat in
sua conversione ad DEUM supererogativa; atq;
omnibus meritis vitæ æternæ dignis, quæ bonis o-
peribus cum auxilio DEI sibi comparaverat, juxta
Ecclesi. 9. Qui in vno peccaverit, multa bona per-
det. Et *Ezech. 18.* Si averterit se justus à justifi-
catis suis, & fecerit iniquitatem, omnes justitiæ ejus
quas fecerat, non recordabuntur. *Præcatur* item
potestate proxima iterum merendi vitam æternam,
quamvis multa bona operetur in statu suo religio-
so, tam quæ sunt de lege præcepti, quam de lege
Consilij: quia nulla bona opera extra gratiam
charitatemq; DEI possunt esse meritoria. Vnde
est illud *1. Cor. 13.* Si distribuero in cibos pau-
perum omnes facultates meas; & si tradidero cor-
pus meum, ita ut ardeam; charitatem autem non
habuero, nihil mihi prodest. *Præcatur* item ima-
gine ac similitudine DEI, quæ in anima decoratus
fuit, per dona gratuita cælitus accepta; imagine
verò ac similitudine deturpatur diaboli, velut ex
filio DEI, filius diaboli factus, juxta *1. Jan. 3.* Vos
ex patre diabolo estis, & desideria patris vestri vul-
tis facere. *Præcatur* deniq; coronâ vitæ æternæ,
F3 quam

quam habuit in promissione, uti *1. apoc. 2.* Esto fidelis usque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ: nunc autem alteri collata est, juxta *1. apoc. 3.* Tene quod habes [de donis DEI gratuitis] ut nemo accipiat coronam tuam. Cujus rei habetur exemplum in *40.* Martyribus, quorum uno deficiente, statim janitor balnei in ejus locum successit Christum confitendo, eaq; ratione coronam deficientis accepit. Item in Nicephoro, qui gratiâ DEI incensus, martyrio se obtulit loco sapricij, esulq; coronam consecutus est. Vnde *S. Iob:* exclamans dicit *c. 17.* Iustificationem meam quam capi tenere, non deferam. *2dò* Punitur dirissimo remorsu suæ conscientie, quem remorsum expertus est Cain cum diceret: *Gen. 4.* Ecce ejicis me, hodie à facie terræ, & à facie tua abscondar, & ero vagus & profugus in terra? *3o. legam.* Et ero gemens & tremens: gemens quidem, ex apprehensione pænæ in presenti mihi inflictæ, & in futuro infligendæ & tremens tam animo, quam corpore, ex mala & desperata conscientia. Vnde *S. Ansel.* Conscientia impiorum magna pæna est: piorum vero magnum gaudium. Et *S. I. d.* Conscientia rei semper in pæna est: nunquam securus est reus animus, conscientie proprijs agitatur stimulis. *4to* Recidivus punitur alio & alio peccato, ut ut pænâ sui peccati. Vnde *1. Cor. 10.* Peccatum quod ex peccato oritur, non jam peccatum tantummodo sed & peccatum est, & pæna peccati: quia iusto iudicio Omnipotens DEVS cor peccatoris obnubilat, ut præcederis peccati meritò etiâ in alia cadat. Et *1. Iud.* Dùm facta quædam non gravia videre & sine metu committimus, ad pejora iteramur, & horrendâ peccati consuetudinem labimur. *4to.*

Puni-

Punitur derelictione Divinā in peccatis, juxta *ps.*
8. Dimisi eos secundum desideria cordis eorum;
 ibunt in adinventionibus suis. Et *1er.* 7. Domi-
 ne, omnes qui te derelinquunt, confundentur: re-
 cedentes à te in tetra [non autem in celo] scri-
 bentur: quoniam dereliquerunt venam aquarum
 viventium Dominum. Et *Ecc.* 7. Considera ope-
 ra DEI, quod nemo possit corrigere, quem ille
 despexerit, id est, dereliquerit. Vnde Samuel ad-
 monetur à DEO, nè lugeat amplius Regem Saul
 jam derelictum, dicens *1. Reg.* 16. Viquequo tu
 luges Saul, cum ego projeceram eum. *1to.* Puni-
 tur recidiva morte pessima sive extra. sive intra
 Religionem, juxta *1. Jo.* 3. Mors peccatorum pessi-
 ma. Vnde *1. aug.* Non potest male mori, qui
 bene vixerit; & vix bene moritur, qui male vi-
 xit. *Item.* Qualis vita, finis ita. *2to.* Vivite
 bene, nè male moriamini. *Ratio* veritati respon-
 sionis attenditur, quam refertur ad conscientiam;
 cum qua examen instituit de tuo homine. Cave-
 atne ut oportet hujusmodi culpam, si non vult
 incidere in talem punitionem *conscientia* fate-
 tur ut verum est. *Voluntas* quasi admonita illis
1. Ioan. 2. Verbis: Filii mei, hæc scribo vobis,
 ut non peccetis; exit in *Actum.* Justificationem
 meam, quam tenere capi, non deeram. Bonus
 es tu, & in bonitate &c: Delicta juventutis meæ
 &c: Quoniam iniquitatem meam ego cognosco.
 Amove à me plagas tuas. Domine non secundum
 peccata nostra facias nobis. Vivat anima mea
 vita iustorum & fiant novissima mea similia
 eorum. Custodi me Domine &c: Emitte ma-
 num tuam de alto, & eripe me de limo culpe
 & pnx.

CONSIDERATIO V.

Ratio proponit. Quomodo cuilibet hominum de peccato resurgendum est? *Synt. resp.* Per veram pñitentiam, juxta *Mat. 3.* Pñitemini igitur & convertimini, ut deleantur peccata vestra. *Eccl. 1.* Non veni vocare justos, sed peccatores ad pñitentiam. *Pñitentia*, quā delentur peccata; alia est exterior, alia interior. *Exterior*, quidē est pñitentia Sacramentalis, quæ requirit dolorem animi de peccatis commissis, ac serium propositum ampliùs non peccandi, exterius putā manifestatum. Itemq; confessionem eorundem peccatorum secretam, & absolutionem Sacerdotalem voce prolatam: deniq; satisfactionem DEO ac hominibus debitam in voto saltem, dum interea in se haberi non potest. *Pñitentia interior* est virtus habitualis, & actualis: quā constituit nolle peccasse, & nolle peccare, & ipsum non peccare, ob DEUM summē honorandum, amandum & imitandum, ut infinitē potentem, bonum & sapientem. Vel idem est, ac detestari peccata in præterito commissā, supra omnia detestabilia, propter solius DEI offensam: atq; propositum habere firmum non peccandi in posterum: & insuper totā mentis efficaciam in æternum adhærere legi Divinæ, fortiter ac fideliter cuilibet tentationi ad transgressionem ejusdem inducenti, resistendo. Vnde est *Ezech. 18.* Si impius egerit pñitentiam ab omnibus peccatis suis, quæ operatus est; & custodierit omnia præcepta mea, & fecerit judicium & justitiam, vitā vivet, & non morietur. Vel item pñitentia ut virtus, idem est ac volitio, quā homo causā DEI effica-

efficaciter vult in se punire peccatum: & nolitio, quā homo seriō non vult commississe peccatum, atq; committere in æternum.

Pœnitentia præsens, ut sit plenè virtuosa debet esse tempestiva, continua, & perpetua. *amò* quidem debet esse tēpestiva sine dilatione, juxta *Ecclesiast. 5.* Non tardes converti ad Dominum, & nē differas de die in diem: subito enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ disperdet te. *Et D. Aug. Ser. 36.* Age pœnitentiam dum sanus es; si sic agis dā eo tibi, quod securus es, quia pœnitentiam egisti eo tempore, quo peccare potuisti: si vis agere pœnitentiam, quando jam peccare non potes; peccata te dimiserunt, non tu illa. *adō.* Debet esse continua sine interruptione, juxta *Joan. 5. 28.* Ecce sanus es, jam noli peccare, nē deterius tibi aliquid contingat. Vade & jam amplius noli peccare. *Et D. Hier.* Resurrectio spiritualis, quæ est pœnitentia, debet esse cum Christo semper victuro, non cum Lazaro iterum morituro. *Et S. Isid.* Irrisor est, non pœnitens, qui adhuc agit, quod pœniteat *311.* Debet esse perpetua, sine cessatione, juxta *D. Aug.* Pœnitens semper doleat, & de dolore gaudeat; & non semper se doluisse. doleat. *Et Hugo.* Pœnitentia appellata est, quasi punientia, eo quod homo in se pœnitendo punit, quod malè admisit. *Et D. Bonac.* Pœnitens toto vitæ suæ tempore de peccatis pœniteat præteritis, & propositum habeat in futurum semper abstinendi. Vnde pœnitere est pœnam tenere, ut semper puniat in se vlciscendo, quod commisit peccando: ille pœnam tenet, qui semper vindicat, quod se commississe dolet, vbi dolor finitur, deficit & pœnitentia.

Pœnitentia ut virtus, alia est Ordinaria, alia, extraordinaria. Pœnitentia ordinaria duplex est: Altera dicitur necessitatis, tanquam de lege præcepti, quæ detestatur, abominatur, & fugit omnia, & singula peccata mortalia, supra omnia hujus mundi detestabilia, abominabilia & fugibilia univèrse aut confusè apprehensa; ac omnem deferit proximâ peccandi occasionem; ex instinctu timoris ac amoris DEI. Hæc pœnitentia communis est omnium fidelium iustorum: Altera dicitur supererogationis, tanquam de lege consilij, quæ detestatur, abominatur, & fugit eadem peccata supra omnia hujus mundi detestabilia, abominabilia, & fugibilia, distinctè ac sigillatim apprehensa, ac remotam deferit [juxta Evangelium Christi] quamvis peccandi occasionem, ex eodem instinctu timoris ac amoris DEI. Hujusmodi pœnitentia specialis est, ac propria bonorum Religiosorum.

Pœnitentia extraordinaria illa est, quæ cœlitus inflammata Divino amore, detestatur, abominatur, & fugit peccata supra omnia futuri sæculi detestabilia, abominabilia, & fugibilia fide s. credita, ac distinctè apprehensa; ut sunt penæ sensus varij generis infernales. Hæc autem detestatio, abominatio, & fuga peccati, alias est mystica resolutio atq; resignatio. Ad eandem pœnitentiam, extraordinariam spectat, tum manifestatio superiori suo athenorum propriæ conscientie, tanquam Patri spiritali, eâ causâ, ut secundum illam ipse manifestare exterius gubernetur. Tum grata acceptio ejuſvis injuriarum, opprobrij, ac multæ confusionis, juxta *D. Ambr.* Qui pœnitentiam agit paratus debet esse ad opprobria perferenda, injurial-

riâsq;
cati
No
surgit
omn
tentia
peccat
ratibu
natur.
quibu
divati
catur,
itur.
suum
nitent
Conse
affectu
Passi

R
ne
pecca
Syn.
impi
mine
ex pa
quide
liberi
advoc
quene
cance
DE

riaſq; ſubeundas; nec commoveri, ſi quis ei peccati ſui crimen obijciat.

Nota. Quod per pœnitentiam neceſſitatis, reſurgitur de peccatis, quoquo modo antè converſionem ſupererogatoriam commiſſis. Per pœnitentiam autem ſupererogationis, tum de iſdem peccatis reſurgitur, tum ipſamet anima ab infirmitatibus vitiſſorum acquiſitorum ſenſim aſceticè ſanatur. Per pœnitentiam deniq; extraordinariam à quibuſcūq; peccatis reſurgitur, etiam à peccatis recidivationis, & anima ad ſanitatem aſceticā cito revo- catur, & omnibus virtutibus ſupererogationis imbu- itur. *Ratio* cōvicta examinat cūm cōſcientia ſuum hominem, utrum nam habeat nullo modi pœ- nitentiam virtutis cum ſuis requiſitis, nec ne? *Conſcientia* fatetur quod ſcit. *Voluntas* pio indè affectu mota, elicit *actum*, quos vide in *Medix de Paſſi: D. Conſidi 3.*

CONSIDERATIO VI.

Ratio propoſiti. Quam ob cauſam DEUS homi- nem creavit peccabilem? Tum odio habeat peccatorem, & peccatum ejus; uti conſtat *ſap 14.* *Syn. reſpondet:* Verūm quidam eſt, quod odio impi⁹ DEO & impietas ejus. nihilominus creavit ho- minem naturā peccabilem, ob juſtas rationes. Tum ex parte ipſius hominis. Tum ex parte ſui, *1ma* quidem ex parte hominis eſt, ut homo per ſui liberi arbitrij electionem cum auxilio cœlitus advocato fieret moraliter impeccabilis, & confe- quenter filius DEI adoptivus per gratiam juſtifi- cantem; juxta *1. 1ma 3.* Omnis qui natus ex DEO, peccatum non facit, quoniā ſemen iſtus

in eo manet Semen autem huiusmodi sunt Divinae inspirationes, quas DEUS mediante gratia sua per fidem, & alia dona Spiritus S. imprimi menti: quibus dum intendit homo, excludit omne semen diabolicarum suggestionum ac representationum; & sic non facit peccatum uti impeccabilis, quovsq̃ Divinarum inspirationum sequitur ductum. *ada.* Vt homo non esset conditione inferior omnibus animantibus, quæ DEUS sic administrat, ut illa agere sinat, juxta suas propensiones: eâ propter etiam hominem relinquit in sua libertate: non tamen ut faciat impune, quod placet malum; cum sibi impiè agenti statutz sint divinitus pœnz dirissimæ, sed ut libera voluntate DEO inserviat, mandata ejus observando; ac eo ipso vitam sibi æternam promereatur cælitus repromissam. Unde est *Ecclesiastes 15.* Nemini mandavit DEUS impiè agere. Et *Psalmus 10.* Pluet super peccatores laqueus. Et *Sapiens 5.* Justi autem in perpetuum vivent, & apud Dominum est merces illorum. *31a.* Ut homo gloriosior appareret, si non peccaret, cum peccare posset, juxta *Isaiam 54.* Erit illi gloria æterna qui potuit transgredi, & non est transgressus, facere mala, & non fecit. *32a.* Ut justus virtute decoratus, magis resplendeat ex turpitudine vitij impiorum; cum opposita penes se posita magis elucescant: unde & mali satis commendant bonos ad invicem comparati. *33a.* Vt impius deserviat iusto sua persecutione ad profectum spirituales, juxta *D. Aug.* Nè putetis gratis esse malos in hoc mundo, & nihil boni de illis agere DEUM: Omnis malus, aut ideò vivit ut corrigatur; aut ideò, ut per illum justus exerceatur.

1ma item ratio ex parte DEI est. Vt habeatur differentia inter Creatorem & creaturam. Si enim DEUS hominem creasset impeccabilem, fecisset eum æqualem sibi: ipse enim solus impeccabilis, atq; invertibilis ac immutabilis est. Omnis autem creatura intellectualis, tanquàm impotens in se, merito debet esse peccabilis, vertibilis, ac mutabilis; donec celestibus auxilijs firmetur ab ipso Omnipotente DEO.

2da. Vt summa sapientia DEI ad extra innotescat omni creaturæ intellectuali, per malum ab homine peccabili perpetratum: de quo scit DEUS elicere bonum, vti est ejusdem hominis penitentis meritum, & præmium vitæ æternæ. Vnde *8. Aug.* Melius judicavit DEUS de malis bene facere, quàm mala nulla esse permittere.

3ra. Vt notam faceret DEUS summam bonitatem, clementiam, misericordiam, & charitatem: per quam bonitatem hominem perditum reparavit, interveniente Filij sui Unigeniti passione, ac morte: & nunc ipsum reparat semper, interveniente Spiritus sancti gratiâ justificante. Vnde *Rom.*

5. Commendat autem charitatem suam DEUS in nobis, quoniam cū adhuc peccatores essemus, secundum tempus Christus pro nobis mortuus est. Et *Ti. 3.* Secundum tuam misericordiam salvos nos fecit, per lavacrum regenerationis & renovationis spiritus: quem effudit in nos abunde per JESUM Christum Salvatorem nostrum: vt justificati gratiâ ipsius heredes simus secundum spem vitæ æternæ.

4ta. Vt ostenderet DEUS suam justiciam reddendo justis præmia, & impijs supplicia, juxta

D. Athan. Symb. Qui bona egerunt, ibunt in vitam æternam; qui vero mala in ignem æternum. *Ratio* convicta examinat conscientiam, utrumnam fererit se per studium vitæ spiritualis cum auxilio DEI impeccabilem, nec ne? *Conscientia* ut scit verum fatetur. *Voluntas* inde affectu pio mota, elicit *Oratio*. Viam iniquitatis amove à me; & de lege tua miserere mei. Viam veritatis elegi; iudicia tua non sum oblitus. Bonus es tu, & in bonitate tua doce me justificationes tuas. Justificationes tuas custodiam, non me derelinquas usquequaq; suscipe me in servum tuum & vivam; & non confundas me ab expectatione mea. Amorem tuam iustitiam, *Vide verb. 5.*

M O D V S

De miserijs hujus vitæ meditationem
asceticè instituendi.

Introductio in genera cum S. Alcant. Cogita te in limo profundi [mundi / vel peccatorum, in quibus iuxus es, vel ante eras] similem
 “ arundini aridæ expectatæ vel ventum, vel ignem
 “ vel falcem; quæ quolibet vento exagitatur, fluctuat, sine gravitate, sine virtute, sine constantia
 “ sine stabilitate, & quasi sine ullo esse. Vel stature te coram te, in fundo nihili tui; quidquid
 “ vilium est in mundo & inaniū: Cogita adhuc
 “ non esse dignam comparationem nihili tui, quia
 “ si quæ vilia sunt, tamen aliquid entitativè sunt;
 “ nec meruerunt annihilationem sui. tu autem
 “ nihil, quia saltim, ut in gratus DEO mereris toties plenam tuam annihilationem.

CON

CONSIDERATIO I.

Ratio proponit, Quis in hoc mundo miserrimus est? *Synt resp: ipse iter.* imò. Miserrimus est homo, omnium animantium: In natiuitate / in vita, & in morte. *In natiuitate* quidem; nam cuncta fere animalia nascuntur vestita pilis, lana, lanugine, squammis, & similibus; statimq; sciunt natate, ambulare, ac necessaria vitæ suæ quærere. Homo autem de utero matris suæ omnino nudus egreditur, nec scit aliud, nisi flere, ac miseriam suam deplorare, juxta *Iob. 1.* Nudus egressus sum de utero matris meæ. Et *Sap. 7.* Primam vocem similem omnibus emisit plorans. *In vita* etiam miserrimus est homo: multa namq; animalia superant eum viribus corporalibus, agilitate, velocitate, & similibus, ut leo, pardus, vsus &c: peraspicius illo vident, ut lynx, aquila &c: Melius audiunt, ut lepus; acutius odorantur, ut canis; sapidius gustant, ut lupo; minorem patiuntur insensu tactus dolorem: quia non tantoperè apprehendunt suum malum, uti homo. *In morte* tandem miserrimus est homo: ubi hinc migrat in peccato mortali; quia animalium si hic est aliqua miseria, morte illorum finitur, hominis verò in æternum duratura, continuo inchoatur. *ad. Omnia* hominum miserrimus est ille homo, qui non agnoscit se esse miserum: nisi potentem, felicem, diuitem, sapientem, alijs digniorem, quia dicit s. *Paul. Gal. 6.* Si quis existimat se aliquid esse, cum nihil sit, ipse se seducit. *Item Apoc.* Dicis quod dives sum & locupletatus, & nullius egeo: & nescis, quia tu es miser, & pauper, &

cæcus, & nudus. *Ratio* convicta examinat cum conscientia suum hominem, an recognoscat se esse miserum, nec ne? *Conscientia* ut scit verum faterur. *Voluntas* pio affectu mota, tales elicit *Actus*. Recognosco Domine, quia sum miser, pauper, cæcus, nudus. Miser factus sum, & curvatus [peccatis meis] usq; in finem. Bonum mihi quia humiliasti me; ut discam justificationes tuas. Tu scis Domine insipientiam meam, & dilectæ meæ à te non sunt abscondita. Fac mecum secundum misericordiam tuam, & justificationes tuas doce me. Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum; & in peccatis meis concepit me mater mea.

CONSIDERATIO II.

Ratio proponit. Quæ & quotuplices sunt miserie hominis in hac vita? *Synr resp*: Duplices esse, juxta *D. Bonav.* in illa Verba *Iob*: Homo natus de muliere, brevi vivens tempore repletus multis miserijs, ut potè corporis & animæ. *Miserie corporis* octo sunt, *s. Eturies, sitis, frigus, calor, labor, dolor, mors, & incineratio*, quæ non indigent explicatione, quia sentiuntur. *Animæ* verò quatuor: *1. Fragilitas*, quæ est quædam impotentia & infirmitas liberi arbitrij ad prosequendum bonum, & recedendum à malo. Verùm fragilitas considerata specialiter idem est, quod propensio animi ad peccandum, orta ex timore immoderato alicujus rei odibilis, vel ex amore inordinato alicujus rei appetibilis. Impotentia verò est imbecillitas animi ad resurgendum de peccato. Infirmitas deniq; est debilitas ejusdem ad firmiter standum in bono, *Actus* statue super peccatum pedes

pedes meos. Diligam te Domine fortitudo mea. „
 Confirma hoc DEUS, quod operaris in nobis. „
 2dò. Ignorantia quæ est carentia cognitionis de-
 bitæ sui ac Divinorum, ad consequendam salutem,
 conducibilem. Vnde fit, quòd sæpè reprobæ eli-
 gantur, eligenda reprobentur, malum reputetur
 bonum, & bonum malum, falsum verum, & ve-
 rum falsum. *Alu.* Illumina oculos meos Do-
 mine, & emitte lucem tuam, ò lux, ò lumen „
 oculorum meorum DEUS meus. 3dò. Concupi-
 scentia, quæ est impetus sensualitatis, sollicitans li-
 berum arbitrium nostrum, ad bona honorabilia,
 vtilia, ac delectabilia immoderare appetenda, ut
 est *saci s.* Vnusquisq; tentatur à concupiscentia
 sua. *Alu.* Confige timore tuo Domine car-
 nes meas. Nè tradas in desiderium peccato-
 rum. Nihil volo, nihil desidero, præter Te. „
 DEUS meus, & omnia. 4dò. Malitia, est aliqua
 animi saporosa adhesio ad malum, ut dicitur *Pro-*
a. de quibusdam: Exultant cum malè fecerint,
 & exultant in rebus pessimis. Vel item est, pro-
 nitas liberi arbitrij in malum, adhuc imperum sen-
 sualitatis & tentationis impulsus, de quo *Gen. 6.*
 Sensus & cogitatio humani cordis prona sunt in
 malum ab adolescentia sua. *Ratio* cum concien-
 tia convicta ipsa experienciâ videt suum hominem
 vndiq; miserijs circumdatum. *Voluntas* ingemiscens
 cupit ab eis liberari. *Alu.* Sana Domine ani-
 mam meam, quia peccavi tibi. Sana me Domi-
 ne, & sanabor. Salvum me fac, & salvus ero;
 quoniam laus mea tu es. Infelix ego, quis me
 liberabit de corpore mortis hujus. Complaceat
 tibi Domine, ut eripias me.

CONSIDERATIO III.

Ratio proponit. Pro quo his miserijs in vita nostra repleamur & puniamur? *Sym. resp:* Punimur pro peccato primorum Parentum, ut est *rom. 5.* Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors, & ita in omnes homines; mors [cum suis præambulis] pertransiit, in quo [homine] omnes peccaverunt. Quia dum Adam peccasset [juxta *D. Aug.*] omnes homines fuerunt unum cum illo, velut in sua origine, quodq; Adam fecit, omnes ejus posteri fecisse censentur: Adam enim ut Pater & Princeps suos posteros repræsentabat, uti Rex repræsentat regnū, Magistratus civitatem. Hinc est, quod nos omnes filij Adam infecti peccato illius actuali, quod in nobis est habituale & originale, merito affligimur præsentibus miserijs, justitia DEI infinita id exigente. Quoniam autem peccatum completur aversione mentis à DEO, & adhesionem alicui creaturæ, contra decretum Divini beneplaciti; & quoniam aversio præiens diversa datur, secundum diversitatem Divinarum perfectionum; ideoque etiam diversis ac multiplicibus miserijs affligimur, veluti filij miserorum parentum. Unde *pro* aversione à DEO, ut est vita immortalis, æterna, felix, ac beata; & *pro* conversione ad fructum ligni vetiti; morte punimur, alijsq; miserijs corporalibus mortem prævenientibus. *Pro* aversione autem à DEO, ut est summa virtus seu potentia; punimur fragilitate, impotentia, infirmitate animi nostri. *Pro* aversione *item* à DEO, ut est summa veritas, & infinita sapientia, punimur ignorantia DEI ac di-

vine.

vinor
ma
benef
punit
DEO
nimu
tum.
reflec
illa d
ment
tum,
pro l
ones,
spirit
lunta
Resp:

Ra
ve
resp:
ab ip
suffer
tis pu
vade
tur à
Paulo
extol
Angu
toler
vita
tas t
celor

vinorum. *Pro* aversione item à DEO, ut est summa suavitas, seu summa bonitas in nobis, ratione beneficiorum nobis collatorum & conferendorum; punimur concupiscentiâ. *Pro* aversione tandem à DEO, ut est summa ac infinita bonitas in se; punimur malitiâ secundum quam sapit animo peccatum. *Ratio* veritati responsionis assentitur, quam redestit ad conscientiam, examen instituens cum illa de homine suo, utrum recognoscat aversionis mentis à DEO, non tam primorum suorum parentum, quam suismet proprias? An à DEO poscat pro huiusmodi aversionibus condignas has punitiones, converti sibi in bonum per disciplinam vitam spiritualis? *Conscientia* fatetur ut verum scit. *Voluntas* inde elicit *Deum*, qui habentur in *Meditatione*. *Rass: Confid: 3.*

CONSIDERATIO IV.

Ratio proponis. A quo miserie presentes hominibus veniunt, magis; ac magis multiplicantur? *Synt: resp: Trifariam. 1mo.* Veniunt, multiplicanturque ab ipso DEO Clementissimo. *Tum,* ut per earum sufferentiam plerique electi à peccatis suis præteritis purgentur, juxta *Ioan: 5.* Ecce sanus factus es, vade & amplius noli peccare. *Tum,* ut præserventur à multis peccatis. Sicut factum est cum S. Paulo. *2. Cor: 11.* Ne magnitudo revelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ Angelus Sathanæ, qui me colaphizet. *Tum,* ut per tolerantiarum miserationum, maiorem gloriam in vita futura consequantur, juxta *Ab: 14.* Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum celorum. *Tum,* ut proximi edificentur. Sic DEUS

magnis & plurimis afflixit Iob miserijs, & Tobiam, ut multi haberent ad sui ædificationem exempla patientiæ. *Tum*, ut DEUS ex tolerantia & patientia iustorum glorificetur, juxta *Joan*: 9. Neq; hic peccavit, neq; parentes ejus, sed ut manifestentur opera DEI in illo. *Tum*, ut multi a peccando revocentur, & ad DEUM per penitentiam convertantur, juxta *Levit*: 26. Affligentur, donec confiteantur iniquitates suas. *Tum*, ut multi pro peccatis suis enormibus, tam in præfenti, quam in futuro crucientur. Vci factum est Antiocho & Herodi. *adò*. Veniunt miserie plerisq; hominibus à proprijs eorum concupiscentijs, honorum puta, possessionum & voluptatum: hæc enim immoderare appetere, & consequi non posse, magna est miseria: quia frustra susceptus labor pro acquirendis hujusmodi desideratis, multa tristitia mentem afficit: sed major est miseria, eadem appetere & consequi; quia acquisita & nimis amata mentem inquinant multiplicibus peccatis, ac nimio timore afficiunt, nè aliquo perdantur infortunio. Maxima autem miseria est, possessa nimisq; amata deperdere: quia luctuosa eorum amissio, animum perpetuo dolore excruciat. Idcirco sane consulitur *Ecc*: 10. Post concupiscentias tuas non eas, & à voluntate tua avertere: si præstes animæ tuæ concupiscentias ejus, faciet te in gaudium inimicis tuis. Vnde *S. Bernard.* Si sapias, si habes cor, si tecum lumen est oculorum tuorum, desine iam ea sequi, quæ & consequi miserum est; beatus, qui post ea non abiit, quæ possessa onerant, amata inquinant, amissa cruciant. *psò*. Veniunt miserie hominibus, à mala eorum voluntate, ac mul-

to magis à potestate implendi ejusmodi voluntatem, juxta *D. Aug.* Qui nequiter vult vivere, nonne tanto miserior esse convincitur, quanto facilius mala ejus voluntas impletur. *Ier.*, mala voluntate non solum quisque miser efficitur, sed miserior potestate, quâ desiderium malæ voluntatis impletur. Et *D. Hier.* Apud Christianos non qui patitur, sed qui facit injuriam miser est. *Ratio* convincitur responsione, quam reflectit ad conscientiam, examen cum ea instituens de suo homine. An submissè ferat miseras à Divina clementia sibi venientes, nec ne? An item concupiscentias suas arceat internâ mortificatione, atq; proprium judicium, & propriam voluntatem revocare studeat, à malo, & inducat in viam imitationis Christi, nec ne? *Conscientia* ut scit fatetur verum. *Voluntas* elicit actum. Cognov., quia æquitas judiciorum tua, & in veritate tua humiliasti me. Confige timore tuo carnes meas, a judicijs enim tuis timui. Vide Domine, si viâ iniquitatis incedo, & deduc me in viam justitiæ. Adhæc testimoniis tuis Domine, noli me confundere. Veniant mihi miserationes tuæ & vivam: quia lex tuæ meditatio mea est.

CONSIDERATIO V.

Ratio proponit. Quomodo miseras hujus vitæ vult nos DEUS ferre? *Synteresis respondet.* Imò. vult ferre *gratis.* Quia protoparentes nostri, ipso [puta permittere] DEO, in peccatum lapsi sunt; in quibus & nos omnes homines lapsi sumus tanquam in nostra origine: ut secundum æternum propositum, nobis per Filium suum Unigenitum, reparatis, hac occasione gloriam suam æternam com-

municando manifestaret. Vnde Apost. *Eches. 1.* Prædestinavit nos in adoptionem filiorum per JESUM Christum in ipsum, secundum propositum voluntatis suæ, in laudem gloriæ, gratiæ suæ, in qua gratificavit nos, in dilecto Filio suo: in quo habemus redemptionem per sanguinem ejus &c: aliis enim ubi DEUS clementissimus non permisisset nos peccasse in Parentibus, & misérias eorum contraxisse, non dedisset etiam nobis Filium suum in Salvatorem ac Magistrum, & fratrem nostrum, juxta *Nicænum Concil.* Qui propter nos homines, & propter nostram salutem &c: Et s. *Aug. Ser. 9. de Verb. Apost.* Nulla causa fuit veniendi Christo Domino, nisi peccatores salvos facere. Et s. *Leo Ser. 3. de Pent.* Si homo non deviaisset, Creator creatura non fieret, neq; aut semper æternus temporalitatem subiret; aut æqualis DEO Patri Filius, formam servi, & similitudinem carnis peccati assumeret. Hinc ex *D. Greg.* exultans canit Ecclesia, *in be. ed. Ceroj Paschali.* O verè necessarium Adz peccatum, quod Christi morte deletum est! O felix culpa, quæ talem ac tantum meruit habere Redemptorem! *Am.* Gratiarum actionis, laudis, *Scal. 3. 1do.* Vult nos DEUS ferre misérias hilariter assistente nobis ejus divina consolatione: quia licet præsentibus misérijs ac malis quibuscunq; ab adversarijs nobis illatis multum non raro exterius affligimur; interni tamen ex apprehensione præmii ac meriti æterni sumamoperè consolamur, ut dicitur *1. Cor. 4.* Id quod in præsentí est momentaneum & leve tribulationis nostræ, æternum gloriæ pondus operatur in nobis. Et *Psal. 93.* Secundum multitudinem dolorum meorum in cordo

meo, consolationes tuæ lætificaverunt animam meam. Vnde est 2. Machab. 6. ait Eleazarus Martyr: duos corporis sustineo dolores, secundum animum verò, propter amorem tuum libenter hæc patior. Similiter & alij sancti, dum paterentur martyria, & alia adversa propter Christi fidem amore ac imitationem, secundum carnem quidem ingemiscebant, sed secundum spiritum ex divina consolatione lætabantur. Vt *Ipsa* 14. Ingemuerunt omnes, qui lætabantur corde. *Actum*. resignationis, indifferentiæ & alij ex *Scal.* 4. 310. Vult terre *confidenter*, quia per misericordiam DEI cito nobis promittitur liberatio ab his miserijs, 2. *Ilij*, adversis, ut *Eccles.* 2. Qui timetis Dominum sperate in illum, & in oblectationem veniet vobis misericordia. Et *Psa.* 26. Exp. & Dominum, viriliter age, & confortetur cor tuum, & sustine Dominum. *Iohann.* 16. Tristitia vestra, vertetur in gaudium. *Actus spei* ex *Scal.* 1. 410. Vult ferre *humiliter ac patienter*: quia ad profectum nostrum spiritualem huiusmodi miseriæ, & quæcunq; adversa cælitus nobis ordinantur, ut est *Eccles.* 2. In humilitate tua, patientiam habe; quoniam igne probatur aurum & argentum, homines vero receptibiles in camino humiliationis. *Rom.* 10. Tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio ipem; ipes autem non confundit. Vnde *S. Greg.* Mala, quæ nos hic premunt, ad DEUM ire compellant. *Actum*. amor tuam sapientiam &c. ex *Scal.* 5. 510. Vult sufferre *condolens*, compatiendo s. alijs in similibus miserijs & afflictionibus constitutis; ut dicitur *Rom.* 17. Gaudete cum gaudentibus, flete cum flentibus. *S. Greg.*

104 CONSIDERATIO VI.

Cum alienæ infirmitati compatimur, valentius in nostra roboramur. Actus dilectionis proximi ex *Scal.*

CONSIDERATIO VI.

Ratio premissa. Ob quam causam Salvator noster reparando vitam nostram, non sustulit miseriae vitae nostrae? *Syncretesis respondet.* imò. Quia sic facere decrevit nobiscum suam misericordiam, quatenus infinitae suae iustitiae statutum omnino permaneret inviolatum illud *s. Hebr. 9.* Statutum est hominibus semel mori, & consequenter miseriae, quae praecedunt mortem pati. Non enim DEUS noster ita est misericors, ut desinat esse iustus; nec ita iustus, ut non sit misericors. *vt Psal. 111.* dicitur. Misericors Dominus, & miserator, & iustus. *2do.* Quia sic ipsi placuit nos reparare, quatenus per viam innocentiae ac iustitiae originalis redeamus in gratiam iustificantiem, & caelestem paradysum; sed per viam humilitatis ac poenitentiae, juxta *Levit. 26.* Affligentur donec confiteantur iniquitates suas, & malorum suorum recordentur. *Et Matth. 3.* Poenitentiam agite, appropinquavit enim regnum caelorum. *3to.* Quia sic nos reparare proposuit, vt Sacrosanctae Passionis Filij Unigeniti ejus ad promerendam & consequendam vitam aeternam, cooperemur passione nostrarum miserationum. *Vt dicit D. Paul. Colos. 1.* Adimpleo [passione mea miserationum hujus vitae] quae desunt passioni ejus, & *1. Th. 1. 4.* Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum caelorum. *Et 2. Cor. 5.* si fuerimus socij passionum, erimus & consolationum. *4to.* Quia Pater caelestis aeterno statuit decreto, vt quicumq; voluerit similis esse Filio ejus

in

In futura gloria, juxta 1. *Joan.* 3. Scimus quoniam cum apparuerit, similes ei erimus. Prius in presenti vita omnino ei conformis efficiatur, in petitione miseriarum ac adversitatum hujus mundi, ut est *Rom.* 8. Quos præseivit ac prædestinavit [ad gloriam futuram, illos voluit in hoc saculo] conformes fieri imaginis Filij sui 110. Quia Salvatore noster reparando nos ad gratiam & gloriam, consultò nobis reliquit præsentem miseriam. *Tum*, ut sint nobis pro signo æterni sui odij, quod habet contra peccatum nostrum, veluti reprobationis nostræ, ac suæ passionis causam. ut dicitur *sap.* 14. Odio sunt impius DEO, & impietas ejus. Et *Eccl.* 12. Altissimus odio habet peccatores, & misertus est penitentibus. *Tum*, ut sint nobis pro memoriali perpetuo, quod nos quoq; ad imitationem Christi idemmet peccatum in lumino habere debeamus odio, juxta *Psal.* 96. Qui diligitis Dominum, odire malum. 110. Quia Christus Dominus in reparatione nostri generis, à sola nonnisi culpa plenè nos sanare ac salvare dignatus est; non autem à pœna hujus vitæ miseriarum; ut per hoc faceret nobis vitam præsentem uti erumolam, periculosam semper aspernabilem; vitam verò futuram uti felicem ac beatam. continuò desiderabilem. Propterea ingemiscens dicebat David, *Psal.* 119. Heu mihi, quia incolatus meus &c. *Ratio* convicta responsionibus approbat cum conscientia sua decreta Divina. *Voluntas* complacet in illis. *Affectus*: Justus es Domine, & rectam judicium tuum. Justus es in omnibus quæ fecisti nobis, & via tua recta, & omnia judicia tua vera. *Gratiarum actio*: tibi ago Domine, quia castigasti me, & sanasti.

fi me. Confitemini Domino cuncti czlites & ter-
rigenz, quoniam confirmata est misericordia ejus
&c, Tandem Actus *scal. 8.*

M O D V S

De morte meditationem asceticę
instituenti.

Imaginatio introductio cum 8. Aleam: Imagi-
nare quod jam acceperis infallibilem nuntium
“ imminētis mortis; imō sentias pręvenientia
“ mortem symptomata, etiam spectantibus horri-
“ bilia. v.g. Stomachum inflari, vocem deficere,
“ pedes emori, genua frigescere, nases subscdere,
“ oculos profundari, cęcutire, faciem pallescere,
“ linguam errare, omnes sensus perturbari, & re-
“ linqui sine vigore ob conatum jam jam migran-
“ tis animę. Imaginare judicium adversum te pa-
“ rari, totam cęli curiam summo cum silentio &
“ attentione expectare exitum sententię; furere
“ demones, consilia, fraudes, accusationes prępa-
“ rantes.

CONSIDERATIO I.

Ratio proponit. Quis morietur, vbi, quando, &
quomodo? *Synteresis respondet.* Ad *unum.* Mo-
rietur omnis qui nascitur homo *Sap. 7.* Vnus er-
go introitus est omnibus ad vitam, & similis exit-
us. *psal. 80.* Quis est homo qui vivet, & non
videbit mortem. *2. Reg. 14.* Omnes morimur, &
quasi aquę dilabimur in terram, quę non revertun-
tur. Ad *idem.* Certum est, quod omnes morie-
mur, sed incertum, quo in loco unusquisq; nostrum
mori.

moriturus est. Ut ideo qui sapiunt per gratiam
 DEI, mori ubiq; parati sunt. Aut *veneca*. Quo-
 niam ubiq; te mors expectat, tu quoq; si sapiens
 es ubiq; illam expectabis. Ad *3um* Omnes ho-
 mines certo sciunt se morituros, sed quando igno-
 rum est. Unde monemur *Matth: 26*. Vigilate, quia
 nescitis [morti] diem neq; horam. Ad *4um* Et
 si speciam gratiā Divinā circa aliquos, aliquando
 aliter contingat, ordinariē tamen & plerumq; ita
 moriuntur homines, sicut vivunt: mali male, re-
 pui tepide, boni bene, juxta vulgare illud: Qua-
 lis vita, sius ita. *Ratio* responsa approbat, exa-
 minat conscientiam, an homo suus vivat in suo
 statu sic reformare, religiose, ac spiritualmente; ut
 quolibet tempore, quolibet loco, paratus sit mori.
 * *Confessio* fatetur, & reflectit se dicens: In
 morte non datur bis errare. Tardum est & peri-
 culosum, usq; in hora mortis discere mori. Omnes
 alij errores in vita sunt corrigibiles, solus error in
 morte, emendari non potest. Tandem *scdm*. Bo-
 nus es tu, & in bonitate tua &c: benedictus es
 Domine doce me &c: Vias tuas Domine demon-
 stra mihi, & semitas tuas edoce me. In iustifica-
 tionibus tuis meditabor, non obliviscar sermones
 tuos. Paratum cor meum [quocunq; loco, hora,
 anno, die, momento mori] paratum cor meum.
 Omnia volo, quæ vellem, nihil eorum volo, quæ
 nollem in hora mortis meæ, in toto corde meo &c.

CONSIDERATIO II.

Ratio proponit. Quæ mala impio, & quæ bona
 iusto, mors adferre solet? *Syncretus respondet,*
 Impio.

¶ *en M. S. P. Colmaro.*

Impio quidem homini multa mala adferre: quorum quidam praeveniunt ipsammet mortem, quidam comitantur, quidam subsequuntur. *Mala* mortem impij *praevenientia imprimis* puta esse infirmitates corporales homini licentiosè viventi molestissimas. Vnde in persona ejus gemit Propheta *Psal. 17.* Circumdederunt me dolores mortis. *Deinde* animi turbationem ex apprehensione ac timore mortis, & instante amissione bonorum temporalium, promanantem, juxta *Psal. 52.* Cor meum conturbatum est in me, & formido mortis cecidit super me. *Tandem* reminiscenciam multarum iniquitatum, ac timorem aeternae damnationis, juxta *Psal. 27.* Torrentes iniquitatis conturbaverunt me, dolores inferni circumdederunt me; praecupaverunt me laquei [aeternae] mortis. *Mala constantia* puta esse *imprimis* oblivionem sui; suaq; salutis: quae impenitentiam causat. Vnde in persona ejus dicitur *Psal. 30.* Oblivioni datus sum [à DEO propter iniquitates meas] tanquam mortuus à corde, *id est* tanquam alienatus à mente. Idcirco ait *S. Anselm.* Percutitur hac animadversio peccator, ut moriendo obliviscatur sui, qui vivus oblitus est DEI. *Deinde* apparitionem demoniorum terribilem, quae non raro impiis fieri solet, ad eorum animas rapiendas paratissimorum. Vnde *S. Greg.* Antiquus hostis ad rapiendas peccatorum animas, tempore mortis crudeli effrenatur violentia, ut quos viventes blanditijs deceiverit, morientes severius rapiat. *Tandem* omnium sensuum corporis defectionem, ipsamq; amarā animae à corpore separationem. Quam Agag Rex Amalech gurgans dicebat, *1. Reg. 15.* Siccine separat amara mors!

mors
prehe
ritibu
juxta
quita
Ange
tis m
terior
terio
Tand
miser
rever
pecca
mun
tione
ne.
f. ad
prov
tiam
prop
& p
de s
rit,
conf
bi.
vert
prin
sem
1. a
ling
De
tali

mors! *Mala subsequens* puta esse *imprimi* comprehensionem infelicissimæ animæ ab immundis spiritibus, & coram Christo Iudice illius accusationem, juxta *Thren: 1.* Omnes inimici apprehenderunt eam inter angustias. *Deinde* exprobrationem iniquitatum, & sententiæ Christi condemnativæ, per Angelos malos executionem, juxta *Mat: 22.* Ligatis manibus & pedibus mittite eum in tenebras exteriores [quia mente excæcata vixit in tenebris interioribus] ibi enim erit fletus & stridor dentium. *Tandem* corruptionem & incinerationem, corporis miserrimi, juxta *Gen: 3.* Pulvis es, & in pulverem reverteris. Vnde *S. Bernard.* in illud *Ps: 32.* Mors peccatorum pessima, *inquit:* Mala siquidem est in mundi amissione; peior in animæ à carne separatione; pessima in vermibus ignisq; duplici contritione. Vel quoq; mors peccatorum pessima, quorum *s. adolescentia* mala est, propter peccata lascivix; provectior ætas peior, propter peccata contra justitiam perpetrata, ac alia multiplicia; mors pessima propter consuetudinem & necessitatem peccandi, & propter æternam damnationem. Vnde *S. Isid.* de *sum. bono.* Cogitatio prava delectationem parit, delectatio consensum, consensus actionem, actio consuetudinem, consuetudo necessitatem. *Idem alibi:* Assidua consuetudo vitium in naturam convertit. *Bona* mortem iusti *præveniens*, puta imprimis esse tolerantiam æquo animo cujuscunq; infirmitatis corporalis ad imitationem Christi, juxta *1. Petr. 2.* Christus passus est pro nobis, vobis reliquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus. *Deinde* gaudium de abnegatione honorum temporalium, quæ cum *D. Paulo* arbitratus est, ut fieret

cōra. *Tandem* de æterna salute consequenda fecūritatem, iuxta *Pred: 14*. Sperat iustus in morte sua. Vnde *Isidor.* Quis mortem temporalem meruat, cui vita æterna promittitur. Et *S. Amb.* Non timeo mori, quia bonum Dominum habemus, *Bona constantia*, puta esse *imprimū* debitam præparationem ad ipsam mortem per devotam suscepcionem Sacramentorum. *Deinde* victoriam tentationum cum auxilio DEI, calicis per preces advocato. *Tandem* occursum SS Angelorum ad suscipiendam conservi sui animam, & offerendam eam in conspectu Altissimi. *Bona frequentia*, puta esse *imprimū* amotionem omnium miserationum huius vitæ, iuxta *Apoc: 21*. Absterget DEUS omnem lachrymam ab oculis eorum; & mors ultra non erit, neq; luctus, neq; clamor, neq; dolor erit ultra, quia prima abierunt. *Deinde* collationem bonorum promissorum ad beatitudinem animæ spectantium: vti et visio clarissima, tentio seu possessio felicitatis æternæ quietissima; fructio Divinæ Essentiæ iucundissima. *Tandem* adorationem corporis in gloria æterna, post resurrectionem universalem venientem ex redundantia beatitudinis in anima glorificata: quàm constituunt claritas, agilitas, subtilitas, & impassibilitas. Vnde *S. Bern: in Psal: 137*. Pretiosa in conspectu Domini, mors Sanctorum eius. Pretiosa planè [inquit] tanquam finis laborum, tanquam victoria confusio matio, tanquam vitæ janua, & perfectæ securitatis ingressus. Vel quoq; Pretiosa mors Sanctorum, quorum iuventus est bona, propter stabilem exercitiorum spiritualis vitæ inceptionem; provecior ætas melior, propter continuum profectum in studijs vitæ spiri-

tuel.

eual
morti
à con
lestem
vinci
cum
verò
pecte
luna
anim
simili
mori
as nē
da m
Viam
serere
me c
&c:

R
li, ef
lo, &
us c
gine
diab
tem
vnu
vit,
mine
Mor
quan

ualis; mors optima, propter perfectionem internæ mortificationis & asceticæ virtutis; quæ animam à corpore separatam proripuit facit volare in celestem patriam. *Ratio* veritate responsionis convincitur, eamq; refertur ad conscientiam, examen cum ea instituens de homine suo. An bona, an verò mala huiusmodi cum morte sibi ventura expectet? *Conscientia* ut scit veritatem fatetur. *Voluntas* pio affectu mota tales elicit *Actus*. Vivat anima mea vita iustorum, & fiant novissima mea similia eorum. Domine da bene vivere, da bene mori. Delicta juventutis meæ, & ignorantias meas nē memineris Domine. Ab occultis meis munda me Domine, & ab alienis parce servo tuo. Viam iniquitatis arripe à me, & de lege tua miserere mei. Adhæsi testimonijs tuis Domine noli me confundere. Spero in te expectans à te veniam &c.

CONSIDERATIO III.

Ratio proponit. A quo mors homini venit?

Sylus resp. smò. Mors ut habet rationem mali, estq; diabolicæ fraudis effectus, venit à diabolo, & à Procoparentibus nostris, juxta *Sap. 1.* DEUS creavit hominem inexterminabilem, & ad imaginem similitudinis suæ fecit illum; invidia autem diaboli mors intravit in mundum; imitantur autem illum qui sunt ex parte illius, & *Rom 5.* Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors: & ita in omnes homines pertransiit, in quo omnes peccaverunt. *idè.* Mors ut habet rationem boni, venit à DEO, tanquam effectus divinæ suæ iustitiæ, nec non miserationi.

rationis ac pietatis. Vnde illud *Hebr. 9.* Statutum est [à DEO] hominibus semel mori: post hoc autem iudicium. Est quidem certè mors effectus divinæ iustitiæ. *Triplex.* 1mo. quatenus nimirum lege Divina omnibus ac singulis hominibus pro peccato originali imponitur, velut iusta communis pœna: cuius executionem suspendit DEUS pro suo beneplacito, ad plures vel pauciores annos, menses, ac dies, juxta *Iob. 14.* Breves dies hominis sunt, numerus mensium ejus apud te est. 2do. Quatenus multis infligitur, vti iusta specialis pœna pro peccatis actis, nonnisi ipsimet animæ suæ nocevis: quorum jam certi numeri mensuram impleverunt. Vnde *Ecc. 7.* Ne impiè agas multum; & noli esse stultus, nè moriaris in tempore non tuo. 3^{io}. Quatenus plerisq; irrogatur jussè in penam injuriarum, quibus proximos suos affligant. Vnde *Ps. 49.* Viri sanguinum [id est sanguini suo, seu sensualitati indulgentes] & dolosi [in malum proximorum] non dimidiabunt dies suos, id est: ad dimidium dierum suorum non pervenient. Et *S. Chrysost.* Impij antè tempus tolluntur, nè diutius bonos persequantur. Est quoq; mors effectus divinæ miserationis ac pietatis item *Triplex.* 1mo. Dum tolluntur aliqui de hoc mundo tempestivius, vel ut absolvantur à malis ac miserijs vitæ presentis, quibus affliguntur; vel ut eripiantur de periculis post inde in peccata gravia ruendi. Vnde est *Ecc. 30.* Melior est mors, quàm vita amara, & requies æterna, quàm langvor perseverans. Et *Jap. 4.* Raptus est, nè malitia mutaret intellectum ejus, & nè fictio deciperet animam illius. 2do. Ubi vocantur aliqui ante senectam de hac vita,

vita, post implementum à DEO præfixum aliquem certum numerum bonorum operum ad præmium vite æternæ accipiendum, juxta *Sap: 4.* Consummatus in brevi explevit tempora multa; placita enim erat DEO anima illius. *2110.* Quando DEO volente moriuntur aliqui usq; aded in senectute bona, vel ut satis dignè tandem præparent se ad mortem, vel ut majorem adhuc faciant in studiis vite spiritualis profectum: vel ut diutius alijs præluceant sanâ doctrinâ, atq; bonis exemplis. Unde *Apoc: 14.* Beati mortui, qui in Domino moriuntur. *Ratio* convincitur veritate responsionis, eamq; reflectit ad conscientiam, cum qua prioris examen de homine suo instituit. Utrum illam expectet mortem, quæ est effectus miserationis, ac pietatis Divinæ; an verò aliam? *Conscientia* ut scit verum tætetur. *Voluntas* affectu pro mora eligit. *Actus.* Amo tuam justitiam &c. *Vide Scali 5.* Utinam dirigantur viæ meæ ad custodiendas justificationes tuas. Justificationes tuas custodiam, non me derelinquas usquequaq;.

CONSIDERATIO IV.

Ratio proposita. Pro quo necessaria est hominibus ignorantia diei venturæ mortis? *Synt. respondens expliciter.* 1mo. Quoniam si peccator sciret longè abesse tempus suæ mortis, non cessaret tempestive à peccando, actumq; suæ penitentiae suscipenderet, usq; ad finem vite: ac ita penitentia ejus ad eatenus dilata, vix aliquando posset efficere voluntaria, & consequenter vera ac salutaris, juxta *D. Aug: ser: 36.* Age penitentiam dum facies, si sic agis dico tibi, quia securus es, quia par-

114 CONSIDERATIO IV.

nitentiam egisti eo tempore, quo peccare potuisti. Si vis agere penitentiam, quando jam peccare non potes, peccata te dimiserunt non tu illa. *140.* Quoniam si quoq; iustus sciret se diutius victurum, sensim negligeret studia vite spiritualis; & consequenter in charitate DEI atq; proximi refrigeraret cum probabili periculo in pristina peccata recidendi, ac tandem pereundi, juxta *Ezech. 18.* Si averterit se iustus à iustitia sua, & fecerit iniquitatem, omnes iustitiæ ejus quas se erat, non recordabuntur: in pravariatione qua pravariatus est, & in peccato suo quod peccavit, in ipsis morietur. *141.* Quoniam si item sciret iustus cito se moriturum, multa relinqueret bono communi perutilia, ut liberius collectioni suæ infunderet. Vel quoq; ex immoderata mortis apprehensione deveneret in varias conscientie perplexitates & anxietates, cum periculo alicujus desperationis. *Ratio* veritati responsionis assentitur; eamq; reflectit cum qua examen instituit de homine suo. Utrum nam contentus sit de hujusmodi ordinationibus decretisq; Divinis. *Consequens* ut scit verum fateatur. *Voluntas* pio inde affectu mora tales elicit *Actus*. Cognovi, quia aequitas judicia tua, & in veritate tua humiliasti me. Iustus es Domine, & rectum judicium tuum. Judicia tua Domine vera iudificata in semetipia, desiderabilia super aurum. O JESU conforma meo. *vide de cali. 4.*

CONSIDERATIO V.

Ratio prop. 111. Quomodo ad mortem nos preparare necesse sit? *Solutio:* Tripliciter. Remota, proxime, & propinquissime. *Remota* quodammodo

remotè nos ad mortem bene præparamus, [dum-
 juxta D. Paul: *Tim. 1.*] sobriè & juste & pie vivi-
 mus in hoc sæculo, expectantes beatam spem, &
 adventum magni DEI, & salvatoris nostri JESU
 Christi. *Sobrie* autem vivimus: si alienati à pec-
 centis vitæ nostræ præteritæ, per deum peniten-
 tiam; fugimus inopè ebrietatem, non solum pro-
 prie communiterq; acceptam; verùm quoq; & me-
 taphoricè sumptam, [quæ dicit commotionem ni-
 miam, affectionum sensualitatis, peringentem usq;
 ad mentis perturbationem, signo, verbo, ac opere
 se se prodentem] per studium internæ mortificatio-
 nis continuam, & exercitia virtutum asceticarum
 assidua. *Iuste* verò vivimus. Si proximis nostris
 non solum amicis, verùm & inimicis secundum
 legis Divinæ præscriptam; illud semper volumus
 bonum, & nolumus malum, quod nobismet ipsis.
Pie tandem vivimus, si tota mente adheremus DEO,
 mandata ejus ac vota, præceptaq; Professionis no-
 stræ continuatè ad amissum observando; & acti-
 bus fidei, spei, charitatis, gratiarum actionis, ac
 similibus in eum tendendo. De hac remota præ-
 paratione illud etiam est. *Luci. 1.* In sanctitate &
 justitia coram ipso [ambulemus] omnibus diebus
 nostris, Et D. Aug. Vivite bene, nè malè mori-
 amini. *adò.* Proximè nos ad mortem bene præ-
 paramus, ubi in aliquam graviorem decedentes æ-
 gritudinem corporis, eam statim ut certum immi-
 nentis mortis nuntium gratè recipimus, velut di-
 vine expectatum, juxta *3. Climac.* Probatuè ille
 est, qui mortem singulis diebus expectat; sed ille
 sanctus, qui eam singulis horis desiderat. Ubi e-
 tiam cura nobis est, quatenus patientiam & hu-

militatem in nostra ægitudine habeamus, juxta
 Regulæ præscriptum. Si enim minus commodè
 nobis inservitur, patienter id ferre ad imitationem
 Christi; qui omnem in cruce pendens, ac dolens
 sustinuit incommoditatem: ac item humiliter in-
 dignos reputando nos esse aliquo fratrum servicio,
 ad exemplum Christi, qui ministrare venit in hoc
 mundum, non ministrari. Ubi deniq; Sacramen-
 tum Sacrosancti Corporis Christi devotissimè re-
 cipimus [cum Sacramento Pœnitentiæ & Extremæ
 Unctionis] uti Viaticum peregrinationis nostræ,
 signumq; divini ejus amoris, quo nos prosequitur,
 & pignus vitæ æternæ nobis promissæ, juxta quod
 canit Ecclesia: Ecce Panis Angelorum &c. *Item.*
 O Sacrum Convivium. &c. 310. Propinquissimè
 nos ad mortem præparamus, ubi ingravescente æ-
 gitudine humilimè & affectuosissime invocamus
 ædibus anagogicis adventum Salvatoris no-
 stri magni DEI, ad educendum nos de hac mor-
 talitate ad vitam æternam. Ubi etiam invoca-
 mus intercessionem precariam pro nobis ad Chri-
 stum, Beatissimæ Virginis Mariæ, omniumq; ex-
 litam; quatenus benignè nobiscum dignetur age-
 re, non ut iudex, sed ut Clementissimus Pater.
Ratio veritatem responsionis acceptat: eamq; re-
 flectit ad consentium, cum qua examen instituit
 de homine suo, sit nē paratus ad mortem remota
 præparatione, vel non? à qua dependet negotium
 proximarum præparationum: juxta quod est in us-
 præparatione: Qualis vita mors est ita? *Confessione*
 veram scit fatetur. *Voluntas* pio affectu mota
 actus elicit, qui habentur in *medis* *Papa* *Considera* 3.
 ac præterea alios hujusmodi: Pater dimitte mīhi
 peccata-

peccata, quibus te & proximos meos offendi, sicut dimisisti, & dimitti à Patre tuo cupivisti tuis crucifixoribus, pro quibus orasti, & auditus es pro tua reverentia. Memento Domine, ut dicas animæ meæ in egressu de corpore suo: Hodie mecum eris in Paradiso. Pater, fac Matrem tuam Sanctissimam, meam Matrem; & me ejus filium. DEUS meus, DEUS meus, non me derelinquas in vita & in morte, nam prævalebunt contra me tentationes. Sirio semper legem præceptorum, & consiliorum tuorum implere gratia tua me adjuvante. Consummatum me facias, hic in fide, spe, & charitate, & illic in clara visione, secura tentatione, & jucunda fruitione. Pater, in manus tuas habebus me plasmasti, redemisti, ac reparasti, castigasti, in tentationibus juvisti, per vias justificationum tuarum duxisti, & beneficia plurima mihi indigno contulisti] commendo spiritum meum. O JESU, esto mihi JESUS in vita, esto mihi JESUS in morte.

CONSIDERATIO VI.

Ratio proponit Quam ob causam iusti æquè ac impijs citam potius mortem, quam diuturniorem vitam cupere satius est? *Syst. resp. mō.* Impijs quidem melius est citam cupere mortem, quam prolixiorē vitam: nam quo hic diutius vivunt, eò magis peccata multiplicant, quibus DEUM offendunt, proximis nocent, & sibi ipsis majorem continuò damnationis gehennam contrahunt. Idearco *Ecclesi. 4.* dicitur: Laudavi mortuos, quàm viventes. Et S. David, cum compassione, tūm zelo commotus, citam mortem, ac subitam damnationem impijs precatur, *ps. 143.*

H 3

Venit

Veniat mors super illos, & descendant in infernum [carni suæ, mundo, ac diabolo] viventes; ne equidem plus DEUM offendant, proximis adhuc noceant, & sibi ipsis penas æternæ mortis adaugent. *addo.* Iustis etiam melius est citam cupere mortem, quàm longiorem vitam; ob triplicem rationem, quarum est prima. Quia à miseriis hujus vitæ alioquin non possint liberari, nisi per mortem. Unde *s. Aug.* Quid est diu vivere, nisi [præsentibus miseriis] diu torqueri. Et *s. Amb.* Tantis malis hæc vita repleta est, ut comparatione eorum mors remedium illius putetur esse, non pœna. Idcirco Job dicebat *c. 10.* Tædet animam meam vitæ meæ. Et David. *Psal. 17.* Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est. Et *s. Paul.* *Rom. 7.* Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus? *2da ratio est.* Quia licet vita justorum sit eis valde utilis; ex eò, quod conducatur ad augmentum in præsentem gratiæ DEI, & in futuro gloriæ cælestis facili promerendum; at tamen mors est appetibilior, per quàm effugiunt cuncta pericula peccandi mortaliter, & necessitatem peccandi venialiter: nullum enim malum pœnæ, sic est justo homini odibile, ut malum cujuscunq; culpæ. Secundum illud: Præstat milles mori, quàm DEUM vel levissimè offendere. Idcirco *s. Cassian.* aiebat: Malo mori, quàm [peccati culpâ] fradari. Et *s. Augustin.* Malebat potius pœnam inferni subire, quàm DEUM peccato offendere. *3ia est.* Quia iusti præmia vitæ æternæ sibi promissa, consequi non possunt, nisi prius moriantur. Hæc *s. Paul.* *Phil. 1.* concupivit dissolvi, interveniente morte, & esse cum Christo. Et David. *Psal. 115.* ait:

Quan-

Quando veniam, & apparebo ante faciem DEI? Ratio responsionis veritate convincitur, eamq; ad conscientiam reflectit, cum qua examen instituit de homine suo, magisne citam mortem, quam longam vitam appetat. *Conscientia* ut scit verum fatetur. *Vultus* inde pio affectu mota, à modo presentem vitam habere vult in patientia, & mortem in desiderio, quapropter tales elicit *status*. Quando veniam, & apparebo ante faciem tuam exultans in te amore semper mobili. *Scilicet vide 8.*

A P P E N D I X.

Pie intentiones moriendi, pro moribundis
ex M. S. P. Iguat. Cern.

- Volo, opor, desidero mori.*
1. **D**EUS Author mortis & vitæ, sic vult, utq; volo in recognitionem supremi dominij ejus.
  2. Vult DEUS, & statuit homini semel mori, melior est mihi misericordia ejus super mille vitas.
  3. Velim nolim moriendum est; ergo moriar tanquam victima obediens, ne contradicam sermonibus sancti. *Job 6.*
  4. Morte mea dignissimam mortem Christi volo honorare, per ipsam assimilari ei, rependere oblatione vitæ meæ.
  5. Mortuus est J. U., Mater ejus sanctissima, Prophetæ, Apostoli &c. cur non ego? si inevitabiliter: cur non modo.
  6. Justum est reddere DEO repetenti quod suum est, i. vitam & spiritum quem dedit mihi.
  7. Mors auferet vitam, conferet DEUS a.

aufferet vitam mortalem, miseram, conferret
immortalem, ut spero beatam.

8. Jam pridem propter DEUM contempsit
omnia, adeoq; & vitam: cur ego doleam?

9. Si pœna peccati mors est, peccavi ego:
ergo ingrediatur putredo in ossibus meis, &
subter me scateat, rodant vermes, sternatur
subtus tinea.

10. Toties dixi, malo mori, quàm sedari,
s. peccare: ecce habeo quod elegi pridem,
amplius non potero peccare.

11. Gravior est mihi cum morte DEUS,
quàm vita cum peccato, vel periculis peccati.

12. Mala est preparatio ad mortem, nolle
mori tunc, quando vult DEUS; qui rapit ani-
mas dilectas in tempore opportuno.

13. Mortem libenter pro DEO acceptarent
à Tyranno, cur non acceptem ab ipso DEO
pro DEI gustu.

14. Ut omnia Decreta DEI de me in vitam
morte tanquam sigillo consignentur.

15. Ut per mortem meam ultimum finem
suum DEUS assequatur, ex creatura s. beatifi-
cationem, glorificationem, exaltationem nomi-
nis sui.

16. Ut si beabor, augeatur quantocius Chri-
sto læticia ex fructu & mercede Passionis vixi
in anima mea.

17. Ut practicè etiam Christus super me
exerceat suum dominium, quod habet supra
vivos & mortuos.

18. Ut subdam me speciali juri SS Matris,
quod habet ad cuiusvis agoniam; quis scit, ut
non primo videam illam.

19. Ut quantocius ipsa morte tanquam merito finali concludam scenam vite meæ DEUM Trinum; SS. Christi Humanitatem, Pretiosiss. Christi Matrem, S. P. N. Franciscum meoq; Patronos primo videam, sanctam, & cum eis in æternum maneam. *Ad hanc materiam servit Psal. 148. Voce mea.*

M O D V S

De Iudicio DEI medicationem aestheticè instituendi.

Introdutio imaginativa. Imaginare tibi diluvium illud ignis universale, quod iudicium hoc præcedet; formidabilem tubæ illius, quam unus Archangelorum infabit sonitum, quæ omnes totius mundi populi, ut unum in locum divino iudicio se listant convocabuntur; ac deniq; tremendam illam Majestatem, cum qua supremus vivorum ac mortuorum Iudex huic iudicio præsidebit.

CONSIDERATIO I.

Ratio proposita. Quis est Iudex ultimus ac Supremus omnium rerum gestarum, causarum, negotiorum hujus sæculi? Et quem ille iudicabit, ubi, quando, & quomodo? *Synt. resp. em.* Iudex supremus ac ultimus est ipsemet DEUS Unus ac Trinus, juxta *Exod. 18.* Idcirco unumquemq; juxta vias suas iudicabo domus Israel, ait Dominus DEUS. *Eccl. 12.* Ego sum Iudex & testis. Iudex verò delegatus, est Christus ut Homo, juxta *Joan. 1.* Neq; enim Pater iudicat quemquam, sed omne iudicium dedit Filio, ut omnes honorificent

Filiū, sicut honorificant Patrem: & potestatem, dedit ei iudicium facere, quia filius hominis est. Et *Matth: 26.* Data est mihi omnis potestas in celo & in terra. Et *Act: 17.* Præcepit nobis prædicare populo & testificari, quia ipse est constitutus à DEO iudex vivorum & mortuorum. *ad.* Judicabit omnem hominem, juxta *Rom: 14.* Omnes enim stabimus ante tribunal Christi. Itaq; unusquisq; nostrum pro se rationem reddet DEO. *2°.* Judicio particulari non assignatur aliquis locus determinatus; cum ubiq; fieri soleat, paulò antè vel post separationem animæ à corpore, uti constat ex revelationibus divinitus factis: Judicio autem universali Vallis Josaphat destinata est, juxta *Isai: 4.* Congregabo omnes gentes, & deducam eas in Vallem Josaphat; quia ibi sedebo, ut iudicem omnes gentes in circuitu. Unde & *Thom.* Judicium generale fiet circa montem Oliveti, ubi est Vallis Josaphat, & circa locum illum Christus descendet, sicut inde ascendit. Ut idem esse ostendatur, qui descendit, & qui ascendit. *2°.* Tempus extremi iudicii soli DEO notum est, juxta *Zach: 14.* Erit dies una, quæ nota est Domino. Unde discipulis de die illa dixit Dominus; *Mat: 26.* De die autem illa vel hora nemo scit, neq; Angeli in celo, neq; Filius nisi Pater, id est nescit Filius, ut filius hominis, sed scit ut Filius DEI. Vel item nescit Filius, ut reparator noster; sed scit ut Iudex. Vel deniq; nescit Filius, ut nobis revelet, sed propter seipsum, ut secretum teneat. Idem Apostolus asserit dicens; *Thesal: 5.* Dies Domini sicut fur in nocte [ita ex inspirato] veniet, & Judicabit secundum æquitatem & veritatem, juxta

juxta *Psalm. 5.* Judicabit orbem terrarum in equitate,
 & populos in veritate sua. Unde *S. Berni. super
 Cant.* Veniet dies illa, in qua plus valebunt pura
 corda, quam astuta verba, conscientia bona, quam
 marcupia plena: quoniam quidem Judex ille non
 fallitur verbis, nec flebetur donis. *Ratio* verita-
 tem responsionis acceptat, eamq; ad conscientiam
 reflectit; cum qua examen de homine suo insti-
 tuit. Utrum nam securus de sua operatione le-
 tus expectat ignotum sibi Judicis adventum, nec
 ne? *Consideratio* ut verum scit fatetur. *Voluntas*
 elicit *Affectum*. Judex crederis esse venturus. Te
 ergo quæsumus tuis famulis subveni, quos pretio-
 so sanguine redemisti. Cum veneris iudicare, no-
 li me condemnare. In die iudicii te rogamus, ut
 nobis parcas, ut nobis indulgeas, ut nobis misere-
 aris. Fiat misericordia tua super nos, quemadmo-
 dum speravimus in te. Ad te Domine levavi a-
 nimam meam, DEUS meus in te confido, non e-
 rubescam.

CONSIDERATIO II.

Ratio proponit Quæ præcedunt Universale ju-
 dicium Christi? *synteresis respondet.* Præce-
 dent illud tam remotè, quam proximè multæ tri-
 bulationes justorum, & gaudia impiorum, uti Chri-
 stus prædixit. *Joan. 15.* Mundus gaudebit, vos
 verò contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in
 gaudium; consequenter cum eadem ratio sit oppo-
 sitorum, gaudium mundanorum vertetur in tri-
 stitiam, juxta *Prov. 14.* Risus [impiorum] dolor
 misceat, & extrema gaudij luctus occupat. Pro-
 m. *ut autem Christus* suis amicis tribulationes, tan-
 quam

quam dona sua specialissima, ut eò pacto commu-
nicantes suis passionibus juxta *1. Petr. 4.* in retribu-
tione gloriæ suæ, gaudeant exultantes. *2do.* Pre-
cedet illud judicium particulare: quilibet namq[ue]
homo morte sua adveniente, stabit singulatim ante
tribunal Christi, in loco nobis penitus ignoto.
Ubi unusquisq[ue] impiorum accipiet secundum peccata
sua sententiam damnationis; & unusquisq[ue] ius-
torum secundum opera bona quæ gessit, retributi-
onem vitæ æternæ, sed non nisi respectu animæ. In
generalî autem judicio, idem accipiet respectu cor-
poris. Unde *S. Aug.* Qualem te inveniet DEUS
in tuo novissimo die, talem te judicaturus est in
mundi novissimo die. *3to.* Præcedet illud e pro-
ximo Antichristus, homo impiissimus, qui debellat-
is regibus terræ, ita seducet omnes mundi amato-
res, ut recipiant ipsum ac verum Messiam, confe-
teanturq[ue] & adorent ac verum filium DEI: imo
& iustos inducere conabitur ad exhibendum sibi
eundem cultum Divinum. *Tum* s. astutis docu-
mentis ex diabolica suggestione habitis *Tum* v.
mentita Sanctitate. *Tum* simulata benignitate.
Tum falsis miraculis, magica arte factis. *Tum* do-
nis ac muneribus, *Tum* deniq[ue] varijs cruciatibus.
4to. Præcedet illud adventus Enoch & Eliæ, qui
paulo antè ipsius AntiChristi imperium, Judæos in
Christum credere facient juxta *Malach.* Ecce
ego mittam vobis Eliam Prophetam, antequàm
veniat dies Domini magnus, & horribilis, & con-
vertet cor patrum ad filios, & cor filiorum ad
patres eorum. Et *Math. 17.* Elias quidem vene-
turus est, & restituet omnia. Et *Apoc. 1.* Do-
bo duobus testibus meis [Enoch s. ac Eliæ] & pro-
pheta

phetabunt diebus mille ducentis sexaginta, amici
 sacris. Hos sanctos Patres occidet AntiChristus
 in Jerusalem; post quindecim autem dies, & ipse
 impiissimus occidetur à S. Michael Archangelo
 in monte Oliveti, in loco circa quem Dominus
 noster ascendit in cælum. Occidetur autem ut
 aliqui putant ultimis diebus Bagehanaliorum. 510
 Præcedent illud signa in sole & luna & stellis, ju-
 xta *Isa. 2.* Sol & luna obtenebrati sunt, & stellæ
 contraxerunt lumen suum. Et *Matth. 24. Luc. 21.*
 Statim autem post tribulationem dierum illorum,
 Sol obscurabitur, & luna non dabit lumen suum,
 & stellæ cadent de cælo, & virtutes calorum com-
 movebuntur. 610. Præcedet illud maximus ignis,
 qui faciem hujus mundi renovabit, impios vorabit,
 justos expurgabit, juxta *Isa. 2.* Ante faciem ejus
 ignis vorans, & post eum [infernalis] exurens
 flamma. Et *Psal. 96.* Ignis ante ipsum præcedet,
 & inflammabit in circuitu inimicos ejus. Paulo
 post fiet resurrectio universalis omnium hominum
 secundum carnem, tam justorum ad gloriam, quam
 impiorum ad condemnationem. Tunc justi invi-
 cem sibi ipsis gratulantes tantam felicitatem, pro-
 vocabunt se ad laudandum & benedicendum
 DEUM, dulce canendo, *Psal. 117.* Confitemini
 Domino, quoniam bonus quoniam in sæculum mi-
 sericordia eius. Tunc & impij ad aspectum ju-
 storum dicturi sunt illud: *Sap. 5.* Hi sunt quos
 aliquando habuimus in derisum, & in similitudi-
 nem improperij. Nos insensati vitam illorum
 æstimabamus insaniam, & finem illorum sine hono-
 re: ecce quomodo computati sunt inter filios DEI,
 & inter sanctos fors illorum est. Jam autem præ-

via signo Crucis triumphantis apparebit Christus
 Dominus Iudex causarum, rerumq; gestarum totius
 mundi in maiestate magna, prout ipse prædixit
 Matth. 25. Cum venerit filius hominis in Ma-
 iestate sua, & omnes Angeli cum eo; tunc sedebit
 super sedem Maiestatis suæ: & congregabuntur an-
 te eum omnes gentes, & separabit eos ab invicem, sicut
 pastor segregat oves ab hædis: & statuet oves
 quidem à dextris suis, hædos autem à sinistris. Hic
 equidem adventus Christi, impiis erit formidabilis
 & odibilis juxta *Malach. 3.* Ecce veniet, & quæ
 [impiorum] stabit ad videndum eum: idcirco dis-
 sturi sunt montibus & petris [ut est *Luc. 2.* Et
Apo. 6.] Cadite super nos, & abscondite nos à fa-
 cie sedentis super thronum, & ab ira Agni: quon-
 iam venit dies magnus, iustis vero valde deside-
 rabilis & amabilis, in quorum persona dicitur il-
 lud *Apo. 2.* Veni Domine JESU. Ratio respon-
 sionis veritati assentitur, eamq; reflectit ad conscien-
 tiam, cum qua instituit examen de homine suo.
 Qualem nam expectat Christi adventum? amabi-
 lem, an vero odibilem? *Conscientia* ut verum
 scit fatetur. *Vox* inde pio affectu mota cupit
 à modo habere adventum Christi omnino deside-
 rabilem; idcirco tales erant *Actus*. Veni Domi-
 ne JESU ad salvandum nos, veni cito, veni cito.
 Vivat Rex noster JESUS, vivat, vivat! Hosanna
 filio David. Hosanna in excelsis. Salus DEO no-
 stro, in æs, salus in sæcula sæculorum! Rex re-
 gnum & maiestatis, qui salvandos salvas gratis, sal-
 va me solum peccatis. Oro supplex & acclinis, ge-
 re curam mei finis. Voca me cum benedictis
 Confitearis me coram Patre tuo, Angelis tuis, &
 Sanctis tuis, sicut promissisti.

CONSIDERATIO III.

Ratio proponit. A quo accusabitur homo coram
 Iudice æquissimo: *Symonides respondet. imò.*
 Accusabitur à diabolo, per quem ad peccandum
 modo inducitur. Iste enim nequissimus hostis
Apo. 1. dicitur Accusator fratrum ante conspe-
 ctum DEI nostri die ac nocte. Quem namq;
 servum DEI astute in presenti tentat, fraudulen-
 ter peccatum coram eo dolosa sua suggestione ex-
 tenuat, fragilitatem ejus humanam exaggerat, mi-
 sericordiam DEI commendat, & facilem eimet
 de peccato resurrectionem pollicetur, per actum
 scilicet contritionis, quem scire elicere, & in usu habe-
 re consuevit; jamq; seductum miserabiliter de pec-
 cato in peccatum trahit, donec eum in consuetu-
 dinem, tandemq; in necessitatem peccandi detrus-
 dat. Eundem post inde nequissimus in futuro ju-
 dicio tam particulari, quam universali coram Ju-
 dice Christo, omnibus modis accusabit, imò &
 nunc quolibet alio tempore instanter accusat;
 quatenus à se peccator seductus, iusto iudicio DEI
 ad puniendum æternaliter quātocius tradetur. *Actus*
ex Med. Pass. consid. 3. p. 2. 100. Accusabitur
 tum ab Angelo suo Custode, cujus in hac vita
 inpirationes sacras observare non curavit; æqui-
 ssimum enim est, ut qui in presenti sæctum su-
 um Angelum habere instructorem nolu-
 it, habeat in utroq; iudicio DEI eundem suarum iniquitatum
 testem & accusatorem. Tum à complicitis suo-
 rum peccatorum, ut iusto iudicio DEI, eadem
 damnatione æterna puniatur cum illis, cum quibus
 unanimiter DEUM offendere audeat. Tum ab

Christum
 in totius
 radice
 in Maje-
 sedebat
 neur an-
 icem, se-
 net oves
 ris. Hic
 midabili
 & quæ
 circò di-
 e. Et
 nos à fu-
 ei: quo-
 de dese-
 citur à
 respon-
 conser-
 vine suo.
 amabi-
 verum
 ta cupit
 de dese-
 i Domi-
 ni citò.
 osanna
 DEO no-
 Rex ero-
 ratis, sal-
 inis, ge-
 nedictio
 eius, &
 CON-

Inductis à te peccatum malis exemplis, falsis doctrinis, iniquis persuasionibus, vel inhonestis sollicitationibus aut muneribus. *Tum* ab oppressis, injuriisq; à te passis, juxta *Rom. 12.* Mihi vindictam [donate] ego retribuam. *3100.* Accusabitur unusquisq; hominum à propria conscientia, juxta *Dan. 7.* Judicium sedit librò; aperti sunt, & alius liber apertus est, qui est vitæ, & judicati sunt mortui ex his, quæ scripta erant in libris secundum opera ipsorum. Per istos libros intelliguntur conscientia singulorum hominum, in quibus veluti in libris descripta ac recondita servantur gesta illorum bona & mala, in judicio DEI aperienda & manifestanda, juxta *Ecc. 11.* In fine hominis desinatio operum ejus. Et *Luc. 12.* Nil opertum quod non reveletur scilicet in die illa, neq; absconditum quod non sciatur. Per librum vitæ, intelligitur liber præceptorum DEI, ac item liber conscientie Christi: cum hoc ergo utroq; libro in illa die libri conscientiarum singulorum hominum conferantur ad recognoscendum, an consona, vel dissona sibi in ipsis contineantur. *Ratio* responsioni answerit, conscientiam examinat concordant ne ipsius gesta cum præceptis DEI, & consilijs Christi? *Conscientia* ut scit verum facetur. *Voluntas* exit in *Actu.* Feci faciamq; iustitiam, [penitentia] non tradas me calumniantibus & accusantibus me. DEUS in nomine tuo salvum me fac, & in virtute misericordie judica me. Miserere mei DEUS, quoniam &c: Adjutor meus es tu, ne deselinquas me, neq; despicias me DEUS Salvator meus. O JESU transforma me totum in te conforma me totum tibi.

CONSIDERATIO IV.

Ratio proponit. Pro quo unusquisq; hominum, coram Christo Iudice æquissimo accusabitur, & consequenter pro quo ab eodem condemnabitur & salvabitur? *Sy. 3. resp. 1mò.* Pro cogitationibus, verbis, & operibus legi Divinæ omnino contrarijs, ut *Sap. 3.* Inpii secundum quæ cogitaverunt correctionem habebunt. *Psal. 3.* Vultus Domini super facientes mala, ut perdat de terra memoriam eorum. Actus detestatur. *ex Scal. 1. 2a.* Pro verbis otiosis, s. absq; necessitate & utilitate spirituali aut corporali propria sive aliena prolatis; & consequenter pro cogitationibus ac operibus vanis. Ut dicitur, *Matth. 12.* Dico autem vobis, quoniam omne verbum otiosum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicii. *Alm.* Adhareat lingua mea faucibus meis, si non meminero tui. Pone Domine custodiam ori meo. JESUS autem tacebat. Averte oculos mentis meæ, ne videant [s. cogitent] vanitatem. *3mò.* Pro peccatis occultis, tam à se, quam ab aliquo alio ex occasione sua commissis. Unde *S. Paulus 1. Cor. 14.* Nihil mihi conscius sum, sed non in hoc justificatus sum; qui autem iudicat me [sciens omnia mea occulta] Dominus est. *Alm.* Ostende Domine, quantas habeo iniquitates, scelera, & delicta. Revela mihi Domine viam meam, ut cognoscam, quid desit mihi. Ab oculis meis munda me Domine, & ab alienis parce servo tuo. *4mò.* Pro operibus ex se quidem bonis, sed ex circumstantia aliqua reprobis, ut *Psal. 74.* Cum accepero tempus, ego iustitias [bonorum s. operum] iudica-

bo; quo motivo, quo fine, quibus mediis peracta sunt? Unde & *psa.* Sapè quæ apud humanum iudicium bona parent, apud examen diligentissimi & acerrimi Iudicis reproba dereguntur; ideoq; omnis Sanctus vere ur, ne forte bonum quod agit pro aliqua animi distorta intentione reprobum sit.

Actus. Omnes iustitiae Domine coram Te, tanquam pannus menstruæ. Verebor, verebor Domine opera mea Domine DEUS propter Te, & super omnia, omnia facere volo. Sed pro neglecto bonorum operum, quæ de suis quisq; talentis seu donis acceptis facere poterat, ut est *Lu. 19.* Omni autem cui multum datum est, multum queretur ab eo. Unde contra tales iudicandos revera profertur sententia à Iudice Christo: Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo & Angelis ejus. Esurivi enim & sitivi [cum corporaliter, cum spiritualiter in nobis mysticis membris.] & non dedistis mihi manducare &c: *Actus.* Dilectionis proximi ex *Mat. 25.* pro bonis operibus, in gratia DEI peractis servabitur omnis iustus, juxta illam sententiam à Iudice Christo proferendam: Venite benedicti Patris mei possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi; esurivi enim, & dedistis mihi manducare &c: *Ratio* convincitur, & examinatur suam conscientiam, qualemnam expectat sententiam pro operibus suis. *Conclusio* faterur, & protum-pit in Actus supra positos.

CONSIDERATIO V.

Ratio proposita. Quemodo nos ad iudicium preparare debemus? *Responsio.* *Imo.* Si recolentes peccata.

peccata nostra iudicaverimus nosmetipsos pro illis dignos esse omni humana despectione, ac divina castigatione, & ad eas subeundas humiliter resignati fuerimus secundum piissimam Domini nostri dispositionem, ut est *1 Cor. 17.* Si nosmetipsos iudicemus, non utiq; iudicemur. *ad. 1.* Si neminem unquam temerè iudicaverimus; temerè autem iudicemus quempiam, ubi ex incertis ac levibus iudiciis vitam alicujus; mores, dicta, facta, & intentiones, tacitis apud nosmetipsos cogitationibus condemnaremus, contra illud *Matth. 7.* Nolite iudicare [temerè] ut non iudicemini. *310.* Si advertentes conscientiam nostram peccato aliquo maculatam, protinus eam iudicio Sacramentali subiceremus. Non enim iudicabit Dominus, ut *2 Cor. 5. Hæc:* bis in idipsum. Unde ipse Christus Dominus Iudex ac Salvator noster, sic ait suis vicariis, *Matth. 18.* Quicumq; solveritis super terram [in iudicio Sacramentali] erunt soluta & in celo. *410.* Si aliorum iudicia temeraria, & injurias nobis quascunq; factas patienter ad imitationem Christi toleraverimus, neq; cum faciente injuriam litigaverimus, aut contra eum quærimoniae aut mormurationes fecerimus, ut est *1ac. 5.* Patientes estote, & confirmate corda vestra, quoniam adventus Domini appropinquabit, nolite ingemiscere in alterutrum, ut non iudicemini. *110.* Si cunctis nostris inimicis, non solum quascunq; injurias nobis irrogatas libenter dimiserimus, sed etiam nominatim pro eis oraverimus, benèq; eis fecerimus, ac intime dilexerimus, juxta *Mat. 11.* Dimittite, & quid habetis adversus aliquem, ut & Pater vester qui est in celis dimittat vobis peccata vestra;

quod si non dimiseritis, nec Pater vester dimittet vobis. *610.* Si nunquam cessaverimus placare Judicem nostrum muneribus bonorum operum, tam spiritualium quàm corporalium: quia additis his bonis operibus ipsemet Judex promittit se dicturum *Matth. 25.* Quod uni ex minimis meis fratribus fecistis, mihi fecistis. *710.* Et quidem principaliter. Si ipsum Judicem fideliter ac studiose imitari fuerimus in sanctitate omnibus diebus nostris, tam / exteriori, quæ dicit abdicationem bonorum temporalium, & austeritatem vitæ; quam in interiori, quæ edomationem passionum, seu mortificationem plenam vitiorum, atq; virtutum asceticarum adeptionem dicit; tales enim imitatores non judicantur, sed ipsi alios judicabunt, uti Assessores & Cojudices Christi, juxta *Matthi. 19.* Vos qui secuti estis me, in regeneratione cum sederit Filius hominis in sede majestatis suæ, sedebitis & vos, super sedes duodecim, judicantes duodecim tribus Israel. *Ratio* veritate convincitur, conscientiam examinat, an sit eo modo parata ad iudicium. *Confessio* fatetur, renovat proposita, detestatur mala, per *Actus ex Confid. 3. Pass.*

CONSIDERATIO VI.

Ratio proposita. Quam ob causam Judicium Universale DEI omnino necessarium sit? *Syncretisti respondet.* *Imò.* Necessarium est ad supplendum defectum in administratione justitiæ hujus sæculi iudicium à DEO institutorum, qui raro causas hominum ut oportet decernunt. *Tum,* quia exteriora tantum causæ dijudicare possunt, secundum allegata aliorum testimonia, quæ vix aliquando in-
ince-

intēgra habentur; nam interiora à solo DĒO Scrutatore absconditorum dijudicanda sunt. *Tum*, quia multi Judices scienda sui muneris passim ignorant, ut ait *s. aug.* Quorum ignorantia est calamitas innocentum. Unde tales monentur *ps. 2.* Eruimini, qui iudicatis terram. *Tum*, quia potentiores extimescunt, & tali timido dicitur: noli quærere fieri Iudex, nisi valeas virtute [fortitudinis] irrumpere in iniquitates, nè fortè extimescas faciem potentis. *Tum*, quia diligunt munera, quibus dictum est *isa. 5.* Vx qui iustificatis impium pro muneribus, & iustitiam iusti auferitis ab eo. *Tum*, quia vel amore, vel odio ducuntur ad ferendam iniquam sententiam. Unde *s. Greg.* Judicare digre de subditis nequeunt; qui in subditorum causis vel gratiam, vel odium sequuntur. *ado.* Necessestium est Iudicium Universale, quia non omnes fideles sacramentaliter confitendo tatis aperiunt interiora sui cordis coram Iudice Christi Vicario, ut à peccatis absolvantur. Et quia non omnes habent efficacis propositum omnia & singula peccata mortalia post modum serio vitandi; & non omnes, post acceptam peccatorum absolutionem in proposito stabiles manent. *3tio.* Est necessarium, ut ibi omnis homo accipiat sententiam retributionis juxta opera sua, tē m ratione animæ, quàm corporis. Nam in particulati iudicio non datur sententia finalis de corpore, nisi de anima. Et ut ibidem simul int conspectu totius mundi unusquisq; iustorum exaltetur, qui se humillabat, juxta *1. cor. 13.* Qui te exaltat humiliabitur, & qui se humiliat exaltabitur. *4to.* Necessestium est propter manifestationem Christi in gloria sua, quam

habet una cum DEO Patre & S. Spiritu: sicut enim dum hic viveret ab impiis fuit publicè despèctus, & ad mortem turpissimam & dirissimam condemnatus, & nunc quamvis regnet in cælo, & usq; in finem hujus mundi contemnitur & blasphematur; ita etiam ibi, publicè coram omnibus hominibus & Angelis apparebit gloriosus: ut ipse prædixit stando veluti reus mortis coram Principibus Sacerdotum *Matth: 26.* Dico vobis: à modo videbitis Filium hominis sedentem à dextris virtutis DEI, & venientem in nubibus cæli. Et *Apoc: 1.* Ecce venit in nubibus, & videbit eum omnis oculus, & qui eum pupugerunt. Unde *S. Aug:* Tunc manifestus veniet inter justos judicaturus justè, qui ab injustis judicatus est injustè. *Ratio* convicta examinat conscientiam si sibi placent Judicia DEI? *Conscientia* fatetur. *Voluntas* facit *Altum.* Amo tuam justitiam, sapientiam &c: ex *Scal: 1.* Justus es Domine, & rectum judicium tuum. Cognovi Domine, quia æquitas judicia tua, & in veritate tua humiliasti me Bonum mihi quia humiliastime, ut dicam mandata tua, & merear à te exaltari. Bone, pulcherrime, dulcis, misericors Domine, in illa die miserere mei, & omnium animarum tam vivorum, quam mortuorum, quas pretioso sanguine redemisti.

M O D V S

*De Inferno meditationem asceticè
instituenti.*

Imaginatio introductio ex *S. Alani:* Imaginare tibi infernum, tanquam chaos horribilissimum, lacum

larum subterraneum, puteum profundissimum, & totum ignitum; aut tanquam civitatem magnam horribilem, totaliter tenebrosam, obscurissimis & tenebrosissimis flammis succensam, continuo clamantibus, ululantibus, plangentibus universis orationibus explicabilibus doloribus, si quibus in omne æternum continuò plañcturis, ululaturis &c

CONSIDERATIO I

Ratio prima. Quis condemnabitur ad penas inferni peræternas? *Agatheus respondet.* Condemnabitur cuius homo reprobatus ab æterno propter suum finale peccatum à DEO prævium, juxta *1. Cor. 10.* Qui non est inventus in libro vitæ scriptus, missus est in stagnum ignis. Quanquam autem scire non valeamus, quis nam hominum in singulari consideratus, ab æterno sit reprobatus & prædestinatus: cum etiam non condet nobis de unoquoque finali peccato & iustitia; contingit enim scire, ut ubi de alicujus correctione desperamus, mox convertatur, & fiat optimus: & ubi de perseverantia cujusquam in probitate vitæ præsumimus, brevi deficiat, & fiat pessimus; ac proinde exploratum haberi nequit, qualis futurus sit, qui nunc bonus vel malus est. Verum tamen in communi homines considerandos, qui nam eorum finaliter in peccato morientur, & consequenter damnabuntur: possumus probabiliter cognoscere ex certis testimoniis, indicis, ac signis de S. Spiritu in sacra scriptura & monumentis s. Patrum expressis quorum quidem signorum, alia proxima, alia remota ad nostram cautelam in præsentem adducenda veniunt. *scilicet.* Igitur signa proxima finalis peccati

cati, consequenter æternæ reprobationis puta esse; infidelitatem, injustitiam, consuetudinem in aliquo peccato, recidivationem in crimen aliquod pristinum, & peccata contra Spiritum Sanctum. *Ibidem.* *Iam* quidem est huiusmodi signum: quia omnes ferè in eadem perfidia moriuntur, in qua educati sunt, ac vivunt paucis exceptis. Est autem præsent infidelitas alia absoluta, alia secundum quid. Infidelitas absoluta illorum est, qui non sunt baptizati, & non credunt ea, quæ credenda sunt de necessitate mediæ ad obtinendam vitam æternam. Uti sunt Turcæ, Judæi, Arriani, & alij omnes, qui non constantur DEUM Unum ac Trinum, & secundæ Divinæ Personæ consubstantialitatem & incarnationem, juxta *Marc 16*. Eunt in mundum universum prædicare Evangelium omni creaturæ; qui crediderit, & baptizatus fuerit salvus erit; qui verò non crediderit, condemnabitur. Infidelitas secundum quid, propria est hæreticorum: qui ex pertinacia non credunt ea quæ sunt de necessitate præcepti: uti sunt aliqua Sacramenta, invocatio Sanctorum, cultus imaginum, purgatorium animarum, primatus Ecclesiæ &c. Unde *Tim 3*. Hæreticum hominem post unam & secundam correptionem derelicta, sciens quod subversus est, qui talis est & delinquit, cum sit proprio iudicio condemnatus. Actus fidei, ex *Gal 1. 2do*. Injustitia est signum proximum finalis peccati, consequenter damnationis, ut *sap: 5*. Injustitia est mortis [æternæ] condemnatio. At specialiter hic loquimur de injustitia, quæ opponitur iustitiæ generali seu legali. Unde sicut præter iustitia est virtus, quæ homo tribuit DEO, sibi, & proximo, quod unicuique debet:

J. DEO

DEO cultum patriæ & obedientiam, sibi verò ex baptismo acceptam innocentiam; post lapsum autem aliquem infelicem in peccatum, penitentiam; proximo deniq; æquitatem & liberalitatem. Ita, iniustitia hujus loci vitium, est subtrahens aut negans ordinariè DEO, homini suo, & proximo, quod ipsis debet. *Assu.* Paratum cor. Omnia volo. *ex Scal: 4. 310.* Consuetudo prava aliquod peccatum lethale perpetrandi. Uti est usitata detractio, ordinarium odium, est signum proximum damnationis; quia vitium in necessitatem naturæ convertit, ac nisi morte finire solet. Ut *Isid.* Difficile est peccati consuetudinem vincere, pravus usus vix aboletur, assidua consuetudo vitium in naturam convertit, animus sceleribus addictus, vix ab eis divelli potest. Unde *Prov. 22.* Adolescens juxta viam [consuetam] ambulans, etiam cum senuerit non recedet ab ea. *Jer. 18.* Si immutare potest Æthyops pellem suam, aut pardus varietates, ita & vos poteritis bene facere, cum male didiceritis. Actus detestatur. *ex Scal: 1. 410.* Recidivatio in aliquod peccatum [præsertim verò contravotum castitatis] ante conversionem ad DEUM supererogatoriam usuratum, est tale signum: ut est *Hebr. 10.* Voluntariè peccantibus nobis, post acceptam noticiam veritatis, jam non relinquitur pro peccato hostia; terribilis autem expectatio quædam judicii & ignis æmulatio, quæ contumptura est adversarios. *2. Petr. 2.* Si enim refugientes coinquinationes mundi, in cognitione D N I C. his rursus implicati superantur, facta sunt eis posteriora deteriora prioribus. Et *8. Greg. in Ez. 44.* Sicut à fide qui recedit, Apostata est; ita qui ad DEO

perversum opus quod deservit rediit, ab Omnipotenti DEO apostata reputabitur, etiamsi fidem tenere videatur. Et *1. Bern.* Fiet filius gehennæ multipliciter, qui post indulgentiam delictorum in eisdem denuo se des incidit. Actus spei ex *Scal. 1.* Imploratio auxilij Divini: statue super petram gressus meos, *et Confid. 1. de sec. p. d. n. c. 10.* Peccatum tandem quodlibet contra Spiritum S. est tale signum proximum, quo peccato non autur jam gravius & deterius, eo quod omne aliud peccatum tendit in ipsum, tanquam in suum terminum: ideoq; irremissibile dicitur juxta *Matth. 10.* Qui dixerit / qui quomodocunq; peccaverit contra Spiritum S. non dimittetur ei, neq; in hoc seculo in futuro seculo. De hoc peccato

Nota 1mo. Quod communiter peccatum omne est contra DEUM Unum ac Trinum; appropriatè tamen aliud est contra Patrem, aliud contra Filium, aliud contra Spiritum S. Contra Patrem cui attribuitur potentia peccatur ex fragilitate: contra Filium cujus est sapientia, peccatur ex ignorantia: contra Spiritum S. qui dicitur Bonitas, peccatur ex malitia / ex certa scientia, plena voluntate, & integra libertate; quando / voluntate adeo sapit malum, ut potius eligat peccare, quam asceticè cum sua molestia tentationi resistere; tale tamen peccatum non est h. ius loci proprium, nisi ipsorum recidivantium. *Nota 2da.* Quod aliud quod peccatum lethale tripliciter potest dici irremissibile. *1mo.* ex parte DEI, quale est omnium absolute condemnatorum. *2do.* ex parte hominum irremissibile dicitur quodlibet peccatum, in quantum peccans quantum est ex se, non habet remedium.

statem resurgendi per penitentiam, donec caluit ex pietate Divina excitetur & adjuvetur. 310. peccatum huius loci proprium irremissibile est, ex parte semetipsius, cui non est contrarietas quadam specialis seu repugnantia gratiæ Spiritus S. per quam fit remissio omnis peccati. Nota 310. Peccatum specialiter repugnans gratiæ Spiritus S. tripliciter potest se habere respectu alterius 1mo. respectu DEI, contra quem pertinaciter se habet ut misericordem & iustum, & est desperatio vel præsumptio. Per *1mum* non vult homo penitentiam agere, dissidens contumaciter de misericordia DEI ob peccati gravitatem. Per *2dum* autem peccatum, nimium præsidit homo contra infinitam DEI iustitiam, quod non damnabitur, idq; ob solam DEI bonitatem sine sua penitentia. 2do. respectu *medi*, quo unice venit ad remissionem peccatorum [uti est penitentia] pertinaciter se habens, est mentis obstinatio, & finalis impenitentia. Per *3mum*. Nullatenus vult resilire homo à peccatis commissis, & cavere à futuris. Per *4dum* verò tenaciter perseverat in proposito positivo non penitendi 310. respectu Ecclesie DEI, in qua solum est remissio peccatorum, quamq; duo, vel maxime stabiliunt, scilicet veritas fidei, & charitas fraterna, contra quarum *1mam* est peccatum, diciturq; impugnatio agnitæ veritatis, eo quod veritatem fidei Catholicæ agnitam impugnari & averfari non desistat. Contra *alteram* est, diciturq; invidentia fraternæ charitatis, eo quod nolit proximum habere gratiam DEI gratum facientem, atq; in charitate Christi unanimiter cum alijs proximis permanere. Nota 410. Quod peccatum contra Spiritum S. irremissibile.

missibile ex parte sui in hoc differt à peccato consuetudinis & recidivationis: quia consuetudinarii recidivantes, aliquando habent propositum penitentiae, & nonnunquam conantur surgere per penitentiam, ut *S. Greg. Moral. 15.* Usitata culpa obligat mentem, ut nequaquam surgere possit ad rectitudinem: conatur enim & labitur, quia ubi dum sponte persistit, ibi etiam cum noluerit coacte cadit. Peccantes autem contra Spiritum S. ab huiusmodi proposito & conatu omnino alienati habentur. Uti patet in superiori notato.

Signa remota finalis peccati, & consequentis damnationis aeternae sunt: Principia pravæ politice, Habitus vitiorum acquisite, & proposita non proficiendi. Principia quidem pravæ politice sunt huiusmodi signa, quia in acquirendis, defendendis, & recuperandis bonis huius temporis suti sunt bona honorabilia, utilia, ac delectabilia, habent implicite paratum animum, ubi media lecitata sibi decissent aut deficerent utendis modis etiam illicitis. Vide luculentiorē huiusmodi Principiorum explanationem in *Med. Pecc. Consider.* Notandum tamen est, quod eadem Principia pravæ politice, dum ita latitant in profundo animi, ut penitens non advertat inesse eis voluntatem faciendi aut ex suppositione paratam faciendi malum, et usq; signa sunt reprobationis remota; verum proxima essent, ubi virus eorum deprehensum, interea mortificatione non aboleret.

Habitus pravi vitiorum acquisite [superbia, putra, avaritiz, luxuriz, invidiz, gulz, irz, & accidiz.] Sunt etiam signum huiusmodi remotum quia sicut ex actibus peccatorum in anima rati-

nali

nali nascuntur, ita deinde post veram ad DEUM conversionem, interna mortificatione ut oportet non superantur, mox ad similes actus peccaminosos eandem pellunt animam. prorsus autem sic non possunt superari, antequam Principia pravæ politicæ fuerint satis cognita & abnegata, quia motus vitiorum sequuntur iudicium inferioris rationis, ac falsum lumen huiusmodi principiorum, in eadem ratione inferiori locum tenentium, Est homo peccatus, qui bona pro bonis reddens, quantum in se est nemini vult nocere. Est alius patiens, qui non reddens malum pro malo, etiam potens est sustinere nocentem. Est quoque pacificus, qui bona pro malis reddens, in promptu habet predesse nocenti ~~nam~~ quidem parvulus est, & facile scandalizatur: nec facile qui huiusmodi est in hoc sæculo nequam, & pleno scandalis poterit obtinere salutem ~~sed~~ ut scriptum est, in patientia sua possidebit animam suam. Nam ~~31mo~~ quidem non modo suam possidebit, sed & multorum animas lucrificiet. Et *S. Chrysost.* in *Matth.* c. 32. *Hom.* 3. Sicut ex parte DEI, quamvis plures sint spiritus; virtutum tamen septem dicuntur: quia ex illis septem omnes virtutum species procedunt: quos spiritus enumerat *Isaias*, & *Salomon* signat dicens: sapientia ædificavit sibi domum, & subdidit columnas septem. Sic ex parte diaboli, quamvis multi spiritus vitiorum sint, tamen septem dicuntur: quoniam ex illis principalibus vitiis vitia universa, & ipsa peccata nascuntur. Et *S. Greg.* in *moral.* Prima vitia [innata s. deceptæ menti] quasi sub quadam ratione se ingerunt. Sed quæ sequuntur [ut potè, acquisita] dum mentem ad omnem insa-

insaniam protrahunt, quasi bestiali clamore eam confundunt.

Propositum non proficiendi in studio vitæ spiritalis, siue explicitum siue implicitum, est tandem signum remotum finalis peccati, & consequenter damnationis æternæ. Quia etsi religiosus non teneatur esse perfectus; tenetur nihilominus ex vi suæ professionis tendere ad perfectionem supererogationis, per exercitia mentalis orationis, & internæ mortificationis, atq; asceticæ virtutis: nam ut ait *S. Leo*. Qui non proficit [in observantia mandatorum DEI, ac suæ Regulæ essentialium] & qui non acquirit [quidpiam de virtutibus, ac de gratia DEI] non nihil perdit: de fervore puta devotionis atq; charitatis. Et *S. Bernard.* Minimè pro certo est bonus, qui melior esse non vult. *Idem.* Aut ascendas necesse est, aut descendas; si attentas stare, ruas necesse est. *Ratio* veritate responsionis convincitur, quam reflectit ad conscientiam, cum eaq; examen instituit de homine suo. Utrum nam tota efficacia mentis suæ recedat ab huiusmodi signis, nec nē? *Conscientia* ut sibi constat, tateretur. *Voluntas* elicit *A. m.* Delicta juventutis meæ, & ignorantias meas, nē memineris Domine. Averte faciem tuam à peccatis meis, & omnes iniquitates meas dele. Cor mundum creavit in me DEUS, & spiritum rectum innova in visceribus meis. Viam iniquitatis amove à me, & de lege tua miserere mei. Viam veritatis elegi, iudicia tua non sum oblitus.

CONSIDERATIO II.

Ratio proponit. Quæ mala damnati in inferno pati-

patiuntur? *Syn: resp.* Patiuntur triplicia mala, triplicis pœnæ. Uti est pœna damni, pœna sensus, & pœna vermis, seu remorsus conscientiz. *1mo.* Pœna quidem damni, significat negationem æternam gratiæ DEI, & gloriæ celestis, juxta *psi. 58:* Ibunt in progenies Patrum suorum, & usq; in æternum non videbunt [gratiæ & gloriæ] lumen. De hujusmodi malo *1o. Chrysost.* sic ait: Excludi à bonis æternis, & alienum effici ab his, quæ parata sunt sanctis, tantum generat cruciatum, tantum dolorem, ut si nulla extrinsecus pœna torqueretur, hæc sola sufficeret. Unde vulgo dicitur Non cognoscuntur bona, nisi amissa. *Idem.* Si mille gehennas mihi proponas, non tantum reputo, sicut ab illius gloriôsæ societatis jucunditate expelli, & exosum fieri Creatori. *Ido.* Pœna sensus, significat cruciatum omnium sensuum & membrorum, quibus hic DEUS offenditur. *v. Bern:* Singulis excessibus & singulis membris, quæ arma fuerunt iniquitatis, sua debetur pœna pro qualitate vel quâtitate commissi; in quo autem membro Creator magis offenditur, peccator gravius torquetur. Porro hæc pœna sensus, ad novem tormentorum genera multiplicabitur. *1um.* Ignis sempiternus intolerabilis ardoris, ut est *Isa. 33:* Quis poterit habitare de vobis cum igne devorante, & cum ardoribus sempiternis. *Matt. 25.* Ite maledicti in ignem æternum. *2dum* est Frigus intensissimum. Unde *Iob. 24.* Ad nimium calorem transiet, ab aquis nivium. Hinc in Evangelio legitur, quod erit ibi fletus & stridor dentium; fletus ex liquefactione oculorum de calore; stridor verò dentium de frigore oritur. *3o. 1um.* Exor nimius sulphureus. *Apoc. 19.* Cru-

ciabuntur igne & sulphure in conspectu Angelo-
rum. *4um.* Fames inexplebilis. *Psal. 58.* Famem
patientur ut canes. *5um.* Sitis insatiabilis, ut pa-
ter in illo divite. *Luc. 16. Dent. 32.* Fel draconum
vinum eorum, venenum aspidum insanabile. *6um*
est Morsus bestiarum crudelium, vel potius demo-
num, sub figuris bestiarum. *Job. 29.* Caput aspidum
suget, & occidet eum lingua viperæ. *7um.* In-
tuitus dæmonum horribilium ac deformium se ir-
ridentium & vexantium. *8um.* Locus ipse inferni
tenebrosus, profundus, subterraneus, inhumanus, o-
mni horrore plenus, ut *Job. 10.* Terra miseræ &
tenebrarum, ubi umbra mortis, & nullus ordo, sed
sempiternus horror inhabitat. Et *S. Greg.* In in-
ferno ignis non lucet ad consolationem, tamen
ut magis torqueat, ad aliquid lucet; nam sequaces
suos secum in tormento reprobī flamma illustran-
te visuri sunt, quorum amore deliquerunt: qua-
tenus qui eorum vitam carnaliter contra præcepta
Conditoris amarunt ipsorum quoq; interitus eos in
augmentum suæ damnationis affligat. *9um.* est
carceris æterni acerbitas, ut *Mat. 24.* Ligatis ma-
nibus ac pedibus, proicere eum in tenebras exterio-
res. *Isai. 40.* Congregabuntur congregationes
unius fascis, & claudetur uno carcere. *10a.* Pæ-
na vermis, significat perpetuam exprobrationem
conscientiæ homini suo in pænis infernalibus exi-
stenti, quod aliquando tentatus ad peccandum
non resistit iniquitati, juxta admonitionem in-
spirationis Divinæ, rectumq; dictamen suum. *11a.*
tationis, ne devenisset in tantas pænas. Ut *Isai. 66.*
Vermis eorum non morietur, & ignis eorum non
extinguetur. Gravitatem hujusmodi pænarum de-

scribit

scribens S. Aug. hac utitur comparatione, dum ait: sicut nullum gaudium rerum temporalium ex aliqua parte simile potest inveniri gaudio vitæ æternæ, quam Sancti accepturi sunt: ita nullus cruciatus pœnarum temporalium potest sempiternis iniquorum cruciatibus comparari. *Ratio* veritate responsionis convincitur: quam reflectit ad conscientiam, cum qua examen instituit de homine suo, fugiatne omnem culpam, quatenus evitet quamlibet inferni pœnam? *Corsec. ut a* ut constet sibi fatetur. *Voluntas* inde pio affectu mota tales elicit *Assu.* Domine nē in furore tuo arguas me, neq; in ira tua corripas me. Nē reminiscaris Domine delicta nostra &c: Domine non secundum peccata nostra facias nobis, neq; secundum iniquitates nostras retribuas nobis. A porta inferi, erue Domine animas servorum tuorum. Precamur te Cœlestem Regem, ut nobis parcas, ut nobis indulgeas, ut nobis miserearis.

CONSIDERATIO III.

Ratio proponit. Pro quo hac triplici pœna in inferno damnati torquentur? *Interesis respondet.* Pro triplici reatu, quem incurrunt mortale peccatum perpetrando. *Primo* quidem reatus cui pœna damni debetur, dicit mentis alienationem à DEO, & ab observantia eius mandatorum; itemq; contemptum saltem imputativum amicitie charitatisq; DEI, nec non gratiæ illius & gloriæ cœlestis. Iuste igitur pœna damni in æternum à DEO affliguntur, qui priores DEUM in suo vitæ perpetuo deseruerunt, juxta *Ier. 17.* Expectatio Israel Domine, omnes qui te derelinquunt confundentur; re-

cedentes à te in terra [non autem in cælo] scribentur: quoniam dereliquerunt venam aquarum viventium Dominum. *2du* reatus, cui pœna sentus debetur, dicit mentis adhesionem nimiam, per amorem DEO debitum bonis inferioribus, ut sunt honores, voluptates & possessiones; quoti sit, dum quis ita inferiora diligit supra DEUM, & in eis contra prœcepta Divina delectatur. Qui ergo hic sensualibus adhærent amore soli DEO debito, iuste etiam ibi in æternum ex Divina ordinatione à sensibilibus affligentur. Ut est *cap. 12.* Per quæ quis peccat per ea punitur. Porro in speciali pœna ignis erit damnatis in pœnam pro voluptatibus; frigus pro acedia, neglectu Divinæ, & incuria spirituali; fœtor pro immoderata odorazione; famines pro commestationibus excessivis, luxuriosis, & inanibus prodigalitatibus; siccis quoq; pariter pro iisdem; morsus bestiarum pro detractationibus, rixis, invidijs, & oppressiõibus; intuitus dæmonum, pro amore sui, pro superbia, & intuitibus lascivis & vanis; tenebræ, pro absconditis peccatis; carcer strictissimus, pro injusta dilatazione possessionum. *3tu* reatus, cui pœna vermis debetur, dicit repugnantiam mentis instinctui Divino, advocanti hominem à peccando; atq; remurmurationi atq; propriæ cõscientiæ contra eandem mentem malo adhærentem. Quæ quidem repugnantia iusto DEI iudicio punietur stimulo pœnitundinis, nulla tamen erit ibi correctio voluntatis; à quibus enim ibi culpabitur iniquitas, ab illis nullatenus poterit diligi vel dissuaderari iustitia. *Ratio* veritate responsionis convincitur, quàm reflectit ad conscientiam, instituens eam ea examen de homine suo. Utum manu
sen.

sentiat se confictum esse huiusmodi reatibus? *Conscientia* ut verum est fatetur. *Voluntas* elicit. *Actus*. Domine DEUS detector, abominor, & fugio in æternum omnem meam iniquitatem; propter te summe honorandum, amandum, & imitandum, ac super omnia detestabilia, abominabilia, & fugibilia. A modo custodiam legem tuam semper in sæculum sæculi. Adhæsi testimonijs tuis Domine, noli me confundere. Reliquos vide in *Med. 1. Pass. Confid. 2.*

CONSIDERATIO IV.

Ratio proponit A quolibet damnatorum qualiter huiusmodi pænz in inferno sustinentur? *Exiteris resp. adet. 1mo.* Sustinentur nimis turbulenter ac furibundè, juxta *Psalm. 82.* Erubescant & conturbentur in sæculum sæculi, & confundantur & pereant. Et *Psalm. 141.* Peccator videbit & irascetur, dentibus suis fremet & tabescet. Et *1. ap. 5.* Videntes [impij] te in tua condemnatiōe esse depressos, & iustos in gloria exaltatos] turbabuntur timore horribili. *2do.* Sustinentur odibiliter & invidenter, magno enim flagrant impij odio in DEUM, quod os sic condemnaverit: atq; iustis summo opere ita invident felicitatem: quos inde & ipsum DEUM continuo & perpetuò contemptibiliter averfantur, juxta *Psalm. 73.* Superbia eorum quæ se oderunt, accendit semper. *3to.* Sustinentur desperatè ac maledictorie, devenientes enim reprobi in extremam desperationem de fine suorum cruciatuum, in multas prorunt maledictiones & blasphemias, juxta *1. 1. 10.* Malediceat Regi suo, & DEO suo. Et *2. ap. 16.* Aitnaverunt homines æstu ma-

gno, & blasphemaverunt nomen DEI Et *Hugo*. Infernus latus est sine mensura, profundus sine fundo, plenus ardore incomparabili, plenus fatore intolerabili, plenus dolore innumerabili: ibi miseria, ibi tenebræ, ibi ordo nullus, ibi horror æternus, ibi nulla spes boni, nulla desperatio mali. *¶ 10* Sustinentur pænz inferni à quolibet damnatorum cum appetentia sui finis; summopere enim reprobis appetunt mori, seu annihilari, ut sic infelices evadant cruciatus æternos. juxta *D. Hier.* O mors! quam dulcis esses, quibus tam amara fuisti te solum modo desiderant, qui te tam vehementer odio habebant Et *D. Aug.* Quare in inferno mors quæritur? & non invenitur: quia quibus in hoc sæculo vita offerebatur, sed noluerunt accipere, in inferno quærent mortem, & non poterunt invenire. *Ratio* veritate responsionis convincitur, eamq; reflectit ad conscientiam, cum qua examen instituit de homine suo. Cogiternè seriò de emendatione vitæ, nè postmodum in tantam deveniat cum reprobis infelicitatem. *Conscientia* ut verum est fatetur. *Voluntas* tales elicit *Assensu*. Nè perdas cum impijs DEUS animam meam, & cum viris sanguinuni vitam meam. De manu omnium, qui oderunt nos libera nos Domine. Nè iradas bestiis animas confitentes tibi, & animas pauperum tuorum nè obliviscaris in finem. Confige timore tuo carnes meas, à judicijs enim tuis timui. Nè proijcias me à facie tua, & Spiritum Sanctum tuum nè auferas à me DEUS in nomine tuo libera me ab æterna morte, & in virtute sua salvum me fac.

CON.

CONSIDERATIO V.

Ratio proponit. Quomodo unusquisq; hominum pœnas inferni, quas jam promoeruit peccatis suis, evitare potest? *Syn: resp: mō.* Vitare potest ac evitabit, qui dignam fecerit pœnitentiam, juxta *Ezech 18.* Si impius fecerit pœnitentiam ab omnibus peccatis suis, quæ operatus est, & custodierit omnia prœcepta mea, & fecerit iudicium & justitiam, vitâ vivet, & [morte æterna] non morietur. Et *1. cor. 3.* Quis ostendit vobis fugere à ventura ira? facite ergo dignos fructus pœnitentiæ. Quod idem sonat illud *1. cor. 8.* V de, & amplius noli peccare. Ille enim dignos fructus facit pœnitentiæ, qui in sua vera ad DEUM conversione omni studio fugit peccatum, ac mandatis DEI jugiter obtemperat, & piis operibus diligenter intendit. *Idō* Evitabit, qui vivens frequentabit infernum, per piam rêcogitationem eorum, quæ damnati pro suis peccatis ibi patiuntur, juxta persuasione Davidicam *1. sal. 54.* Descendant in infernum viventes, [nè puta descendant morientes.] Unde *D. Bonac.* in verba illa *Ezech. Reg. 1. sal. 38.* Ego dixi, in dimidio dierum meorum, vadam ad portas inferni. Sic ait: Optimè consuluit pro dimidio dierum suorum, quod vadat homo ad infernum in dimidio vitæ suæ, dum est juvenis & sanus, & hoc per diligentem considerationem; ut postea non descendat in fine vitæ per æternam damnationem. *3. idō.* Evitabit, qui propriam non sequetur voluntatem, quæ scilicet difformis est Divinæ voluntati, & consequenter voluntati superiorum, & custoditum proborum: quæ non gloriam DEI quærit, nec

bonum commune, sed privatum cōmodum ac placitum. Unde *D. Bernard.* Quid odit ac punit DEUS præter voluntatem propriam, cesset propria voluntas, & infernus non erit. *110.* Evitabit, qui neminem in præsentī vita temerè judicabit & condemnabit: quicquid temeraria judicia, & condemnationes aliorum, & quascunquē injurias sibi factas, patienter sustinebit, dimitrens cuilibet quam unquē noxam in se commissam, juxta *Mat. 11.* Dimitte si quid habetis adversum aliquem, ut & Pater vester qui in cælis est dimittat vobis peccata vestra. Et *Luc. 6.* Nolite judicare, & non judicabimini: nolite condemnare; & non condemnabimini: dimitte, & dimittemini. *110.* Evitabit mala futuri sæculi, vel alias pœnas inferni, qui in vita præsentī fugiens mundanorum prospera, uti decipulas diaboli, eliget pati ad imitationem Christi hujus temporis mala seu adversa quod fecit Propheta *Is. 83.* Elegi abjectus esse in domo DEI mei, magis quàm habitare [honoratus, ditatus, ac delicatus] in tabernaculis peccatorum, Unde *Luc. 16.* Fili recorde quia accepisti bona in vita tua, & Lazarus similiter mala, nunc autem hic consolatur, tu verò cruciaris. *Ratio* veritate responsionis convincitur: quam reflectit ad conscientiam, & cum ea examen instituit de homine suo. Curatū his mediis evitare pœnas inferni, quas peccatis suis promeruit. *Consuetudo* ut scit verum fatetur. *Voluntas* elicit. *Actus* Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ. Misere mei DEUS, misere mei, quoniam omni malum coram te feci. Quis tibi tribuat ut diligam proximo meos propter te, in te, secundum te, stabiliter, prudenter, dul-

citer, fortiter, excedenter. Paratū cor meū DEUS,
paratum cor meū. Omnia volo, nihil volo in æternū.

CONSIDERATIO VI.

Ratio proponit. Quare ob causam pro peccato
momentaneo punit DEUS hominem æterno in-
ferni supplicio? *Syn. resp.* dupliciter. *1mo.* Tum
quia, sicut iusto æterna præmia conferre decrevit DE-
US, quā summe bonus pro momentaneo opere merito-
rio; ita etiā fas est, ut quā summe iustus æterna supplicia
statuat impio pro momentaneo actu peccaminoso. cū
eadem sit ratio oppositorum. Unde SSñus Patri-
archa noster, finitā sua Regula sic ait ad Fratres:
Magna promissimus, majora promissa sunt nobis;
servemus hac, suspiremus ad illa: voluptas brevis,
pœna perpetua. modica passio, gloria infinita;
multorum vocatio, paucorum electio, omnium re-
tributio. Et *Sa. thom. in Synb. fides.* Qui bona
egerunt [in hac momentanea vita] ibunt in vitam
æternam; qui vero mala in ignem æternum. Tum
quia sicut Judex terrestris, non punit malefacto-
res pro latrociniis, quasi in momento perpetratis,
nisi perpetuo supplicio ubi decollantur, vel in pati-
bulo suspenduntur; ita jure potiori Judex Cælestis
Christus Dominus, punire debet pro peccato mo-
mentaneo hominem supplicio æterno. Unde illud
Ps. 18. Increpasti superbos, maledicti [in æter-
num] qui declinant à mandatis tuis. Et *Mat. h. 25.*
Discedite à me maledicti in ignem æternum. Tum
quia sicut offensio oculorum cæcitatem operatur
perpetuam, & potio veneni momentanea, mortem
operatur perpetuam; ita actus peccaminosus mo-
mentaneus, operatur animæ cæcitatem ac mortem.

æternam, id est privationem Visionis DEI gratiæque
 illius vivificantis sempiternam. *Ido.* Nam ita qui-
 dem eo respectu punit DEUS æterno supplicio ho-
 minem pro peccato; ut est momentaneum; quàm
 ut est: voluntate peccatricæ æternum. Unde *S.*
Gr. g. Iniqui voluissent sine fine vivere, ut potu-
 issent sine fine in iniquitatibus permanere. Ad distri-
 ctum ergo Judicis justitiam pertinet, ut nunquam
 careant supplicio, quorum mens in hac vita, nun-
 quam carere voluit peccato. Et *D. Bernardus.* Ob
 hoc proculdubio inflexibilis & obstinata mentis pu-
 nitur æternaliter malum, licet temporaliter perpe-
 tratum. quia quod breve fuit tempore, longum
 contat in pertinaci voluntate, ita ut si nunquam
 moreretur, nunquam velle peccare desineret. imò
 semper vivere veller, ut semper peccare posset. Et
D. Bernardus. Sicut homo in suo perpetuo non appo-
 nit finem suo peccato, sic DEUS in suo perpetuo
 non desistit à puniendo. Et sicut voluntas post
 mortem malo adhæret in perpetuum sine suscepti-
 one penitentiz. sic DEUS affliget sine sententiæ
 mutatione. *Item.* Non ita punitur æternaliter pec-
 catum ut est momentaneum, quàm ut æternæ ac
 infinitæ Maiestatis offensivum. Unde *D. Bernardus.*
 Sicut homo contra infinitum peccavit, sic penam
 habeat infinitam: & quia infinitam penam non
 potest habere in intensiōe. saltem infinitam habe-
 at in duratione. *Item.* Non ita punitur peccatum
 æterno supplicio, ut est momentaneum, quàm ut
 legis æternæ Divinæ violativum: quæ alias in æ-
 ternum observanda est ex mandato DEI, juxta
Psalm. 18. Tu mandasti, mandata tua custodiri ur-
 mini. Et *Psalm. 110.* Redemptionem misit populo
 tuo,

suo, [ea propter custodire illi] mandavit in æternum testamentum suum. Unde David, *Psalm. 8.* In æternum non obliviscar justificationes tuas. *Item.* Custodiam legem tuam semper in sæculum sæculi. *Item* deniq; non ita DEUS punit hominem æterno supplicio pro peccato, ut est momentaneum: quam ut infiniti erroris ac æternæ stultitiæ causativum. Unde *D. Bonav.* Cum homo peccat, errat in infinitum, quodammodo vis ejus rationalis, concupiscibilis, & irascibilis; quando finitum præponit infinito: illa quidem judicando, altera appetendo, & ultima adhzrendo. *Ratio* veritate responsionis convincitur, quam reflectit ad conscientiam, examenq; cum ea instituit de homine suo, An sit contentus iudicii DEI? *Voluntas* pio affectu mota, tales elisit *Actus*. Iustus es Domine, & rectum iudicium tuum. Amo tuam Iustitiam, Sapientiam. *Vide Scali 3.*

M O D V S.

De Gloria Celesti meditationem asceticè instituendi.

Introductio imaginativa. Statue te velut in nova quadam nunquam visa civitate, cujus Princeps & Artifex ipse Creator, cujus artificium super omnia opera ejus; cujus lucerna ignis, cujus magnitudo immensa, muri perlucidissimi ex pretioso lapide, porta quælibet gemma; civium multitudo innumerabilis; pulchritudo inconceptionis omnes perlucidi fulgentes plusquam sol & stellæ, varietas unius ab alio investigabilis, societas, pax, concordia, charitas indissolubilis, lætitia perpetua.

inenarrabilis, cantici novi & continui, melodiarum suavitatis ineffabilis ubi nullæ vicissitudines temporum diei aut noctis, ubi continui festi dies aguntur. Et quamdiu hæc? quamdiu æternum. Æternum quamdiu? quamdiu DEUS? DEUS autem sine fine.

CONSIDERATIO I.

Ratio proponit. Quis hominum in gloria cælesti in æternum salvabitur? *Synthesi respondet.* Salvabitur omnis homo prædestinatus ab æterno, propter finale opus meritum à DEO prævisum, juxta *D. Ambr: in Verbis Apostoli ad Rom. 1.* Quos præcivit & prædestinavit. Non enim ante prædestinavit, quàm præscierat. Sed quorum mèrita præscivit, eorum præmia prædestinavit. Et *Dan: 12.* Salvabitur populus tuus omnis qui inventus fuerit in libro scriptus, sed.

Nota. Quod hujus libri vitæ 1. Bonav. duas dicit esse paginas & 1. in comp. 110. Theol. Verbr. c. 10. quarum altera est, in qua scribuntur nomina inchoatè prædestinatorum, ut potè ad gratiam justificationem in Ecclesia militante obtinendam [de qua post modum] ob suam instabilitatem heu miseri delentur tanquàm in justitia DEI finaliter deficientes: de quibus est *Plal: 68.* Deleantur de libro viventium [per gratiam justificantem] & cum justis [amplius] non scribantur. Altera est, in qua scribuntur nomina completè prædestinatorum, tam s. ad gratiam in præfenti, quàm ad gloriam in futuro in Ecclesia triumphante consequendam; de qua nunquam delebuntur, cum alias non in vacuum accipiant gratiam DEI: in qua continuo existentes impe-

impetrant sibi à DEO devotis humilibusq; precibus donum finalis perseverantiz in operibus virtutis, quamvis autem homo scire non possit modo ordinario. se esse completè prædestinatum, ac in altera pagina libri vitæ finaliter inveniendum, habet tamen in hac vita aliqua æternæ prædestinationis ac electionis suæ probabilia signa, quæ interim in hoc exilio verum solidumq; menti ejus gaudium afferre possunt, juxta illud *Luc: 10.* Gaude-
te, quod nomina vestra scripta sunt in celo.

Item ergo signum prædestinationis est vocatio DEI, juxta illud *Rom: 8.* Quos autem prædestinavit hos & vocavit. Vocatio DEI nihil aliud est, quàm divina invitatio hominis ad imitationem & cultum justitiæ, quæ ex fide est, seu ad studium Christianæ perfectionis, effecta videlicet per externam Sacri Verbi prædicationem, ac internam intellectus illustrationem, & voluntatis permotionem. Hujusmodi autem vocatio DEI duplex est, altera *sufficiens*, & altera *efficax*. Vocatio DEI sufficiens illa est, quæ caret effectu consensionis ac obeditionis humani liberi arbitrij, de qua illud est *Prov: 1.* Quia vocavi & renuistis, extendi manum meam &c: Et *Mat h: 22.* Multi enim vocati, pauci vero electi sunt. Vocatio efficax illa est, quæ habet effectum consensionis & obeditionis, de qua *Job: 14.* Vocabis me, & ego respondebo tibi, & *ps* per consensione & obeditione mea. Hæc deinde vocatio efficax, alia est communis omnium iustorum, quæ est congrua & opportuna divina invitatio, ac suavis quædam Spiritus Sancti pertractio ad perfectionem necessitatis: alia specialis, quæ est eadem divina invitatio ac pertractio quorundam iusto-

justorum ad statum spiritualem, præsertim alicujus Religionis reformatæ, in qua viget studium perfectionis supererogativæ. Utraq; præsens vocatio est signum prædestinationis ad gloriam, sed secunda abundantior: nec requiritur, quod talis vocatio sit extraordinaria, id est miraculosa: sed sufficit, quod sit ordinaria, quæ sit per solam inspirationem, illuminationem, ac motionem internam. Unde *Iohan: 10.* Oves meæ vocem meam audiunt. Et *Cap: 8.* Amen dico vobis, si quis sermonem meum servaverit, mortem non videbit in æternum. Et *Luc: 10.* Beati qui audiunt verbum DEI, & custodiunt illud. Et *S. Laurent: in in: de perf. st.* Secure speret post hanc peregrinationem supernam intrare Jerusalem, quicumq; in justorum congregationem fuerit vocatus. Magnum quippe electionis indicium est, hujus fraternitatis habere consortium; & facile ab illa excluditur, qui ab hac fuerit segregatus. Et *S. Bernar: serm: ad fratres de monte.* Bonum est nos hic esse, scilicet in Religione, quia hic homo vivit purius, cadit rarius, surgit velocius, incedit cautius, quiescit securius, irroratur frequentius, purgatur citius, moritur confidentius, remuneratur copiosius.

Primum signum ac indicium prædestinationis est justificatio, juxta illud *Rom: 8.* Quos autem prædestinavit, hos & vocavit, & quos vocavit, hos & justificavit. Est autem justificatio duplex: prima & secunda. Prima justificatione justificatur aliquis, quando ex divina vocatione, vel fidem in Christum propitiorem ac Redemptorem cum baptismo, fidei Sacramento recipiens, ex infideli & impio, fidelis ac pius efficitur; vel eandem fidem

reno-

renovans, ac ejusdem fidei Sacramentum pœnitentiz suscipiens, ex peccatore ac inimico DEI, fit justus & amicus. De hac justificatione illud est *Rom: 3.* Arbitramur enim justificari hominem per fidem [*qua nimirum, spem, charitatem, compunctionem, devotionem ac sanctum DEI timorem producit & gignit*] sine operibus [*ut potè iacrimonialibus, & ceteris*] legis. *Vel* Sine operibus legis, *Sed* eo in facto esse habitis: quia ad primam justificationem obtinendam, sufficiunt opera novæ legis in voto, tam videlicet explicito, quam implicito. Et illud *Galar: 2.* Non justificatur homo ex operibus legis [*solum nimirum natura & viribus factus*] nisi per fidem [*ut potè & gratiam*] IESU Christi. *Secunda* justificatione justificatur aliquis, quando per actus ejusdem fidei, nec non spei, charitatis ac timoris DEI sæpè elicitos, & per frequentem usum fidei Sacramentorum, & per exercitia bonorum operum novæ legis, jugiter in amicitia DEI proficit, juxta illud *Apo: 22.* Qui justus est [*prima nimirum justificatione*] justificetur adhuc [*secunda justificatione*] & sanctus, sanctificetur adhuc. Hanc autem justificationem secundam, puta esse hujus loci signum prædestinationis ad gloriam: quia prima justificatione, eo quod nondum in bonis operibus exercitata sit, adhuc debilis est, ac ideo non raro facile deficit; secunda verò, eo quod continuo profectu, & jugi bona operatione magis ac magis roboretur, stabilis esse solet. Et de hac justificatione illud est *Ezech: 18.* Si impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis suis quæ operatus est, & custodierit omnia præcepta mea, & fecerit judicium & justitiam, vitæ vivet, & non morietur. Et *Isai: 66.*

Beati

Beati qui custodiunt iudicium [recte conscientia] & faciunt iustitiam [bonorum operum] in omni tempore. Et *1. p. 15*. Dico vobis, quod ita gaudium erit in celo super vno peccate penitentiam [sui poſe temporariam, continuam, & perpetuam] agente; quam super nonaginta novem iustis] qui [ex imprudentia, exſtimantes ſatis ſibi habere primam] iuſtitiam ac penitentiam; ſecunda] non indigent penitentiâ. ſeu contritione; que minimum ſecundam parit iuſtitiam, ſeu iuſtificationem. Eſt autem talis differentia inter iuſtificationem & vocationem divinam: quia vocatio retrahit à malo, & offert gratiam; iuſtificatione verò prima, eandem gratiam, ut potè gratum facientem conſert, & ſecunda augmentat.

Primum ſignum ac teſtimonium prædeſtinationis, eſt ſtudioſa averſio mentis à lege iniquitatis, & ejuſdem perpetua converſio ad obſervantiam legis Divinæ: vel eſt odium peccati perpetuum, & voluntas æterna in lege DEI, juxta illud *ſal. 1.* Beatus vir qui non abiit in conſilio impiorum [id eſt qui non eſt ſecutus conſilium peccand] & in via peccatorum non ſterit [id eſt, in via iniquitatis ſibi non complacuit, ſeu non perſeveravit] & in cathedra peſtilentia non ſedit, [id eſt, alios peccare non docuit, ſeu ad peccandum non induxit] ſed in lege Domini voluntas ejus; & in lege ejus meditabitur die ac nocte. Et *ſal. 118.* Iniquitatem odio habui & abominatus ſum, legem autem tuam dilexi. Et *1. Tim. 2.* Firmum fundamentum DEI itat, habens ſignaculum hoc. Cognovit Dominus qui ſunt ejus, & diſcedit ab iniquitate omnis qui invocet nomen Domini. Sicut enim arbor, quo

quo se suorum propensione ramorum inclinat, si-
ve nimirum ad aquilonem, siue ad meridiem, cum
succiditur, ibi provoluta jacet: ita etiam mens hu-
mana, si in partem legis mundanæ carnalis, ac di-
abolicæ in præsentî vita inclinatur, cum arbor
corporis illius securi mortis succiditur, ad aquilo-
nem æternæ damnationis cadit: si verò in partem
observantiæ legis divinæ se se extendit, in meridiem
claritatis cælestis transportatur, quod ipsum s. Da-
vid expectans dicebat: *Psal. 118.* Inclinaui cor me-
um ad faciendas iustificationes tuas in æternum,
propter retributionem.

4um signum est victoria mundi & sui per imi-
tationem Christi. juxta illud: *Tim. 2.* Non coro-
nabitur, nisi qui legitimè certaverit, id est vicerit.
Et *Apoç. 3.* Qui vicerit dabo ei sedere in throno
meo. Ille autem vincit mundum, qui semper illius
prosperitates fugiendo, reprobat, & adversitates eli-
gendo approbat, juxta illud *Galat. 6.* Mihi autem
absit gloriari, nisi in Cruce Domini nostri JESU
Christi, per quem mihi mundus crucifixus est, &
ego mundo. Est autem alicui mundus crucifixus,
dum se ejus adversa non metuit: & mundo aliquis
crucifigi dicitur, dum ejus prospera contemnit.
Unde s. *Aug. tract. de cont. mundi.* Si Christus
pro te de cælesti sede descendit, tu propter ipsum
fuge terrena. Si dulcis est mundus, dulcior est
Christus. Si amarus est mundus, omnia pro te
sustinuit Christus. Ille quoq; vincit seipsum, qui
semper captivat proprium judicium, & abnegat
per suam voluntatem, & mortificat sensualitatem,
juxta illud quod dicitur *Gal. 5.* Qui sunt Christi,
carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupis-
centiis.

. *sum* signum est zelus Christi, seu zelus animarum spiritualis, juxta illud *1ero. 15.* Si separaveris pretiosum à vili [*hoc est, si ab errore infidelitatis ad veritatem fides; vel à peccato, ad cultum veritatis proximum indueris*] quasi os meum eris. Unde *S. Greg. lib. . hom. 12. in Ezech.* Nullum Omnipotenti DEO tale est Sacrificium, quale est zelus animarum. Et *S. Dion. lib. de cal. hier. cap. 3.* Omnium divinorum esse divinissimum, DEO cooperari in salute animarum. Et *S. Beda* Quæ gratia sublimior & DEO gloriosior conversatio esse potest, quàm illius, qui quotidiano exercitio alios ad Auctoris sui gratiam studet convertere; & crebra animarum acquisitione, gaudium Patris celestis semper augere, Et . *Chr. scilicet in persona DEI.* Feci ego cælum & terram, eadem facultate te dono, ut terram facias cælum. Accendi ego luminaria, accende tu illis clariora; nam potes his, qui in errore sunt, lumen veritatis accendere. Hominem facere non vales, ac iustum gratumq; DEO potes: vide quàm te diligam, quàm majora tibi faciendi tribuo potestatem. Est autem huiusmodi zelus, ut porè cum vera fide & perfecta charitate conjunctus, non aliud quàm quævis vehemens ac fervens animi commotio, ob bonum malumvè proximi spirituales eventum, successum, profectum, ac statum, Christi s. Sanguine pretioso redempti. Hoc zelo ac Spiritu Christi aguntur, qui ita solliciti sunt de spirituali salute & abundantiori salute proximorum, ut vel de illorum casibus seu defectibus tristantur, doleant & gemant, juxta illud *Psal. 118.* Vidi pravaricantes & tabescebam, quia eloquia tua non custodierunt. Item. Exitus aquarum

rum deduxerunt oculi mei, quia [redempti sanguine tuo] non custodierunt legem tuam. Vel de bonis operibus ac virtutibus latentur & gaudeant, juxta illud 1 cor. 1. Charitas non quærit quæ sua sunt, non irritatur, non cogitat malum, non gaudet super iniquitate, congauDET autem veritati. Hoc zelo, vel alias Spiritu Christi succensus fuit. *D. Chryf. d. m. b. m. 1. de Lazar: de festo die 11:* Ego animo meo persuasi, quo ad piraveio, hoc implere ministerium, siue quis attendat, siue non attendat. Aquarum venæ, etiam si nemo veniat ad aquatum, manant tamen: & fontes quamvis nemo hauriat, scatebras emittant. Hoc spiritu zeli S. P. Franciscus perflabatur. de quo *S. Bonac. ca: 8. Vita ejus sic ait:* Cum Franciscus animarum salutem viscerosa pietate appeteret, & fervida æmulatione zelaret, suavissimis dicebat se repleri odoribus, & quasi unguento pretioso liniri. Cum sanctorum Fratrum per orbem distantium, oderiferam tam multos audiret ad viam veritatis induci; ex talium auditu exultabat in Spiritu, benedictionibus omni acceptione dignissimus fratres illos accumulans, qui verbo & opere ad Christi amorem inducerent peccatores. Hunc spiritum zeli, in omnibus Christi ministris accendi voluit. *S. Greg: cum si auerit hom. 6. n. 18 Gang.* In quantum vobis profecisse pensatis, vobiscum alios trahite, in viam Domini socios habere desiderate. Si ad DEUM tenditis, curate re soli veniatis. In Apocalypsi dicitur: Qui audit, dicat veris, ut qui jam in corde vocem superni amoris acceperit, foris etiam proximis vocem exhortationis reddat. Et forte panem ut indigenti porrigat, non habet; sed magis est

quod tribuere valet, qui linguam habet. Plus est enim verbi pabulo victuram in æternum animam reficere, quam ventrem morituræ carnis terreno pane iariare.

6um signum est perseverantia finalis, juxta illud *Matth. 10.* Qui autem perseveraverit usq; in finem, hic salvus erit. Et *Luc. 21.* Esto fidelis usq; ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ. Unde *D. Bonac. de perf. 1. q. 2. ad sorores ait.* Postquam omnium virtutum adeptus est quis principium, nec tamen in conspectu DEI apparet gloriosus, nisi virtutum consummatoria adsit perseverantia: quia nullus omnino mortalis quantumcunq; perfectus, est laudandus in vita, nisi prius hoc totum quod inchoavit bono fine ac felici perseverantia concludat. Et *Bern. 4. epist. 129.* Abiq; perseverantia, nec qui pugnat victoriam, nec palmam victor consequitur. Tolle perseverantiam, nec obsequium mercedem habet nec beneficium gratiam, nec laudem fortitudo; sola est cui æternitas redditur, vel potius quæ æternitati hominem reddit. *idem.* Perseverantia est unica filia summi Regis, finis virtutum, earumq; consummatio, totiusq; boni repositorium & virtus, sine qua nemo videbit DEUM.

7mum prædestinationis signum est interna devotio, quæ significat promptitudinem voluntatis, seu ipsam voluntatem promptam ad faciendum ea, quæ pertinent ad divinum servitium. Vel significat fervorem animi ac primum suavemq; & humilem affectionem, tum in oratione, tum in qualibet alia actione pro majori gloria DEI suscepta, concepta & sursum extensam. Huius autem devotionis causa extrinseca est ipse DEUS; intrinseca vero est

mentis nostrae contemplatio seu meditatio divino-
rum, per quam dilectio sancta in nobis excitatur,
quae nimirum hanc generat devotionem. quae de-
inde nutritur dilectio. [ut calor generat pinguedi-
nem, eaq; calor nutritur] odium peccati acuitur,
amor legis divinae intenditur, virtus animi contra
mundi ac sui amorem roboratur, Christi zelus ac-
cenditur, & finalis perseverantia merito acquiritur.

Ipsa quoq; devotio erga Beatissimam Virginem
MARIAM, est etiam probabile admodum praedesti-
nationis seu electionis signum ac indicium juxta
consensum Sanctae Matris Ecclesiae, in persona De-
iparae proferentis illud *Proph. 8.* Beatus homo qui
audit me, & qui vigilat ad fores meas quotidie, &
observat ad postes ostij mei: qui me invenerit, in-
veniet vitam, & hauriet salutem à Domino. Et
illud *Ecclesi. 34.* Qui creavit me, requievit in ta-
bernaculo meo, & dixit mihi? In Jacob inhabita,
& in Israel hereditare, & in electis meis mitte ra-
dices. Hinc est quod *D. Aug. ser. 2. de Annunt.*
dicat ad Virginem gloriosam: Quia tu es spes uni-
ca peccatorum per te speramus veniam delictorum,
& in te beatissima nostrorum est expectatio pra-
miorum. Et *S. Anselm. de excell. Virg. cap. 11.* Ve-
locior est nonnunquam salus invocato nomine
MARIAE, quam invocato nomine JESU: non quod
illa potentior sit: nam per illum, ipsa potens est,
sed quia Matrem vult filius sic honorare, & quia
filius ejus, Dominus & Judex est, discernens me-
rita singulorum: dum ergo ipse invocatus suo
nomine, non exaudit, iuste facit; invocatus autem
nomine Matris, & si merita invocantis non me-
rentur, merita tamen Matris intercedunt. *Idem.*

Sicut omnis ô Beatissima à te averſus, & à te deſpectus neceſſe eſt ut intereat; ita omnis ad te converſus, & à te reſpectus, impoſſibile eſt ut pereat. Et *D. Bonav: in ſpec: Virg:* Non ſolum in te peccant o Domina, qui tibi injuriam irrogant; ſed etiam qui te non rogant. Et iterum. Qui dignè coluerit illam, juſtificabitur; & qui neglexerit illam, morietur in peccatis ſuis. Sed nota in triplici differentia eſſe devotos erga DEIpſam. *Alios*, qui exiguum ac non ſatis gratum huic Virgini præſtant obſequium, dum ei preces aliquas recitant, aut nonnulla jejunia offerunt, & mores ejus non ſolum non imitantur, verùm etiam multis in peccatorum facibus corde obdurato volutantur. Et hic eſt plurium error, qui levem Virgini quotidianum aliquem penſum exhibentes, ſtatim ſe ab omni reprobationis periculo ſecuros exiſtimant, & imprudenter favore illius ſalutem æternam omnimode ſibi pollicentur, nullam interim curam aut ſolicitudinem adhibentes, vitia nimirum horrendæ iniquitatis, quæ Virgini diſplicent extirpandi, & virtuteſ ſolidas [neceſſitatis ſaltem] morèſq; illius imitandi. *Alios* devotos eſſe putæ erga DEIpſam, qui cum in peccato mortali agunt, tunc maximè ad Virginem recurrant, ut eruantur; & placet illi eorum talis devotio, quia nimirum initiali cuidam converſioni conjuncta eſt: quamobrem etiam paratiſſima eſt ad perfectionem converſionem eis auxilium impetrandum, & penitentiaſ ſpatium obtinendum. *Alios* tandem putæ eſſe devotos, qui dum Virginem DEIpſam ſummo-perè colunt, ac amorem ejus præſententur, omnimodè vias iniquitatum diſtortas deſerunt, ac obliqua vicio.

vitiorum itinera derelinquunt & per semitam novæ conversationis ad eam transeunt, ut ejus fructibus, quos ipsa amatoribus suis ingenerare cupit, adimpleantur. Sunt autem hujusmodi fructus non alij quàm quævis bona opera, virtutes sanctæ, & ipsa finalis perseverantia.

Conscientia hinc illuminata reddit animæ testimonium, habere eam in se, vel non habere, hujusmodi prædestinationis signa. *Voluntas* verò vel pro illis DEO humiliter gratias agit; vel ab eo illa sibi dari obnixè precatur.

Nota quod potest aliquis in se unum aliquod habere signum prædestinationis remotum, simul & alterum reprobationis proximum: ut dum facit, opera misericordie ac pietatis, peccata tamen mortalia non deserit. Et è contra, potest quis unum habere aliquod signum prædestinationis proximum, simul & alterum reprobationis remotum. Ut, qui est in gratia DEI, carnem tamen suam cum vitiis & concupiscentiis crucifigere non studeat: sicut debet, quod ipsum est causa intrinseca futuræ redivagationis.

CONSIDERATIO II.

Ratio proponit. Quæ præmia dabuntur electo in gloria cælesti? *Syr. resp.* Dabuntur tam Essentialia, quàm Accidentalialia. Præmia essentialia consistunt in amotione malorum, & collatione bonorum. De amotione malorum illud est. *Apoc. 21.* Absterget DEUS omnem lachrymam ab oculis eorum, & mors ultra non erit, neq; luctus, neq; clamor, neq; dolor erit ultra, quia prima abierunt. De collatione verò bonorum illud est, *1. Cor. 29*

Oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparavit DEUS iis, qui diligunt illum. Sunt autem ejusmodi bona in gloria celesti, cuilibet electo conferenda, præmiorum essentialium; alia quibus unusquisq; electus secundum animam beatificabitur; alia quibus secundum corpus adornabitur. Anima quidem sicut in sua substantia, tribus eminet potentiis naturalibus: ita etiam tribus præmiis beatificabitur supernaturalibus. Beatificabitur enim secundum potentiam rationalem clara visione DEI; ac sapientiæ illius comprehensionis, & veritarum ejus revelatarum quas modo credit plenâ perceptione aperta; intuitiones; juxta 1. Cor. 13. Videmus nunc per speculum, & in ænigmate, tunc autem facie, ad faciem. Et 1. Joani. 3. Similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est, Et Hugo. Videbimus tuam Majestatis essentiam [& in essentia sapientiam, cum cæteris tuis perfectionibus] & unusquisq; tantò perspicacius, quò hic vixerit purius. Beatificabitur item secundum potentiam concupiscibilem, planæ celesti satietate quam efficit, consummata Divinæ bonitatis fructio, ac unanimitis mutuaq; DEI & omnium Beatorum suavissima dilectio. Unde Ps. 16. Satiabor cum apparuerit gloria tua. Et S. Anselm. Beati diligens DEUM plus quàm seipsum; & invicem tanquam seipsum, & DEUS illos, plus quàm illi seipsum. Beatificabitur deniq; secundum potentiam irascibilem, securâ tentione infinitæ felicitatis, quòta possessione æternæ sanitatis, ac perpetuâ participatione Majestatis, seu potentie Divinæ. Unde 2. Petri 1. Per quem [id est per Christum] maxima & pretiosa nobis promissa donavit, ut per hoc

efficiamini Divinæ con ortes naturæ. Et
 Omnipotentes erunt suæ voluntatis, ut DEUS suæ;
 nam sicut poterit DEUS, quod vult per seipsum,
 ita poterunt illi per eum, quod vident. Corpus
 quoq; sicut in hac vita de quadruplici vitio sibi
 innato vituperatur, ita in illa felicitate æterna de
 quadruplici virtute adornante se magnificabitur.
 Dum imprimis ex opaco efficietur clarum, luci-
 dum, ac fulgidum, juxta *Mat h. 17*. Tunc iusti
 fulgebunt sicut sol in regno Patris mei. Et *1 Cor. 13*
 2. Reformabit corpus humilitatis nostræ configu-
 ratum corpori claritatis suæ. Non erit tamen cor-
 pus glorificatum propter diaphaneitatem transpa-
 rens: nisi propter porositatem, quæ sibi inerit, &
 perspicacitatem oculorum beatorum: poterit enim
 oculus beati ita videre per poros alterius beati, ac
 si per corpus diaphanum. Dum deinde ex gravi
 ac tardo efficietur velox & agile, juxta *1 Cor. 13*
 4. Proinde ubi vult spiritus, ibi erit & corpus. Et
1 Cor. 13 4. Velocitas nos tanta comitabitur, ut
 ipsis Angelis DEI æque celeres simus: qui de cæ-
 lo ad terras, & e converso, dicto citius diabun-
 tur. Dum item ex grosso seu crasso efficitur sub-
 tile, non quidem ad instar ignis, aquæ, aeris: quæ
 ob suam dissimilitatem ac raritatem subtrahi sunt;
 non etiam ad instar argenti, auri, & gemmæ: quæ
 in comparatione ad ferrum, argillam, petram,
 subtilia dicuntur: sed instar corporis Chri-
 sti: qui post suam resurrectionem venit ad tuos
 discipulos per januas clausas modo penetrativo.
 Dum tandem ex passibili efficietur impassibile. Non
 ita quidem, ut habeat tantummodo posse non pa-
 ti, & consequenter posse non mori, quod datum fuit.

in primis Parentibus antequam peccassent; non ita etiam, ut solum habeat non pati, pœnam scilicet sensûs, quod dabitur pueris in peccato originali absq; aliquo actuali decedentibus, ad solam pœnam damni condemnandis, ut placet multis Theologis: sed ita, ut habeat non posse pati, & consequenter non posse mori, propter Divinæ naturæ perfectam participationem.

Pœmia ac præmia, quæ in gloria cœlesti non nisi aliquibus specialiter Sanctis dabuntur, vocari solent coronæ, aureolæ, ad differentiam præmiorum essentialium; quæ per coronam auream, & coronam vitæ intelliguntur, juxta *Apoc. 2.* Esto fidelis usq; ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ. Horum autem præmiorum habetur figura *Exod. 29. 27.* Ubi inter ornamenta Sacerdotarii voluit DEUS apponi unam coronam auream, & supra illam, alteram coronam aureolam ut daret ad intelligendum quod in sanctuario cœlesti, omnes Sancti coronabuntur coronâ aureâ: ac insuper aliqui specialiter Sancti coronabuntur coronâ aureolâ. Si autem Aurea dicit commune omnibus Sanctis quoddam mentis gaudium veniens ex possessione præmiorum essentialium, quæ ipsis conferuntur in beatificatione, per communem participationem Divinæ Regiæq; Majestatis. Ita quoq; aureola dicit aliud quoddam speciale gaudium, veniens specialiter aliquibus Sanctis ex possessione præmiorum accidentalium, quæ ipsis conferuntur in beatificatione per specialem participationem Regiæ Divinæq; Majestatis.

Ratio veritate responsionis quietatur, quàm refertur ad conscientiam, cum qua de homine suo

examen instituit, habeatne majorem appetentiam. Hujusmodi præmiorum cælestium, quam hujus temporis prosperitatum. *Consensus* ut verum est fateretur. *Voluntas* in tales resolvitur *Actu*. Credo videre bona Domini in terra viventium. Beati qui habitant in domo tua Domine, in sæcula sæculorum laudabunt te. Beatus quem elegisti & assumpsisti inhabitabit in atriis tuis. Satiabor cum apparuerit gloria tua. Replebimur in bonis domus tua; Sanctum est templum tuum, mirabile in æquitate. Domine, tu es spes mea, portio mea in terra viventium. Confitemini Domino cuncti terrigenæ ac omnes cælitæ, quoniam bonus, quoniam in sæculum misericordia ejus.

CONSIDERATIO III.

Ratio proponit. Pro quo tanta præmia homini justo in gloria cælesti dabuntur? *Sylar: responder.*

Præmia quidem pars essentialium præmiorum, quæ consistit in amotione malorum, dabitur cuilibet electo pro patientia, in perpeffione penalitatum, atq; miserationum vitæ præsentis juxta *Lu. 11.* In patientia vestra possidebitis animas vestras. Et *Hebr. 10.* Patientia vobis necessaria est, ut voluntatem DEI facientes reporteris promissionem. *Secunda* pars quæ consistit in collatione bonorum, dabitur quo ad animam cuilibet electo pro merito Fidei, Spei, & Charitatis. *Viso* quidem DEI ac Divinorum clara dabitur pro fide: quæ electus creditur DEO, tanquam Supremæ Veritati in omnibus ad credendum revelatis, & ab ejus Ecclesia propositis, supra omnia credibilia. *Frustratio*, seu latetras mentis divina bonitate dabitur justo pro charitate quæ

hic DEUM amat ut summum bonum supra omnia amabilia. *Te tio*, seu possessio æternæ felicitatis, dabitur pro spe: quâ iustus supra omnia experibilia ac desiderabilia, confidenter expectatur promissa sibi à DEO, ut summè fidei ac summè liberali. *Item* quo ad corpus dabitur cuilibet electo ex redundantia animæ suæ claritas, Agilitas, sublimitas, & Impassibilitas, pro merito prudentiæ, temperantiæ, iustitiæ & fortitudinis. Sicut enim anima iusti in hac vita per dona spiritus S. facta: conioris naturæ Divinæ [iuxta D. Hier. p. 1. 2. cap. 1.] protinus ingenerat corpori suo mores divinos: ita in gloria cælesti ex consortio DEI ac participatione infinitarum ejus perfectionum derivabitur sibi beatitudo in corpus fideliter sibi cooperans in acquirendis virtutibus & exercendis piis operibus. *Item* ergo dabitur beato corpori pro prudentia: quâ iustus hinc attendit restitutionem agendis; cautè procedens in omnibus viis, bonorum operum, nè conscientia sua vitio alicujus defectus aut excessus criminosis obscuretur. *Item* pro temperantia: qua promptus homo redditur, ad bene recteq; agendum, juxta legis Divinæ præscriptum. *Item* pro iustitia: quâ homo subtiliter ac diligenter examinat, quid cuiq; tribuendum sit secundum DEUM. *Item* pro fortitudine: quâ homo redditur quasi insensibilis; seu quasi aucteria non sentiens, quæ ad imitationem Christi æquo sustinet animo

Præmia accidentalia, uti est Aureolæ, palmæ, & fructus dabuntur specialibus sanctis pro specialibus meritis. *Item* a quidam Doctoribus, Virginitatibus, & Martyribus, Doctoribus quidem dabuntur

tur pro doctrina sana, charitate DEI & proximi atq; bonis exemplis adornata; quâ multos ad justitiam & fidem trahunt ac erudiunt, juxta *Matth. 5.* Qui fecerit & docuerit, hic magnus vocabitur in regno celorum. *Virgines* vero pro virginali castitate D E O consecrata, & usq; ad mortem pro imitatione Christi fideliter ac intemeratè observata. *Martyres* tandem pro perpessione cruciamentorum ac ipsius violentæ mortis ob Christi fidem atq; justitiam. *Palma* item dabuntur specialibus sanctis pro gloriosa victoria de mundo, carne, diabolo, hominèq; malo, diaboli substituto reportata. *Fruitus* deniq; alias ineffabilis dabitur specialibus sanctis pro exercitio internæ mortificationis ac studio asceticæ virtutis; tricesimus quidem incipientibus diligenter hujusmodi exercitium ac studium. Sexagesimus autem, proficientibus ferventer in eodem exercitio ac studio: Centesimus verò perfectis, qui quidem ultimus fructus idem est quod aureola: quæ debetur cuilibet virtuti perfectæ; uti docent Theologi. De hisce fructibus habetur parabola Christi *Matth. 13.* Unde & Ecclesia in festo S. Joannis Bapt: canit. Serta ter denis alios coronant, aucta clementis duplicata quosdam, trina te fructu cunctolata centum nexibus ornant. *Ratio* veritate responsionis quietatur, quam refledit ad conscientiam suam cum qua examina instituit de homine sup. Utrânam habeat in ulu exercitia hujusmodi virtutum: quibus in gloria celesti tanta debentur præmia, nec nê? *Conscientia* utrum est fateatur. *Voluntas* elicit *Actus*. Credo te esse DEUM meum. Spero in te. *Side Seal: 4.* Quis mihi tribuat ut diligam te magis, ac magis propriè

propter te, in te, & secundum te, stabiliter, fortiter, prudenter, dulciter, & excedenter. Quis mihi tribuat, ut diligam proximos meos. &c.

CONSIDERATIO IV.

Ratio proponit: A quo originaliter tanta prae-
mia homini in gloria caelesti tribuenda proveniunt? *Syncretesis respondet.* A Christo Domino Reparatore nostro ejusque meritis qui cum esset ab aeterno Unigenitus DEI Filius, in tempore filius hominis fieri dignatus est, ut nos homines miseros repararet; ac eatenus filios DEI adoptivos, regnum sui caelestis coheredes efficeret juxta *Rom: 8* Ipse enim spiritus [*sanctus*] testimonium reddit spiritui nostro [*inimè dī genis DEVM*] quod sumus filii DEI. Si autem filij [*ergo*] & haeredes quidem DEI [*Patru*] coheredes autem [*F. i. j. d. i. u.*] Christi. *Item* qui cum esset substantialiter ac naturaliter Sanctus, factus est pro nobis peccatum [ut habetur 2. *Cor. 5.*] dum quasi peccatis addictus, inter sceleratos crucifixus & mortuus est, ut nos verè peccatores efficeret consortes atque participes suæmet sanctitatis, juxta *Levit. 11.* Ego sum Dominus DEUS vester: Sancti estote, quia ego Sanctus sum. *Eccl. 11.* Ut serviamus illi in sanctitate & iustitia omnibus diebus nostris. *Item* qui cum esset in le-
de Patre suo cum Spiritu S. aeternum benedictus, factus est pro nobis maledictum [ut habetur *Gal. 3.*] dum pendens in ligno crucis, quasi maledictus, malediceretur ab blasphemaretur, ut nos filios Ex-
maledictos suis repletet aeternis benedictionibus. *Item* qui cum esset naturā suā felicissimus, factus est pro nobis miserissimus, ut nos infelicissimus ac miser-

miserrimos faceret in gloria sua æterna beatissimos. *Ratio* veritatem responsionis comprobatur, quàm reflectit ad conscientiam, cum qua examen instituit de homine suo. Utrum gratus sit, quod tantum sibi Christus præmia promeruerit, nec nē? *Consistentia* ut verum est fateatur. *Voluntas* elicit *etiam*. Gratiarum actionis, laudis *scilicet* 4. Benedictio & claritas & Sapientia & gratiarum actio, honor, & virtus, & fortitudo DEO nostro in sæcula sæculorum. Dignus est Agnus, qui occisus est, accipere virtutem & divinitatem, & sapientiam, & fortitudinem, & honorem, & gloriam, & benedictionem. Redemisti nos Domine DEUS in sanguine tuo ex omni tribu, & lingua, & populo, & natione, & fecisti nos DEO nostro regnum. Salus DEO nostro in sæcula. Domine DEUS tibi gratias ago, te laudo, tibi offero, à te peto.

CONSIDERATIO V.

Ratio præparat. Quomodo debemus nos præparare ad vitam æternam in gloria cælesti quantum consequendam? *Synteresis respondet* imò. quidem bene nos præparamus, dum studiose fugimus non solum omnem iniquitatem, ac ejus quancumque occasionem; nè DEUM vitæ æternæ præmi-orum datorem offendamus; verum etiam omnem speciem ipsiusmet iniquitatis; nè proximus per nos aliquod scandalum patiat. Unde *Psalm.* 3. Quis est homo, qui vult vitam [æternam.] diligit dies [gloria cælestis] videre bonos? Prohibe linguam tuam à malo [murmurationis, detractoris etc.] & labia tua nè loquantur [in malum proximi] dolum. Divertere à malo, & fac bonum, inquire pacem [cum

con-

Conscientiæ cum DEO & homine] & persequere
eam. Et *1. Thes. 5.* Ab omni specie mala abste-
nere vos. Et *Tob: 4.* Noli timere fili mi; paupe-
rem quidem vitam gerimus, sed multas bona [*terra
fir-a ac castella*] habebimus, si timuerimus DEUM
& recesserimus ab omni peccato, & fecerimus be-
nè. Et *1. Petr: 2.* Charissimi obsecro vos tanquam
advenas [ad fidem & Ecclesiam Christi] & peregre-
nos [ad gloriam cælestem] abstinete vos à carnali-
bus desiderijs, quæ militant adversus animam.
12. dō. Benè nos præparamus dum diligenter operamur
bona, quæ nobis sancto DEI mandato tradita sunt.
juxta D. Athan: in Symbolo. Qui bona egerint
ibunt in vitam æternam; qui verò mala in ignem
æternum. Sunt autem hujusmodi bona alia ex
præcepto, alia de consilio. De bonis, quæ sunt
de præcepto illud est *Matth: 22.* Si vis ad vitam
(gloriæ cælestis) ingredi, serva mandata. Quæ sunt
de consilio, illud est, quod sequitur, si vis per-
fectus esse (& consequenter abundantiorē glo-
riam consequi) vade & vende quæ habes, & da
pauperibus, & habebis thesaurum in cælo, & ve-
ni, sequere me. Unde etiam est illud *2. Petr: 1.*
Fratres magis satagite, ut per bona opera certam
vestram vocationem & electionem faciatis, hæc
enim facientes non peccabitis aliquando. Sic er-
nim abundanter ministrabitur vobis introitus in
æternum regnum. *12. dō.* Benè nos præparamus ad
vitam æternam in gloria cælesti, quam citius conse-
quendam, dum adversa hujusmodi cælitus nobis
donata grato libentiq; animo ad imitationem Chris-
ti toleramus, juxta *Phil: 1.* Vobis donatum
est pro Christo non solum ut in eum credatis, sed

ut
mun
revel
prob
niam
& qu
vestr
dicu
stian
glori
s. 1
perfe
adve
exul
lis.
refe
xam
se a
feren
Vian
seren
sum
noli
rige
tuan
mili

P
vit
fice
mi

ut etiam pro illo patiamini. Et *1. Petr. 4.* Communicantes Christi passionibus gaudete, ut & n. revelati ne gloriæ ejus gaudeatis exultantes. si exprobramini in nomine Christi, beati eritis: quoniam quod est honoris, gloriæ, & virtutis DEI, & qui est spiritus ejus, super vos requiescet. Nemo vestrum patiat ut homicida, aut fur, aut male-dictus, aut alienorum appetitor, si autem ut Christianus (lubens / non coactus) non erubescat: glorificet autem DEUM in isto nomine. Et *Matth. 5.* Beati estis cum maledixerint vobis homines & persecuti vos fuerint, & dixerint omne malum adversum vos mentientes propter me, gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in celis. *Ratto* veritatem responsionis approbat, quam refecit ad consentiam cum qua de suo homine, examen instituit. Utrum nam tali modo præparet se ad consequendam vitam æternam, nec ne? *Consentientia* ut verum est fatetur. *Voluntas* elicit *Adm.* Viam iniquitatis amove à me, & de lege tua miserere mei. Viam veritatis elegi, iudicia tua non sum oblitus. Adhæsi testimoniis tuis Domine, noli me confundere. Ad omnia mandata tua dirigebar, omnem viam inquam odio habui. Amp tuam iustitiam, potentiam, sapientiam, bonitatem, misericordiam.

CONSIDERATIO VI.

Ratio propria. Quam ob causam DEUS tanta præmia homini conferre in gloria celesti decrevit atq; promisit, cum alias minora pro ipso sufficerent? *Sunt resp. mō.* Si fierent quidem præmia minora pro aliquo homine animali qui non per-

Percipit ea quæ sunt spiritus, nisi quæ sunt carna-
ac mundi: sed minimè sufficerent pro homine
spirituali, alias cælesti sapientia instructo, qui mi-
danis appetibilia & amabilia omnino averteret.
Quod patet ex verbis D. Pauli *Philip. 3.* Omnia
arbitror ut stercora, ut Christum lucrifaciam. Et
Psal. 16. Satiabor cum apparuerit gloria tua. Et
D. Aug. Fecisti nos Domine ad te, & inquietum
est cor nostrum donec requiescat in te, 2do. Ideo
tanta præmia DEUS homini conferre statuit &
promisit: quia jure hæreditario ei debentur ut fi-
lio adoptivo in quem regeneratus per fidem Spiritus
Charitatem, & observantiam mandatorum Patris
sui cælestis tandem submissa mercede confidenter
dicere potest Abba Pater, utcumq; feci quæ pro-
cepisti, da prout pius ac fidelis promissisti. 3to.
Quia decet Majestatem Divinam: quatenus ad ma-
nifestandam Nominis sui gloriam infinitam, tanta
præmia homini promittat, ac tandem benè merito
conferat. Decet etiam uti summam bonitatem
quam necesse est esse sui summè diffusivam. 4to.
Quia omnino expedit, quatenus Majestas Divina
sicut est principium hominis per creationem & re-
creationem, seu reparationem; ita sit ejus finis per
glorificationem juxta *1. cor. 1.* Ego sum Alpha &
Omega, principium (inmediatum, & ultimus) in
nis, dicit Dominus DEUS 5to. Quia etsi bona
opera hominis ex parte sui, minimè digna sunt
tantis præmiis cælestibus; digna tamen sunt ex par-
te DEI: qui tantoperè acceptat ea ad præmiandum
sic, ac si essent unigeniti filij sui, Salvatores
nostri: eò quod ad suam fiant imitationem & ma-
jorem gloriam: ac iteni quod magis ipsius DEI finis
qua

quàm hominis; propter auxilia efficacia opportunè ei
 caluit præstita, sine quibus animas, nihil boni facere
 posset, juxta 1. *Cor.* 15. Sine me nihil potestis facere.
 6to. Quia amor charitatis, quo homo diligit DE-
 UM propter se, & super omnia, non recompensa-
 tur sufficienter, nisi ipsius amati summè boni fru-
 itione. 7mo. Quia bona opera quæ facit homo,
 & mala seu adversa, quæ patitur propter DEUM
 in charitate, & ex charitate, competenter non pos-
 sunt remunerari, nisi per traditionem à DEO fa-
 ctam bonorum cælestium homini in perpetuam pos-
 sessionem. 8to. Quia sicut homo in præsentem to-
 tum se tradit DEO in obsequium: ita DEUS in
 futuro totum se homini exhibere vult in stipen-
 dium, juxta *Gen.* 15. Ego merces tua magna ni-
 mis. 9to. Quia minus est jamq; facilis DEO
 dare homini suam gloriam, quàm Filium suum
 facere in hoc mundo suscepisse ipsius miseriam.
 10. Quia hoc requirit integritas ac perfectio di-
 gnitatis & honoris Carissimi Domini, Reparatoris no-
 stri, ut qui caput est nostrum Mysticum, nosq;
 membra ejus per fidem & charitatem effecti; una
 cum ipso ac per ipsum glorificemur in æternum.
 Ratio veritate responsionis convincitur, quàm re-
 flectit ad conscientiam, cum qua examen instituit
 de homine tuo. An habeat jam desiderium fer-
 vens hujusmodi præmia quantotius consequendi
 nec nò? *Conscientia* ut verum est fatetur *Volun-*
tas elicit *Anim.* Quando veniam & apparebo an-
 te faciem tuam extensus in te amore semper meo,
 bili. *Vide Scal.* 8.

TRACTATUS II.
TESTAMENTUM ANIMÆ.
S E U
M O D V S

*Pacta æterna cum DEO ineundi,
formandi, ac sursum ducendi.*

Testamentum præsens asceticum, dicit ultimam hominis mundo, ac suæ sensualitati mysticè morientis, voluntatem: quæ omninò vult stabilire in æternum & ad amissum exequi sancitum cum DEO sanè specialissimum amoris amicitiz contractum ex pluribus scalis cælestibus, earumq; gradibus divinæ amationis coadunatum. Qui equidem gradus alias dicuntur actus anagogici, actus contemplationis, actiones unitivæ, suspiria, & aspirationes, orationes jaculatoriæ, actus DEiformes, ac deniq; pacta ascetica.

Nota 1mo. quod Scalæ cælestes ex gradibus divini amoris effectz, inde veniunt quod mens in sui elevatione, gradatim se habere soleat actibus suis in DEUM, Scalas huiusmodi innixum, [*Geni ad*] donec in summitate earum ab ipso excipitur, tandemq; in ipsum deficiat per transformationem asceticam *Psalm. 118.* Defecit [id est transformatà est] in salutare tuum anima mea. Hoc modo S. Paulus defecerat in Christum salutare nostrum, cum diceret ad *Cor. 12.* Vivo autem, iam non ego; vivit verò in me Christus.

Nota 2da. Quod actus anagogici, & actus contemplati-

plationis hinc dicitur: quia mens huiusmodi actus elicitos sursum agit [anagogia enim juxta *D. Bon.* idem est, ac sursum actio, & sursum ductio] atq; suora omnem rationis inquisitionem seu discursum, & supra omnem voluntatis proprietatem, intentionis obliquitatem & affectus tepiditatem seu remissionem elevat ad DEUM, videlicet simpliciter conspiciendum & ferventer amandum, laudandum, benedicendum.

Nota 310. Quod actiones unitivæ inde sic dici solent: quia mens illis agitur, & agit ad unionem DEI. *Puta autem* aliud esse Actionem unitivam, & aliud ipsam unionem. Actio enim unitiva notat unionem in fieri, & propriè dicitur unio: unio verò est terminus unionis, seu ipsum vinculum uniens, ac unio in facto esse. *Vel sem.* Unio est illa actio, quæ mens contemplantis DEO conjungitur. Unio autem est ipse actus, per quem anima contemplatrix manet DEO conjuncta ac unita.

Nota 410. Quod suspiria & adspirationes huius loci sunt quidam effectus amoris spiritum urentis, nam ubi memoria cælestis Amati intima spiritus amantis tangit; statim ille ignita suspiria quasi quosdam nuntios inflammati amoris, quo flagrat sursum agit, donec amati sui jucunda præsentia consoletur.

Nota 510. Quod orationes jaculatoriæ inde sic appellantur: quod sicut jaculatoris telum vel sagitta cito volans, ac medium promptè transcurrens, mox vulnerat aliquem expositum sibi, aut scopo insigitur; ita huiusmodi orationes, quasi oris spiritus inflammati fervidæ actiones in momento nubes ac

caelos penetrant, suiq; amoris intimi acuto sponsum celestem vulnerant [id est commovent, *Cant. 4.*] atq; cordi ejus infixæ manent; donec animam efficaciter audiat, ejusq; humilibus postulatis satisfaciât. De hisce Oratiunculis *S. Aug: ad Probam* sic ait: Dicuntur fratres in Ægypto crebras quiddam orationes habere, sed eas brevissimas, tum & raptim quodammodo jacularas: nè illa vigilanter erecta, quæ oranti necessaria plurimum est, per proeductiores moras evanescat atq; hebetetur intentio.

Nota 610. Quod actus DEiformis inde sic denominatur, quia Divinæ voluntati, aut verò exemplari amoris in mente Divina locum habenti omnino conformis est. *Idem etiam* dici potest actus DEiformis ad intellectum spectans, quod conceptus personalis, atq; ratio exemplaris: quia à DEO formatus ac menti humanæ subito inspiratus haberi solet, juxta *Matth. 10.* Cum autem tradent vos, nolite cogitare quomodo aut quid loquamini non enim vos estis qui loquimini, sed Spiritus Patris, qui loquitur in vobis.

Nota 710. Quod Pacta ascetica inde sic vocata sunt: quia sicut pactum politicum, quatenus pro signo accipitur, multa dicit juxta duorum placitum atq; conditum, ab aliorum conceptu remota; ita sanè pacta spiritualia in signo brevis alius enuntiationis propositæ multos ac mirificos conceptus continent DEIM s. amandi, orandi, laudandi &c: juxta piz devotæq; animæ inventionem, ac placitum ipsius DEI, qui etiam sub signo paucorum verborum S. Scripturæ non raro sensus multiplices atq; admirabiles concludere dignatus est, ut eos abscondas sapientibus hujus mundi, parvulis
verò

Verò suis mundana spernentibus reuelatos faciat.
Huiusmodi pactorum habuit usum, Sctus Noster
Patriarcha B. P. Franciscus, uti constat ex illa ejus
Oratione multoties repetita DEUS meus, & omnia.
Similiter etiam deuotissimus P. Barthol. à Saluthi
ut patet in ejus testamento animæ & in inuentio-
nibus Divini amoris; quos passim jam pleriq; imi-
tantur diversi statûs Ascetæ, speciali equidem cæli-
tus inflammati devotione. Quamvis autem Pacta
verè sunt actus anagogici, contemplationis, unitivi,
jaculatorij, ac DËlformes: non tamen è contrario
actus huiusmodi possunt dici pacta: quia sic aper-
tum habent sensum, ut non egeant aliqua explica-
tione, ipsa autem Pacta absq; interpretatione suo-
rum terminorum intentionisq; ipsius paciscentis non
sunt intelligibilia. Ad quæ Pacta accessus potest
esse talis. Tibi DEO Uni in substantia, & Trino
in Personis Patri & Filio & Spiritui S. Creatori &
Recreatori meo, ego Frater N. vilissimus ac miser-
rimus homuncio, hoc præsentì testamento animæ
meæ, totum me lego ac offero ad exequendum
atq; implendum omni meliori modo sanctum tuum
testamentum: quod nobis seruis ac mancipiis tuis
in æternum sanguine JESU Christi D. N. confir-
matum tradidisti, ut *Psal. 110.* Redemptionem
misit populo suo [eà causâ exequi] mandavit in æ-
ternum testamentum suum. Cujus alias compen-
dium positum est *Deut. 10.* Et nunc Israel, quid
Dominus DEUS petit à te, nisi ut timeas eum: &
ambules in vijs [mandatorum] ejus, & diligas eum.
Quodq; ipsum à JESU Christo D. N. comprobatum
habetur. *Matth. 22. Marc. 12. Luc. 10.* In his duo-
bus mandatis uniuersa lex pendet & Prophetia. Im-

mandato *ſc.* diligendi DEUM ex toto corde, ex tota anima, ex tota mente, ex tota fortitudine, & ex omnibus viribus. Atq; in mandato diligendi proximum ſicut ſeipſum. Ut autem ò DEUS meus huiusmodi æternum tuum testamentum commodis ac perfectius exequi valeam, hæc præſentis testamenti animæ meæ pacta intimum amorem tui conſtantia, ſecundum ingenii mei imbecillitatem utcuq; composui pro continuo uſu meo, Te magis ac magis amandi, honorandi, laudandi &c; quæ alias quotieſcuq; ex profundo cordis mei ad te direxero, obnixè quaſo, quatenus ea Maieſtas tua Divina in eodem ſenſu qui inferius explanabitur ad Majorem gloriam nominis tui paterno affectu ſuſcipere dignetur. Amen.

S C A L A I.

Actuum Fidei, Spei, & Charitatis & Contritionis.

Actus fidei. *1m.* Credo te eſſe DEUM meum. *2du.* Credo tibi DEO meo. *3im.* Credo in te DEUM meum.

Actus ſpei. *1m.* Spero in te expectans à te veniam. *2du.* Spero in te expectans à te gratiam. *3im.* Spero in te expectans à te gloriam.

Actus Charitatis DEI. 1. Quis mihi tribuat, ut diligam te DEUM meum propter te, in te, & ſecundum te, ſtabiliter. 2. Quis mihi tribuat, ut diligam te DEUM meum propter te, in te, & ſecundum te ſtabiliter, prudenter, dulciter, & fortiter. 3. Quis mihi tribuat, ut diligam te DEUM meum propter te, in te, & ſecundum te ſtabiliter.

biliter, prudenter, dulciter, fortiter, & excedenter.

Actus Charitatis proximi. 1. Quis mihi tribuat, ut diligam proximos meos propter te DEUM meum, in te, & secundum te stabiliter. 2. Quis mihi tribuat, ut diligam proximos meos propter te DEUM meum, in te, & secundum te stabiliter, prudenter, dulciter, & fortiter. 3. Quis mihi tribuat, ut diligam proximos meos propter te DEUM meum, in te, & secundum te, stabiliter, prudenter, dulciter, fortiter, & excedenter.

Actus Contritionis. 1. Domine DEUS detestor, abominor, & fugio omnia peccata mea in æternum, quibus te gravissime offendi detestor autem propter te summe honorandum, amandum, & imitandum, uti infinitè potentem, bonum, & sapientem. Et super omnia detestabilia, abominabilia, & fugibilia.

Pactum omnes hos actus complectens: Domine DEUS propter te, & super omnia.

Nota 1mo. Quod credere DEUM, id est, ac firmo assensu fidei, tenere DEUM esse Unum substantialiter, & Trinum personaliter, eumq; esse infinitè potentem, bonum, sapientem, justum, clementem, ac misericordem. Eum quoq; esse totum in toto mundo, & totum in quolibet ejus loco, per potentiam, præsentiam, & essentiam: quem cæli cælorum non capiunt, cum sit immensus, quos alias ipsemet cupit, sicut & seipsum. Eum item esse, nostrum principium per creationem in esse, naturæ, & per recreationem in esse gratiæ justificantis. Eum deniq; esse ultimum finem nostrum, in quo omnes nos viis mandatorum ejus finaliter ambulantes, æterna salus, requies, ac beatitudo insalubriter expectat.

Credere autem DEO, idem est, ac firma fide tenere, cuncta omnino indubitate esse vera: quæ DEUS sanctæ Ecclesiæ Matri nostræ benedictæ revelare dignatus est tum per Prophetas, tum per Filium suum Unigenitum Dominum ac Salvatorem nostrum, tum per ejus Apostolos atq; Doctores; tum deniq; per sanctitas de visu [14 & 15] ac in sanctu Spiritu Sancti in Concilijs Catholicis atq; Apostolicis determinationes.

Credere vero in DEUM, idem est, quod conceptum fidei quo DEUM atq; DEO credimus, mente per charitatem concitata sursum agere in ipsum DEUM, eiq; intimo affectu adherere, ut veraci in revelando revelata, & ut fideli in adimplendo promissa: ijs nimirum hominibus, qui juxta præscriptum æterni sui testamenti cælitus nobis traditi, eadem fide edocti, fugiunt fugienda, operantur operanda, & sufferunt sufferenda.

Nota add. Quod non possumus sperare in DEUM ut oportet, veniam peccatorum nostrorum ab eo expectando, tum ratione culpæ, tum ratione pænæ; nisi spes nostra actu suo consurgat ex intuitu æternæ aversionis nostræ ab omni iniquitate, & innittatur infinitæ Christi satisfactioni, ac tandem culmine sui, conquiescat in immensa DEI misericordia. Non possumus item sperare gratiam DEI iustificantem ut oportet, ejusq; augmentum, cum auxilijs celestibus opportunis, ac dono finalis perseverantiæ; nisi spes nostra actu suo consurgat ex intuitu animæ adhesionis nostræ mandatis Divinis, puræq; regulari observantiæ, & innittatur plenitudini meritorum Christi, de qua accipimus gratiam; ac tandem culmine sui in immensa DEI

Bonitate, sui ipsius infinitè diffusiva, securè conquiescat. Non possumus deniq; gloriam vitæ æternæ à DEO nobis conferendam sperare ut oportet, nisi spes nostra actu suo confurgat ex intuitu nostræ victoriæ tentationum; & innitatur Christi imitationi per tolerantiam adversitatum hujus vitæ; ac tandem culmine sui conquiescat in DEI Salvatoris nostri promissionibus infallibilibus qui ut nobis daret gloriam suam, dignatus est pati nostram miseriam. Unde *Iacob 1.* Beatus vir, qui sustinet tentationem, quoniam &c.

Nota 310. Quod DEUM diligere *præter se*, est eum diligere, uti suprema dilectione dignum ob suam infinitam bonitatem, quam habet per essentialiam. Diligere DEUM *in se*, est diligere illius perfectiones, illasq; ei intimè gratulari, quæ sibi naturaliter insunt, uti est infinita potentia, & bonitas, & sapientia, & iustitia & misericordia. Diligere DEUM *secundum se*, est eum diligere juxta præscriptum suæ præceptionis. *Deut: 6. Matth: 22. Marc: 12. Luc: 10.* Ex toto videlicet corde, ex tota anima &c. Vel quod idem sonat, est eum diligere supra omnia diligibilia, & consequenter in gratiam ejus summò odio prosequi peccata, & in summo amore illius habere mandata, juxta *1/a. 96.* Qui diligitis DEUM, odite malum; Et *1/a. 118.* Ad omnia mandata tua dirigebat, omnem viam. Inquam odio habui. Diligere DEUM *stabiles*, est in tentatione ad malum inductiva non desicere, sed proficere in amore DEI. & in odio peccati, & in observantia legis Divinæ. Diligere DEUM *prudenter*, est ita circumspectè operari bonum ex amore DEI ad imitationem Christi, ut vitetur

sub specie spiritualis boni aut melioris vitium latens, caveaturq; deviaro per aliquem defectum & ut excessum à rectitudine virtutis. Diligere DEUM *dulciter*, est eum diligere non solum ut est summum bonum in se, verum etiam ut est summum bonum in nobis, summè s. in nos diffusum per summa beneficia nobis præstita, & consequenter ex amore, gratitudinis, causaq; illius amicitiæ & omnia mundi prospera, seu concupiscibilia ac delectabilia, velut spiritui amara, despiciere & averfari. Diligere DEUM *fortiter*, est ex fervore charitatis aggredi ardua ad promovendam DEI gloriam, [i. est zelosa fidei, virtutis asceticæ, regularis disciplinæ propagatio atq; tuitio] & consequenter eam cavere, quæcunq; obvia pro imitatione Christi libenter sufferre adversa. Diligere DEUM *excedenter*, est tanto æstu amoris flagrare erga DEUM, & ad ejus claram præsentiam affectuosissimâ, uri appetentiâ, ut mors per quæcunq; dira martyria haberetur in desiderio, & vita præsens in fastidio cum patientia. Jam ergo qui diligit DEUM *stabiliter* supra omnia, diligit eum ex tota anima sua. Vel alias ex tota efficacia animæ suæ. Et qui diligit DEUM *prudenter*, diligit eum ex tota mente sua. Et qui diligit DEUM *dulciter*, diligit eum ex toto corde suo. Et qui diligit DEUM *fortiter*, diligit ex tota fortitudine sua. Et qui diligit DEUM *excedenter*, diligit eum ex omnibus viribus suis.

Nota 410. Quod diligere proximum *propter DEUM*, est ipsum diligere quod sit Imago DEI, quod diligat eum DEUS, quod DEUS præcipiat diligere eum. Diligere proximum *in DEO*: est illi velle ex motu charitatis participationem naturæ Divinæ

per gratiam in presenti, & gloriam in futuro. Diligere proximum *secundum DEUM*: est nolle illi mala hujus temporis, & velle bona ex charitate, sicut sibi ipsi. Diligere proximum *habere*: est in ejus dilectione persistere, quamvis ingratus sit dilectionis. Diligere proximum *prudenter*: est in ejus dilectione ad ordinem ac modum attendere; ne prius ei velimus bona transitoria, quam spiritualia ac æterna; & in ejus dilectione charitativa caveamus ex una parte defectum, & ex altera excessum. Diligere proximum *dulciter*: est per charitatem bona & mala illius, ac propria sentire, juxta *Rom: 12*. Gaudete cum gaudentibus. flete cum flentibus, id ipsum invicem sentientes. Diligere proximum *fortiter*, est virtute charitatis malitiam ejus vincere: juxta *Rom: 12*. Noli vinci à malo; sed vince in bono malum, atq; pro ipsius malevolentia, maledicentia, & maleficientia tam coram DEO, quam coram hominibus esse illi benevolum, benedicum, & beneficium, juxta illud Christi mandatum. *Matth: 5*. Diligite inimicos vestros, benefacite his, qui oderunt vos, & orate pro persequentibus & calumniantibus vos. Diligere proximum *excedenter*: est affectu fraternæ charitatis libenter velle pro eo, ejusq; bonorum temporalium integritate, pati detrimentum bonorum suorum temporalium: pro integritate autem bonorum spiritualium; pati jacturam ipsius vitæ presentis, ad Christi Domini nostri imitationem. Qui cum adhuc inimici essemus. *Rom: 5*. pro nobis mortuus est, ejusq; sanguine sumus DEO reconciliati.

Nota 110. Quod in actu contritionis nihil occurrat ad explicandum, omnes enim termini
ejus

ejus per fidem clarescunt, nisi quod ipse actus distinguendus sit, secundum distinctionem contritionis, quæ alia est necessitatis de lege *s. praecepti*, cuius actum mens eliciendo detestatur, abominatur, & fugit peccata, supra omnia detestabilia, abominabilia, & fugibilia confusè apprehensa. Alia est supererogationis, de lege *s. cōsili*, cuius mens eliciendo actum detestatur, abominatur, & fugit peccata, supra omnia detestabilia, abominabilia & fugibilia distinctè apprehensa. *Vide de pacti: ut virum est, in Medis: de pecc: confid: s.* Sunt autem hominibus detestabilia secundum commune eorum iudicium, damna videlicet xgitudines, infamix, à demonibus obsessiones, mors ignominiosa, infernalis pena sensus. Sunt quoq; hominibus abominabilia, cuncta *s. sensibus ingrata*, uti est visio nauseam provocantium, auditio convitiatorum, gustatio amarorum, odoratio fetidorum, sensio intractu vulnerum. Sunt deniq; hominibus fugibilia, cuncta *s. mortem subito inferentia*, uti est draco, leo, diluvium, incendium pestilentia.

Nota 610. Quod pactum: Domine DEUS propter te, & supra omnia; quotiescunq; ex intimo animæ sursum agitur, toties dicit in mente sua ad DEUM: Domine DEUS credo credenda, spero speranda, amo amanda, detestor detestanda, abominor abominanda, fugio fugienda propter te summe veracem, summe fidelem, summe bonum, summe sapientem &c. Et supra omnia: mundanorum *s. credibilia, sperabilia, amabilia, detestabilia, abominabilia, & fugibilia*, in eo nempe tenu huiusmodi terminorum, prout modo superius explicati sunt.

S C A L A H.

Pactorum amoris incomparabilis, incontaminabilis, infatigabilis, inseparabilis, insuperabilis, & insatiabilis.

1um. Quis mihi tribuat ut diligam te amore incomparabili.

2um. Quis mihi tribuat, ut diligam te amore incontaminabili.

3um. Quis mihi tribuat, ut diligam te amore infatigabili.

4um. Quis mihi tribuat, ut diligam te amore inseparabili.

5um. Quis mihi tribuat, ut diligam te amore insuperabili.

6um. Quis mihi tribuat, ut diligam te amore insatiabili.

Nota 1ma. Quod sicut mundanis hominibus, diligere bona temporalia amore incomparabili [ut sunt honores, possessiones, voluptates] idem est; quod incomparabiliter magis ea diligere quam DEUM, & consequenter in comparatione seu appretiatione eorum, minus aestimare jacturam bonorum spiritualium ac æternorum, ipsiusq; legis Dei vine transgressionem, atq; DEI offensam. Ita è diverso animæ alicui devotæ, diligere DEUM amore incomparabili, idem est, quod diligere eum, & sancta ejus mandata ac bona spiritualia & æterna supra omnia, ut potè amabilia & appetibilia. Vel alias incomparabiliter magis quam quæcunq; bona hujus mundi transitoria: & consequenter ja-

du.

Curam illorum nihili æstimare intuitu DEI, ejusq; divinarum. Hic amor est de lege præcepti, ac de necessitate salutis.

Nota 1da. Quod animæ alicui devotæ, diligere DEUM amore incontaminabili, idem est, quod diligere DEUM amore depurato, ab amore s. proprio per internam mortificationem, & ab amore bonorum temporalium per eorum abnegationem: quamvis enim talis amor ita sit moderatus, quod infra DEUM, ejusq; divina contineatur; tamen adhuc verum DEI amorem in nobis conceptum contaminat, remittit, atq; distrahit, juxta D. aug. Minus enim DEUM amat, qui cum DEO aliquid [ex bonis temporalibus] amat. Et s. Greg. Tanti-
tò quis ab amore DEI disjungitur, quanto interiorius delectatur: & citius ad DEUM [practicâ & anagogicâ conversione] convertitur, qui non habet in hoc sæculo unde delectetur. Hic amor est virtutis supererogatoriæ, alias de lege consilii; propius incipientium vitam spiritualem: qui per vota sua religiosa, à bonis hujus mundi in superiori gradu licitè sub DEO amandis & appetendis plenè alienati sunt.

Nota 2da. Quod sicut ille dicitur diligere bona terrena amore infatigabili qui in conquiritis illis nullius ferè laboris molestiam sentit, nullumq; periculum animæ & corporis pertimescit, [heu gemens cum sua infelici sodalitate aliquando dicturus illud sapi s. Lassati sumus in via iniquitatis & perditionis.] Ita illa anima devota diligere DEUM amore infatigabili probatur: quæ diuino ejus amore succensa, quælibet onera sui itatus portando ad imitationem Christi sentit sibi esse

esse levia, atq; cum auxilio calicis advocato quascunq; faciliter vincit tentationes, ac tandem labores in mortificandis vitijs, & acquirendis virtutibus asceticis, gratos & jucundos habet in experimento, juxta *O. Aug.* Nullo modo onerosi sunt labores amantium, sed ipsi delectant; sicut venantium, piscantium, aucupantium, & cæterorum talium: in eo enim quod amatur, aut non laboratur, aut labor diligitur. Et *S. Bern.* Labor meus vix est unius horæ, quod si plus, non sentio præ amore.

Nota 410. Amorem DEI inseparabilem, esse proprium contemplativorum: qui tantæ virtutis est, ut continuis stimulis agitet mentem contemplatoris ad contemplandum dilectum, comprehendendum, & tenendum. Unde *S. Bernard.* in *Can.* 3. Inveni quem diligit anima mea, tenui eum, nec dimittam. Sic ait: Quis te non teneat Domine JESU continuâ suavi rememoratione, dulcis contemplationis intuitionem, & intimi amoris affectionem: qui tenentem te spe fortificas, perfectione decoras, perseverantiâ conducis? ego autem non dimittam te, nisi benedixeris mihi, & nunquam dimittam te, quia non benedicis nisi tenentem te.

Nota 411. Quod sicut ille dicitur diligere bona transitoria amore insuperabili, qui ab eorum acquisitione [per fas ut ajunt & nefas] minimè avocari potest, tum justorum admonitionibus, tum divinis correptionibus, tum timore judiciorum DEI, tum horrore pœnarum infernalium. Ita anima devota probatur diligere DEUM amore insuperabili, quæ nullis unquam persecutionibus tyrannicis,

cis, & prosperitatibus retrahi possit à publica eorum toto mundo Christi confessione, atq; perfectæ ejus imitatione, ac intima amatione. Hoc amor diligebant DEUM, qui modo in gloria cælesti decantat illud *psalms* Transivimus [non succumbentes] per ignem & aquam [adversitatum & prosperitatum] & eduxisti nos in refrigerium.

Nota 660. Quod sicut ille dicitur diligere bona terrena amore insatiabili: qui quo plus eis abundat, eo magis augeri illa sibi concupiscit, juxta illud quod vulgo dicitur: crescit amor nummi, quantum ipsa pecunia crescit, [hinc de reliquis similiter argumentari licet] Ita anima devota probatur diligere DEUM amore insatiabili, quæ quo plus inflammatur amore divino, eo majori ac majori uritur appetentia plus eum diligendi, & proximis ad eundem amandum magis ac magis provocandi, atq; in studiis vitæ activæ & contemplativæ amplius ac amplius proficiendi, ac tandem quæcunq; adversa pro fide vel iustitia ad majorem ejus gloriam, gaudenter iterumq; gaudenter sustinendi, juxta *Act. 5.* Ibunt Apostoli gaudentes à conspectu concilij, &c.

S C A L A - III.

Pastorum adorationis, gratiarum actionis, oblationis laudis, & petitionis.

Imum. Domine DEUS te adoro. *adum.* Domine DEUS tibi gratias ago. *utrum.* Domine DEUS tibi offero. *quum.* Domine DEUS te laudo. *semum.* Domine DEUS à te peto.

Nota 1700. Pactum *imum* adorationis; hunc

habere sensum : Domine DEUS quotiescunq; presentem actum adorationis eliciero : toties te DEUM Unum in Trinitate personarum, & Trinum in Unitate substantiæ, prono animo corporeq; cernuo adorabo ac venerabor, prout nunc adoro ac veneror, nec non confiteor Te esse Dominum meum Creatorem & Salvatorem summum, temper honore ac reverentia dignum, cui etiam submitto me humillimè tanquam supremæ authoritati ac infinitæ Majestati ad custodiendam legem tuorum mandatorum in æternum. Ac tandem omnes adorationes à Christi Humanitate, à B.V.M. & à cunctis beatorum spirituum Ordinibus, & ab Universis Sanctis tum triumphantibus, tum militantibus Majestati tuæ redditas, & usq; in æternum reddendas reddo humillimè & affectuosissimè una cum his omnibus recessistis.

Nota d. Pactum gratiarum actionis hunc habere sensum : Domine DEUS quotiescunq; actum gratiarum actionis eliciero, toties tibi DEO supplici ac intimo affectu summas gratias agam, prout & ago pro universis beneficiis collatis & conferendis tam s. communibus & specialibus, quàm innocentiz & benevolentiz, [de quibus in Recollectamentis, & in medit. benefic. DEI, confid. 1.] toties item gratias ago pro beneficiis cunctis Fratribus hujus Conventus. Provinciæ atq; Ordinis; ac in universum omnibus cujuscunq; status justis & injustis, fidelibus & infidelibus collatis & conferendis. Toties deniq; gratias ago, pro cunctis beneficiis omnibus beatorum Spirituum Ordinibus, atq; omnibus sanctis in cælo triumphantibus, ac B.V.M. & Sacrosanctæ Humanitati à Verbo Tuo Dñi

N

vino

vino assumptæ collatis, & in tota æternitate conferendis.

Nota 310. Pacti oblationis esse sensum: Quotiescunq; hunc actum eliciero Domine DEUS, toties intimo affectu offeram, & nunc offero tibi Christo Domino meo, simulq; DEO Patri, & Spiritui S. pro universis beneficijs mihi collatis, & ex divina promissione tua conferendis, omnium iustorum [qui sunt, fuerunt, & erunt] ac etiam mei ipsius Sacrosancta Missarum Sacrificia, orationes mentales & vocales, jejunia, actus externarum & internarum mortificationum, eleemosynas piorum operum tam corporalium quàm spiritualium: cuncta studia & exercitia spiritualis vitæ: martyria, & quæcunq; adversa pro fide aut iustitia tolerata, & actus indifferentes in tui Nominis gloriam majorem referribiles. Toties quoq; tibi offero in æternum, meritorum SSÆ Humanitatis Bñæ V. MARIÆ Matris tuæ, nec non merita omnium Electorum tuorum, ac universæ cælestis curiæ.

Nota 410. Pacti 4ti sensum esse: Domine DEUS hunc actum laudis quotiescunq; eliciero, toties DEUM meum, & Filium tuum I.C. in æternum affectuosissimè laudabo, prout & nunc laudo laudibus omnium cælestium beatorum Spirituum, atq; eunctorum triumphantis & militantis Ecclesiæ iustorum ex ejus perfectionibus tum Divinis, uti sunt Omnipotentia, infinita bonitas & misericordia, summe summa sapientia & iustitia &c. tum humanis, uti sunt profunda humilitas atq; obedientia, suprema paupertas atq; castitas, stupenda patientia &c.

Nota 510. Sensem Pacti petitionis esse hunc: Domine DEUS quotiescunq; hunc actum eliciero toties

series Te DEUM suppliciter orabo, & nunc oro
1mo. quidem, ut cuncta mea peccata digneris mi-
 hi dimittere, atq; jugiter me facias illa habere in
 odio perpetuo, legem autem Sanctorum manda-
 torum tuorum in æterna dilectione & observatio-
 ne. *2do.* Ut feras mihi semper opportunè auxi-
 lium efficax contra tentationes carnis, mundi, di-
 aboli & hominis improbi, ad malum verbo & ex-
 emplo inducentis; nec non etiam auxiliaris mihi
 in subjugandis spiritui passionibus, in mortifican-
 do ac moderando proprio amore, in abneganda
 propria voluntate cum proprio iudicio. *3to.* Ut
 augeas mihi fidem, spem; & charitatem, donec;
 mihi gratiam ad proficiendum in obedientia, pau-
 pertate, castitate, humilitate, patientia, ceterisq;
 virtutibus ascericis. *4to.* Ut concedas mihi spi-
 ritum devotionis, donum orationis, & gratiam
 sanctæ operationis ad continuandum studium vi-
 tæ activæ & contemplativæ. *5to.* Ut conferas mi-
 hi gratiam amandi meam vocationem, atq; meos
 Fratres & Superiores intimè semper diligendi &
 honorandi. *6to.* Ut donum finalis perseverantia
 in cunctis operibus iustitiæ inchoatis, vitamq; æ-
 ternam mihi largiaris. *7mo.* Ut hæc omnia recen-
 sita, singulis fraternitate aut professione & chari-
 tate mihi conjunctis prestare digneris. Toties
 item DEUM suppliciter oro. *1mo.* Ut omnes pec-
 catores & quoscunq; infideles à via iniquitatis ad
 Te convertas, & viâ iustitiæ deinceps incedere fa-
 cias. *2do.* Ut omnem populum christianum de-
 fendas semper ab oppressione impiorum, & salves
 ab insidiis dæmoniorum, juxta Tui Nominis ma-
 gnitudinem. *3to.* Ut omnes infideles, Hæreticos;

Schismaticos, Turcas, & quoscunq; Ecclesiæ tuæ inimicos deprimas, confundas, & humiles, ne prævaleant contra tuos Orthodoxos. 4to. Ut facias inter Principes Christianos concordiam & pacem, pro communi bono totius Christianitatis. 5to. Ut Ecclesiam tuam S. protegas, defendas, exaltes, dilates ad propagandam Nominis tui maiorem gloriam. 6to. Ut tuum in terris vicarium, Summum alias Pontificem cum suis Cardinalibus & Episcopis ac omnibus Spiritualibus cujuscunq; Status & Ordinis in tua paterna directione & protectione habere digneris. 7mo. Ut Benefactoribus nostris curæ pro nomine Tuo beneficia nobis præstita, tam in præsentī, quàm in futuro sæculo copiosè retribuas, & omnibus fidelibus defunctis requiem æternam concedas. Amen.

SCALA IV.

Pæctorū Resignationis, indifferentiæ, Conformitatis, Unionis, & Transformationis.

1um. Omnia volo, nihil volo, in toto corde meo in æternum.

2dum. Paratum cor meum DEU S, paratum cor meum.

3tum. O JESU, conforma me totum tibi.

4tum. O JESU, uni me tecum inseparabiliter.

5tum. O JESU, transforma me totum in te.

Nota 1mo. Quod duo sunt vestigia Christi, quibus eum insequi possumus. Mala s. pati, & mala non operari. Bona agere, & bona non expectare. Unde est, quod quoriscunq; hoc pactum eliceret, res ætè anime resignatissimo omnia mala & adverbia
hujus

Hujus futuriq; sæculi vellem, prout & nunc volo ad majorem DEI gloriam pati, [DEO s. idipsum volente] & in æternum nihil mali facere volo, quod lege tua Divinâ prohibitum esse cognosco. Toties item pro imitatione Christi, ac ædificatione proximi omnia bona cum cælesti auxilio agere volo, tam præcepti, quàm consilij: ac inde nihil boni seu præmii temporalis & æterni expectare, volo, præter continuum gratiæ DEI augmentum, & ipsum autorem ejus:

Nota 2da: Pacti 2di sensum esse hunc: Quotiescunq; &c: elicero, toties propter majorem & majorem conciliandam gratiam DEI, indifferentem, ac paratum me exhibebo; & nunc exhibeo Divino beneplacito, ad ferendam animo parato atq; resignato & grato quancunq; ordinationem cælitus mihi obvenientem, ita ut aequè parato sim animo vivere ac mori, pati quancunq; infirmitatem ad Christi imitationem; ac potiri sanitate propter proximi instructionem ac ædificationem ferre patienter adversa atq; persecutiones propter mea peccata; ac prospera humiliter acceptare in gloriam DEI referenda; subire infamiam absq; data causa; ac potiri bona fama propter opera virtuosâ, pati despectionem, contumeliam, & dishonorationem, propter meum multiplicem defectum; ac hominum consequi gratiam, laudem, & honorationem ob illorum spirituale emolumentum: libenter obedire & subesse severo superiori, ac discreto & humano, libenter habitare cum aliquibus mihi contrariis, ac cum gratis, speciali; amicitia conjunctis. &c.

Nota 3ta: Pacti 3tij sensum esse hunc: Quotiescunq;

cunq; &c; elicuo, toties summopere desiderabo, prout & desidero Christo Domino Salvatore meo conformis fieri, & in fugiendis hujus mundi prosperitatibus, & in sufferendis quibuscunque adversitatibus.

Nota 1da. Pacti 4^{ti} sensum esse hunc: Quotiescunq; &c; elicuo, toties affectuosissime cupiam, & nunc cupio, unum fieri cum Christo per charitatem amoris unitivi, ad instar ipsius Christi; qui etiam atq; etiam desiderat eandem animam unum fieri cum semetipso, juxta *Joan: 15.* Manete in me, & ego in vobis. Unde & *1. Joan: 4.* DEUS charitas est, & qui manet [cum fratribus seu proximis suis] in charitate, in DEO manet, & DEUS in eo. Jam ergo anima unum sit cum Christo ubi manet in ipso, & ipse in ea, quod fieri potest duobus modis. 1mo. modo manet Christus in anima sanctificativè; dum eam continuo magis & magis velut templum suum gratiâ, cæterisq; donis celestibus consecrat, ac sanctificat, juxta *1. Cor: 1.* Templum DEI Sanctum est, quod estis vos. Anima vero manet in Christo integrativè; dum adherendo integrat corpus ejus mysticum, cui ipse est caput, juxta *1. Cor: 6.* Nescitis quoniam corpora vestra membra sunt Christi? 2do. modo manet Christus in anima formativè; dum & ipse in ea natus formatur seu accrescit ac maturescit [juxta *Galat: 4.* Donec formetur Christus in vobis] ad formandas ipsi perfectas, ac Sanctas cogitationes, locutiones, & actiones, juxta formam perfectarum ac sanctarum suarum cogitationum, locutionum, & actionum: ut tandem dicat illud *Galat: 2.* Vivo ego, jam non ego; vivit vero ipse

me Christus. Anima vero manet in Christo terminativè, dum ipsasmet suas cogitationes, locutiones, & actiones per Christum formatas; in eundem Christum dirigit ac terminat, tanquam in finem ultimum: magis ipsi attendens, quam suomet corpori, juxta illud: Anima magis est ibi ubi amat, quam ubi animat, quod confirmatur *Matth. 23. Ubi est thesaurus tuus, ibi & cor tuum.*

Nota 110. Pacti 5ti sensum esse hunc: Quotiescunq; &c: elicuero, toties affectuosissimè cupiam, & nunc cupio secundum meum esse actuale transmurari in esse Christi, & jam non mea, sed Christi vita vivere; ita ut idem sit cum Christo meum velle & nolle, idem sentire & dissentire, idem experiri & pati, eundem deniq; affectum habere, & in illo proficere, ac maximè in affectu contemptus mei, & dilectionis inimicorum.

SCALA V.

Pactorum amoris Divinae justitiae, potentiae, sapientiae, bonitatis, & Misericordiae.

1um. Amo tuam justitiam. *2dum.* Amo tuam potentiam. *3tum.* Amo tuam sapientiam. *4tum.* Amo tuam bonitatem. *5tum.* Amo tuam misericordiam.

Nota 110. Sensum primi Pacti esse hunc: Domine DEUS, quotiescunq; hunc actum amoris Tuae justitiae elicuero, toties multum mihi complacere, prout & complacere in Tua Divina justitia, per quam castigor paternè & charitative pro meis peccatis in praesenti vita varijs infirmitatibus, adversitatibus & persecutionibus, ut amplius in futuro saeculo rigorosè non puniar.

Nota

Nota 2da. Sensum 2di Pacti esse hunc: Quotiescunq; &c: eliciero, toties multum mihi compla:bo, uti & complaceo in potentia DEI, per quam non solum cuncta benè & perfectè condidit; non solum Filium suum Salvatorem nostrum omnia tormenta mortis vincere fecit: sed & ego per ejus auxilia cælitis advocata potens efficio ad vincendas quaslibet tentationes, & ad sufferendas propter imitationem Christi quascunq; adversitates & persecutiones.

Nota 3ta. Sensum 3tij Pacti esse hunc: Quotiescunq; eliciero &c: toties mihi compla:bo, pro ut & complaceo in Sapientia DEI per quam sicut Christus scivit reprobare malum, & eligere bonum: ita anima per ipsam edocta, scit eligere, & cum gaudio sufferre cuncta hujus mundi adversa: tanquam proximas occasiones exercendarum virtutum, & reprobare prospera velut semina omnium peccatorum, ad Christi Domini Salvatoris nostri imitationem.

Nota 4ta. Sensum 4ti Pacti esse hunc: Quotiescunq; eliciero &c: toties mihi affectuosissime compla:bo, uti & complaceo in tua bonitate: quâ semper antecederet te habes ad conversionem & utilitatem inimicorum tuorum. Unde ob imitationem tui ego quoq; peccator maximus toties intendendo ac volo omnes meos adversarios prævenire meâ benignitate & amore cordis videlicet, oris, & operis.

Nota 5ta. Sensum 5ti Pacti esse hunc: Domine DEUS quotiescunq; &c: eliciero, toties multum compla:bo mihi, & nunc compla:bo in milerationibus tuis, secundum quas diluimas ac dimittis peccata hominum propter penitentiam. Item compla:

placebo in misericordia Christi filij tui Domini mei, quā motus pro nobis mortem subeundo sanguinem suum pretiosum cum ferventi ac efficaci oratione pro suis crucifixoribus ac inimicis Tibi offerre dignatus est. Unde quoq; ego indignus famulus tuus ad imitationem tuam ac Redemptoris mei omnia mala quibus me afficiunt mei adversarij Tui pro satisfactione peccatorum eorum offero in perpetuum. Toties *nam*, quantum ex me est cedens juri meo, omnibus do licentiam mihi males dicendi, detrahendi, & quavis injuria me afficiendi quandocunq; & quotiescunq; illis placuerit; quā de re, tam coram te DeO meo, quam coram hominibus nullam unquam rationem mihi reddere tenebuntur.

S. C. A L A VI.

Paſtorum amoris celeſti ſuavitare ſpiritum reſcientis, ſuturantis, onebriantū ſecurum facientū. quietum redactū.

- 1um.* Quando ſuavitare amoris tui reſcietur?
- 2um.* Quando ſuavitare amoris tui ſaturabor?
- 3um.* Quando ſuavitare amoris tui inebriabor?
- 4um.* Quando ſuavitare amoris tui inebriatus ſecurus efficiar?
- 5um.* Quando ſuavitare amoris tui inebriatus ſecurē quieſcam?

Nota 1mō. Quod ſicut amor bonorum temporalium habet ſibi annexam ſuavitatē ſeu delectationem ſenſualē, per quam dilatatur & applicatur. Ita amor DEI ac divinorū neceſſe eſt ut habeat ſuavitatē ſpiritualē, per quā promoveatur ac perficiatur. Hæc autē

suavitas alia est *communis*, quæ est quadam hilaritas mentis, nata & quieta carnis cum spiritu, & spiritus cum DEO concordia, & naturalium animæ potentiarum donis gratuitis decoratione. Vel idem est, quod gaudium Spiritus S. ex bona ad DEUM confidentia, & bonæ conscientie testimonio proveniens: quod alias reddit hominem omnibus bene volum, ac paratum ad omnia agenda & sufferenda pro DEO, & promptum ad cuncta quæ sunt DEO promovenda. De hac suavitate est illud *Psalmi 34*. Quam magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abscondisti timentibus te. Et *2. Cor. 1.* Gloria nostra hæc est, testimonium conscientie nostræ. Et *s. Aug.* Tu qui veram requiem quæ post hanc vitam Christianis promittitur quæris, etiam inter amarissimas vitæ hujus molestias suavem gustabis: si ejus qui eam promisit præcepta dilexeris: eris enim senties dulciores esse fructus justitiæ, quam iniquitatis: & verius atq; jucundius gaudebis de bona conscientia inter molestias, quam de mala inter delicias. Alia est *specialis*, quæ idem est, ac gaudium quoddam ex actuali consolatione spiritus Divini proveniens; quo anima vitæ internæ adducta gaudet in DEO de illius bonitate, ac ceteris perfectionibus. Hæc verò consolatio celestis idem animæ rationali non raro divinitus conceditur: ut inde lassata rebellionibus sensualitatis, & contradictionibus rationis inferioris, & oppugnationibus variarum tentationum, ac fatigata laboribus exercitiorum spiritualium, & sufferentiis adversitatum defectionem & corroboracionem spiritualem habeat: ac postea promptior & devotior evadat purius vivendo, & in DEI amore ac pietate magis proficiendo.

ciendo. De hac suavitate est illud *Psal. 44.* Dilexisti iustitiam, & odisti iniquitatem, propterea unxit te DEUS, DEUS tuus oleo lætitiæ [specialis] præ consortibus tuis. Et *Psal. 99.* Laudate nomen ejus, quoniam suavis est Dominus, in æternum misericordia ejus. Et *Sap. 12.* O quam suavis est Domine Spiritus tuus in omnibus! Inde collige sensum præsentis Pacti esse hunc: Domine DEUS, quotiescunq; actum amoris, refectionis elicuero, præsertim lassatus internis & externis temptationibus, atq; fatigatus laboribus exercitiorum spiritualium, nec non confusus in desolatione tua Divina, toties affectuosissime cupiam, & nunc cupio celesti suavitate refici, vel alias consolari, exhilarari; ut inde reassumam vires ad terrentius resistendum malis, insistendum bonis, & sufferendum adversitates ad majorem Tui gloriam & imitationem. Ad hanc refectionem invitat suos sectatores Christus *Matth. 11.* Venite ad me omnes [elevatis mentibus] qui laboratis [in mortificandis passionibus, & acquirendis virtutibus] & onerati estis adversitatibus, temptationibus, & persecutionibus] & ego reficiam vos.

Nota 2da. Sensum Pacti 2di esse hunc: Quoties cunq; &c. elicuero, toties affectuosissime cupiam, & non cupio sic suavitate amoris tui saturari] quod habeo in promissione *Matth. 5.* Beati qui esuriunt & situnt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur] ut in comparatione donorum tuorum spiritualium ad celestium cuncta solatia mundana contemnam, fastidiam, & ut stercorea reputem: juxta *Prov. 27.* Anima saturata [intima suaviq; DEI ac Divinorum amatione] calcabit [id est contemnet terrenæ cupiditatis] favum.

Nota 3110. quod ebrietas propriè sumpta, alia est *plena*, quæ significat excessum in potando causa Voluptatis, usq; ad violentam privationem usus rationis, de qua est *1. Cor. 5.* Neq; ebriosi regni DEI possidebunt. Alia *semiplena*, quæ significat excessum in potando, non nisi ad exhilaritatem animi. Hanc ebrietate ebrij fuerunt fratres Joseph, qui *Gen. 23* biberunt, & inebriati sunt cum eo. Ebrietas impropriè sumpta vel alias Metaphorica, significat vehementem commotionem passionum, mentis videlicet perturbationem, aut etiam ipsam excitationem: Hac ebrietate dicitur fuisse ebria mulier illa Babylonica [*4 ec: 17*] de sanguine Sacerdotum, & de sanguine Martyrum JESU. & omnes qui habitant terram de vino prostitutionis ejus. Ebrietas *spiritual*, quæ etiam sub metaphorica continetur, est bona & sancta, ad quam incitamus à sponso cælesti *Cant 4.* Comedite amici & bibite, & inebriamini charissimi. Et *Ioan: 7.* Si quis sitis, veniat ad me, & [usq; ad ebrietatem] bibat. Quo autem potu spiritualiter inebriari debeamus, docemur à S. Paulo *Ephes: 5.* Nolite inebriari vino, in quo est luxuria; sed implemini Spiritu S. Hoc itaq; potu cælesti in die Pentecostes impleti Apostoli, multis alias musto madere videbantur. Unde canit de illis Ecclesia: lūguis loquuntur omnium, turbæ pavent gentiliū, musto madere deputant, quos Spiritus repleverat. Nām sicuti fortī aliquo potu inebriari, dicunt & agunt multa contra modum in sobrietate usitatum. ita qui aliquando vino suavitatis cælestis per Spiritum S. satis abundè implentur, multa pro majori gloria DEI, & imitatione Christi operantur, loquuntur,

&

& patiuntur, cum fervore inusitato quod apparet in discipulis Domini, de quibus *Mat. 5.* ibant Apostoli gaudentes à conspectu &c: Et in S. Paulo, qui dicebat, *Galat. 6.* Mihi absit gloriari, nisi in Cruce Domini N. I. C. per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo, Hinc collige 3^{ti} Pacti sensum hunc esse: Domine DEUS, quotiescunq; &c: elicuero, toties affectuosissime cupiam, prout & nunc cupio suavitate celestis divinitus tantoperè impleri; ut inde præ amore imitationis Christi, non modo nullas timeam imminentes penas, adversitates, persecutiones, contumelias, dolores, & infirmitates; verum etiam cum gaudio illas expectem, ac in ipsis constitutus summoperè glorier.

Nota 4ta. Pacti 4^{ti} hunc esse sensum quotiescunq; &c: elicuero, toties ardentissime cupiam, prout & nunc cupio abundantia celestis suavitatis, ac ipsius Spiritû S. instinctu securus effici, de mutua Christi Domini eaq; consummata & stabili, atq; perpetua dilectione & amicitia indissolubili, juxta sponsonem factam *Prov. 8.* Ego diligentes me diligo, & juxta S. Paulum *Rom. 8.* Ipse enim Spiritus S. testimonium reddit spiritui nostro, quod sumus filij D.E.I.

Nota 5ta. Pacti 5^{ti} hunc esse sensum: Quotiescunq; &c: elicuero, toties ardentissime cupiam, & nunc cupio plenè, securè, ac perpetuò quiescere in mutuo eaq; consummato, ac unitivo Tui amore; ita ut cum plena perfectaq; confidentia, possim illud dicere cum S. Paulo: *Rom. 8.* Quis nos separabit à charitate Christi? tribulatio, angustia, an fames, &c:

S C A L A VII.

*Pactorum amoris vulnerantis, ligātis,
languorē efficientis, mortē inferentis.*

1mum. Quando amore amoris tui vulnerabor?

2dum. Quando amore amoris tui ligabor?

3tium. Quando amore amoris tui languescam?

4tum. Quando amore amoris tui moriar?

Nota 1mo. Quod amor violentus tunc vulnerare dicitur amantes, quando illos commovet ac impellit ad amandum ipsa sua nonnisi amata. Hoc telo amoris ac devotionis sponsæ vulneratum se sponsus fatetur dicens *Cant. 4.* Vulnerasti cor meum soror mea sponsa, *id est* o anima devota sic amore tuo concitasti, permovisti, induxisti, ac inflammasti spiritum meum, ut omnino te reamare cogar, ac unum te mecum in hoc meo amore efficere necesse habeam. Eodem amoris telo sponsa se vulneratam esse confitetur, dicens *Cant. 2. iuxta 70. interpretes.* Vulnerata charitate ego sum, *id est* cor meum totum sic ad amorem tui excessivum dilecte mi, in contemplatione s. tuarum perfectionum, in me sentio esse permotum, irritatum, & inflammatum, ac præ magno tui desiderio apertum & dilatatum, ut verè ac propriè realiterq; tanta violentia vulneratum, ac minutatim incisum sim. *Item.* Quod sicut homo mundanus aliquando lætus à suo adversario sive in bonis fortunæ, sive in bonis corporis, sive in bonis famæ, in tantum telo iracundiæ ac odij vulneratur ac permoveretur contra se incidentem, ut durante illius vulneris dolore, nihil aliud nisi maum de suo inimico audit, cogit

eat, & loquitur. *Et è contra:* Sicut idem homo carnalis ac mundanus, telo amoris amati sui vulneratus seu concitatus, nihil aliud nisi bonum de amato suo audit cogitat, & loquitur, cum illoq; presente delectabiliter conversatur. Ita anima accepto vulnere cælestis amoris, perpetuo agitur odio contra peccatum, & nulla amplius auditione, cogitatione, & colloquutione recreatur & consolatur, nisi illa fuerit, de sui dilecti gloria, potentia, sapientia, bonitate, pulchritudine & similibus, ad cuius præsentiam semper suspirat, semper anhelat, semper rapi desiderat; est eaim hoc vulnus tam intimum, ut illud anima dissimulare non possit. *Item* sicut recenter vulneratus in corpore, clamoribus atq; suspiriis aërem replet, alia incommoda minime sentiens. Ita amore in anima vulneratus, adeò ab amore consanguineorum & amicorum, ac omnium rerum temporalium avertitur, ut eorum incommodis & adversitatibus, quas antea proprias reputabat, præ vehementia amoris divini, quasi ad se non pertinerent, minime immutetur. *Inde* collige sensum istius Imi Pacti esse hunc: Quotiescunq; &c: elicuero, toties affectuosissime cupiam, & nunc cupio, sic telo amoris tui vulnerari seu vehementer concitari, ut exinde prout alienatus & abstractus ab inferioribus, nihil aliud cogitem, audiam, atq; loquar, nisi de perfectionibus tuis Divinis & humanis; ad cuius præsentiam jucundissimam unionemq; eminentiorem ac eminentiorem adspirare non desistam.

Nota add. Quod amor cælestis intimus habet suos funiculos, suaq; vincula: quibus amantem ligare & vincere potest, ac plene in perpetuum ob-

sequium mancipare, juxta *Ose. 11.* In funiculis Adam traham eos in vinculis charitatis. Hujusmodi autem funiculi atq; vincula sunt dona DEI, ab anima amante alta mente perpenſata dona videlicet naturalia, gratuita, & gloriæ cæleſtis æterna: quibus amans ita ligatur, ut in perfectiorem amorem amati ſui cæleſtis procedat, quàm dūm eſſet vulnerata. Plus enim eſt ligari, quàm vulnerari, ut ait *Richardus de gradu ſcientiæ chriſti*: Hinc collige ſenſum 3ⁱⁱ Paſti eſſe hunc. Quotieſcunq; &c. educero, toties affectuoſiſſimè cupiam, prout nunc cupio ſic vinculo charitatis cæleſtis conſtringi; ut omninò totus ſim amati, & nullus mihi. Totus videlicet amati, quo ad fugiendum fugienda, inſequendum inſequenda, agendum agenda, ſufferendum ſufferenda, propter Tui imitationem ac majorem gloriam. Nullus autem mihi quo ad proprium amorem, propriam voluntatem, proprium judicium.

Nota 310. Quod ſpiritualis languor, non aliud eſt apud Aſcetas, quàm infirmitas ac debilitatio motuum ſenſualitatis, ex nimia intenſione & elevatione proveniens divini amoris, quo mens in DEUM extenditur. Unde gloſſa dicit [ſuper illud *Gen. 32.* Angelus Domini tetigit nervum femoris ejus, & ſtatim emarcuit.] Crescente virtute mentis, decreſcit fortitudo corporis. Item quod amor languorem aſceticum in anima efficiens, ille dicitur, qui ſic animam DEO inharere facit, ut ad cuncta viſibilia ac tranſitoria quodammodo inſenſibilis ac indonea reddatur. Unde gloſſa loco citato. Quânto ad amorem ſponſi ſe accendit mens, tanto ab amore temporalium languſcit. Et ſupra illud *Cant. 5.* Adjuro vos filiz Jeruſalem &c.

ſic

fic ait: Quia prae amoris magnitudine omnia temporalia sunt mihi in fastidio. *Item.* Amor languidam faciens, ille dicitur: quo sic anima in DEUM excedit, ut praesentem vitam continuo habeat aspernam, & mortem omnino desiderabilem. Unde iterum *glossa supra Verba Cant: 1:* Quia amore langueo, *sic ait:* Quia prae amoris magnitudine mors mihi est in desiderio, etiam per dira tormenta; & vita in fastidio, cum patientia. *Item.* Languior animae, seu amor languidam faciens animam, idem est Mysticus, quod amoris actus, internam quandam generans impatientiam, quae rationi morem gerere & obsequi non vult, donec re amara potiatur. *Vel* idem est, quod fervor desiderii & avida inhians, semperq; famelica appetentia uniois passivae cum DEO, ad quam se sentit animam divinitus vulnere mystico commotam ac invitatam esse, illam tamen consequi non potest, non tam ex propria quam ex DEI causa. *Ita collige sensum Pacti 3^{ij} esse hunc.* Quotiescumq; deo elucero, toties affectuosissime cupiam & nunc cupio in talem gradum amoris caelestis promoveri, qui unctione sua faciat me sensualitatis vitiosos vultus minime sentire: & prospera quae mundanis multum sapiunt, faciunt mihi [velut infirmo cibaria] insipida & amara valde; adversa vero, quae tunc dum lumine averfantur, faciat mihi omnimode insipida atq; jucunda.

Nota 410. Quod propter mortem in communibus acceptionibus, scilicet *Naturalem*, quae est separatio animae à corpore. *Moralem Philosophicam*, quae est mortificatio passionum, & contemptus corporum illecebrarum amore honestatis. *Caute*

quæ est resignatio dignitatis, vel depositio ab ea.
Culpa mortali: quæ privat hominem gratiâ DEI.
 Et *Gehenna*, id est damnationis æternæ: detur.
Mors spiritalis, quam operatur quisque lux salutis amittit, dicens illud in profundo sui sapientissime.
Num: 13. Moriatur anima mea morte iustorum.
 Hæc autem mors, vel est communis, vel specialis.
Communis illa est, quâ moriuntur omnes iusti peccatis suis, propter DEI præceptionem. De hac morte illud est *Eph: 2.* Et vos conviviscavitis cum eis cum essetis mortui delictis & peccatis vestris, *spirituali* mors spiritualium alia est *Ascetica* alia *Mystica*:
Ascetica mors moriuntur, qui liberâ voluntate huius mundi possessionibus, voluptatibus & honoribus abrenuntiantes, continuò mortificationi externæ & internæ, ac imitationi Christi inclinantur juxta illud *Galat: 5.* Qui sunt Christi [imitatores veri] carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis. Hac morte mortuus fuerat S. Paulus cum diceret: *Galat: 6.* Mihi mundus crucifixus [id est mortuus] est, & ego [mortuus sum] mundo, *Mystica* mors quadrupliciter accidit, *vel mirum* quando cursus vitæ huius ac munus experitur modo extraordinario: quod fit, cum anima non præ multitudinem naturalis infirmitatis ac doloris, sed præ magnitudine ac intensione Divini amoris à corpore separatur. Et talis fuit mors Bñæ V. MARIE Marris DEI, & aliquorum Sanctorum. *Vel etiam*, quando anima omninò separatur ab omnibus, non solum quæ peccati aliquam ei præstant occasionem, verum & quæ obicem ponunt ipsius supremæ perfectionis obtinendæ, aut quocunq; modo impediunt eam i.e. D E O intin-

con-

conjun
 Myst
 naria
 ditur
 me in
 incur
 jucun
 nem
 Instat
 tualit
 neq;
 ta ste
 ac d
 Myst
 Cum
 ut a
 libus
 form
 festi
 no
 [id
 mea
 dan
 alie
 a d
 esse
 d
 inc
 fra
 xan
 bi
 bi
 Ec

conjungatur. *Vi sunt* irretentibilia & absoluta, Mysticorum, & ipsa connaturalis animæ ac ordinaria activitas. *Vel quoque* quando anima ingreditur altissimam contemplationem, ubi perfectissime inherens DEO per unitivum amorem, ipsam incurrit ecstasim. *Vel tandem*, quando anima ab jucunda DEI præsentia per spiritualem desolationem separatur. De hac morte *Johannes Tauli* in *Instit. cap. 4.* Sic ait. Est alia quædam mors spiritualis, quæ est formæ nescia illa afflictio, quæ neq; viam, neq; fundum, neq; modum habet. *Notastem*, quod amor defectum afferens, seu defectus ac defectio spiritualium aliud est ascetis, & aliud Mysticis. *Ascetica defectio anima* significat effectum quemdam amoris Divini, qui eo usq; crescit, ut abstrahat mentem ab imaginibus vanis & inutilibus mundanorum, & eam deficere faciat ac transformat in imagines divinorum. Et sic præsens defectio, idem est, quod transformatio activa, ac unio sobria. Unde est illud *Psalm. 118.* Defecit [id est transformatæ est] in salutem tuam anima mea. *Mystica defectio*, significat effectum quemdam amoris Divini, qui eousq; crescit, ut mentem alienet à suo esse actuali [id est, à propria ejus activitate ac operatione] & transformet eam in esse actuale divinum, aliquando tandem in sui fûdum calidus infusum. Ubi anima ad instar æeris incorporari radio solari, quadam admirabili illustratur claritate super caelesti: & ad instar ferri exardentis quodam fervet igne amoris DEI ineffabilis: & ad instar pomi saccharo conditi, inexplicabilem quandam imbibit sempiternam dulcedinem. Et sic defectio mystica, idem est quod transfo-

matio ac unio passiva seu exstatica. Unde est illud *Ps. 83.* Concupiscit & deficit anima mea in atriâ Domini. Super quod *D. Greg. l. 8. Moral. c. 19.* Sic ait: Concupiscunt, sed non deficient, qui jam quidem cœlestia appetunt, sed adhuc tamen à terrenorum delectationibus minime lassantur. Concupiscit vero & in atriâ DEI deficit, qui cum æterna desiderat, in amore temporalium non perdurat. Nota tandem, quod libertas spiritus, alia est communis, alia specialis. Communis libertas illa est, quâ omnis iustus liber est a vinculis peccatorum. Et hæc est, de qua Apostolus ait *1 Cor. 3.* Ubi Spiritus Domini, ibi libertas. Specialis libertas spiritus illa est, quâ vir spiritualis liber est ab omnibus quæ ejus contemplationem impedire possunt. Et hæc libertas, vel *seculæ*, vel *evangelicæ* est. Asceticam libertatem habet spiritus, quem in contemplatione ordinaria non impedit culpa mordens [*id est*, inanis timor ac vana suspicio culpæ] cura pungens, sensus egens, & phantasmata transientia. Mystica vero libertate spiritus gaudet, cum liber est ab irretentilibus & absolutis, contemplationi extraordinariæ insitens. Hanc collige summum Pacti 4ti esse hunc: Quotiescunq; &c. eiecerō, toties affectuissimè desiderabo, prout & nunc desidero sic amore amoris tui lauciari, transigi penetrari & inflammari; ut omni motuum sensualitatis meæ exuta & emortua inordinatione, totus in te deficiens, perpetua spiritus mei gaudeam libertate. Amen.

S C A L A VIII.

Pactorum amoris semper mobilis, in-
finibilis, semper calidi, semper acu-
ti, & super fervidi.

1um. Quando veniam, & apparebo ante fa-
ciem tuam, extensus in te amore semper mobili.

2um. Quando veniam, & apparebo ante fa-
ciem tuam, extensus in te amore infinibili.

3um. Quando veniam, & apparebo ante fa-
ciem tuam, extensus in te amore semper calido.

4um. Quando veniam, & apparebo ante fa-
ciem tuam, extensus in te amore semper acuto.

5um. Quando veniam, & apparebo ante fa-
ciem tuam, extensus in te amore semper fervido.

Nota 1ma. Quod sicut ignis inventa materia,
in quam agat; mox in eam tendit, absq; ulla suae
motionis seu actionis intermissione: ita mentes be-
atae, dum divinas intuentur perfectiones. inveniunt
quandam materiam, in quam omni sua affectione,
amorisq; actione absq; ulla intermissione ac inter-
ruptione semper moveantur ac tendant. *Inde* col-
lige sensum tui Pacti esse hunc. Domine DEUS,
quotiescunq; actum amoris semper mobilis eliques
ro: toties affectuosissime cupiam, & nunc cupio
dissolvi & esse Tecum, ac semper in Te ferri in-
tentione ac mobilitate amoris attentissima, irre-
missibili, & in aliud amabile ac desiderabile in-
declinabili.

Nota 2da. Quod sicut ignis non habet termi-
num in agendo, dum modo aptam inveniat mate-
riam in quam agat, sed semper accrescat, ac inces-

fabili motione sua, in eammet tendit: ita mentes beatæ, contemplantes DEUM, ac ejus infinitas perfectiones, non habent terminum in amando DEUM, in quem semper perpetua motione ac incessabili actione sui amoris tendunt. *Hinc* collige sensum Pacti 2di esse hunc: Quotiescunq; &c eliciero, toties affectuosissime cupiam, & nunc cupio dissolvi & esse tecum, ac semper in Te ferri intentione amoris interminabilis seu incessabilis.

Nota 3tio. Quod sicut ignis, qui magis agit in materiam aptam, eo etiam magis incalescit. & magis suum calorem in omnes partes materiæ diffundit, quia ab eadem materia nutrimentum & augmentum sui caloris accipit: ita mentes beatæ, quo magis amore suo agunt seu tendunt in DEUM; eo etiam magis amore ejus incalescunt, & consequenter magis & ferventius eum diligunt, à quo nutrimentum ac incrementum sui amoris consequuntur, & ineffabili gaudio adimplètur. *Inde* collige sensum 3tij Pacti esse hunc. Quotiescunq; &c: eliciero, toties affectuosissime cupiam, & cupio dissolvi, & esse tecum, quatenus in te semper ferat intentione calidi Tui amoris; ut à te ardentiori calore incalescam ad te ardentius diligendum.

Nota 4to. Quod sicut ignis violenter alicubi conclusus, mox in momento impetu suo superat penetratq; omnia obstacula & intermedia, ut ibi sic, ubi est ejus centrum, seu terminus, atque scopus: ita mentes beatæ in DEUM suo amore exten-
sibitè suo affectionis impetum [acutum enim amoris, dicit illius vehementiam ac impetum arden-
tem] penetrant virtutem, profunditatem ac totam

ratem amari sui celestis, quantum est ipsis possibile, ut ibi sint ubi est eorum amatum, *id est* cum ipso amato, & in ipso amaro. *Hinc* collige sensum Pacti 4ti esse hunc. Quotiescunq; & ei eliciuero, toties affectuosissime cupiam, & nunc cupio dissolvi, quatenus impetuosè ferar amore meo in te DEUM meum, cum quo semper sim, & in quo æternè jubilando maneam.

Nota 1da. Quod sicut ignis, dum inflammatus se erigit, ac se extra, & supra se jactat, superfervere dicitur: fervere verò, dum se in se colligit: ita mentes beatæ, dum se in DEUM intentione suæ contemplationis & amationis erigunt, superfervere dicuntur: fervere autem, dum jam non in se, sed in creaturis DEUM contemplantur & amant. *Hinc* collige sensum 5ti Pacti esse hunc: Quotiescunq; & ei eliciuero, toties affectuosissime cupiam, prout & nunc cupio dissolvi, & esse tecum, in, cujus clara contemplatione & fructiva amatione ferveam, & superferveam in æternum. Amen.

SCALA IX.

Diversorum Pactorum.

PACTUM I.

Acclamationis & Reclamationis SS.

TRINITATI.

Vivat SS. TRINITAS Unus DEVS.

R. Vivat, Vivat.

Nota. Sensum hujus Pacti esse talem. Domine DEUS, quotiescunq; eliciuero hanc acclamationem: Vivat SS^{ma} TRINITAS, Unus DEUS, toties in te

Os

son

ſena omnium fidelium ac juſtorum Eccleſiæ mili-
 tantis, & in perſona omnium animarum in purga-
 torio existentium, affectuoſiſſimè invitabo, prout
 & nunc invito omnes Beatos Spiritus cæleſtes, ac
 item omnes Sanctos & Sanctos DEI, ad iuven-
 reclamandum, in conſolationem gaudij magni &
 lius, quo ſemper elevantur exultantes atq; jubilantes
 de magnitudine & immenſitate bonorum a per-
 fectionum Tuarum Trine & Unus DEU. V atq;
 vivat. Volo tibi DEO Uni ac Trino vitam, qua
 habes in te, per ſe æternam, felicem, beatam, &
 glorioſam, atq; tota efficacia cordis mei, volo
 eſſe Omnipotentem [prout ex natura Tua reve-
 es] ſapientem, juſtum, clementem, miſericordi-
 divitem, æternum, immutabilem &c: *Omnipoten-*
tem enim, ut adoreris, honoreris, & timearis ab
 omni creatura, quæ eſt in cælo, & in terra, & in
 inferno, juxta *1. Petri 1.* In Nomine JESU omne
 genu ſectatur, cæleſtium, terreſtrium, & inferno-
 rum. *Sapientem*, ut tibi omnes obediant, reg-
 nentur. *Juſtum*, ut lauderis & glorificeris, &
 unicuiq; ſecundum opera ejus retribuas: quamvis
 juſto ſupra meritum, & impio citra condignum.
Clementem, ut omnibus verè ac ſincere penitenti-
 bus ſemper facillime ſis propitiuſ. *Miſericordi-*
 ut omnes afflictoſ, tentatoſ, & tribulatoſ ad te
 conſugienteſ illico protegas, defendas, & conſole-
 riſ. *Divitem*, ut omneſ nomen tuum invocanteſ
 & conſiſtenteſ hinc donis gratuiteſ, illic glorioſiſ di-
 ſtare valeaſ. *Æternum & immutabilem*, ut abiq;
 ulla perturbatione, quietè ac pacifice regnum tu-
 um ſempiternum feliciter gubernaſ.

P A C T U M II.

*Acclamationis & Reclamationis Domino
nostro IESU Christo.*

Vivat Rex Voster IESVS Christus.

R. Vivat, vivat.

Nota. Sensum illius sermō eundem esse, qui est
Pacti immediate precedentis, ideo duximus non
repetendum.

P A C T U M III. & est Generale.

*In quibus omnia Pacta precedentia omnium
seculorum comprobantur, & confirmantur.*

O DEVS meus & omnia.

Nota. Quod præsens pactum anima devota eli-
ciendo, sic illud intelligit. O DEVS meus, in te
mea fide, spe, caritate, & conscientia tendo. Et
omnia pacta huius æterni mei Testamenti intimo
affectu subscribo, approbo, repeto atq; confirmo,
& in te refero ac termino sine termino. Amen.

P A C T U M IV.

Cum Beatissima Virgine MARIA.

Vivat Sma MARIA. R. Vivat, vivat.

* Sensus huius Pacti est. Quoties Te, tuumq;
SSmum Nomen MARIA legero, protulero co-
gitavero; quoties Tuam imaginem aspexero; quo-
ties de Te, vel ad Te pertinens, de Tuiq; laudibus
aliquid audiero protulero &c: quoties Te salutari
audiero, vel salutavero; quoties in Officio Tuo

O

par-

* Hoc, & sequens Pactum ex M.S.P. Cetnari addit.

parvo, Corona &c: versus, verba, literas, syllabas
&c: protulero vel audiero: toties toto me, tot
Te DEUM benedico pro omnibus Tibi collatis do-
nis & gratiis, de illisq; gaudeo, gratulor: omnia
obsequia cultum & amorem Tibi exhibitum, à
quibusvis Tuis Cultoribus, & exhibendum, tam
Angelis, quam hominibus; etiam possibilem as-
sumo, mihiq; approprio, & collecta in unum hæc
obsequia quod ad omnes eorum gradus, species &
numerus in unaquaq; litera includo. Obsequia
& cultum & amorem Christi Domini Filij Tui, &
totius SS. TRINITATIS, æternam electionem ad tan-
tam gloriamq; Tibi repræsentor, gratulor & offeror.
Amo appretio Te Præciosissimam DEI Matrem,
super omnia post DEUM & JESUM Filium Tuum,
ex toto corde meo, moriq; pro Te, & Tuo hono-
re desidero; amore omnium creaturarum, omnium
electorum hominum & Angelorum; in amore Filij
Tui D. N. JESU Christi, ipsiusq; SS. TRINITA-
TIS. Benedico, laudo, magnifico, saluto Te toto
me, omnibus omnium creaturarum, omnium ele-
ctorum, dilectissimi Filij tui, totiusq; SS. TRINITA-
TIS benedictionibus, laudibus, magnificationibus,
salutationibus &c. pro me & omnibus creaturis
tam rationalibus, quam irrationalibus, præsertim
infidelibus, hæreticis, blasphemis, damnatis, homi-
nibus & demonibus. Credo quidquid Ecclesiæ S.
Catholica de Te credit, deq; Filij Tui D. N. I. C.
Sacrosancta Humanitate & Divinitate alijsq; My-
steriis; & pro hac, & in hac fide vivere & mori
volo & protestor. Adore te Matrem DEI cultu
Hyperdulæ omnium creaturarum, omnium electo-
rum hominum & Angelorum, omni possibili affe-
ctu

ctu & reverentia. Offero N.N. Petro N.N. Specto per tuam intercessionem veniam, gratiam, & gloriam. Doleo de amarissimis doloribus Tuis, omnium creaturarum, omnium electorum, ipsiusq; Tui Virginalis Cordis, & dilecti Filij Tui doloribus: huncq; actum & protestationem, pactumq; includo in omni motu, operatione, passione, omnibus atomis mei, pulsu cordis & respiratione, & elicio semel pro semper, & pro tota aeternitate. A.

Preiosissima DEI Hominiis Parens V. MARIA, in conspectu SS. TRINITATIS, & dilectissimi Filij tui D. N. I. C. totiusq; Curie cœlestis: Trado me Tibi in perpetuum mancipium, tanquam absoluta Domine mee; trado me Tibi in filium tanquam dilectissimæ Matri; trado me Tibi in hereditatem, tanquam pleni juris Domine mee; trado me Tibi in sponsum, tanquam desideratissimæ, speciosissimæ, & amabilissimæ Sponsæ. Tu sis mihi Domina, Tu Mater, Tu hereditas, Tu hæres, Tu Sponsa: & fac me Tibi dignum Te, dignum amore Tui, dignum amore Tuo æterno in æternum. .

A M E N.

P A C T U M V.

Cum D E O, pro animabus purgatorij.

Requiescant in pace.

Sensus hujus Pacti est. Omnipotens DEUS. Ergo N. quotiescunq; hæc verba dixerò, toties offerre volo, prout & nunc offero Divine Majestati Tux ad animarum purgatorij subsidium; & requiẽ ipsi a Te obtinendam omnes actiones & passionẽ meas, quatenus ex satisfactoriis sunt totius vitæ

meæ.

meæ: offero etiam Tibi ad idem animarum subfidium totum id, quodecunq; à quocunq; Tibi offertur, offereturvè pro me vivo, vel etiam mortuo; quantum id quoc; satisfactorium aut est, aut erit: jam nunc volens id animabus purgatorij prodesse, juxta Sanctiæ voluntatis tuæ beneplacitum, & secundum maiorem Tuæ Maiestatis gloria n: Uniendo hæc omnia, hancq; oblationem meam, meritis Domini Iesu Cristi & Præciosissimæ DEi Matris Mariæ, omniumq; electorum. Amen.

TRACTATUS III.

De Præsentia DEi conservanda & renovanda.

Quæadmodum hominibus omnium malorum spiritualium principalis est causa, ipsius DEi ignava oblivio, juxta *psalmum* 9. Non est DEUS in conspectu ejus [*id est, quia non habet homo in mente suâ inveniendam DEi præsentiam, id est*] inquinatæ sunt viæ [*intentionum ac operationum*] illius, in omni tempore. Ita omnium bonorum origo est, præsentia divinæ grata apprehensio, voluptariæq; jugis tentio. Unde quilibet huic assistens discipulus, dicere potest illud, quod de ipsa sapientia dictum est. *sapientia 6.* Venerunt mihi omnia bona [*ut potest timor, imitatio, & dilectio DEi*] pariter cum illa.

Hinc est, quod sicut actu peccantes, quantum possunt omnino à præsentia conspectuq; DEi seise alienare contendunt; ut facilius propriis indulgere possint cupiditatibus, ac liberius ac securius suis

infiltrare queant deliciis, sine sensu remorsus propriæ conscientię animam cruciantis, ac sine experientia impulsus timoris DEI voluptatem peccati remittentis: quâ ratione *quidam* illorum, DEUM non esse persuadebat, cū scelus quoddam perpetrare vellet, ut patet *Ps. 13*. Dixit insipiens in corde suo, non est DEUS. *alter* autem DEUM peccata sua non videre aut non intelligere sibi imaginabatur, ut est *Ps. 98*. Non videbit Dominus, nec intelliget DEUS Jacob. *Tertius* deniq; DEUM esse obliviosum falso existimabat, ut habetur *Ecclesi. 3*. Quis me videt? tenebræ circumdant me, & nemo circumspicit me, quem vereor? delictorum meorum non memorabitur Altissimus. *Ita quoq;* iusti homines, ut stabiliter declinent mala, & in bonis jugiter proficiant, huic disciplinæ seu exercitio tentationis divinæ præsentis continuè assunt. *Sic* fecit Susanna, matrona illa honestissima, ut peccatum declinaret, cū tentata ab iniquis confugeret ad divinam præsentiam ac diceret, sicuti habetur *Dani. 13*. Angustis sunt mihi undiq; si enim hoc egero, mors mihi est; si autem non egero, non effugiam manus vestras. Sed melius est mihi absq; opere incidere in manus hominum, quam peccare in conspectu Domini. *Sic* David, cum teneret jucundam DEI præsentiam, non suis vitiis ac passionibus in malum commotus, omnesq; fugit laqueos diaboli, uti ipse testatur dicens, *Ps. 16*. Providebam Dominum in conspectu meo semper, quoniam [*id est, quare ab eam*] à dextris est mihi ne commovear. Et *Ps. 34*. Oculi mei semper ad Dominum, quoniam ipse evellat de laqueo pedes meos. *Sic* facientes facile in via i-

mirationis Christi proficiunt, & ipsam spiritualis
vitæ perfectionem consequuntur, juxta illud *1. Cor. 10. 3.*
7. In omnibus viis tuis cogita DEUM, & ipse
diriget gressus tuos. Et *Gen. 12.* Ambula coram
me, & esto perfectus, *ad est* præsentiam meam
tenendo, sensim facile pervenies ad perfectionem.
His igitur de causis Propheta nos admonet, ut
præsentiam DEI quæramus, dicens. *Psi. 104.* Qua-
rite Dominum & confirmamini, quærite faciem
ejus semper. Faciem autem Domini quærere idem
est, quod conari ac studere jucundam DEI præsen-
tiam in memoria, intellectu, & voluntate semper
conservare, tenere, ac jugiter renovare.

Conservamus autem in mente nostra præsentiam
Divinam, quando DEUM, alias in præsentia laten-
tem, fide credimus ac intuemur ubiq; semper no-
bis adesse præsentissimum, per inspectionem nimi-
rum, potentiam & essentiam, juxta illud *1. Cor. 13.*
Non longe est [DEUS] ab unoquoq; nostro. *1. Cor. 13.*
in ipso enim [*quasi qui dormiendo piscis in aqua na-
tantes, & aves in aere vel naves*], vivimus, movemur,
& sumus. Hujusmodi erat fides illius qui dicebat
Psi. 138. Si ascendero in caelum tu illic es: si de-
scendero in infernum, ades: si sumptero pennas
meas diluculo, & habitavero in extremis maris,
eront enim illuc manus tua deducet me, & tenebit me
dextera tua.

Renovamus verò in nobis præsentiam divinam,
quando non solum actionis fidei, spei, & Charitatis
in DEUM tendimus, verum etiam quando cunctas
nostras actiones asceticas in eum referimus, his ni-
mirum seu similibus S. Scripturæ verbis devotè in
eum directis. *Psi.* cum pro maximo media nocte
ex-

excita-
mus
Media
sus ve
intrav
nua,
dicent
respon
gilate
ad Ed
Christi
bus &
In
dine
adora
Qu
ro.
ad or
nedic
reden
Q
factan
ficij.
tibi,
spiritu
Qu
Pfi. 1
lite I
Cor:
Q
Pfi. 3
in D
Quor

excitatur, protinus signo S. Crucis muniti dicimus, ac devotè ruminamus verba illa *Matth. 25.* Media autem nocte clamor factus est, Ecce Sponsus venit, exite obviam ei, & quæ paratæ erant intraverunt cum eo ad nuptias, & clausa est janua. Novissimè verò veniunt & reliquæ Virgines, dicentes: Domine, Domine aperi nobis. At ille respondens ait: Amen dico vobis, nescio vos; vigilate itaq; quia nescitis diem neq; horam. Et illud *ad Eobi. 9.* Surge qui dormis, & illuminabit te Christus, qui nimirum promittit coronam vigilantibus & orantibus.

In introitu Chori. *Pf. 5.* Domine in multitudine misericordiarum tuarum introibo in domum tuam, adorabo ad Templum S. tuum in timore tuo.

Quando flexis genibus terram osculamur in Choro. Adoramus te Ssime Domine JESU, hic, & ad omnes Ecclesias quæ sunt in toto mundo, & benedicimus tibi, quia per Sanctam Crucem tuam redemisti mundum.

Quando datur signum ab Hebdonadario post factam præparationem pro inchoatione Divini Officii. *1. 137.* In conspectu Angelorum psallam tibi, & confitebor nomini tuo. Postea illud spiritum seu Factum. O DEUS meus laudo te.

Quando distrahimur sub tempus Divini Officii. *Pf. 110.* Psallam & intellegam. *Vel Pf. 26.* Psallite DEO nostro psallite, psallite sapienter. *Vel 1. Cor. 14.* Psallam spiritu, psallam & mente.

Quando te præparas ad disciplinam faciendam. *Pf. 119.* Multa flagella peccatoris, sperantem autem in Domino misericordia circumdabit. *Et 1. 37.* Quoniam ego in flagella paratus sum cum Christo
JESU

JESU meo, & dolor ejus in conspectu meo semper est.

Post disciplinam. *Tob: 2.* Ne reminiscaris Domine delicta nostra, vel parentum nostrorum, neque vindictam sumas de peccatis nostris. Et *Psal: 20.* Vide humilitatem meam, & laborem meum, & dimitte universa dilecta mea.

Quando te componis ad dormiendum, dic *Ps: 4.* In pace in idipsum dormiam & requiescam. Et *Ps: 30.* Im manus tuas commendo spiritum meum, redemisti me Domine DEUS veritatis.

Dormiens iustus ac tentans, moxq; exurgens. *Psal: 118.* Memer fui nocte nominis tui Domine, & custodi legem tuam.

Mare surgens. *Mat: 2.* Si consurrexeritis cum Christo, quæ sursum sunt querite, ubi Christus est in dextera DEI sedens: quæ sursum sunt sapientes non quæ super terram. Et *1^{am} Epistolam Generali.* O DEUS meus, & omnia.

Cum disponis habitum circa te, & induis mantellum, dicito. Exuat me Dominus veterem hominem cum actibus malis, & induat me novum hominem, qui secundum DEUM creatus est, in iustitia & sanctitate veritatis.

Cum lavas manus. *Psal: 50.* Amplius lava me Domine ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me.

Cum verò faciem lavas. *Isai: 1.* Lavamini & mundi erote, auferite manum cogitationem vestram ab oculis meis.

Cum tandem pedes. *Ioan: 13.* Qui lotus est, non indiget nisi ut pedes lavet. Si ergo ego lavi pedes vestros Dominus & Magister, vos etiam alteri alterius lavare debetis pedes. Quan-

Quando intras Sacristiam, præcipuè ad serviendum sacro. *Gen: 26.* Verè locus iste Sanctus est, in quo nimirum Sacerdos præparatur ad divina celebranda.

Quando intras Ecclesiam. *Ibid.* Quam terribilis est locus iste, non est hic aliud, nisi domus DEI, & porta cæli.

Quando vocaris ad serviendum Missæ, vel ad Ecclesiam. *Pf: 118.* Lætatus sum in his, quæ dicta sunt mihi, in domum Domini ibimus.

Quando gradum dormitorij ascendis. *Ioan: 30.* Ascendo ad Patrem meum, & DEUM meum.

Quando descendis. *Lu: 19.* Zachæ festinans descende, quia hodiè in domo tua oportet me manere.

Quando intras Cellam. *Pf: 117.* Aperite mihi portas iustitiæ, ingressus in eas confitebor Domino. Et *Pf: 131.* Hæc requies mea in sæculum sæculi, hic habitabo, quoniam elegi eam.

Quando librum ad legendum aperis. *Pf: 118.* Lucerna pedibus meis verbum tuum, & lumen semitis meis. *Vel Ps: 84.* Audiam quid loquatur in me Dominus DEUS. *Vel Sap: 5.* Da mihi sedium tuarum assistricem sapientiam. *Vel Ps: 118.* Intellectum da mihi, & vivam.

Finita lectione. *Pf: 118.* Quam dulcia faucibus meis eloquia tua super mel ori meo. *Vel Ioan: 14.* Si hæc scitis, beati eritis si feceritis ea.

Cum vocaris à Cella ad superiorem. *Act: 90.* Domine quid me vis facere.

Quando tibi opus aliquod spirituale assignatur. *Gal: 6.* Dum tempus habemus, operemur bonum.

Quando tibi aliquod manuale exercitium injungitur.

gitur. *Pf: 127.* Adjutorium nostrum in nomine Domini, qui fecit cælum & terram. Et *Pfal: 68.* In nomine tuo levabo manus meas. *Vel 1. Reg: 15.* Melior est obedientia quam victimæ. Et *Luc: 2.* Erat subditus illis.

Quandò exis extra claustrum pro socio. *Matth: 2.* Domine sequar te, quocunq; ieris.

Quandò verò cum socio. *Pf: 34.* Vias tuas Domine demonstra mihi, & semitas tuas edoce me. Et *118.* Deduc me Domine in semitam mandatorum tuorum, quia ipsam volui. *Vel.* Dirige Domine DEUS meus in conspectu meo viam meam.

Cum redis. *Ioan: 6.* Bonum est nos hic esse, faciamus hic tria tabernacula JESU unum, MARIE unum, Curie celesti unum.

Quando vides pauperem vel miserum, dic: O DEUS cur non ego? *Vel 1. Reg: 20.* Dominus pauperem facit & ditat, humiliat & subleuat.

Quando eleëmofynam quæris. *Matth 6.* Quærite primum regnum DEI, & justitiam ejus, & hæc omnia adjicientur vobis. Et in *Regula.* Et non debeant verecundari, quia Dominus pro nobis se fecit pauperem in hoc mundo.

Cum pulsatur ad Mensam. *Luc. 14.* Beatus qui manducabit panem in regno DEI. *Apoc. 19.* Beati qui ad nuptias Agni vocati sunt. Et *2. The: 3.* Si quis non vult operari, non manducet.

Quandò tibi porrigitur portio. *Luc: 4.* Meus cibus est, ut faciam voluntatem Patris, qui in cælis est. *Vel Psal: 118.* Portio mea Domine, dixi custodi ire legem tuam.

Quando bibis. *Psal: 36.* Inebriabuntur ab
vber-

de Præsentia DEI tunc & renov: 227

veritate domus tua, & torrente voluptatis tuae,
potabis eos. *Vel Psal. 16.* Satiabor cum appa-
ruerit gloria tua.

Si esuris. *Matth. 5.* Beati qui esuriunt, & si-
tiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur.

Si sitis. *Ioan: 7.* Si quis sitit veniat ad me &
bibat.

Si tentaris plus iusta necessitate comedere ac bi-
bere. *dic Psal. 77.* Adhuc esce erant eorum in
ore ipsorum, & ira Domini ascendit super eos.
Vel Luc: 6. Erat quidam dives, qui quotidie splen-
dide epulabatur, & cum mortuus esset, sepultus est
in inferno. *Et Luc. 17.* Temporibus Noë edebant
& bibebant, & venit diluvium, & perdidit eos.

Si tibi non sapit cibus & potus *Psal. 68.* De-
derunt in escam meam fel, & in siti mea potave-
runt me aceto.

Si videris alium avidè, & non mortificatè co-
medere. *Rom. 14.* Is qui manducat, non man-
ducantem non spernat: & qui non manducat:
manducantem non iudicet, DEUS enim illum
assumpsit.

Quando increparis meritò ab aliquo. *Psal. 118.*
Iustus es Domine, & rectum iudicium tuum. *Vel.*
Si non essem malefactor, hæc mihi non dicerentur.

Quando verba iniuriosa accipis. *Is. 50.* Faci-
em meam non averti ab increpantibus, & conspu-
entibus in me, Dominus auxiliator meus, & ideo
non sum confusus.

Quando te aliqui iniuste persequuntur. Dic
cum *S. Stephano.* Domine IESU, ne statuas illis
hoc peccatum.

Quando pateris aliquid contrarij. *Luc. 21.* In
P 2 pati-

patientia vestra possidebitis animas vestras. *Vel.* Si oportuit Christum pati, & ita iurare in gloriam suam, quid me? *Mat. 5.* Ibant Apostoli gaudentes à conspectu concilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine IESU contumeliam pati.

Quando aliquo modo tentaris. *Iacob. 1.* Beatus Vir. qui suffert tentationem, quoniam cum probatus fuerit accipiet coronam Vitæ. *Vel.* Exurgat Deus, cadat armatus, & conteratur inimicus.

Dum vanâ gloriâ pulsaris. *Gal. 6.* Mihi absit gloriari. nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi, per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. *Et Psal. 44.* Omnis gloria filix Regis ab intus.

Cum laudaris. Non nobis Domine non nobis, sed nomini tuo da gloriam. *Vel.* Mihi confusio, & tibi Deo meo in æternum gloria.

Contrà tentationem superbiæ. *Luc. 14.* Qui se exaltat huminabitur, & qui se humiliat exaltabitur.

Contrà affectum avaritiæ. *Mat. 20.* Beatius est dare magis, quàm accipere.

Contrà stimulum luxuriæ. Voluptas brevis, pena perpetua. *Ve.* Momentaneum quod delectat, æternum quod cruciat. *Vel.* Non possum esse continens, nisi tu Deus dederis.

Contrà spiritum invidiæ. *1. Ioan. 3.* Qui non diligit proximum, manet in morte.

Contrà motum iræ. *Matth. 11.* Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde.

Contrà acediam, negligentiam, ac pigritiam. *Prov. 1.* Vult & non vult piger: anima autem operantium impinguatur. *Et Ieri. 48.* Maledictus qui

qui opus Dei facit negligentèr. Et *Marth. 11.*
Regnum celorum vim patitur, & violenti rapi-
unt illud. Et 7. Omnis arbor quæ non facit
fructum, excidetur, & in ignem mittetur.

Contrà Spiritum murmurationis, detractionis,
& susurrationis. *Psal. 120.* Domine libera ani-
mam meam à labiis iniquis, & à lingua dolosa.
Ecccl. 18. Susurro, & bilinguis maledictus, mul-
tos enim turbavit pacem habentes. *Prov. 30.* Qui
detrahit alicui ipse se in futurum obligat.

Si tentaris de DEO aliquà diffidentiâ *Psal. 30.*
In te Domine speravi non confundar in æternum.
Psal. 22. Mihi autem adhærere DEO bonum est,
ponere in Domino DEO spem meam.

Si in conscientia turbaris ob aliquam obiectio-
nem diabolicam *Psal. 24.* Oculi mei semper ad
Dominum, quoniam ipse evellat de laqueo pedes
meos.

Si tentaris videre curiosa *Psal. 118.* Averte,
oculos meos ne videant vanitatem. Et *Iob. Pe.*
pigi scdus cum oculis meis.

Si tentaris audire nova & curiosa. 2. *Tim. 4.*
A veritate quidem auditum avertent, ad fabulas
autem convertentur.

Si incidisti in aliquem defectum. *Pf. 50.* Ti-
bi soli peccaui. *1. Pel.* Peccavi Domino.

Quando tentaris iudicio temerario. *Rom. 14.*
Tu quis es, qui iudicas alienum servum, Domino
suo stat aut cadit: stabit autem, potens est, DE-
US statuere illum.

Ante Orationem. *Ioan. 16.* Si quid petieritis
Patrem in nomine meo dabit Vobis. Et *Marc. 11.*
Quæcunque orantes petitis, credite quia accipietis,
& eveniet Vobis.

Accedens ad Confessarium. *Luc. 3.* Et ecce mulier quæ erat in Ciuitate peccatrix, vt cognouit quod IESUS accubuit in domo Pharisei, attulit alabastrum vnguenti, & stans retrò secus pedes Domini lachrymis cepit rigare pedes eius, & capillis capitis sui tergebat, & osculabatur pedes eius, & vnguentò vngebat.

Quandò audis vel legis aliquem peccasse. *dic.* ò Domine, nisi tuâ gratiâ me adiunares, ego plura mala perpetrassem, sis benedictus, qui me adiuvas.

Quandò audis aliquem benè fecisse, vel legis aliqua opera heroica Sanctorum. *dic.* ò Domine in his omnibus valdè mihi complaceo, & per gratiam tuam cupio illa experiri.

Si amore inclinaris in rem temporalem. *dic.* Domine DEUS propter tui amorem hac re privari eligo.

Si odio habes alicuius defectus. *dic.* Magis odî ac detestor peccata mea coram te DEO meo quæ mihi nocent; quàm aliena, quæ me non coquinaunt.

Tempore recreationis. *dic illud Philip. 4.* Gaudete in Domino semper, iterùm dico gaudete, modestia vestra nota sit hominibus.

Si affectus desideriorum tuorum deorsum tendunt, *dic illud Ps. 41.* Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te DEUS.

In fine cuiuslibet boni operis, *dic illud Luc. 17.* Seruus sum inutilis. *Item.* Viuat Rex noster IESVS. R. Viuat, Viuat.

TRA-

TRACTATUS IV.

Recollectionem matutinam & vespertinam instituendi.

Recollectio mentis tres habet partes, *ve potes*
præparationem, reconciliationem, & contemplatio-
nem. Præparatio tribus constat particulis: qua-
rum. *Imam* constituit Adoratio tūm S^{ss}mæ Tri-
nitatis Deificæ, tūm Christi Domini Salvatoris no-
stri, tūm Venerabilissimi Sacramenti: quæ his a-
ctibus fieri potest. *Viuat S^{ss}ma Trinitas Vnus DE-*
US. Viuat, Viuat. Adoramus te S^{ss}me Domine
IESU Christe, hic & ad omnes Ecclesias, quæ sunt
in toto mundo, & benedicimus tibi, quia per San-
ctam Crucem tuam redemisti mundum. Laudetur
S^{ss}mum Sacramentum &c *Idam* præparationis
particulam constituit gratiarum actio pro benefi-
cijs tam communibus quàm specialibus, à DEO
nobis venientibus. Beneficia communia sunt cre-
atio & conseruatio nostri in esse naturæ humanæ,
imagine ac similitudine Dei insignitum ac decora-
tum: nec non Redemptio & Vocatio ad esse gra-
tiæ Sanctificantis, continuis actibus in statu no-
stro religioso fouendum. Specia lia verò sunt: *Tūm*
ipsa gratia iustificans ac sanctificans, gratos DEO
magis ac magis nos faciens augmine sui conti-
nuo. Tūm inspirationes diuinæ efficaces, ut potè
illuminantes intellectum & propellentes volun-
tatem ad omne illud insequendum, quod est DEO
gratum, & ad auersandum, quod est DEO exosum.
Tūm auxilia opportuna ad resistendum tentationi-
bus, ad coerendum passiones motusq; earum vi-

tiosos internâ mortificatione, & ad acquirendum Virtutes iugi exercitio &c: Cuius quidem gratiarum actionis actus, talis esse potest: Gratias tibi ago Domine DEUS pro Vniuersis beneficijs tuis, tam communibus, quàm specialibus, mihi indigno collatis, qui viuis & regnas Vnus in Trinitate, & Trinus in Vnitate in sæcula sæculorum.

3^{iam} præparationis particulam constituit imploratio cælestis illuminationis, ad cognoscendas propriæ conscientie maculas. Cuius actus talis esse potest: Illumina oculos meos, nè vnquam obdormiam in morte, nè quando dicat inimicus meus prævalui aduersus eum. *Reconciliatio* tribus constat particulis: quarum *1^{am}* constituit *Examen* conscientie de negligentis videlicet concupiscentijs & nequitijs. *De negligentis* quidem commissis. Tum in absoluendo Divino Officio, ac peragenda mentali Oratione, in renouanda præsentia Divina, in seruando silentio. Tum in reiiciendis cogitationibus vanis, mundanis, & impossibilibus, in cauendis verbis, inutilibus, falsis, iniurijs; in explendis negotiis sibi de mandatis. Tum in resistendo quibuscunq; tentationibus, in mortificando proprias passiones, nec non propriam voluntatem, & proprium iudicium, in attendendo Virtutibus asceticis, ac librorum spiritualium lectionibus. *Adde* examen speciale, de actibus propriæ Virtutis & mortificationis, de quo vide Tract. de Virtut. Vt sic.

De Concupiscentis item. Imò namq; de motibus concupiscentie voluptatis. Si nimirum concupierit cibaria & poculenta sapida & exquisita, indumenta noua atq; mollia & decora, oblectamenta

vene-

venerea: quæ in primis motibus ab Ascetis studiosissime fugiuntur. 2dò. de concupiscentia curiositatis. Si quippe appetierit scire hominum occulta, ac non reuelanda, ipsiusq; DEI non inquirenda, videre, pulchra & rara, audire nova mentem extrouertentia, habere insueta, superflua, pretiosa. 3mò. de concupiscentia vanitatis, si hominibus affectauerit vanè placere; ab eisq; laudari honorari; necnon per altum potius promoueri ad studia, Ordinesq; atq; Officia Religionis, quàm per studium Virtutis.

De nequitia tandem. Ac imprimis de nequitia iracundia; Si alicui affectu iratus fuerit, aut signo, ac verbo, indignationem monstrauerit, aut opere aliquo iniuriam fecerit. 2dò de nequitia inuidiæ. Si de alicuius prosperitate contristatus fuerit, aut in malo alieno sibi complacuerit, aut suum adiutorium indigenti non adhibuerit. Demum de nequitia acedæ. Si de malis olim sibi illatis doluerit, & de præsentibus aduersis turbus lentus fuerit, & futura possibilia incommoda nimis timuerit, non respiciens ad auxilia DEI, eiusq; voluntatem, aut defectus aliorum nimis exaggerauerit, proprios verò impetuosè defenderit, aut statum suæ vocationis ob contingentes in eo quandoq; nonnullas imperfectiones fastidire experit, &c

2dam reconciliationis particulam constituit Contritio cordis. Seu dolor animæ de peccatis commissis, vel item detestatio peccatorum tam præsentis quàm in vniuersum præteritæ conscientiæ. Cordis quidem contritio, velut etiam præsupposita durities hoc loco non propriè sed metaphoricè intelligi debet. Vnde sicut cor durum illud est, quod

quod non recipit influentiam Divinæ inspirationis, uti habituatum in malo, habetq; stabilitatem sic permanendi in peccato ob annexam ei delectationem sibi met gratam, ac tandem rebellem inuenitur DEO per inobedientiam ipsius mandatis exhibitam ita cor contritum illud est, quod inspiratione diuina illuminatum & emollitum desinit peccare, & ipsum peccatum cum sua infami voluptate auersatur affectuosissimè, uti quadam gratâ exilitus amaritudine imbutum, ac tandem legi Diuinæ, à modo intendit firmiter adherere, viisq; iustitiæ perpetuò incedere. Huiusmodi autem contriti cordis seu ipsius contritionis talis actus formari potest. Domine DEUS, detestor, abominor, & fugio in æternum omnia peccata mea, quibus diuinam Maiestatem tuam grauissimè offendi, propter te summe honorandum, amandum, & imitandum; Vti iussurè potentem, bonum & Sapientem, & supra omnia detestabilia, amabilia, & fugibilia:

Nota *Imò*, quod dolor in Contritione duplex est. *Vnus* dicitur animi seu voluntatis; qui non est aliud, nisi peccati detestatio: & iste dolor est de necessitate & essentia contritionis. Alius est dolor sensualitatis, seu sensitivus ac sensibilis, qui apparet exterius, ut potè in signo in lachrymis, in suspiriis, & iste non est de necessitate & essentia contritionis, sed solum de perfectione: quia talis dolor non est in potestate nostri liberi arbitrii. *Item*. Dolor detestationis seu ipsa detestatio peccati; idem est ac nolle peccasse, potiusq; velle subisse quodcunq; malum, quàm DEUM supra omnia amandum offendisse. *Item*, quod dolor detestatio.

rationis debeat esse maximus, (iuxta illud *lecl.*
 2. Conuertimini ad me in toto corde vestro) non
 quidem intensiue, *id est*, magno conatu & feruo-
 re elicitus; sed appretiatiue, *hoc est*, debet quis
 magis detestari peccatum quam aliquod malum,
 cum peccatum sit malorum omniũ maximum: puta
 tamen Contritionem eo esse meliorem, quo est ma-
 gis intensa, feruida, & sensibilis.

Nota 1da. quod Contritio aliquando defectuo-
 sa seu falsa septem modis fieri potest: 1mo. modo.
 Cum quis detestatur peccata supra omnia detesta-
 bilia propter offensam DEI; sed non plena volun-
 tate: quia alias non detestaretur ea, imoq; in eis
 permanere veller, si pœnz infernales finem aliquan-
 do haberent. 2da. Cum quis detestatur pecca-
 tum supra omnia detestabilia propter offensam
 DEI; sed sine efficaci ac serio proposito amplius
 non peccandi 3ta. Cum quis detestatur pecca-
 ta eodem modo, sed aut fidem integram, aut spem
 veniæ firmam non habet. 4ta. Cum quis dete-
 statur peccata uti supra, cum proposito amplius
 non peccandi; sed proximam seu probabilem
 (quando potest) non refugit peccati mortalis oc-
 casionem. 5ta. Cum quis detestatur peccatum
 sicut superius; sed odium in corde suo contrà pro-
 ximum fouet. 6ta. Cum quis detestatur pecca-
 ta secundum superiorem modum, sed bona alteri-
 us iniuste retinet, vel parti læsæ non satisfacit,
 cum possit. 7mo. Cum quis graviora tantum
 peccata detestatur; in alijs autem mortalibus, quæ
 cõmuniora sunt, ac minora esse putantur volutatem
 habet: vel cum omnia mortalia fugit, præter vnicum.

Proposium, quod tertiam particulam reconci-
 liatio.

liationis constituit. *Imo.* debet semper formari ac renouari, tam singula quam omnia peccata mortalia, supra quouis mala propter solius DEI amorem fugiendi, & ipsas eorum proximas seu probabiles occasiones cauendi. hoc autem propositum debet esse firmum, ac forte, non infirmum ac debile; efficax seu intensum, non tepidum seu remissum; stabile & cordiale, non veritabile & verbale; absolutum, non conditionatum; serium, non fictum; resolutum, non timidum, ac tandem æternum quale illud est. *Ps. 113.* Custodiam legem tuam semper (idem enim est propositum amplius mortaliter non peccandi, quod & præcepta legis Diuinæ custodiendi: nam qui custodit legem DEI, hic iam non peccat) in sæculum, & in sæculum sæculi. *Item.* In æternum non obliuiscar iustificationes tuas, quia in ipsis uiuificasti me, *Item.* Iuravi & statui, custodire iudicia iustitiæ tuæ. *Idem.* Idem propositum debet semper formari ac renouari, singula peccata venialia fugiendi, quamuis non omnia: quia alias presumptiosum esset huiusmodi propositum: non enim pro hoc statu corruptæ naturæ potest quis vitare omnia venialia: nam fugiendo vnum incidit sæpè in aliud, quod considerans S. Ioannes sic ait. *Epist. 1. cap. 1.* Si dixerimus quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est. Et S. Paulus *Rom. 7.* Non quod volo bonum, hoc ago: Sed quod odi malum, illud facio. Vnde S. Bonau. *Comp. Theol. Veris. lib. 1. c. 34.* In contritione de venialibus non exigitur propositum non peccandi venialiter, sicut in contritione de mortalibus exigitur: sed suffi-

suffici
& inn
quam
tamen,
niali, c
contrit
quia p
viten
Venial
men o
gito, h
310
renoua
iudici
bus p
fugam
verò,
strenu
Virtut
Con
contri
haben
unc s
nendis
blan
cinius
rum,

OCC

RE

sufficit quod displiceat alicui peccatum præteritum, & infirmitas quæ ad peccatum veniale inclinatur: quamvis ab eo omnino immunis esse non possit: ita tamen, quod voluntas non maneat fixa in aliquo veniali, quia illud sic retentum, non dimitteretur in contritione generali nec speciali. Et hæc est ratio, quia peccata mortalia sunt in potestate nostra ut vitentur, non solum singula, sed etiam omnia: Venialia verò & si singula vitari possunt, non tamen omnia, quod ex infirmitate naturæ contingit, hæc ille.

3^{io}. idem propositum debet semper formari ac renouari, propriam scilicet voluntatem, singulare iudicium, ac sui amorem abnegandi, & in virtutibus proficiendi, per sufferentiam aduersitatum, & fugam prosperitatum huius temporis; præsertim, verò, cum vno aliquo vitio maioris intensioris strenuè pugnandi, actibus nimirum ei oppositis Virtutis, ac externæ internæq; mortificationis.

Conclusio deniq; tribus constat particulis. *Imam* constituunt septem petitiones sursum ducendæ, quæ habentur *in Pact. petit. Scilicet* 1. 2^{am} constituunt septem oblationes DEO faciendæ pro obtinendis petitis, quæ ibidem habentur *in Pact. Oblat.* 3^{am} constituit commendatio sui in patrocinium B. M. V. angeli Custodis, SS. Patronorum, ac totius Curie cælestis.

M O D V S

Octiduanam Recollectionem peragendi.

Authore P. Daniele Brykner.

Recollectio est diligens conscientie disquisitio, de om-

de omnibus statûs sui officijs, attendendo, vt si quid à recta vocationis orbita sit recessum spiritali reficiatur restauratione.

Officium eius est triplex. *1um.* Bona à se elicitâ DEO offerre, gratias agendo. *2dum.* Mala commissâ deplorare, veniam petendo. *3ium.* Vitæ correctionem proponere, gratiam implorando.

Finis eius triplex. *1mus.* Offensâ DEI, reconciliationi, veniam acquirendo per contritionem, in via *Purgatiua*. *2dus.* Boni apprehensio, gratiam promerendo, per sanz doctrinæ acceptionem, in via *Illuminatiua*. *3ius.* Animæ intima cum DEO coniunctio, gloriam implorando, per votorum renouationem, in via *vnitiua*.

Tota Recollectio ostiduo commodè potest absolui spatio, ita vt cuilibet diei certa spiritalis determinetur occupatio. Porro, vt efficaciter tractetur sequentes seruandæ sunt regulæ. *1ma.* Toto Recollectionis tempore Diuinum Officium Meditatio, Missa, alizq; consuetæ spirituales occupationes quâ fieri potest tractandæ sunt cum actuali attentione, diligenti intentione, affectuosa spiritus deuotione. *2da.* Ad tollendos obices quibus eleuatio spiritus impediretur, mentis tranquillitas turbaretur, toto Recollectionis tempore nulla tractanda sunt negotia, quæ introuersum extrouertere possent spiritum, ideò strictum seruandum silentium, cum nemine nisi necessitate cogente (excepto Patre spiritali) conuersandum.

3ia. Cuiuslibet diei hæc erit occupatio. 1. absoluta in Choro Prima & Tertia. 2. Sacrum audiendum, vel celebrandum. 3. finito recessu, & gratiis actis. 4. instituenda Recollectio, quæ inci-

incid
die,
in m
& No
finito
horat
quo c
pro e
ne S
à 3i
præci
pletor
fumer
temp
potest
tuend
lz t
gratia
securi
V. R
21. M
Eade
die
sio v
um p
enda
mini
infla
tota
nibu

incidit eo die. v. g. 1ma die de Beneficijs. 2da die, de Occupationibus &c: 4. legatur aliquid in materia spirituali. 6. Ad Chorum pro Sexta & Nona eatur. 7. sumendum prandium. 8. hoc finito, gratis actis parum quiescendum ad primam horam. 9. à 1ma hora ad 2^{dam} oretr pro eo, quo determinatum est eo die. v. g. 1ma die pro exaltatione S. Ecclesie. 2da. pro propagatione S. Religionis &c. 10. Vesperæ dicendæ. 11. à 3^{ia} hora ad 4^{am} legatur materia spiritualis, præcipue de qua futura est Meditatio. 12. Completorium, & Meditatio absolunda. 13. Cæna sumenda. 14. disciplina facienda (si si hyemali tempore sit Recollectio, quia in ætate post examen vespertinum siue Recollectionem disciplina potest fieri) tandem preces fundendæ 15. Examen conscientie, seu quotidiana Recollectio instituenda. 16. Hac finitâ eliciantur Pacta determinata pro illa die. v. g. 1ma die. Pacta Scalar 1ma, 2da die. Pacta 2da. &c: 17. DEO gratiæ pro transacto die persoluantur. 18. Ut securius obtineatur Indulgentia plenaria à Paulo V. Recollectionem hanc facientibus (concessa die 21. Maij. A. 1606 Pontificatus sui anno 1mo. Eadem confirmata ab Alexandro VII. A. 1659. die 1. Iunij pro Fratribus Minoribus) Confessio vel generalis, vel annua, vel ordinaria omnium peccatorum ad finem Recollectionis est facienda. 19. Finitâ hac Recollectione, caveatur minima extroversio, nè per eam statim spiritus inflammatus refrigescat, & dissipetur. 6ta In tota Recollectione examinanda conscientia de omnibus quæ concernunt statum Religiosum, attendendo.

dendo, ut si quid deviatum est à via imitationis Christi, per hanc recollectionem rectificetur; & ideo Vota Religiosa, Virtutesq; Vita Christi conformes, ut humilitas, patientia, &c: examinanda, curando ut agniti prædictarum virtutum defectus, corrigantur. *7ma.* Cæduanæ Recollectionis talis potest esse Methodus. *1ma.* Conscientia examinet se ex defectibus commissis in *Via purgativa.* *2da.* Approbat doctrinā Christi & Ascetarum in *Via illuminativa* *3ta.* actibus anagogicis Vnitur DEO in via unitiva. *Adversus.* Si vis efficacem fructum ex hac Recollectione reportare, duo tibi curanda sunt. *Imum.* Asceticam Theologiam P. Dobrofielscii, quo ad Meditationes, Virtutes, Pacta &c scias, singula exacte intelligendo. *2dum.* Cuiuslibet diei Recollectionem attentè legas, quodlibet punctum enervando, & ad tuam vitam cum inflammato affectu applicando. Huius autem Recollectionis praxis talis adhibenda porrigitur.

D I E S I.

*Recollectio beneficiorum à DEO
acceptorum.*

Purgatio. Conscientia se examinat. 1. Creavit te DEUS Pater, animam tibi ad sui similitudinem donando, & in ea imaginem SSmæ Trinitatis exprimendo; Ut eum intellectu apprehenderes, memoriā retineres: Verum discute, quoties hæc imago in anima tua facta sit adulterata, dum sensualibus magis, quàm spiritualibus indulgebis oblectamentis. Perpende, quoties per peccatum,

atum, bruto deterior factus, diaboli imaginem
assumpsisti. Fecit te nasci ex parentibus Catholicis,
& tu impietate tua, quoties gentilem excellisti;
vestem candidam in baptismo assumptam, quam per
inuocentiam vitæ impollutam ad mortem conser-
uare promissisti, fæda peccatorum labe conspurca-
sti. 2da. Redemit te pretioso sanguine ab æter-
næ damnationis captiuitate Unigenitus DEI Fili-
us; & tu quoties per peccatum infernale factus
es mancipium. 3ta. Ditauit te inextimabili gra-
tiarum thesauro Spiritus sanctus, & tu quam mi-
serabiliter (vanitatibus illectus) tanta charismata
contempsisti. 4ta. Protegit & conseruat te SSma
Trinitas Vnus DEUS, & tu quàm ingratus extiti-
sti. 5ta. Perpende excellentiam status tui, ad
quem Vocatus es, quia est Seraphicus, quia super-
erogatione in votis eminens, scilicet; Obedientia
illimitata, Paupertate altissima, Castitate inteme-
rata quia est Apostolicus, quia reformatus. Exa-
mina te re ipsa, an nomine tenus Religiosum
agis. 6ta. Inquire 1. Si in collegio Aposto-
licorum Virorum Iudam non egisti. Scinces
murmurando, mentiendo, ad terrena cor apponen-
do. 2. Si Virtutes asceticas diligenter coluisti;
3. si de statu displicentiam non habuisti. 4. Si bo-
no exemplo Confratribus fuisti, aut aliquem ver-
bo, vel opere (maxime sæcularem) non scanda-
lizasti. 5. Si in omnibus voluntati DEI te cõformasti.
6. Si defectus agnitos, illicò cum detestatione
abiecasti; prospera gratanter acceptasti, aduersa
patienter tolerasti. 7. Si iniurias illatas, sine
vindicta (imitando Christum) gaudenter sustinu-
isti. 7ma. Attende primam tuam intentionem,

recogita primum in vita religioſa fervorem: vide ad quid veniſti, & invenies quàm longe deſlexeris, quàm repidus extiteris. Vide quæ DEUS pro te fecerit: Salutaria dixit docendo; magna fecit, bona conferendo; infinita perſulit patiendo: dedit ſua in creatione, dedit ſe totum in Redemptione: Et tu quid ei denegas perpende. Hæc beneficia ſi contempnis, vide quantum dolorem ſuper dolorem Chriſto addis!

Illuminatio. Anima ſic examinata, dicit. O Domine quid eſt homo, quia magnificas eum, aut cur apponis erga eum cor tuum? 1. Sum nè ego dignus, quod me ad imaginem tuam creaveris? pretioſo ſanguine tuo redemeris? ad S. Religionem ſeraphicam vocaveris? inter amicos & confratres tuos annoveraveris? ſingularibus gratiis ornaveris? dono perfeverantiæ confirmaveris? O ſi hæc talenta maximo latroni dediſſes, quàm longe ille tui prompſius ſeruiſſet, ardentiori amore, accuratori gratitudine compenſaſſet. 2. Colligis pulchre DEUS à me, & ex me nihil aliud quam mala pro bonis; peſſima pro optimis; ingratitudinem pro beneficijs; contemptum pro honore; odium pro amore; contumaciam pro laude. 3. DEUS Pater miſericordiarum agnoſco infinitum tuum erga me amorem, qui me tantis orationibus reum, non punienti, tanta ingratitudine exultum, paternâ proſperitâ non deſerentem: tot peccatis inimicum tuum vira vires tentari, & in periculum conſentis intrudi (ſpeciali gratiâ me iuvando) non potui ſiſſe. 4. O DEUS, creasti omnia propter me, me autem propter te, ut amem, laudem tẽ, & ego tam ingratus extiti, ut etiam ir-

ratio.

gatione
f. Pa
Paſſion
impetr
et h
Scio te
queis
ſecuro

Vn
Vnus
Eterna
gulis
necij
bi pro
benefic
conten
rim.
la igni
Tibi, c
Domin
iora &
& da
imagin
fide, d
cum
es, ſer
Ora
Scala.

Reco
Pr
tra

rationales creature, inseruit o t i me confundente
5. Fateor dulcissime IESU, meritis acerbissimæ
Passio is Tuæ, hunc statum à DEO Patre nunc
impetrasse, donis supernaturalibus ad hanc perfe-
ctissimam Religionem me habilem reddidisse. 6.
Scio te maximos dolores sustinuisse, vt me à la-
queis mundi, carnis, & diaboli liberatum, tam-
seculo de salute animæ meo statim donares.

Vers. 1. Quid retribuam Tibi Sma Trinitas
Vnus DEUS, pro omnibus quæ tribuisti mihi. 2.
Æternas Tibi refero gratias, pro omnibus & sig-
nificans vitæ meæ, horæ elapsæ, imò & elapsura be-
nificijs. 3. O summum bonum, totum me Ti-
bi pro lytro offero. 4. Confundor Tuis tantis
beneficijs. 5. intimè doleo, quod aliquando hæc
contemnendo dolorem super dolorem Tibi addide-
rim. 6. quod te medullitus non amaverim. 7.
la ignita charitatis ardore amare Te volo. 8. Cupio
Tibi, quod me cupere vis. 9. Remoue à me
Domine, quicquid displicet tibi in me. 10. Vis ma-
iora & perfectiora a me Domine, iube quod vis,
& da quod iubes. 11. O Anima insignita DEI-
immagine, redempta Christi Sanguine, desponsata
fide, dotata spiritu, ornata Virtutibus, deputata
cum Angelis, digne illum à quo tantum dilectus
es, seruias illi, à quo tot beneficijs cumulata es.

Ora pro Exaltatione S. R. Ecclesiæ. Pacta &
Scalæ. Meditatio de beneficijs. elice Actus fidei.

D I E S II.

Recollectio Occupationum statûs sui.

Pregatio. Conscientia se examinat, quo ad vi-
tramq; vitam, imò. quo ad vitam æternam
Vide

Vide si opera tua non fuerint. 1. Vana, propter humanum respectum amoris, commendationis &c: 2. Otiosa, s. tempus inaniter consummentia. 3. incauta, s. scandalum vel occasionem iudicii temerarij causantia. 4. Inordinata, s. non debito modo tempore, loco &c: facta. Inobedientia, s. contra mandatum superiorum. 5. Temeraria, s. sine consilio & directione, vel ordinatione superiorum. 6. Presumptuosa, s. propter fastum vel laudem facta. 7. Indiscreta, contra rationem, vel cum alterius gravamine acta. 8. Acediosa, s. cum tardio & segniter accedente, 9. Superflua, s. neq; ad DEI honorem, neq; ad proximi utilitatem vel edificationem, neq; ad tuum commodum ordinata. 10. In quo ad vitam contemplativam. Perpende 1, quam negligenter te ad confessionem parati examinatorum per transeam instituisi. 2. quam remisse pro agnitis defectibus in confessioe agnoscisti. 3. quam debile propositum vitandi agnita peccata habuisti: 4. quam oscitanter occurrentes ante actorem vitasti, in eo multoties eas procurasti.

Agnosce 1. quam negligens fuit tua ad illud tremendum Sacrificium, vel Sacram Communionem preparatio, 2. quam frigida in spiritu eius celebratio, vel susceptio, 3. quam languida pro illa gratiarum actio. 4. quam festina ad conturbationes & alia profana tractanda extrouertio. Recollege 1. cum quantis distractionibus & imperfectionibus inueniuntur Missæ Sacrificium, Divinum Officium, Orationem mentalem, vocalem, Recollectiones, aliaq; pia exercitia absoluisi. 2. quam graviter DEUM in prædictis, in devota intentione

Vana. Mentione, notabilis partis omissione festina recitatione, ordinis inuersione, officij commutatione, culpabili interruptione, soporosa recitatione, peritium, iocum, colloquia, sensus immortificatos distractione, temporis retardatione, alijsq; imperfectionibus, offendisti.

ILLUMINATIO. Anima sic instructa ait. 1. Agnosco dulcissime IESU, effusione pretiosissimi sanguinis tui, meritis acerbissimæ tuæ Passionis, sacramentis gratiam promeruisse, & ego quàm leuiter eam æstimauit. 2. Fateor amantissime IESU, Te indefessa intentione, intentione, & attentione in horto pro salute animæ meæ, vsq; ad effusionem sanguinei sudoris pro me orasse, & ego quàm occidentem, quàm desidiolum me gessi. 3. Scio Redemptor mi, quod cum studio conatu opus redemptionis meæ his operatus, pro me captus, ligatus, colaphisatus, conculcatus, denudatus, flagellatus, coronatus, consputus, irrisus, postpositus, Crucis patibulo inter latrones ingloriosissime affixus, felle & aceto potus, & alijs opprobrijs tortus. O dolores! o labores! o amores! & ego quàm negligenter propriam salutem curauit quàm ingrate tuos labores acceptauit. O acediam! o ingratitude! 4. Ah doleo quod plurimos gradus veniæ, gratiæ, gloriæ acquirendæ, multas occasiones meritorum reportandorum sponte amiserim. 5. Quantam perfectionem habuissem, si tam salutares occasiones non omissem. 6. Nunc ted se ro verpendo diuinos impulsus & instinctus ad perfectionem me impellentes, à me repudiatos; erubesco tam abominabilem ingratitude.

VITA. 1. Domine quid me vis facere, ecce audis

dit seruus tuus. 2. doce me facere voluntatem tuam. 3. Vni me tecum inseparabiliter vincam ardentis orationis. 4. Instilla animæ spiritum devotionis vt te condignè laudem. 5. Iuua me & ad tui proficere. 1. In crebra innovatione intentionis & presentia tuæ. 2. In assidua crescentis amoris suorum exercitatione. 3. In actuali devotionis attentione. 4. In sociari tecum per Spiritum devotionis concatenatione. 6. Refice dulcissime IESU famelicam animam meam dulci Spiritus devotionis alimonia. 7. Ecce Domine DEUS si quid defrauari reddo, si quid debeo [/ DEO proximo, mihi] restituo, si quid id malum commisi retracto; si quid bonum omisi, suppleo; si quid corrupti emendo; si quid maculavi [/ malo exemplo] emundo, Dulcissime IESU in balneo Sanguinis Tui, in balneo doloris & amoris mei. 8. O Patre amantissime, da mihi vt fructus dignos parentis faciam, & delicta mea debita castigatione puniam in balneo Sanguinis Tui, sudoris, lacrymarum Iuuarum mi IESU. 9. Baptizo & immergo me totum, & omnia mea, vt cum omnibus purificer, quia immundus; caleham, quia frigidus; conforter, quia infirmus; dotificer, quia egenus; dignificer, quia vilis; faciat, quia moribundus; vivificer, quia mortuus sum. 10. Dulcissime IESU, responde mihi quæritas habeo iniquitates, quid adhuc mihi deest, cum longe sum à te quid debeam Tibi quo tu dignus es quid retribuam Tibi pro omnibus quæ tribuisti mihi, hoc dum quæro à te mi IESU, responde mihi & confer necessaria, vt placeam Tibi in æternum. 11. Vtrec me in tempore, & æternitate operare in me quod potes

potes, quod seīs, quod à me requiris. Presta vt ad Te pleno desiderio semper aspirem, & in Te dulcissime JESU placide respirem.

Oratio pro Propagatione S. Religionis. *Passa*
2. Scalæ. Meditatio de Peccatis, elice actus ex spe.

DIES III.

Recollectio Imi Voti scilicet Obedientiæ.

Purgatio. Conscientia se examinat. *imo.* Attendo quod licet per votum Obedientiæ damoni renuntiasti, tamen segniter suggestioni eius ad libertatem proprii iudicii & voluntatis alicientis, adversaris. *Ad.* Examina te quantum defecisti in Obedientiâ, erga DEVM eiusq; Vicarium. 1. DEO inobediens fuisti. 1. desidiose præcepta eius & Regulæ adimplendo. 2. inspirationibus contraveniendo, vel eas repudiando, vel segniter acceptando. 3. consilia contemnendo. 4. influentias cælestes quibus DEVS ad cor tuum pullabat, in meditationibus, & in alijs pijs occupationibus oscitanter admittendo. *II. Purgatio.* 1. toties liberum arbitrium voluntati præcipientis non subiiciendo. 2. eius iussa contemnendo. 3. ea ex timore pænæ vel confusio- nis acceptando. 4. cum remurmuratione sensualitatis adimplendo. 5. propriæ sententiæ contra mon- rem superioris adherendo. 6. attendo, quod non quia præceptum fuit, sed quia placuit libentissime feceris. 7. vide quam promptus ad ea quæ applau- debant tuæ voluntati, quam tardus ad illa quæ re- pugnant, fueris.

Admonitio. Anima instructa ait: *imo.* Scio Do- mine DEVS omnes creaturas etiam irracionales Tibi

Creato-

Creatori suo sine contraditione ad nutum obedi-
re- & ego ratione á Te donatus, mancipium Tu-
um, totius mandatis Tuis, contraveniendo tam teme-
rarius extiti. 2do. Agnosco DEVS. impium aspe-
riculosum esse inimico capitali obedire, eius per-
suasiones [contempto tuo consilio] sequi. quod
ego [prohi dolor] aliquoties feci. 3mo. Scio per
obedientiam, animam meam ligamine conformi-
tatis cum Tua Voluntate strictissime, vniri, quem
tam salutarem nexum ah! quam multoties disru-
pi. 4to. Confundor dulcissime JESU, dum Te non
solum æteruo Patri acerbissimæ Passionis calicem
potandum porrigenti, sed impijs iudicibus, sævis
tormentoribus, usq; ad mortem crucis obedientissimū
video; quibus vt vestes exueres, purpuram indue-
res, alligatus ad columnam tot vulnera reciperes,
spiccam coronam acceptare Crucem humeris ba-
iulares, ad clavos manus pec. sq; porrigeres, & alia
impia imperantibus, prout obtēperasti: & ego im-
pius peccator, non solum in consilijs, sed in præce-
ptis Tuis ad salutem animæ meæ proficuis, quam
refractarius fui. 5to. Fateor Superiorem esse Tuū
Vicarium; ita vt qui eum spernit, Te ipsum sper-
nat, quem ego toties contempsi, mandata nihili du-
xi. 6to. Quid magni, si ego pulvis & nihil propter
DEVM me homini subdo; quando JESUS, verus
DEVS Omnipotens, Rex regum, & Dominus domi-
natorum abiecto homini propter me humilime se
subdidit.

Ps. 1. Paratum cor meum DEVS. paratum cor
meum. *2.* Omnia volo, nihil volo in toto corde
meo in æternum *3.* Fac dignissime DEVS. vt sim
mancipium & iumentum dignitatis tuæ. *4.* Fac vt

ego totus, quantus quantus sum uni omnibus potentij & actionibus semper deserviam exaltandæ dignitati Tuz. 5. Fac vt vnica mea sit cogitatio & cura omni meliori modo magnificare gloriam tuam & Tibi servire. 6. Desitero meipsum Tibi in spontaneam oblationem offerre, & Tuus perpetuo permanere, omnem voluntatem meam in Tuam transfundo. 7. Fiat Domine fiat voluntas Tua, in me & de me. fiat in tempore & æternitate. 8. Domine nihil sum, nihil possum sine Te; operare in me quod vis, quod scis, quod à me requiris. 9. Rege affectus corrige adus, dirige gressus. 10. Vtere me Domine in tempore & æternitate. 11. Fac me Domine JESU superioribus obedientem sine contradictione, vt illis pro amore Tuo non solum in præceptis, sed in inconfilijs obtemperem. 12. Domine JESU, semel pro semper statuo tuæ superioris etiam austerrimi [modo mala non præcipientis] iurum impleturum, arduis mandatis satisfacturum, nil de me ordinaturum, avidius ignobiliora officia subiturum. 13. Aeterna sapientia suggere mihi quid me vis facere de Te de me, à meis quibus me servire iussisti. 14. Obedire volo ex toto corde omni creaturæ præpositæ mihi à Te propter Te, secundum Te.

Oratio pro Christianitate, & pace inter Principes Christianos. Pagina Scilicet 312. Meditatio de miserijs. Actus Charitatis Dei & proximi.

DIES IV.

Recollectio 2di Voti, scilicet
Paupertatis.

Purgatio. Conscientia se examinat. I. Recogita quomodo mundo eiusq; Vanitatibus renuntiasti. 1. si aliquem affectum ad res temporales s. ad honores, voluptates, libertates &c non habuisti. 2. si paupertatem Evangelicam gaudenter propter imitationem Christi, omnem rerum penuriam laetarer acceptando verè amas. 3. si nulla chara, cara, rara, superflua appetis. 4. si sola simpliciter necessarijs ad vitam sustentandam sine animi repugnancia contentus manes, imò de his indignum te esse agnoscis. 5. si in defectu necessariorum nullam sensus utilitatis remurmurationem acceperis, imò de hoc defectu gaudes, volens esse in paupertate conformis Christo. 6. si necessaria non auidè nec scandalose acquiris. 7. si acquisita sine amore tenes. 8. si de amissione eorum non turbaris. 9. si de amissis non doles. 10. si fiduciam in DEI, providentia de suppeditatione necessariorum collocas. 11. si nihil proprietati, tux adscribis. 12. Nil coram superiore celas. 13. Nil sine licentia Superioris procuras, nil accipis, nil retines. 14. Nil apud seculares deponis, nil disponis: secundum suam voluntatem, nisi donas sine scitu superioris. 15. si rem usus, communicatis, aut particularis fratris destinatam accipis, proprio usui commodas, vel eam alteri sine licentia donas. 16. si Conventum vel Cellam tibi approprias, multo magis si ibidem contra voluntatem superioris manes.

Illuminatio: Anima illuminata dicit. 1. Scio

Magister mi, quod dñm dives esses, & nullus ege-
res, pauper & exul in mundo propter me fieri non
erubui: & ego miser & nudus nonne divitias appe-
tam. 2. Sufficit mihi dulcissime JESU ad conso-
lationem in mea egestate, si Tux paupertatis ma-
gnitudinem intentus aspexero. 3. Confundor Sal-
uator mi, dum Te Regem regum, Dominum do-
minantium, in nativitate nudum, in vita pauperri-
mum, ad Crucem spoliatum, in Cruce sitientem,
vno haustu aquæ carentem intueor: & me suffici-
entibus non contentum, superflua appetisse com-
memoro. 4. Ah vereor gravissimam, sed iustissi-
mam punitionem Tuam, dum in schola austeri-
tatis, & paupertatis, paternæ tuæ providentiæ, in su-
stentatione mei sufficienti ingratus, hanc commodi-
tatem aliquando appetij, quam in mundo vix hæ-
buissim. 5. Fateor imperfectionem meam, ob quā
erubesco dñm voto altissimæ paupertatis obstrictus,
verus non extiterim Tui imitator. 6. Nudus es
JESU, & nudam Te esse factum propter me to-
ti mundo ostentas; & mihi miserrimo grave vide-
bitur careere superfluis. Osi addiscerem etiam ca-
rere necessarijs: quanto paucioribus egeo, tantomi-
nus terrenus sum, resolvam me aliquando, ut nu-
dus propter Te JESU mi esse incipiam.

Vno. 1. JESU iam moriar mundo, viam
Tibi. 2. gaudeo quod Te pauperriimum sequar.
3. iam me nihil à paupertate Tua abstrahet. 4.
Fac me pauperem sine defectione. 5. cupio mun-
dus dissolui, & esse cum Christo. 6. Omnia quæ
mundus immundus habet & æstimat; arbitror vi-
scerem propter Te amantissime JESU, ut Te lu-
crifa-

crificiam. 7. Renovo inflammato desiderio paupertatis meæ votum, nullam rem mihi prorsus adscribendo. 8. Nihil volo nisi Te dulcissime JESU, Tu thesaurus meus, deliciarum mearum, divitiarum mearum, possessio mea, sis totus meus, & ego Tuus. 9. DEVS meus. & omnia. 10. Vilescant mihi Domine omnia transitoria, & chara mihi sint omnia tua, propter Te, & Tu DEVS meus plusquam omnia. 11. Quam sordet mihi terra, dum cælum intueor: 12. O JESU, o MARIA, amores mei dulcissimi, totus sum vester, nullus meus.

Oratio pro extirpatione Hæreticorum, Paganorum conversione &c: Pascha Scalæ 4. et. Meditatio de Morte. Actus ex Humiliato.

DIES V.

Recollectio tertij voti scilicet Castitatis.

Purgatio. Conscientia se examinat. Perpende 1. qualiter hosti animæ tuæ & concupiscentiis eius insurgentibus resististi. 2. Quam segniter in commotione sensuum, Spiritum ad DEVM elevasti. 3. Vide si mentem immundis cogitationibus non occupasti. 4. si eas negligenter reiecisti. 5. si assensum eis præbueris. 6. si commotionibus sensualitatis, conversatione incauta, vel colloquio in honesto, vel cibi potusq; excessu, vel visus aliorumq; sensuum incircumspecta curiositate, aliove motivo occasionem dedisti. si verba minus honesta cum scandalo aliorum protulisti. 7. si lectioni materiarum luxuriosæ extra necessitatem, vel cum periculo spirituum.

ritualis ruinae operam dedisti. 9. Perpende, quomodo ieiunia vigilias, aliaq; mortificandae carnis remedia acceptasti. 10. vide qualis fuit virginitas. 11. qualis reprimendae sensualitatis promptitudo. 12. qualis in verbis decencia cum mandanis in conversatione, & de mundanis cautela. 13. qualis in negotijs agendis circumspexio. 14. qualis sensuum mortificatio. 15. si aliqua corporis proprii non fuit coniuentia. 16. in suppeditatione cibi vel potus quam remissa vel nulla appetitus refrenatio.

Illuminatio. Anima instructa Christum alloquitur. 1. Scio castissime JESU, te castarum mentium intimum esse amatorem. 2. Castitatem eff-honorem corporis nostri. quo ab impuritate educitur bestiarum, & in similitudinem evehitur Angelorum. 3. Agnosco dulcis JESU incastos Tibi gravissima intulisse flagella, ut eorum spurcitiis pretiosissimi sanguinis balneo ablueres. 4. JESU dolose plus sex milibus plagarum steterunt in corpore Tuo, & luber vel eo pretio voluptatem mercari. 5. quod plagae, tot linguae; quot guttae, tot verba; quot vulnera, tot ora, quibus dulcissime JESU animam meam rogas, ut ab hac cogitatione voluptate, concupiscentia, illeceberis, &c. abstinere: an hanc aequam DEI mei petitionem repudiabo? 6. DEVS meus doloribus pressus pendes in patibulo, & ego voluptati operam dabo? absit Domine absit; non decet sub spinoso capite membrum esse delicatum. 7. Iam agnosco, quia cum sensualitati in cibo, potu, somno; jocis, alijsq; com-moditatibus indulgeo, flammam hosti meo, qui meo exurat suppedito. 8. Addiscam tandem à Te JE-

SV tractare carnem meam, verberare fame, siti, fatigatione: frigore, duritie alijsq; incommoditatibus, vt sic eam secundum mundum odiens, secundum Te amem. 9. O quam cito transit carnalis delectatio, quàm longa instabit cruciatio.

Psio. 1. Malo mori quam tædari. 2. O castitas! o cordis puritas! amo desidero, voveo te. 3. Tu Domine cor mundum, corpus castum, mentem puram crea & conserva in me. 4. Detestor omnis mentis fæditatem coram Te propter Te. 5. Fac me castum sine corruptione. 6. O mentem amentem, quæ aliquando fædis coinquinata es cogitationibus. 7. Exhorresco peccata carnalia, vt æterna euadam incendia. 8. Redemptor mi extingue in me humorem libidinis, vt maneat in me virtus castitatis. 9. Cælestis sponse tibi soli animam meam despondeo, nullum præter Te amatorem admitto; Tibi soli seruo fidem; Tibi me tota devotione committo, vt carnis spurcicias immaculato calle transeam. 10. O quam durè tractanda est mihi caro rebellis, siquidem Christus tam immaniter suam innocentissimam affligi passus est. 11. O quis det in simplicitate & sinceritate, ac puritate cordis Te diligere, Te potiri, Tibi iungi.

Oratio pro Parentibus, Consanguineis, Benefactoribus Amicis, inimicis. Pacta *sic*. Scala Meditatio de Iudicio. Actus Patientiæ.

DIES VI.

Recollectio Humilitatis.

Prægatio. Conscientia se examinat, 1. Perpendo quantum in humilitate defecisti. 1. teipsum magnificando. 2. superbos conceptus circa appetentiam honorum officiorum &c. admittendo. 3. DEI
do us

dona tibi gratiose imperita, industria propria adseri-
bendo. 4. ab alijs laudari desiderando. 5. verba
vanam gloriam spirantia cum audientium scanda-
lo proferendo. 6. propriam laudem cum iniuria
alterius, vel cum rei falsitate promovendo. 7. pro
laudis defensione cum alijs, contendendo. 8. de alijs
male cogitando. 9. alios contemnendo, bona fa-
cta extenuando. 10. alterius prosperitatem cum
invidia, adversitatem cum gaudio, acceptando.

II. Cogita, circa vanam gloriam. 1. qualis fuit
in tuis bonis operibus intentio. 2. qualis in lau-
de complacentia. 3. quans duplicentia in vitupe-
rio. 4. qualis contemptus alienæ famæ, operis, ta-
lentorum &c. 5. qualis reverentia Superiorum. 6.
qualis æstimatio fratrum.

Illuminatio. Anima sic instructa ait. 1. Ob-
stupesco Rex cæli & terræ, profundissimam tuam
humilitatem, dum Te toties irrisum, spineæ co-
ronæ in contemptum rediitum, latroni Barabbæ
postpositum. in medio latronum in patibulo cru-
cifixum, alijsq; contemptus probrosos perpassum
video ad confundendam superbiam meam. 2. Scio
in quanto odio habeas superbos, eorum conati-
bus resistendo, humilibus gratiam largiendo. 3.
Video illa omnia quæ mundus admiratur, & amo-
re habet te, repudiasse. 4. Elegisti pro divitijs ex-
tremam paupertatem, pro honoribus contemptum,
pro delictis penas; irrisum pro favoribus. 5.
Exinanisti temetipsum DEVS Maestaris, ut humi-
liari disceret pulvis & nihil. 6. Domine JESU
ad cuius Nomen genu flectitur celestium, terre-
strium, & infernorum, inter plagarios, patibulari-
os, sceleratos reputaris; & ego omnis Vanitatis
vani-

Vanitas magnus inter homines arabiam reputari.
 7. Intoleranda superbia est ut ubi suprema Maie-
 stas, humiliatur, ibi vermiculus infletur et intus
 mescat. 8. O Domine JESU miraculis coruscans
 Nomen Tuum fieri ab his quos sanabas, iubebas;
 Crucifixus, titulum Tibi adscribi, & Nomen Re-
 gis addi ad confusionem Tuam volebas: ah! quam
 ego sum contrarius, dum aliquid mali probrosi,
 subii vel commisi, fiteo & latere cupio; bonum
 aliquod etiam exiguum faciens, neminem nescire
 volo. 9. JESU pendes cum latronibus, me pude-
 agere cum vilibus. 10. Vicisti Domine JESU
 vicisti meam superbiam, profundissima humilitate
 tua. 11. Iam nihilum meum contemplor, facili-
 tatem cadendi cognosco, omnium creaturarum mi-
 sererrimum, vilissimum, inutilissimum, ingraticissimum,
 stultissimum, peccatorem gravissimum me esse ex-
 perior. 12. Itaque infra omnes homines, imo in-
 fra omnes creaturas, in profundum vilitatis meae
 propriam cognitionem deijcio.

Vn. 1. Domine DEVS adoro, glorifico
 & superexalto Te laudetico cultu soli Tibi debito
 toto me. 2. Subdo me Tibi aeternaliter ad omnia
 toto me. 3. Vniusco me coram Te, & coram o-
 mni creatura propter Te toto me. 4. Dissido mi-
 hi per omnia & soli Tibi confido, omnia Tibi at-
 tribuo bona, & restituo; mihi meum nihil reservo.
 5. In profundum nihilitatis, meae me demitto. 6.
 Humilio me sub potenti manu Tua, & sub manu
 omnis creaturae, propter Te.

Oratio pro obstinatis in peccatis. *Pacta S. L.*
Scalz. Meditatio de inferno. *Actus Obedientiae*

DIES VII.

Recollectio Patientia.

Purgatio. Conscientia se examinat. Considera quam impatiens fuisti corde, Ore, Signo, Opere. **Corde** Perpende. 1. si aliquam iram, affectum vindictæ, imprecationem infortunij, lætitiā ex proximi damno in corde contra proximum fovisti. 2. Si zelose minimum contemptum vlcisci, voluisti. 3. Si rancorem statim ex corde non reiecisti. **Signo.** Si minaci vultu, toruo oculo, stridore dentium, rugosa fronte, alijsq; minacibus signis, excandescētiā iræ ad conturbandum, terrendum, vel scandalizandum proximum, demonstrasti. **Ore.** Si aliquem verbis iniurijs, inhonestis, infamibus dishonorasti; si ad minimam offensam, verbis execratorijs, maledictis fratrem affecisti; si ex motu iræ defectus naturales vel morales fratri exprobraſti; si eos palam coram alijs publicasti; si cum innocenter coram proximo calumniatus es; si falsa ex odio vel vindicta coram Superiore adversus fratrem deposuisti. **Opere.** Si aliquam iniuriam vel damnum in fama, bonis &c: proximo intulisti, vel ei directe aut indirecte /i. per se vel per alium nocuisti; si reconciliari noluisti. **Adversus** immortificationes proprij tui iudicij & Voluntatis respectu DEI, superiorum, & aliorum. 1. Respectu DEI. Vide 1. cum quantā reluctatione voluntatis adversitates à DEO in te permissas acceptasti. 2. quā molesto animo ieiunia, vigilias, labores, fatigationes, tentationes, anxietates, aliasq; vitæ religiosæ austeritates. **R** propter

propter DEUM sustinuiti. 1. cum quanto fastidio & murmuratione modicum defectum cibi, potus, vestitus, supportasti. II. Respectu Superioris, attende. 1. quàm impatienti animo, humiliactiones, confusiones, correptiones, aliq; paterna & salutaria contra iniquitates tuas remedia à superioribus acceptasti: contra eosdem plerumq; scandalosè locutus fuisti, alios ad murmurandum induxisti. 2. quomodo dum ad placitum non est subuentum à Superiore delicta tue committati conquestus fuisti. III. Respectu proximi. 1. quàm impatienter despectiones, oblocutiones, vexationes, contumelias, irrisiones (aliquando inconsideratè vel ex confidentia) tui illatas, tulisti. 2. quomodo de sinistro erga te proximi affectu, vel ex leui ac plerumq; nullo indicio, suspicatus es. 3. quàm moleste imperfectiones & defectus quatuorq; minimos proximi acceptasti: quomodo te ipsum, vel proximum aliosq; ad turbationem induxisti. 4. quàm importuno zelo castigandi corrigendi ad minimos defectus alterius (quamuis nihil tibi intererat) excanduisi.

Illuminatio Anima sic infirmita ait. 1. Patientissime IESU totus tremo dum Te innocentem impatientissimum agnosco. 2. in tantis iniquitatibus tam mutis es, in tantis doloribus tam patiens, in tanta desolatione tam contentus. 3. ego reus sum: & Tu pro me ad crucem damnaris. 4. ego peccavi, & Tu flagellaris, doloribus, itineribus consumptus, Viribus destitutus: & ego minimo labore fatigor, minimà molestià turbor. 5. Obstupefco, dum commemoro, quam benignum Te omnibus exhibuisti, adueria patienter tolerasti, &

miragya

mirabili silentio ad omnes iniurias, convicia, ludibria, blasphemias &c: conticuiſti; excuſationes nullas adhibuiſti, neminem loquacitate offendiſti: Si Tu Dominus & Magiſter tuliſti pro me probra, colaphos patibulum, & ego pro Te leuem iniuriam & contemptum non patiar? 6. Scio Domine, quod ex Tua iuſtitia pro vnoquoq; peccato, quorum tot milia commiſi, iam à tot annis æterna promeruerim torſenta; & ecce modicam temporalem anguſtiam ex miſericordia tua gratiſſime collatam repudiabo? 7. Si non poſſum una hora vigilare tentari, inſirmari vexari, aduerſa tollere Tecum. 8. Tristiſ & deſolatus aliquando ſum, ſed numquid & Tu uſq; ad ſanguineum ſudorem, uſq; ad crudeliſſimam mortem fuiſti? 9. Hæc oportuit Te pati; & ira intrare in gloriã Tuam, & ego nil patiẽdo, poſſumne intrare in alienam? 10. Quid eſt o anima, quod magis recogitas modicas Tuas iniurias, quam tam acerbos Chriſti cruciatus? Niſi quia pluris te æſtimas, quàm Chriſtum: quid eſt quod facilius mouearis contra faciẽtes tibi mala, quàm contra perſequentes Chriſtum? niſi quia magis tibi per ſenſualitatem, quàm Chriſto per amorem adhaeres? quid eſt, quod in aduerſis iuſte tibi illatis multum doleſ? Chriſto verò iniuſte afflicto non compateris? niſi quia plus te, quàm Chriſtum diligis. 11. Plus diligis pedem tuum, quàm Caput IESUM Chriſtum; nam plus compateris pedi in modica afflictione, quàm Chriſto in tam grauiffima paſſione & morte: plus tendit cor tuum ad alligandum pedem tuum, quàm ad amandum Chriſtum; plus ad condolendum pedi, quàm ad compatiendum Chriſto.

12. O anima si belluam, si canem hoc rerum
Raru videres indoleres procul dubio; Filium DEI
tam male exceptum sine dolore, sine lachrymis
intueris? *Spei anza de christi Pass: p: 280.*

Vno. 1 Patientissime IESU, qui in passio-
ne tua singulis momentis nouo fecnore, nouos do-
lores subibas pro me: fac ut ego singulis momen-
tis recenti spiritu tuæ cruci allegari tibiq; placere
& conformari studeam. 2. Pungant me mi IESU
propter Te miseriarum spinæ vitæ huius: da
ut plus delecter spinis Tuis, quam mundi rebus;
sit mihi omnis mundi consolatio spæa; sit omnis
afflictio propter Te rosea. 3. O utinam hoc sen-
tiam in me, quod video in Te propter me. 4.
Auge gratiam, da patientiam. Domine aut
pati aut mori. 5. Nolo vivere sine vulnere, quia
Te video vulneratum. 6. O IESU propter me
me, quod factum est in Te propter me, & mea
salute. 7. Omnia volo maia pati in toto corde
meo in æternum. 8. Paratum cor meum DE-
US, paratum cor meum. 9. Fac me Domine
fundere sanguinem meum pro Te, quia Tu fuisti
pro me. 10. Fac me patientem sine murmu-
ratione. 11. Doce me patientiam Tuam. 12.
Moriar mihi, vitam Tibi. 13. Da pati, da to-
lerare. 14. Habebo à modo paupertatem pro di-
uitijs, humilitatem pro gloria, patientiam pro re-
quie propter Te patientissime IESU. 15. O
IESU loquere tot linguis, quot plagis; tot ver-
bis, quot guttis; tot oribus, quot vulneribus lo-
quere ad animam meam: eruam cor meum, ecce
audit seruus tuus. 16. O aures apertum, o vul-
nus piissimi mei Redemptoris hic hic volo acquie-
scere,

Recoll. matut. & vesp. instituendi. 261

scere, requiescere, dormire, mori. Hæc requies mea in sæculum sæculi; hic habitabo, quoniam elegi eam. *speranza.*

Oratio pro Agonizantibus. Pacta 7ma Scalz.
Meditatio de Gloria celesti, Actus paupertatis Sobrietatis.

D I E S VIII

Recollectio Charitatis erga DEUM & proximum.

Purgatio. Conscientia se examinat. Perpende, quantum defecisti in amore erga DEUM & proximum 1. erga DEUM 1. quàm oscitanter DEUM amasti, 2. quam desudioso servitio beneficia à DEO accepta recompensasti 3. quàm tardus ad implenda præcepta, ad arripienda consilia, ad acceptandas eius influentias fuisti: 4. Quomodo non filiali propter DEUM ipsum, sed mercenario amore propter mercedem DEUM dilexisti. 5. quam multoties ipsius beneficijs cum offendisti.

II. erga Proximum. 1. vide, quia proximum non sicut te dilexisti 2. multoties ei apparen- ter solum amorem monstrando. 3. bona non toto affectu apprecando. 4. in necessitate ope consilio &c. pro posse non subueniendo. 5. quan- doq; aduersitati eius & miseriz non condolendo, imo de ea lætando, de prosperitate tristando. 6. medicos defectus omnibus propalando. 7. eos irridendo, ex minima causa animum ab eis auer- tendo.

Illuminatio. Anima sic instructa ait. I. O fons omnis dilectionis amantissime DEUS, expensor excessivum amorem Tuum. I. dum me ex nihilo creatum, imagine Tua decorasti. 2. captivum acerbissima morte redemisti. 3. pretiosum tantis laboribus inuenisti. 4. Vulneratum pretiosissimo sanguine sanasti. 5. mortuum, turpissima peccati morte, vivificasti. 6. peccatorem salutari gratia ditasti. 7. exulem promissione patriæ celestis per merita passionis Tuz assecurasti. II. Amas me Omnipotens Pater ex toto corde, imaginem Tuz Divinitatis in creatione mihi impertiendo. III. Amas me dilectissime Fili ex tota anima, Animam Tuam pro anima mea in redemptione ponendo. IV. Sanctissime spiritus amas me ex omnibus Viribus, omnem curam in iustificatione mei adhibendo. V. Amas me ex tota Divinitate Tua Unus in Trinitate DEUS, Te totum mihi indignissimo in glorificatione promittendo. VI. Amas me o amator meus, o IESU excessivo amore, dum mihi Te nascens dedisti in socium; conuescens, in edulium; Te moriens, in pretium; Te totum das in premium. VII. O IESU quot labores, quot dolores, quot angores pro amore mei subisti; plus de me curans, quam ego de Te, quam ego de me. VIII. O IESU quam confundor, dum Te in cruce tam extensum intensissimis doloribus undiq; pressum; à circumstantibus Crucifixoribus irrisum video; & tamen non attendis Tuam iniuriam, non reputas panam non sentis contumeliam; imò à quibus pateris, illis compateris; à quibus vulneraris, illis mederis; à quibus necaris, illis

procuras vitam, reconcilias gratiam, promeris
(quantum ex Te est) sufficientissime gloria. *m.*
ix. Iure merito sponse animæ mez totum cor
meum desideras, cum prior Te ipsum vitro mihi
totum impendisti. x. Præcepisti Te amari ex
toto corde, sed prius lancea latus Tuum transuer-
berari voluisti, ut eo patefacto cor Tuum mihi
donares. xi. Iubes Te amari ex tota anima,
sed prius animam Tuam pretiosissimam mæore,
confici, & ad mortem usq; coangustari voluisti.
xii. Mandas Te ex omnib⁹ viribus amari, sed prius
mei amoris gratiâ omnes vires Tuas in Cruce
consumpsisti, usq; adeo, ut eis contritis & exhau-
stis in manus Patris spiritum exhalaueris. *xiii.*
Vix pro iusto quis moritur, Tu IESU pro impiis
passus es, moriens propter delicta nostra: venisti
gratis iustifica e peccatores, servos faciens fratres,
captivos Cohæredes, exules Reges.

Vno. 1 O excessivum amorem! cur ego to-
tum cor non tradam DEO, qui se mihi totum,
& pro me obtulit. 2. Misericors DEUS, quod
à me requiris ut faciam tribue ut sciam, & da
exequi sicut oportet & expedit animæ mez. 3 O
IESU, utinam vulnerer pro Te, utinam totum
cruorem effundam pro Te, utinam moriar pro Te.
4. Utinam nullibi inueniar nisi vulneribus Tuis,
5 Prohi amor non amatur, amor non amatur.
6 DEUS meus amor meus, ego totus Tuus,
quia Tu totus meus. 7 O anima mea, ama ama-
torem tui, à quo amaris, cuius amore prævenga
es, qui est causa amoris Tui. 8 Si amare pi-
gebat, redamare non pigeat. 9 O DEUS, vita
& gloria mea, amor meus vni me Tecum insepa-
rabilis.

264 *Tract. Retol: mar: & vesp: &c:*

rabiliter, 10, Transforma me totum in Te.
11. Do totum pro toto, 12, O dulcissime
IESU, ecce anima mea ardet, aëtuat, flamme-
scit in Te tota se; tota ignescit & ebullit in Te,
ad Te, vsq; ad defectionem, vsq; ad languorem,
vsq; ad mortem. 13. O quam dulcis sapor iste,
qui Te gustat IESU Christe Tuo victus à dulco-
re, mori posset prae amore, Te vnum amans uni-
ce. 14 Amo Domine omnem hominem etiam
inimicum sicut meipsum propter Te; amo omnem
creaturam in Te & pro omni creatura amo te,
toto me in æternum. Amen.

Oratio pro D. sanctis.

Pactum Generale S. P. FRANCOisci. Vide supra
ad finem Pactorum. Meditatio de venerabili Sa-
cramento. Actus Castitatis.

ICONISMVS

Seu

Descriptio Virtutum Asceticarum

ac

Triplicis differentia vitiorum,

INSTITVTIO I.

De virtute ascetica in communi, & ei opposito triplici vitio.

Dicendum est *Imo* Quod Virtus ascetica duplex habeatur. Exterior nimirum & Interior Virtus quidem *exterior*, statuit finem suarum actionum honestatem extrinsecam: cui honor vulgaris & fama popularis competit. Dicit autem elegantiam morum atq; decentem sensum & membrorum corporis compositionem, in loquendo videlicet, gradiendo, conuersando, bibendo, comedendo, & similibus, quæ prorsus tam Religiosos quàm sæculares faciunt hominibus commendabiles. Dicit præterea exteriores observantias claustrales, ex institutione SS. Patrum ordinatas, ad proximorum ædificationem, & ad virtutis interæ promotionem, custodiam & ornamentum. Attamen propriè loquendo præsens virtus, non est virtus, nisi meræ virtutis signum: quod ubi habetur absq; suo significato, dicit ascetam non nisi secundum ipsam apparentiam & denominationem extrinsecam virtuosum ac spirituales. Idcirco

Idcirco S. Paulus discipulum suum Timotheum censuit admonere. 1. Tim. 4. Exerce te ad pietatem (id est applica te ad studia internæ virtutis) nam corporalis exercitatio (id est applicatio ad studia externæ virtutis) ad modicum utilis est; pietas verò (largè s. sumpta, omnem comprehendens internam virtutem) ad omnia utilis est; habens promissionem vitæ, quæ nunc est, & futuræ. Virtus autem interior statuit bonum suum actionum, honestatem intrinsicam expectantem præmium vitæ eternæ. cui opponitur dedecus culpæ, & omnis inordinatio mentis atq; obliquitas intentionis. Iam verò prædicta virtus ex parte nominis sui, est quasi vis intus virum tuens, & virens intus iuxta D. Bonaventuram. Est quidem virtus vis intus, multæ postulationibus animæ rationalis cælestis donata; ad resistendum temptationibus & vitiorum moribus, & ad aggrediendum ardua pro imitatione Salvatoris nostri ac maiori nominis eius gloria. Vel alias ad procedendum arcta viâ, quæ nos duxit vestigia Christi ad vitam cælestis patriæ. Est quoq; vis intus, & virens intus, quia virtutis natura est, virum sibi addictum tueri ab omni labe reciduationis & lapsus in gravia peccata; eiusq; animam iugiter donis cælestibus virentem reddere, vel alias præsentia suâ decorare, illuminare, inflammare, & perfectam facere. Ex parte autem rei eadem virtus est, bonus animi habitus; atq; sanati affectus naturalis per gratiam DEI sanctificantem, motus ordinatus. Vel item, est bona qualitas mentis, cum gratia DEI iustificante illa veniens: quâ animæ rationalis mala qualitas (est

num puta) debellatur: quâ rectè ac ordinatè vivitur; quâ meritum æternæ beatitudinis comparatur.

Dicens *1do*. Quod Virtus interior, alia necessitatis & sufficientiæ dicitur eo quod de lege præcepti sit necessaria, & sufficiat ad vitam æternam consequendam, ideoq; communis est omnium salvandorum. Alia supererogationis, & superabundantiæ dicitur, eo quod sit de lege consilij, ad maius meritum comparandum, & ad vitam gloriæ celestis abundantiorē consequendam ex-litus ordinata. Ideoq; specialis ac propria honorum Religiosorum est, ac inde ascetica vocari solet, quia ut plurimum in aliteriis acquiritur & exercetur. Addicti quidem priori virtuti ex parte abrenuntiant mundo, per abnegationem videlicet principiorum illius praviæ politicæ, & consequenter secundum quid captivant seipsos, & in obsequium redigunt, compescendo pravius motus vitiorum suorum acquiritorum actibus nimirum suæ virtutis. Addicti vero posteriori, ex toto abrenuntiant mundo, per abnegationem principiorum sui iuris: & consequenter absolute captivant seipsos, ac imitationi Christi omnino addicunt, reprimendo pravius motus vitiorum suorum naturarum actibus suæ virtutis.

Nota *1ma*. Quod principia iuris praviæ politicæ tria habentur. *1um est*. Velle consequi licita (uti sunt bona honorabilia, vtilia, & delectabilia) modo licito: quæ ubi sic haberi non possunt, velle nihilominus interim ea consequi modo illicito. *2^a est*. Velle se defendere a malo (uti est contumelia, infamia, & quæcunque in-

iuria) medijs licitis: quæ ubi deessent; velle tamen interim defendere se medijs illicitis.

3um. Velle sua recuperare publicâ auctoritate, aut alijs bonis modis; qui ubi non sufficient ad ea recuperanda, velle tamen adhuc effectum interea consequendum adhibere modos inordinatos, & privâtâ auctoritate de inimico sumere vindictam. Nota 2do. quod etiam principia sui iuris tria habentur. *1um* est: Velle medijs non nisi honestis consequi bona, uti sunt Officia Ordinis, fauores Superiorum, & similia, suo statui & suis meritis competentia; Contra illud consilium Christi. *Luc: 14.* Qui non renuntiat omnibus quæ possidet (& consequentes qua assequi expetit) non potest meus esse discipulus. Et *Matth: 16.* Si quis vult post me venire, abneget (non solum se pertinentia, verum et) semetipsum, & tollat crucem suam (aduersus satrum) & sequatur me in obedientia s. paupertate, castitate, humilitate, & similibus. *2dum* Velle se non nisi publica auctoritate modis alias honestis defendere ab infamia, & à quacunq; iniuria contra illud consilium. *Matth: 5.* Si quis te percusserit in dexteram maxillam tuam: præbe illi (ad off. sis paratus præbere &) alteram. Et *1. cor 4.* Iam omnino delictum est in vobis, quod iudicia habetis inter vos, quare non magis iniuriam accipitis? quare non magis fraudem patimini? *3um.* Velle sua recuperare, uti est fama iniuste ablata, privatio alicuius officij iniuriosa &c. non nisi publica auctoritate. Contra illud consilium. *Matth: 5.* Qui vult tecum iudicio contendere, & tunicam tuam tollere; dimitte et

& pal-

& pallium. 300. quod habitus pravi vitiorum acquiruntur, & innatorum, (uti sunt habitus superbiz, avaritiz, luxuriz, irz, gulz, inuidiz, a- cediz,) hoc ipso inter se differunt: quod huiusmodi habitus acquisiti, acquiruntur per actus peccaminosos frequenter iteratos; & sequuntur falsum lumen rationis inferioris, principia prauz politicz improbis suis discursibus defendentis: innati vero contrahuntur à parentibus vna cum originali peccato, & sequuntur falsum lumen eiusdem rationis inferioris; quòd discursibus suis contradicit Domini nostri consilijs sui iuris principia defendendo.

Nota 4ta. quod nisi quis principia iuris prauz politicz ut oportet abnegauerit; minime motus vitiorum acquiruntur superabit: & consequenter minime via legis præcepti fideliter ac stabiliter incedet, ac virtutem necessitatis apprehendet atq; tenebit; sine qua salutem æternis patriz nequaquam obtinebit. Item nisi quis principia sui iuris abnegauerit minime vita nativam domabit: & consequenter minima via legis consilij ut oportet ambulabit, & virtutem ascticam complectetur, sine cuius cultu ac studio in sua Religione quiete manere, atq; suz vocationi ac Professioni satisfacere, prout debet non poterit.

Nota 5ta quod sicut virtutes necessitatis vna cum gratia iustificante cælitus donatz, non acquiruntur secundum sui habitus intensiorem, nisi per sinceram atq; continuam mandatorum DEI observantiam; ita virtutes supererogationis, nisi per iugem ac diuinam consiliorum Christi custodiam. Et sicut Vnum DEI præceptum sine altero ser-

ro seruari non potest ad meritum *s. vite æternæ*, iuxta *D. Iacob. c. 2.* Quicunq; totam legem (*præceptuam*) seruauerit. offendat autem (*eam*) in vno (*præcepto*) Factus est omnium (*præceptorum*) reus. *id est* præuicator: ita virtus sine altera haberi non potest, nisi aliquid virtutis, seu virtus secundum quid, non vero absoluta. Nam inquit *D. Pinar. in compen. Theol. serm. l. 4. c. 8.* Connexæ sunt sibi virtutes (*de gratuitis loquitur*) & coordinatæ; ita ut qui vnâ habet, habeat omnes (*puta ut alibi ait*) in habitu, & si non in actu, quia vna alteri inest: vnumq; sunt in radice Charitatis.

Dicendum 3mo. Quod sicut omne vitium quadrupliciter haberi solet, in corde nimirum signo, verbo, & opere (*ut alibi explicabitur*); ita etiam qualibet virtus ascetarum habetur quadrupliciter. 1mo. quidem in corde (*non in animali s. seu corporali, sed in*) spirituali vti est intimum animæ rationalis, quod puta esse sedem potentiarum spiritualium; dùm *s. memoria* nihil cogitat libentius quàm virtutem, id est, quàm obedire, humiliari, patienter iniuriam ferre, castè vivere &c: dùm intellectus nihil cogitat studiøsius, quàm ea quæ sunt virtutis, uti est ipius honestas, utilitas, diuino, gradus, acquirendi modus, &c: dùm voluntas nihil ardentius appetit, quàm virtutis habitationem, conseruationem, & augmentationem, in nullòq; magis delectatur, quàm in virtutis exercitio. 2do Habetur in signo. Est autem signum veræ virtutis, morum temperies, decora vultûs constitutio, benignus oculorum aspectus, linguæ modesta & circumspecta locutio, &

• omni-

omnium membrorum ac sensuum corporalium moderata ac religiosa compositio: necnon familiaritas cum viris spiritualibus, lectioes librorum spiritualium, vitatio vaniloquij, otij, ignaviz, & societatis pravorum, correptionum quoq; grata suscepio cum sui emendatione. 310. Habetur in verbo: dùm quis loquitur de se ipso submissa, de alijs vero laudabilia; & in familiari colloquio iudicium suum postponit alieno, dùm etiam asuescit bona aliorum narrare ad ædificationem audientium, & mala subtrahere ad vitandam diffamationem. Vnde Fr. Massus loquacem quendam monuit huiusmodi verbis: Scito charissime, quod ille qui libenter consuevit narrare bona aliorum, si ipse malus est, cito fiet bonus: si verò bonus est, cito fiet melior: qui autem de moribus aliorum malis libenter loquitur, si ipse bonus est, cito fiet malus; si verò malus est, fiet continuo peior. 410. Habetur in opere. Est autem opus virtutis, eruditio multorum ad iustitiam, ac impletio eiusdem iustitiæ, humiliatio, obeditio, iniuriæ permissio, pauperibus possessionum erogatio.

Dicendum, 410. Quod Virtus qualibet asctica interior, tribus gaudet gradibus. In 1mo gradu ille est, qui habet virtutem in acquirendo, seu in esse inchoato. Cui sæpe incidit, ut dum habet virtutem in ratione superiori, habeat vitium in voluntate; & dum habet virtutem in voluntate, habeat vitium in ratione; & dum habet virtutem in ratione & voluntate, habeat adhuc vitium in sensualitate. Habere autem quis dicitur in ratione virtutem, & in voluntate vitium; quando iudicat omnino sibi esse utilem atq; necessaria-

ce stariam virtutem ad obtinendam vitam æternam, sciens omnia eius requisita; voluntate nihilominus deliberata, recusat interim ipsius exercitia, ad posterum ea differendo. Habere verò virtutem in voluntate, & vitium in ratione aliquis dicitur, quando voluntate amplectitur virtutem, libenter, s. obediendo, aut mala sibi illata patienter ferendo, sed Superiorem præcipientem iudicat esse inhumanum atq; indiscretum; aut adversarium suum hominem esse malum minime DEUM iramantem, severe à DEO puniendum &c. Habere tandem aliquis dicitur in ratione & voluntate virtutem, attamen in sensualitate vitium: quando iam tota mente adheret Christo, cuiq; virtutum studio diligenter incumbit, reluctante autem Sensualitate; ex qua confurgunt non raro motus irascitiz, rædij, indignationis, aliq; similes dissimulæ virtutum contravenientes. Huiusmodi autem vitia eorumq; pravi motus, non superantur à quoquam Religioso ut oportet, quamvis iustis suis cedentè, nisi per exercitia meditationum ascecticarum continua, per crebro ac instantè ad DEUM orationes iaculatorias, per studium internæ & externæ mortificationis assiduum, per actus Virtutum sæpe elicitos: quos necesse est, ut si t ad imitationem Christi, non minusq; eius, maiorem gloriam æternam & charitate ferventes, nam sine huiusmodi directione meris, & fervore charitatis (per actus videlicet materiales & remissos) non acquiritur virtus seu virtutis habitus (secundum Magistros Spirituales) nisi per actus formales & charitate ardentes. In 2do gradu ille est, qui habet virtutem in esse acquisito, seu in esse completo.

plero: quam habere aliquis dicitur, quando per multa virtutum exercitia, habitum cuiuslibet virtutis, una cum gratia iustificante donatum, D^{EO} auxilium præstante proprio labore ac studio fecit sibi intensum: ita ut in ratione iam non audeat aliquem discursum vitio amicum, nisi virtuti additum; & in voluntate non aduertat virtuti aliquam reluctationem, nisi amicabilem affectionem, & in sensualitate prauos motus interdum confurgentes facilliter vincat solo etiam aliquando sui Spiritus imperio. Et ut labor ille qui in *mo* gradu fuit sibi grauis ac difficilis in superando vitio & acquirenda virtute, tandem D^{EO} iuuante efficiatur levis, facilis, & amabilis, iuxta *D^{omi}ngi*: Nullo modo onerosi sunt amantium (Christum scilicet ac eius virtutem) labores, sed ipsi delectantur, sicut venantium, piscantium, aucupantium, & ceterorum talium: in eo enim quod amatur, aut non laboratur, aut labor amatur. Et *S. Bernardus*. Labor meus (in superandis vitiis & acquirendis virtutibus) vix est vnus horæ; quod si plus, non sentio præ [Christi] amore. In *3mo* gradu ille est, qui habet virtutem in esse excessiuo, qualem is habere dicitur, qui scilicet tam secundum sensualitatem, quàm secundum spiritum, in tantam deuenit experientiam internæ pacis ac celestium, suavis amationis, per diuinam & studiosa virtutum exercitia, ut cuncta prospera huius mundi expetibilia & diligibilia, fiant illi detestabilia & auersabilia, tanquam occasionaliter mala, ac eâ causâ à Christo [1^a 7.] reprobata & contrario omnia aduersa ac mala sibi illata fiant illi amabilia & desiderabilia, tanquam occa-

honaliter bona, eaq; causâ à Christo electa, & ad eius imitationem exercendam cælitus sibi [*Philip. 1.*] donata vnde sic superatis huius mundi prosperis & aduersis, gaudens & iubilans, ac exultans, vti Victor in Christo occinere licitum habet [*1. Cor. 13.*] Cor meum [id est, spiritus meus, qui alias cor ac intimum animæ rationalis dicitur] & caro [id est, sensualitas] mea, exultaverant [causâ reportatâ victoriâ] in DEUM victoriam. Velut quippe excessu sui practico extra mundum & supra seipsum in Christo constitutus, ac in eum transformatus; non quidem secundum esse essentialem, sed secundum esse passibile, habituale, & actuale. Vt dicere possit illud *D. Pauli Gal. 2.* Viro ego iam non ego, Viuic vero in me Christus.

Dicendum igitur. Quod omnes propter Christi imitationem semitis virtutum incedere cupientes cauere debent extrema earum, iuxta *Dent. 10.* Non declinabitis neq; ad dexteram, neq; ad sinistram: cum virtus in medio duorum extremorum consistat: quorum alterum dicitur defectus, alterum excessus. Vnde *1. Basil.* Virtus est quidam inter excessum & defectum medicritas.

Nota inde. Non quolibet defectum & excessum esse malitiam seu vitium, sed solum à dextris & à sinistris ipsius virtutis constitutum: nam infimum virtutis, alias infimus gradus, quem Alceæ vocant primum; dicitur imperfectionem, atq; defectum eiusdem virtutis, respectu sui Superioris gradus: Supremum verò virtutis vel alias supremus eius gradus, quem Alceæ vocant tertium; dicitur eiusdem virtutis excessum, seu ipsam virtutem in excessu; eò quod ita excedat in fortiore,

ut quidem ulterius procedere nequeat: eo quod defensorum amoremq; sui excedere faciat modum ordinarium in defendendo Ascetis communiter vřatur, atq; recurrere ad actus extraordinarios alias heroicis & excellentes, ac ipsi DEO (cuius instinctu speciali promouentur) gratissimos; quamvis passim non imitandos, sed admirandos. Tais fuit actus S. Benedicti, dũ in tentatione venerea pro tuenda castitate periculo se exposuit vitę perdendę, nihili æstimans totius corporis sui acutissimis spinarum aculeis lacerationem & compunctionem.

His de virtute gratuita, & consequenter ascetica in communi positis, iam in singulari de vnaquę virtute dicendum venit; ac post modum de vnoquoq; vitio huiusmodi asceticę virtuti opposito. Primum quidem de virtutibus Fidei, Spei, & Charitatis, quibus DEO adhaeremus & coniungimur, & vitium acedię debellamus. Postea vero de virtutibus imitamus Christum, vti est Charitas proximi pugnans contra inuidiam. Obedientia & humilitas, expugnantes superbiam, Paupertas Evangelica, avaritiā exstinguens. Caritas ascetica, comprimens luxuriā. Patientia superans iram, Sobrietas, compescens gulam. Ceterum pro maiori facilitate in progressu practico Virtutum, non incongruum videtur addere sequentia.

M O D U S

Practici exercitij in virtutibus

- Sumenda est quolibet anno, vel melius mensis, aliqua virtus in particulari spectanda, pro-

procuranda, promouenda, & aliquod vitium ex-
 gnandum. Itaq; ad initium Mensis. 1mo Spe-
 ciale præmittere deuotionem & mortificationem
 impetrandis auxilijs diuinis dicitur enim *Ioan.*
Sine me nihil potestis facere. Et *D. Aug.* Vi-
 strum est velle, sed voluntas ipsi, & admodum
 ut surgat & sanatur ut valeat, & dilatur ut
 prius, & impletur ut habeat. 2do Diligenter
 periege in hoc Tractatu Institutionem quæ est
 de vitio illi virtuti (præferim morali) oppositæ
 quam intendis assumere. v. g. Vis assumere
 humilitatis exercitium, lege Institutionem 3de de
 superbia, benè aduertendo an & qui ibidem
 scripti superbiæ gradus, actus, & signa repant
 in te: ut sic tempus agnoscas perfectissime
 in te lateat, siq; duplices tibi & auertaris a
 tio. 3^{io} Concipere debes desiderium fornicatio-
 num oppositæ virtutis, v. g. humilitatis; cuius
 desiderij motiua facile habebis perlegendo In-
 stitutionem o. de Virtute Humilitatis, & frequen-
 ter commendationes illius virtutis. 4to Periege
 gradus quibus & quomodo intenditur virtus, &
 actus propone exercendis per Hebdomadas Men-
 sis, idq; iuxta seriem descriptam ad finem cuius-
 libet Institutionis de Virtute. Assue etiam ad
 pulsum cuiuslibet horæ, quamvis tenuiter rem-
 sci propositæ virtutis, ac pij illius desiderij ad
 iam; certum numerum actuum ante & post me-
 ridiem eliciendorum tibi assignando. 5to In
 Recollectione Vespertina speciale institues examina-
 an. /, statim ab initio aduertentis intellectus, pro-
 priis motibus vicij illius reuerteris? An proponas

* totum hoc est additum.

tua de vitiis mitemdo, virtute augenda ad effectum detraheris? An occasiones vitij mortificandi, virtutis exercendæ quæsieris, vel oblatas libenter habueris? An determinatos actus eliceris? desideria ad pulsum hanc renouaueris? Si verd aduerte is in his te defecisse, vel intermisisse; tunc si ex pura oblivione, vel videnti aliqua causa omisisti, ea omnino indiligenter statim reompen-
 ta tot actibus, saltim in affectu & parato animo: si autem ex tepiditate neglexisti, eadem similiter repetere, & insuper teipsam punire, tot actibus particularis disci linæ vel alia proportionata illi vitio mortificatione, quot actus eliciendos omisisti: & renoua proposita ac desideria Virtutis. 610.
 Ultima die Mensis, specialius & vniuersalius iustitue examen de exercitiis præeriti mensis, & cum maiori sui confusione, humilitate, ac in penam sui aliqua extraordinaria mortificatione conclude,

INSTITVTIO II.

De Fide.

Dicendum est 1mo quod fides variè accipi solet apud Sacros Scriptores 1mo. q. idem pro fidelitate & sponsio, e, ut est Ierem 7 Perit fides & Sanctus de terra: qui nimirum fideliter & sancte ferret mandat Dei. 2do. Pro conscientia bonæ fidei quæ credit licitè aliquid esse faciendum vel omittendum Ut est 14. Omne autem [factum vel omisum] quod non est fide peccatum est 310 Pro facilitate credendi, ut est 14 h. 1. Non inueni tantam fidem in Israël. 410. Pro deuotione ac seruire fidei, ut

Matth. 11. O mulier magna est fides tua. Pro actu excellenti. Vt *Luci. 7.* Fides tua te salvum fecit. 6to. Pro obiecto materiali. id est articulo fidei. Vt est in *ymb. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.* autem Catholica [quo ad istum articulum] haec est. Vt Unum DEUM in Trinitate, & Trinitatem in Unitate Veneremur 7mo. Pro obiecto formali, ut *Galat. 3.* Prius autem quam veneremus fides [id est, Christus qui auctor fidei dicitur *Hebr. 12.*] Sub lege custodiebamur conclusi, in eam fidem, quæ [per Christum & ejus Apostolos] revelanda erat. Obiectum enim formale fidei est authoritas Christi. ut est verax DEUS cum Patre & Spiritu S. vera s. ac certa & infallibilia Ecclesiæ suæ revelans, & ad credendum proponens. 8mo. Pro fide informi, id est, pro fide peccato mortali deformata. Vel item pro fide, gratia DEI, seu charitate destituta: sicut enim anima rationalis est forma corporis, dans homini esse, vivere, & vitaliter operari, ita charitas est forma fidei, dans ei vitam, ac esse gratuitum & meritorie operantem. 9mo. Pro fide formata, quæ alias per charitatem, ut est *Gal. 5.* operatur. De ea est *Hebr. 11.* Sine fide [charitate formata] impossibile est placere DEO. Et *Rom. 8.* Iustus ex fide [formata s. charitate] vivit. Vnde est, quod anima rationalis, non per quamcunque fidem iustificatur, sed solummodo per formatam; & consequenter per eammet facis rectificatur, ac DEO plenè coniungitur, tam secundum intellectum, quam secundum voluntatem. 10. Fides sumitur pro fiducia, & vocatur fides miraculorum: estq; illa, quæ non graui & urgenti aliqua necessitate calidus motus sui

sui sursum actione, DEUM affectuosissime & confidentissime orans, firmiter credit posse & velle id eum fideliter facere pro maiori gloria nominis sui, quod veraciter promissit se faciendum. Ut est *Mar. 11.* Habete fidem: amen dico vobis, quia quicumque dixerit huic monti tollere, & mittere in mare, & non habitaaverit in corde suo, sed crediderit; quia quodcumque dixerit fiat, fiet ei. Propterea dico vobis, omnia quaecumque orantes petitis, credite quia accipietis, & evenient vobis. *17.* Accipi solet pro habitu infuso tam infantibus quam adultis, & pro actu ex huiusmodi habitu per intellectum elicito. De hac fide *17.* Fide purificans corda eorum. Iam autem huiusmodi fides est Virtus Theologica ac supernaturalis à DEO infusa: per quam firmiter assentimur ob DEI autoritatem quæ à DEO revelata sunt Ecclesiæ Matri nostræ, & ab eadem Ecclesia Catholica ad credendum nobis proponuntur, propter salutem vitæ æternæ obtinendam. iuxta *1. Petr. 2.* Reportantes finem fidei vestræ, salutem animarum vestrarum.

Dicendum *180.* Quod ex propositis ad credendum alia necessario credenda sunt, ad obtinendam salutem de necessitate medij. Alia de necessitate præcepti. De necessitate medij oportet credere Mysterium SS. Trinitatis Vnius DEI, & Incarnationem Consubstantialis Filij DEI, secundum totam descriptionem Symboli Apostolici, & S. Athanasij; ita necessario, ut sine huiusmodi articulorum fide nemo salvetur, quamvis credendum habeat invincibilem ignorantiam. De necessitate præcepti, oportet credere septem esse Sacramen-

cramenta, decem DEI pręcepta. Determinationes Ecclesię s. de primatu Romani Pontificis Oecumenici, Vicarij Christi, ac legitimi Successoris Petri Apostoli. de inuocatione Sanctorum, de Veneratione Reliquiarum, & Sacrarum Imaginum, de purgatorio animarum &c. Hęc tamen si actu explicitę fidei ab aliquo non credantur ob ignorantiam inuincibilem, non impediunt eum, quin obtineat salutem æternam. Non sufficit autem huiusmodi articulos fidei credere implicita fide, ad obtinendam vitam cęlestis Patrię; sed necesse est fide explicata eos credere. Fides implicita illa est, quę fidei veritates creduntur in Vniuersali, & in aliquo principio communi. Vt cum quis credit ea omnia, quę continentur in Symbolo Apostolorum, absq; eorum aliqua cognitione distincta. Vel cum quis credit indiscriminatim, quęcumq; tenet Ecclesia Vniuersalis. Fides explicata illa est, quę creduntur articuli fidei in se ipsis, separatim s. apprehensi.

Dicendum 3to. Quod fides Theologica, ut est Aliteris vsitata, indeq; aliterica appellata a Spiritualibus Magistris in Practicam & Anagogicam distinguatur. Practica fides illa est, quę operatur bona per charitatem sibi coniunctam de qua est. *Galat. 5.* In Christo IESU neq; Circumcisio aliq id valet neq; pręputium, sed fides, quę per charitatem operatur. Hęc deinde fides *Præceptis*, alia est. *necessariis*, quę de lege præcepti est necessaria ad vitam æternam per bona opera conueniendam. quibus quidem operibus insit, dum auerlatur mala in se, quę credit sibi æterna damnatione esse sibi fugienda; vti sunt

peccata.

inationes
 Oecume-
 nis Petri
 Venera-
 um, de
 actu e-
 ignoran-
 quin ob-
 utem hu-
 fide, ad
 ecesse est
 a illa est,
 falsi, vel
 quis cre-
 o Apo-
 distincta
 quæcunq;
 illa est,
 separati-
 ogica, ut
 pellata
 Anagogi-
 t; quæ o-
 nctam de
 neq; Cui-
 sed fides
 nde fides
 lege præ-
 bona o-
 ribus in-
 credit sub
 vi sunt
 pecca-

peccata mortalia, & eorum proximæ occasionēs:
 dum facit bona, quæ credit esse sibi imperata cum
 promissione salutis æternæ; uti sunt. Obseruan-
 tia præceptorum DEI, & [quæ haberi possunt]
 operum pietatis: dum suffert aduersa, quibus re-
 sistere nequit absq; DEI offensa. Alia est *super-*
erogationis, quæ est de lege consilij habens meri-
 tum abundantioris vitæ ex operibus supererogato-
 rijs: his insistit: dum fugit huius mundi honores,
 possessiones & voluptates, quæ credit fugienda es-
 se de consilio Christi, uti occasionaliter mala: dum
 facit bona superabundantiæ, quibus credit se imi-
 tari Christum: dum quæcunq; aduersa libenter pa-
 titur propter Christi maiorem gloriam, quæ cre-
 dit Christum, velle se eatenus pati. Hæc autem
 practica fides posterior, propriæ ascetica dicitur;
 illa verò prior improprie, uti communis tam asce-
 tis, quàm alijs quibuscunq; fidelibus. *Anagogica*
 fides, vel alias sursum ductiua, ac sursum actiua,
 illa est, quæ ab Ascetis vel maxime exercetur in O-
 ratione mentali: dum actu elicito ac eleuato
 credunt DEUM: credunt DEO, & credunt in
 DEUM, iuxta *Habr. 11.* Credere oportet acce-
 dentem ad DEUM: quia est [vnus s. in substan-
 tia, & Trinus in personis, ac item infinitè potens,
 sapiens, bonus, misericors, iustus, immensus] &
 inquiringibus se remunerator. Hæc deinde fides
 anagogica, alia est *communis*, omnium s. fidelium,
 ac præsertim iustorum, atq; saluandorum propria:
 quæ in sui eleuatione credendo credenda ut opor-
 tet, satis habet si apprehendat DEUM, ac eius
 veritates modo simplici sub conceptu s. crassiore
 ac rudiore. Alia *peccatis* contemplatiuorum pro-
 pria

pria: & hæc alia habetur vestita, alia nuda. *Vestita* fides illa est, quæ repræsentat DEUM quodammodo vestitum, obscuratum, & picturatum coloribus, umbris, speciebus, formis, ac similitudinibus creaturarum. Vnde talis fides, non aliud est, quam visio DEI ac diuinorum in speculo & ænigmate. Connaturalis enim modus est menti humanæ, ut DEUM non nisi per speculum creaturarum, & per ænigmata perfectionum mundanarum percipiat & intueatur. *Nuda* fides, vel alias pura. illa est, quæ supra modum humanum, repræsentat nudam ac puram DEI essentiam seu præsentiam: ac idem est, quod visio nudæ veritatis diuinorum ac puræ DEI præsentia.

Dicendum 4to. Quod fides ascetica, non distinguitur hoc loco in fidem practicam & anagogicam, tanquam in duo capita, vti sunt fides humana, & fides diuina, sed distinguitur tanquam vna eademq; fides diuina in duo officia: quorum alterum exercet, quando sursum agit in DEUM, una cum spe & charitate: alterum verò, quando deorsum communicat se & cooperatur cunctis virtutibus moralibus, quarum etiam imperat actus. Cuius quidem Asceticæ fidei tres habentur gradus. *Imus* gradus est, quando aliquis firmiter & affectuose credit DEUM, credit DEO, & credit in DEUM [per aliud s. aspiciendo eius diuina: id est, per alias veritates magis notas percipiendo fidei Mysteriorum, sicuti fieri solet in ascetica meditatione] propter se [id est, propter sui auctoritatem] & supra omnia, si potest credibilia & inelutabilia: quia fides certior est omnibus credilibus & cunctis veritatibus intellectualibus, ex parte nimirum

sum

sum causæ, id est, verbi DEI, quod certius est
 vniuersis veritatibus; quamuis ex parte subiecti,
 id est, intellectus nostri, non item; eo quod ple-
 nius percipiat obiecta alicuius veritatum: & in-
 de est, quod facile dubitat in fide & errat, nisi
 alias plenè captivetur in obsequium DEI, san-
 ctæq; illius Ecclesiæ. 2us est, quando quis cre-
 dit DEUM, credit DEO, & credit in DEUM,
 propter se, & supra omnia, simpliciter iam credi-
 bilium mysteria percipiendo, sicuti fieri solet in
 contemplatione ordinaria 3us gradus est, quan-
 do aliquis credit DEUM credit DEO, & credit in
 DEUM, propter se, & supra omnia, nudam ac
 puram DEI præsentiam & credibilem apprehen-
 dendo, quod fit in contemplatione extraordinaria.
 Vbi præter fides, iam superatis omnibus huma-
 nis rationibus, iam abnegatis omnibus experien-
 tijs gratiæ sensibilis & iam reiectis vniuersis diui-
 nis imaginibus internis humana actiuitate effectis,
 ipsi DEO incomprehensibili, fonti nimirum ac e-
 xemplari sub, tanquam radius soli, à quo emanat,
 infigitur. De hac fide Ioannes Thaulerus 1us 1us
 c. & sic ait: Nuda puraq; fides huius est exilij;
 scire vero & intelligere futuro sæculo debentur.
 Verè præclara res est, fides nuda: nuda inquam,
 non quæ bonis operibus destituta sit: sed quæ ni-
 hil scire, nihil sensibilis consolationis experiri ap-
 petat. Gaudere deberent DEO militantes, quod
 talem nudam ac puram fidem absq; omni cogni-
 tione habere possent: nam quo fides purior, sim-
 plicior, nudior est, eo vel centuplo laudabilior,
 nobilior, magisq; meritoria est. Hinc deinde est,
 quod credere DEUM aliquis dicitur, quando cre-
 dit

dit eum esse, vnum / in essentia, & Trinum in Personis, necnon Creatorem, Saluatorem, Remuneratorem: itēq; Omnipotentem, summe Sapientem, & summe bonum: imo etiam; dum credit eum esse ubiq; per potentiam, & esse etiam. Credere quōq; DEO aliquis dicitur, quando credit verbis eius, per Ecclesiam erroris insciam nobis propositis & explicatis. Credere tandem in DEUM dicitur, secundum D. Anselmum *in E. 1. 1. ad Rom. c. 4.* quando credendo amat eum, credendo, & in eum, credendo adhaeret ei, & credendo membris eius incorporatur. Credendo quidem aliquis amat DEUM & credendo it in DEUM, quando fides eius adiunctam habet charitatem: nam fides sine charitate infirmis est ac mortua, quapropter non potest in DEUM tendere non formata charitate. Unde est, quod credere DEUM & credere DEO possunt esse actus infirmis fidei, & formati, sed credere in DEUM, ipse non nisi formati est. Credendo autem adhaeret DEO, quando nullo unquam haereticis errore ab eo separatur, ac semper in eius gratia vivit, nunquam per aliquod peccatum mortale ab eo recedens. Credendo denique membris DEI mystici incorporatur: quando per charitatem affectionis mutuae, DEO, tanquam Capiti mysticorum membrorum coniungitur.

*N*ota autem, quod credere DEUM, credere DEO, & credere in DEUM [*scilicet in Thoma*] non sunt tres actus diuersi, sed vnus, habens tres relationes ad obiectum, vel vnus tripliciter distinctus, ob diuersum ordinem ad obiectum. quia intellectus noster fide formatus, tripliciter potest ferri in DEUM: imo cum fertur in DEUM ut

in Obiectum materiale, & sic credit DEO 110.
cum fertur in DEUM, ut in obiectum formale,
& sic credit DEUM. 310. cum fertur in DE-
UM, ut in ultimum finem, & sic credit in DEUM.

Dicendum 310. Quod fides Orthodoxa, con-
sequenter asceritica, manet inter quædam vitia om-
nino vitanda, quorum alia sunt à sinistris secun-
dum defectum, alia à dextris secundum excessum.
Fides vitiosa secundum defectum multiplex ha-
betur. *1ma* quidem ficta dici solet, de qua illud
1m 1. Finis præcepti & charitas de corde pu-
ro, & conscientia bona, & fide non ficta. Idem
autem est ficta fides, quod fictilis, fragilis. ac in-
stabilis in suis propositis, seu bonis inchoatis, &
facile deficiens in adimplendo suæ vocationis ad-
implenda. *2da* dicitur Modica, quæ in periculo
corporis aut animæ facile dubitat de auxilio DEI
opportune cœlitus obstituto, de qua est *Mat 14.*
Modice fidei quare duicasti. *3ta* dicitur Infirm-
ma quæ segnitè attendit profectui in vita spiritu-
ali, donec retro aspiciat. De hac fide est. *Rom.*
4. Et non infirmatus est in fide *4ta*. dicitur
mortua, quæ non operatur ea per charitatem, quæ
operari tenetur, ex obligatione legis æternæ. De
qua *Iac 6 2.* Sicut Corpus sine spiritu mortuum
est, ita fides sine operibus [ex charitate proue-
nientibus] mortua est *5ta*. dicitur hæsitans atq;
diffidens, de qua illud est *Rom. 4.* In promissi-
one DEI non hæsitavit diffidentia. *6ta*. Fides
vitiosa secundum defectum dicitur fallibilis, qua-
lis est humana, quæ credens credenda diuinitus
reuelata, potius persuasioni humanæ ac rationi,
innititur, quam auctoritati Vniuersalis Ecclesiæ,
cui

cui Christus promisit se præsentem esse usq; ad consummationem sæculi. De hac fide *2. Tim. 1.* Erunt homines semper discentes, & nunquam ad scientiam veritatis parvenientes, corrupti mentes, reprobi circa fidem, sed ultra non proficiet. Fides vitiosa secundum excessum illa esset: vbi crederet aliquis ea in particulari, quæ credenda sunt in vniuersali. Vel vbi crederet absolute, quæ alias credenda sunt conditionare; uti est, dum quis credit, quod DEUS æternum benedictus ob solam suam infinitam misericordiam, & ob meritum solius fidei, nondum aliquam cum charitate connexionem habentis, omnino dimiserit sibi peccata, & quod statim post obitum certissimo donabitur animæ suæ vitam æternam.

Item illa esset fides vitiosa secundum excessum, si quis aliqua vere à DEO revelata esse temere ac præcipitanter crederet, antequam *f.* moueretur ad credendum aliquibus testimonijs fide dignis. Nam dicitur *Eccl. 9.* Qui credit cito, levis est corde. Testimonia autem fide digna, seu mouentia ad fidem veram sunt. Tum *f.* Prophetiarum grauitas, & oracula Sybillarum. Tum *S.* Scripturæ dignitas. Tum doctrinæ Apostolicæ efficacia. Tum Evangelij propagatio per homines valde simplices. Tum multitudo miraculorum in veteri & nouo testamento. Tum Confessiones Martyrum innumerabilium. Tum successus Summorum Pontificum, & aliorum Episcoporum. Tum veracitas Doctorum. Tum deniq; auctoritas *S.* Ecclesia Matris nostra, quæ Spiritu *S.* regitur & gubernatur usq; ad consummationem sæculi.

Actus

Actus.

Hebdom. 1. Complacentia in vocatione ad tam Sanctam, rationi conuenientissimam.
Prophetijs miraculis, sanctitateq; sectatorum,
eius commendatissimam super omnes alias se-
ctas, fidem.

Hebdom. 2. Visitare frequentius, quàm alias Ve-
 nerabile Sacramentum, deuotius colendo Cruces,
 Imagines cum actuali reflexione.

Hebdom. 3. Desiderium conuersionis Ethnico-
 rum, Iudæorum, Hæreticorum, simul cum com-
 passionem cæcitaris eorum.

Hebdom. 4. Mens resoluta pro veritate fidei;
 quasue afflictiones, etiam mortem subeundi:
 confidendo, quod daret DEUS gratiam, in il-
 lo casu.

INSTITVTIO III.

De Virtute Spei.

Dicendum est *Imò.* Quod Spes varie accipi so-
 let apud Sacros Scriptores. *Imò* quidem pro ha-
 bitu infuso: & hæc Spes habitualis non habet
 ortum ex merito, siquidem infantibus ante om-
 nia merita in collatione baptismi cælitus infundi-
 tur. *2do.* Pro actu elicito: & hæc spes actualis
 oritur ex intuitu meritorum. Nemo enim rectè
 se sperat ad beatitudinem peruenturum, nisi qui
 DEO seruit ut oportet, vel seruire efficaciter pro-
 ponit. *3mo.* Spes accipitur pro Obiecto formali,
 quod est ipse DEUS, quia summè bonus atq; li-
 beralis & fidelis in reddendo promissa, iuxta-

Psal.

Psal. 141. Clamaui ad te Domine, dixi: Tu es spes mea, portio mea in terra uiuentium. 411
Pro obiecto materiali, quod est ipsa res sperata iuxta illud *ad Tit.* 2. Sobrie & iuste, & pie uiuamus in hoc sæculo expectantes beatam spem, & uitam æternam. 510. Accipi solet pro spe primæ authoritatis tam absoluta, quàm respectiua. Spes primæ authoritatis absoluta illa est, quam simpliciter immediatè ac ultimatè ponimus in solo DEO, tanquam in prima causa, & summo largitore omnium bonorum præsentis ac futuri sæculi, iuxta *Psal.* 30. In te Domine spera non confundar in æternum. Respectiua illa dicitur quam ponimus in Cruce Christi [dicentem cum tota Ecclesia: O Crux aue spes unica] non quidem terminatiuè, sed referribiliter ad Christum, quem ipsa Crux repræsentat. 610. Pro spe: quam quidem ponimus 1mo in Bñâ Virgine MARIA, tanquam in principali Aduocata & Patrona nostra post Christum dicentes cum tota Ecclesia: Salue Regina &c; & Spes nostra Salue. 2do in Sanctis, qui memores sunt nostri coram DEO in cælis, iuxta 1. *Petr.* 1. Dabo operam, & frequenter habere vos post obitum meum, ut horum memoriam faciatis. 310. In omnibus iustis adhuc militantibus, quorum intercessiones pro nobis sunt DEO gratæ, iuxta *Iac.* 5. Multum ualet deprecatio iusti assidua.

Dicendum, 2do. Quod spes primæ authoritatis absoluta, est uirtus supernaturalis ac Theologica cælitus infusa, per quam certo infallibiliter expectamus bona spiritualia & æterna, à DEO nobis promissa ac conferenda pro bonis operibus in gra.

In gratia eius Diuina patris : hæc autem spes ut
est communiter ascetis vtitata, quamuis sit simplex
atq; essentialiter indivisibilis; respectu tamen su-
orum officiorum, diuiditur in practicam & Ana-
gogicam. Spes *practica* insitit studiosè operibus
meritorijs, de qua *Ioh. 2do*. Vbi est spes tua, pro
qua Eleemosynas & sepulturas faciebas. Hæc de-
inde spes, alia dicitur *Necessitati* eo quod sit de
lege præcepti necessaria, saluandis omnibus : cuius
puta esse actus, declinare à peccatis mortalibus,
mandata DEI observare, aduersa ineuirabilia pa-
tienter ferre : propter euitanda mala reprobus de-
stinata, & obtinenda bona spiritualia ac æterna
iustis promissa, & certo conferenda. Alia dicitur
Supererogationis de lege / consilij, habens ratio-
nem maioris meriti, de hac spe illud est *Psalm. 4.*
Quoniam tu Domine singulariter in spe constitu-
isti me. Quemadmodum autem spes necessitatis
fugit malum [ut potè mortalis culpæ] propter
pœnam æternam : operatur bonum sufficienter,
propter meritum : sustinet patienter aduersum :
propter vitæ æternæ præmium : ita spes *superero-*
gationis fugit malum culpæ venialis, propter pœ-
nam purgatorii : operatur bonum superabundan-
tius, propter maius meritum : & sustinet cum gau-
dio aduersum, propter maius præmium. Spes a-
nagogica illa est, quæ surlum ducitur seu eleua-
tur in DEUM. cuius est actus. *Psalm. 7.* Domino
DEUS meus in te speravi, saluum me fac ex omni-
persequentibus me, & libera me. Hæc deinde alia est
cõmunis alia *spe satis*. Cõmunis propria est omnium,
salvadorum quam habet aliquis, dum ipso actu men-
se in DEUM eleuata, sperat peccatorum suorum

primam veniam, propter Christi pro illis summam Contritionem ac satisfactionem; & ob suam propriam illorum plenam detestationem: & primam gratiam (quæ scilicet est principium merendi, seu causa meritoriarum nostrarum actionum) propter infinita Christi merita; & ob suam propriam in necessarijs eius imitationem: necnon primam gloriam, propter Christi aduersitatum per passionem; & ob suam illi aliquam compassionem. Spes analogica specialis, propria est contemplatiuorum, quam habet aliquis, dum erectus in DEUM, ipso actu sperat in illo, expectans ab eo secundam veniam, secundam gratiam, & secundam gloriam: id est, veniam peccatorum venialium, aut etiam veniam cuiuscunq; peccati, augmentum gratiæ, & maiorem gloriam: & hoc propter fugam occasionis remotæ mortalium peccatorum, ac abominacionem suæ propensionis ad venialia: propter adhesionem operibus supererogacionis; & propter magnarum aduersitatum per passionem ad imitationem Christi. De spe veniæ primæ illud est *Aug.* Merito mihi spes valida in illo est, quod sanabis omnes languores meos, per eum qui tendit ad dexteram tuam, & interpellat pro nobis, alioquin desperarem: multi enim & magni sunt languores mei, sed maior est medicina mea.

De spe secundæ veniæ innuitur tacite, cum dicitur. *Luc. 6.* Dimittite [offensam] sibi proximi vestro seu culpam. Et penam simul pro offensâ, & dimittimini. Eadem quippe mensurâ, quâ mensi fueritis, remetietur vobis.

De spe primæ & secundæ gratiæ innuitur *Isa. 45.* Iam non dicam vos seruos [id est, homines] *prima*

prima mea gratia] quia seruus nescit quid faciat Dominus eius Vos autem dixi amicos [*id est, homines secunda seu maioris mea gratia*] quia omnia quęcunq; audiui à Patre meo, nota feci vobis. De spe primę & secundę [*id est maioris*] glorię innuitur *ioan. 19.* Ego veni, vt vitam habeant, & abundantius habeant. Vnde *S. Greg.* Tanto spes solidior in DEUM surgit, quanto pro illo quisq; grauiora pertulerit: quia nequaquam retributionis gaudium de aternitate colligitur, quod non hic prius, pia tribulatione seminatur.

Dicendum 3tio. Quod gratia DEI prima nimirum & secunda, alia est *habitu*alis alia *ad*hucalis. Habitualis quidem est infusa, inherens animę iustę permanenter, quę alias dicitur gratia gratum faciens, tam hominem, quàm eius quodlibet opus honestatem internam supponens ac item dicitur gratia iustificans, & gratia sanctificans: quia in quantum est prima, hominem peccatorem peccata sua propter offensam solius DEI serio de testantem facit iustum ac sanctum; in quantum autem est secunda, facit iustum operibus iustitię ipso actu addictum, magis iustum, magisq; sanctum. iuxta *Apo. 22.* Qui iustus est [prima s. iustificatione] iustificetur adhuc [secunda iustificatione] & Sanctus Sanctificetur adhuc. Actus gratia DEI, transeuntes se / habens est auxilium DEI speciale datum homini ad finem supernaturalem aternę beatitudinis consequendum. Prima quidem huiusmodi gratia diuiditur in *Pręuentiu*em, & *Concomitantiu*em. Præueniens gratia est pulsus diuinus retrahens animam à peccando, & pettrahens, ad insequendum bonum: qui vulgo

dicitur inspiratio prae cogitationis & affectionis disponens proximè liberum arbitrium ad perfectum consensum libere praestandum. Eadem gratia vocari solet operans & excitans: quia DEUS praeueniendo liberum arbitrium sua inspiratione operatur in eo posse, velie operari meritorie & excitat illud quasi somno prestatum ad pie et oportet agendum. Concomitans gratia est auxilium DEI speciale currens cum libero arbitrio, atque cum illo efficiens, plenum ac liberum consensum ad pie meritorieque agendum. Eadem gratia vocari solet cooperans & adiuvans: quia et operatur libero arbitrio in electione boni & reprobatione mali, adiuuatque illud non solum ut possit se ad salutaria opera extendere sed etiam ut efficaciter extendat. Secunda gratia actualis, accenditur subsequens, quae idem est, quod donum fidei perseverantiae in studiis iustitiae continuandis, vera ad DEUM conversio apprehensis. Tertio quoque idem est, quod donum confirmationis in bono inchoato divinitus iussu imperatum, quod habere cupiebat David cum oraret DEUM, *Psalm. 138.* Spiritu principali confirmatione huiusmodi autem donum alias multis orationibus impetratum, cunctis possidentes specialiter a Deo amantur, illuminantur, inflammantur, castigantur, in iudicio virtutum promoveantur, & in temptationibus atque adversitatibus protegentur. Utamurque hanc spectemus gratiam, orantes cum tota ecclesia Dominum DEUM. Tua nos Domine gratia quaeramus semper & praeruat & iuvetur, ac bonis operibus praeter esse intentos. Per Christum Dominum nostrum. Amen. In ipse autem huiusmodi gratiae

constituti, cuncta elicimus bona⁹ promissa & vota nostra coram DEO prostitemur. iuxta *D. Aug.* Non suis pigri ad vouendum; non enim viribus vestris implebitis: si in vobis confiditis, deficietis; si autem in illo cui vouistis, vouete securi, reddetis.

Dicendum *q^{ro}*. Quod spes ascetica tres habet gradus. *Primes est*, quando eadem spes secundum vnamq; suum officium habetur in acquirendo: talis autem habetur, ubi quisquam ipso actu spei in DEUM extensus, cuncta sperabilia [bona, s. spiritalia ac eterna cœlitus iustis promissa] feruenter amat, habens desiderium tandem aliquando illa posside di. *Secunda est*, quando eadem spes practica nuntium & anagogica habetur in esse acquirendo: talis autem habetur, cum aliquis ipso actu spei in DEUM eleuatus, cuncta sperabilia, cum rationis expectationibus, quam primum consequi desiderat, iuxta illud *Richards* Amanti [bona videlicet cœlestia] omnis mora nimis longa videtur, expectatio onerosa: clamat cum *s. Iob.* Tædet animam meam vitæ meæ. *Tertius est*, quando eadem spes habetur in excessu, seu secundum excessum, talis autem habetur, cum aliquis perfecte Christo Vnicus, ac sursum actu spei in DEUM eleuatus, tota sui cordis efficacia capit propius mori, quamvis per dira tormenta, statimq; esse cum eodem Christo in cœlesti gloria, iuxta *D. Paul. Philip. 1.* Cupio dissolui, & esse cum Christo

Dicendum *2to*. Quod spei asceticæ opponuntur vitia maximopere vitanda, quædam s. secundum defectum, quædam verò secundum excessum;

Spes vitiosa secundum defectum illa est. *1mo*. quæ caret fundamento, vel alias habitu infuso fidei. nam *S. Paul* ait *Hab* 11. Fides est sperandarum substantia rerum; *id est*, fides est basis ac fundamentum spei *ibidem paulo inferius*: Sine fide impossibile est [*aliquam Virtutem, al quemq, hominem*]. placere DEO. Huiusmodi autem Spes vitiosa, propria est quorumcunq; infidelium: quæ alias affectio dicitur naturalis, significans suspicionem & appetentiam futurorum bonorum fidelibus iustis celitus promissorum. *2do*. Illa est, quæ non formatur charitate, vnde *S. Bern.* Sunt qui sperant in Domino, sed frustra: quia sic de misericordia DEI blandiuntur sibi ipsis, ut à peccatis non emendentur: Vana est omnino spes ista, & hæc confundit, eo quod charitas desit. *3^{io}*. Illa est, quæ sperat bona æterna ob merita futura; de qua illud est. *Prov* 14. Non habent [ut habere oportet] futurorum spem mali: lucerna [id est reliquum spei] impiorum extinguetur. *4to*. illa est, cui opponitur vitium desperationis. Idem autem est desperatio, quod voluntas dissidens de auxilio DEI opportuno ad perficiendum bonum inchoatum: aut de remissione peccatorum, ex indiscreta apprehensione seueritatis iustitiæ Diuinæ proueniens; indeq; omne officium iustitiæ Christianæ dimittens. Vitium secundum excessum spei iustorum oppositum, puta esse præsumptionem. Idem autem est præsumptio, quod confidentia immoderata consequendi iustitiam & beatitudinem æternam viribus naturæ. Vel etiam ob solam Christi merita absq; nostris meritis,

Actus

AETUS.

Hebdm. 1. Omnē pusillanimitatē, timorem eti-
am atrocissimarum tentationum, magnanimitē
excitare, per spem in DEO, qui sperantes in se
non confundit; estq; simul sapientissimus, po-
tentissimus & nostrę salutis infinitē aman-
tissimus.

Hebdm. 2. Desperare de propriis viribus, ha-
bendo iam experientiam tot suorum lapsuum,
etiam post firmissima propōita.

Hebdm. 3. Erectio animi, ex consideratione,
quia pro nobis Christus orat, Beatissima Virgo,
& SS Angeli, & tota Ecclesia militans & tri-
umphans

Hebdm. 4. Desiderium cum humillima Ora-
tione pro dono finalis perseverantię, & deside-
rium flagrantissimum æternę beatitudinis.

INSTITVTIO IV.

De Charitate DEI.

Dicendum est *Imo.* Quod charitas varie acci-
pi solet apud Sacros Scriptores. *Imo.* qui-
dem pro Obiecto tam /*s.* materiali quā forma-
li. Obiectum charitatis *materiale* primum est
ipse DEUS; Secundarium verō omnia alia quę
amari possunt propter DEUM. *Formale* autem
primum est Bonitas diuina essentialis; Secun-
darium verō quilibet alia perfectio DEI, secun-
dum quā concipitur quando amatur, & propter
quā amatur. De materiali quidem Obiecto est
1. *Ioh. 4.* DEUS charitas est, & qui manet in

charitate in DEO manet, & DEUS in eo. De
formali autem est illud S. Matris Ecclesie: Q
diceris Paraclitus [cui bonitas attribuitur] A
simi donum DEI, fons vivus, ignis, charitas. Ve
rum autem est, quod eadem bonitas diuina sit e
tiam Obiectum Spei sicut & charitatis, sed disti
so modo. Nam voluntas nostra, ut habet affe
ctionem commodi, perficitur Spe respectu DEI
quem amat amore concupiscentie ob eius bonita
tem infinitam in bonis, secundum quam prom
sionem vite eterne ab eo expectamus: ne autem
habet affectionem iustitie, perficitur charitate re
spectu DEI: quem amat ut verè dignum est, &
iustum amore amicitie, ob eius bonitatem in se
atq; vltro s. respectu proprii commodi: cui est
vita eterna in promissione. 2do. accipi solet pro
feruore dilectionis. ut Luc: 7. Dimissa sunt ei
peccata multa; quoniam (ex charitate) dilexit
multum. 3to. pro signo, ut Ioan. 15. Man
rem hac dilectionem (charitativam) nemo ha
bet, quam ut animam suam ponat quis pro ami
cis suis. 4to. pro habitu infuso, & actu ex eo
per voluntatem elicito, ut est, Rom: 5. Charitas
DEI diffusa est in cordibus nostris per Spiritum S.
qui datus est nobis. Iam autem huiusmodi chari
tas, est virtus Theologica supernaturalis ac infusa,
quæ DEUM diligimus ut infinitè bonum supra
omnia diligimus. 3pluriter. autem potest quis
diligere DEUM supra omnia: Appretiativè nim
rum, extensivè, & intensivè. Appretiativè quidem
diligat quis DEUM supra omnia, quando infinito
pluris æstimat illum in amando, quam cuncta ar
mabilia. Extensivè autem, quando quis diligit
Deum

DEUM, non solum ut est infinitè bonus in se,
& in nobis; Verùm etiam ut est infinitè potens;
infinitè sapiens &c. tam ad intra. quam ad extra,
vel alias, tam in se, quam in Creaturis *Intensio-*
ne tandem, quando quis diligit illum feruentius
ac intimius, quàm cuncta diligibilia Vel potius
quando nihil præter illum solum diligit; omnia
vero non nisi propter ipsum, & in ipso amat.

Dicendum 2d. Quod charitas & gratia ha-
bitualis, semper sunt à Spiritu S. & semper cum
Spiritu Sancto. non sicut ceteræ virtutes, quæ pos-
sunt esse quandoq; informes, adeoq; sine Spiritu
S. & quod semper simul per Spiritum S. cælitus dan-
tur. ut altera hominem DEO gratum faciat, al-
tera vniet; & quod nunquam ab inuicem separan-
tur, sed simul per quodcumq; peccatum mortale
tolluntur: ceteræ vero virtutes, non quidem eo
pacto tolluntur, attamen informes efficiuntur:
tolluntur nihilominus sed non nisi per peccata
ipsismet opposita. Vti habitus fidei per infideli-
tatem seu hæresim; Spei per desperationem; hu-
militatis per superbiam; Castitatis per luxuriam.
&c. Quapropter videntur aliquibus idem esse for-
maliter, ita ut non differant inter se, nisi diuer-
so respectu: nam donum huiusmodi cæleste, qua-
tenus hominem respicit DEO gratum, dicitur gra-
tia DEI habitualis, quatenus autem respicit DE-
UM, rationali creaturæ supra omnia amandum,
dicitur charitas; quæ omnium Virtutum Theolo-
gicarum & moralium est forma, quasi anima &
caput. Vt enim anima dat corpori vitam, &
caput influat sensum ac motum; sic charitas
omnes viuificat Virtutes, & omnibus illis influat
aff-

affectum mouendi & agendi meritorie, actus illarum ordinando ad finem vltimum. Vnde est quod nullus actus cuiuscunq; virtutis potest esse ex condigno meritorius, nisi fuerit in charitate, ex charitate, & secundum charitatem elicitus aut imperatus. Vnde admonemur, (*Colos. 3.*) super omnia charitatem habete, quod est vinculum perfectionis

Dicendum 3^{io}. Quod charitas quatenus est affectiva, id est, Ascetis potissimum vsitata, alia est practica, alia anagogica. Charitas *practica* illa dicitur quæ ut ait *S. Greg.* operatur magna ubi est. Si vero operari renuit, aut non operatur, charitas non est. Eadem charitas practica, altera dicitur *Necessaria*, omnibus videlicet saluandis de lege præcepti absolute necessaria: quæ ubi est, fugit mortale peccatum, cum suis occasionibus proximis, nè DEUS summe bonus offenderetur, iuxta *Psalm. 96* Qui diligitis Dominum odite malum: facit bona à DEO imperata, ut contineatur in gratia ac amicitia DEI, iuxta *Iohann. 14.* Qui habet mandata mea, & seruat ea, ille est, qui diligit me qui autem diligit me diligetur à Patre meo, & ego diligam eum. *Sustinet* aduersus nè decadat in peccatum, & excidat de gratia DEI, iuxta *1. Cor. 12.* Charitas patiens est. *Ibidem.*

Charitas omnia suffert.

Alter a dicitur *supererogationis*; omnibus Affectiva de lege Consilij valde utilis, quæ ubi est, fugit culpam venialem, & occasiones mortalium peccatorum remotas, propter vitandam sui affectus remissionem. Facit bona suæ vocationis cum magna diligentia, propter maiorem gratiam DEI

con-

consequendam. *Patitur* aduersa cum gaudio propter plenam Christi imitationem, iuxta *Act. 5.* Ibant Apostoli gaudentes à conspectu Consilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine IESU contumeliam pati. Charitas *anagogica*, vel alias sursum actiua illa dicitur, quâ homo eleuatus mente diligit DEUM supernaturaliter, ut infinitè bonum, ac suum primum principium & finem vltimum; cuius quidem charitatis videre licet varios actus in Testamento animæ. Eadem charitas si est communis, propria *s.* omnium fidelium saluandorum, diligit DEUM ut infinitè bonum, supra omnia diligibilia confusè ac vniuersè apprehensa; si vero est specialis, propria *s.* perfectæ Spirituali vitæ addictorum, diligit DEUM ut infinitè bonum supra omnia diligibilia distinctè ac singillarim apprehensa. Ac item diligit DEUM supra omnia diligibilia appetitiuè nimirum extensiuè, & intensiuè, secundum explicationem in hinc primò dicendi positam.

Dicendum 410. Quòd charitas ascetica tres habet gradus. In *1mo* aliquis constituitur, dum eandem charitatem practicam & anagogicam habet in acquirendo: habet autem, vbi primum scintillas affectum diuini amoris per studium asceticarum meditationum conquirat, habitumq; charitatis per actus elicitos & imperatos sensim dilatare studet, excludens efficaciter omnem affectionem quâ diligit aliquid in hac vita supra DEUM, aut æquè ac DEUM; nisi forte diligit illud circumspicte ac moderatè, infra *s.* DEUM. In 2do gradu constituitur aliquis, dum habet eandem charitatem in esse acquisita, habet autem

quam

quando iam per studium ordinariæ contemplationis, scintillas diuini amoris in vnum sibi congestas exardescere fecit; habitumq; per actus eandem amoris frequenter elicitos & imperatos satis interius atq; diuturnum obtinuit, exclusam omnem inmoderatam affectionem, studium spiritualis interne perturbantem. *In 310 gradu* aliquis constituitur, dùm habet eandem charitatem in excessu, seu secundum excessum; habet autem quando sic amore diuino inflammatur, ut seipsum se spiritualiter esse inebriatum, ac intus diuinitus vulneratum atq; ligatum. Vide huiusmodi amoris pacta in Testamento, animæ. *Scal. 6. ed.*

Dicendum 310. Quod etiam Charitas Dei potest esse vitiosa secundum defectum & excessum. Vitium charitatis secundum defectum est, quando aliquis diligit DEUM supra omnia quidē, sed non cur sufficit. Vel scilicet ob defectum fidei, vel ob defectum iustitiæ, vel ob defectum stabilitatis. Talis enim charitas est dilectio naturalis, viribus tantum naturæ elicitæ; quod si est aliquando supernaturalis (v. g. elicitæ ab homine in proportionem instabili) ficta tamen dicitur (2 Cor. 13.) ut carnis fragilis, infirma & instabilis. Vitium charitatis secundum excessum non datur respectu ad DEUM, quia nunquam potest diligi DEUS à rationali creatura tantum, quantum dignus est, quamuis diligatur ab ea de dono suæ gratiæ, cur coram se sufficit; sed respectiue ad nos potest. ut si quis scrupulis cruciaretur, quod non diligit DEUM adeo intensè ut diligere vellet eum hoc excedat mensuram humanæ illius conditionis.

Actus.

Hebdom. 1. Unire animam cum DEO tanquam cum summo bono, ac si nihil esset, in mundo præter te & DEUM.

Hebdom. 2. Velle DEO omnia bona sua seu perfectiones, ita ut si per impossibile DEUS careret ipsis, & ego possem illas dare DEO, vellem dare etiam cum annihilatione mei: ita amo dignitatem DEI.

Hebdom. 3. Gaudere quod DEO seruiatur à tot creaturis, quod adoretur ab Angelis, perfectissime ametur a Beatis; optare sibi, vel propter solum unicum amoris actum ad eum finem obtinendum, esse in czlo.

Hebdom. 4. Dolere de omnibus suis peccatis ut læuius charitatis DEI: dolere quod ab infidelibus, à peccatoribus, à damnatis non ametur, sed blasphemetur.

INSTITVTIO V.

De Charitate proximi.

Dicendum est *Imò.* Quod in præcedenti Institutione tractauimus de charitate DEI immediata, quâ directe ipsemet DEUS ut infinite bonus supra omnia diligitur: in hac verò sequenti tractandum nobis venit de charitate DEI mediata; quâ diligitur DEUS in proximo, seu mediantes proximo; vel alias, quâ directe quidem proximus diligitur, sed non terminatè, id est non propter se præcise, sed referibiliter in DEUM, seu propter ipsum DEUM. Vnde *1. Ioan. 4.*
Si di-

Si diligamus inuicem, DEUS in nobis manet, & charitas eius in nobis perfecta est. Et *pam. op. 10.* Si quis dixerit, quoniam diligo DEVM, & fratrem suum oderit, mendax est: qui enim non diligit fratrem suum quem videt, DEVM quem non videt, quomodo potest diligere? Et hoc mandatum habemus, ut qui diligit DEVM, diligat & fratrem suum. Hæc autem charitas vnius eiusdemq; habitus cum præcedenti, habet necessarium suum ordinem, causam & modum. Ordinem præfecto charitas habet ac seruat, dùm primo loco facit vnumquemq; in quo subiectatur diligere DEVM, velut primum omnium nostrum, principium & finem vltimum; atq; omnis castæ ac pulchræ dilectionis authorem. Dùm 2do loco propter DEVM facit amare se ipsum, vt imagine eius insignitur; & subsequenter proximum; ut capacem nobiscum æternæ beatitudinis, quo ad bona spiritalia ac æterna. Dùm 3^{io} loco facit diligere seipsum, & subsequenter proximum quo ad bona exteriora; uti sunt bona honoris, vtilitatis, & moderatæ commoditatis. Causam quoq; eadem charitas diligendi DEVM habet triplicem: 1^a est ipsemet DEVS, ut summe bonus; Omne enim bonum ab omnibus diligitur, in quantum bonum est: quomodo ille, qui summè ac infinitè bonus est, etiam summè ac prorsus infinitè saltem quo ad appretiationem & durationem non est diligendus? 2^a causa est, quod ipse

ipse DEVS prior dilexit nos; cūm daret Filium suum Vnigenitum pro nobis in manus iniquorum. Vnde *S. Ioan.* exclamans ait. *J. c. 4.* Nos ergo diligamus DEVM: quoniam DEVS dilexit nos. *3ta est.* quia ipse DEVS magis diligit nos, quā ipſmet diligimus nosmetipſos. Vnde *S. Ansel.* Beati diligunt DEVM, plus quā seipſos, & invicem tanquam seipſos, & DEVS illos, plus quā illi seipſos. Causam item charitas diligendi proximum habet ipsum DEVM, propter quem ipſusq; præceptionem diligit eum, vti ipſmet DEO dilectum. Modum deniq; diligendi DEVM habet charitas ipsam / modi carentiam, iuxta *D. Bernar.* dicentem Causa diligendi Deum, DEUS est: modus est, sine modo; ratio dari potest: quia DEUS supra omnem modum (*id est,* supra omnia) diligi debet. Modum item diligendi proximum habet charitas, ipsam videlicet dilectionem nostri, iuxta *Matth. 22.* Diliges proximum tuum, sicut te ipsum. Dilectio autem nostri, & consequenter proximi, qualis debeat esse, iam paulo superius præscriptum est in ordine. quem charitas in diligendo servat.

Dicendum 2do. Quod charitas DEI mediata, quam alias proximi dicimus, inquantum habet officium duplex; alia est apud Ascetas practica, alia anagogica. *Practica* quidem charitas si est *necessaria*, de lege nimirum præcepti cuilibet necessaria ad obtinendam vitam æternam, facit hominem in quo subiectatur. *Imo.* Nolle efficaciter proximo suo malum, ut malum spirituale / corporale, & externum. iuxta illud principium iuris naturalis: Quod tibi fieri non vis, alteri ne feceris.

2do. Velle eidem proximo efficaciter bonum, & bonum spirituale, item corporale, & externum. Vti est bonum honorabile, utile, & delectabile iuxta alterum principium: Quod tibi fieri alicui vis, hoc alteri facias. 3to. Facit dimittere iniuriam à proximo sibi illatam, quamvis mercede debita satisfactione. iuxta *Matth. 6.* Si autem miseritis hominibus peccata eorum, dimittet & pater vester cœlestis delicta vestra; si autem non miseritis hominibus, nec Pater vester dimittet vobis peccata vestra. Si vero eadem charitas fuerit practica, & *Supererogationis*, de lege *f. c. c. l. ij.* 1mo. quidem facit hominem sibi addicere mala seu onera fratrum suorum, portare multiplicitatem defectuum, naturalium *f. ac moralium* corporaliū ac spiritalium propter imitationem Christi: qui varias discipulorum suorum infirmitates tolerare dignatus est. Vnde *S. Paul. Gal. 6.* Alter alterius onera portate: & sic adimplebitis legem (præcepti & consilij) Christi. 2do. facit eundem hominem libenter quævis obsequia & beneficia præstare fratribus suis, tam veris quam falsis, exemplo Christi, qui venit in hunc mundum ministrare non ministrari. Vnde *Matth. 5.* Diligite inimicos vestros; benedicite his qui oderunt vos: & orate pro persequentibus & calumniantibus vos. 3to. Facit eundem hominem pati aduersa pro fratribus suis tam equidem veris quam falsis ad imitationem Christi. Vnde est *1. Pet. 2.* Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum (patiendi pro fratribus) ut sequamini claritiam eius. Et *1. Ioan. 3.* In hoc cognouimus caritatem (Christi) DEI; quoniam ille animam suam

Quam pro nobis posuit, & nos debemus pro fratri-
 bus (bonis & malis) animas ponere. *Anagogica*
 charitas habet suos actus in 1. *Scal. Testam. anti-*
ca quæ alias, si est *communis* propria s. omni-
 um saluandorum, facit nos orare saltem in genera-
 li pro nostris proximis: siue sint nostri amici, si-
 ue inimici, ita s. ut non excludamus eos ab ora-
 tionibus nostris communibus. Si autem *specialis*
 est, facit nos orare pro inimicis in speciali ferui-
 do affectu, ut saltem gratia DEI in presenti, &
 in futuro vitam æternam consequantur. Nam bo-
 na corporalia & externa, non semper illis tene-
 re vellet ac impendere, quia non semper expedit
 eis habere illa: quando nimirum vel ipsismet ini-
 micos, vel Communitati alicui nociua essent. Vnde
 est, quod diligimus inimicos nostros, non in
 quantum sunt peccatores; sed in quantum homi-
 nes. aliud enim est in nostris inimicis natura à
 DEO creata, & ad æternam beatitudinem conse-
 quendam ordinata; aliud culpa æternæ damnatio-
 ni obnoxia: iam ergo secundum naturam debe-
 mus eos diligere; secundum verò culpam tenemus
 eos odio habere: quia culpa secundum quam di-
 cuntur peccatores, aduersatur DEO, & beatitudi-
 nis æternæ impeditiua est: & sic odio habere
 peccatorem ut peccatorem, est odio habere peccatoris
 iniquitatē, & consequenter est diligere proximum nam
 ex charitate proximi prouenit odium illius, quod
 ei malum est. Ea lege peccatoribus quæ tales
 sunt, exoptare mala corporalia & æterna, non
 ut mala, sed ut ipsi aut alicui Communitati bo-
 na, ac etiā ipsam mortem, iuxta *Psal. 103.* De-
 scendant s. per penitentiam, aut verò per mortem.

peccatores à terra & iniqui, ita ut non sint. Et illud S. Anastasii de Publico Viro suo: Melius est ei animam exhalare, quam DEI Filium blasphemare.

Dicendum 310. Quod habet charitas præsens gradus tres. In 1mo. constituitur quis, dum eandem charitatem practicam & anagogicam habet in acquirendo: habet autem quousque; proximum suum alias inimicum diligende eadem charitate, sentit dolorem aliquo actu iniurioso, cordi suo ab eo inflicto, quem continua recogitatione dolorum Christi lenire diligenter curat; simulque discursus rationis inferioris, quos animadvertit turbulentos, ac dolorem huiusmodi irritantes, omnino suppressere contendit. In 2do constituitur; dum eandem charitatem habet in esse, acquisito; habet autem, quando actibus eiusmodi charitatis diligendo proximum suum, maxime vero inimicum, nullam prorsus, vel saltem multo minorem raro iam sentit cordis sui amaritudinem, animique tristitiam: nec adeo rationis inferioris discursum murmurantem audit contra iniurias sibi inferentem. In 3mo tandem aliquis constituitur; dum eandem charitatem habet in excessu, seu secundum excessum virtutum. Habet autem, quando ita diligit suos inimicos, à quibus gravem accepit iniuriam; ut ex affectu benivolentiae ac pio desiderio saluationis eorum, non solum pro eis feruenter oret, atque omnitariam bene eis faciat; verum etiam submissione sua querat placare ipsos, & mala penarum, quæ persequendo se promeruerunt coram æquissimo Iudice Christo, gaudenter pro eis temporarie pati, sincera se eidem

Christi

Christo offerat mente, ad sui *s.* imitationem: quæ etiam pro nobis suis adhuc inimicis mortem crudelissimam & ignominiosissimam sufferendo, reconciliauit nos Patri suo æterno

Dicendum *1°*. Quod dilectio proximi non semper est charitativa; sed sæpe vitiosa, tam secundum defectum, quàm secundum excessum. *1ma* Dilectio secundum defectum multiplex est. *1ma* dicitur naturalis, quæ accepta large quamlibet significat dilectionem viribus naturæ elicita: Atque verò dicit inter Parentes & filios dilectionem vitiatam, ac inter fratres, sorores, & quoscunq. Consanguineos. *2da*. dicitur socialis, quæ notis, contubernales, conterranei, eiusdemq. complexionis ac vnius moris homines inuicem se diligere solent. *3ta*. dicitur mundana, quæ communiter Parentes diligunt filios & filias; cognati cognatos prospera munda, & commoda carnis illis exoptantes: nullum alias ad vitia, quæ inde sequuntur respectum habentes. *4ta*. dicitur Officiosa quæ diliguntur benefactores atq; amici; non solum inter fideles, verum etiam inter Ethnicos. *5ta*. dicitur Cupiditatis seu concupiscentiæ, quæ diligit aliquis hominem propter suam utilitatem. *6ta*. dicitur sensualis, quæ diliguntur pueri ob suam venustatem, ut filia Pharaonis puerum Moysen, eâ causa dilexit. *7ma*. Dilectio proximi dicitur amicitia, quæ quis diligitur intuitu suarum virtutum suæq. bonitatis, abiq. debito ad DEVM respectu.

Dilectio proximi secundum excessum illa esset. Si quis in gratiam sui proximi alias amici vellet offendere DEVM, vel alterum proximum. Ad item, si quis Ecclesiæ aut Republicæ, aut etiam

alicuius honestæ communitalis inimicis, bona vel
let temporalia, extra spem eorum conuersionis,

Actus.

Hobdomada 1. Optare cuique veniam, gratiam,
gloriam, & temporalia, in quantum non prai-
dicarent saluti eorum.

Hobdom. 2. Affabiliter alloqui alios.

Hobdom. 3. Inimicis etiam non rogatus, eti-
am inficis eis obsequi in eo, quod ipsis gratum
putares fore; & pro eis orare, compati in eo,
quod læserint animam suam contra te agendo.

Hobdom. 4. Temere non iudicare, neq; ali-
is zelare super defectibus eorum.

INSTITVTIO VI.

De Obedientia.

Dicendum est *1mo.* Quod Virtus Obedientiæ
apud Sanctos Viros multas habet sui commen-
dationes. *1ma.* quod paradysum nobis aperiat,
quem inobedientia Protarentum clauserat. ac ea
causa Christus dedit clauēs Regni cælestis Simoni
Petro, *id est*, obedienti. Simon enim significat o-
bedientem: cui ut inobedienti, benedixit, dicens:
Matth. 16 Beatus es Simon Bariona: sicut maledi-
dixit primo homini, ut inobedienti, dicens: *Gen. 3.*
Maledicta terra in opere tuo. *2da.* quod in
obedientia, vel maxime facit nos Christi discipu-
los ac imitatores, iuxta *Ican. 10.* Oves meæ vo-
cem meam audiunt, & ego cognosco eas, & se-
quuntur me; & ego vitam æternam do eis. Ita
ipse Christus huiusmodi virtutem primum ex-
ercuit, & suo triplici exemplo nos eam docere
voluit.

voluit. Veniens nimirum de czlo in mundum, iuxta *Ioa. 6.* Descendi de czlo, non ut facerem voluntatem meam, sed voluntatem eius, qui misit me Patris. Manens in mundo, iuxta *Luc. 2.* descendit cum eis, & venit Nazareth, & erat subditus illis: ad *Phil. 2.* Factus obediens usq; ad mortem. Transiens de mundo, iuxta *Matth. 26.* Pater mi, si possibile, transeat à me calix iste; voluntatem non sicut ego volo, sed sicut tu. 314. Obedientia commendatio est, quod primum locum tenet inter vota religiosorum; quia etiam propter Christi imitationem relinquit, quod est homini in mundo maximum. Triplicia enim bona quilibet Religiosus in sua professione abdicat, ut potè bona infima, alias exteriora, per voluntarie paupertatis votum; bona media, alias proprii corporis, per castitatis votum, bona suprema seu maxima, alias bona animæ; inter quæ præcipuum est libertas voluntatis, quam deserit per votum obedientie. 414. est quod nullum opus, per se alias bonum sit religioso meritorium, si non fiat in charitate ex obedientia, & consequenter sapè numero ex eadem obedientia, meritorie deseritur quodlibet huiusmodi opus; vti est victima seu Sacrificium Missæ, Martyrium, Oratio, silentium, & similia vnde *D. Greg.* Obedientia victimis iure præponitur, (à Samuele) 1. *Reg. 18.* quia per victimas aliena, caro, (id est, Christi) per Obedientiam vero voluntas propria mactatur. Et *sanctus Thomas.* Quæcunq; Virtutum opera ex hoc meritoria sunt apud DEVM. quod sunt, ut obediatur voluntati diuinæ; nam si quis etiam martyrium sustineret, vel omnia sua pauperibus erogaret,

garer, nisi hoc ordinaret ad impletionem diuinæ voluntatis, quod rectè ad obedientiam pertinet, meritoria esse non possent. Ita Commendatio est, quod quævis opera per se indifferentia, dum ex obedientia fiunt, semper sunt meritoria, ut est dormitio, deambulatio, honesta recreatio, & similia. Idcirco à SS. Patribus communiter aspicitur nauis & equitatus, secundum illud *Prou.* 31. Facta est quasi nauis iustitoris; sicut enim nauigans quamuis non moueatur motu proprio, semper tamen procedit ad locum sibi designatum; ita obediens innixus non motui suæ voluntatis, sed sui Superioris ad imitationem Christi quicquid agit, quod ex se non est meritorium, semper tamen in virtute & merito, & gratia coram DEO proficit. *Eccl.* est quod verus amator & executor obedientie omnem facile sperat tentationem, (DEO sibi prestante auxilium) carnis videlicet mundi, diaboli, & hominis mali, iuxta *Proverb.* 21. Vir obediens loquetur victoriam, *id est*, Vir addictus obedientie, laudando DEVM exultabit in victoria de suis tentationibus: imo etiam DEVM ipsam faciet suis orationibus obedientem, iuxta *D. Gr. 80*. Si obediens fuerimus Prelatis nostris, DEVS obediet orationibus nostris.

Dicendum 2da. Quod Obedientia largè & stricte accipitur; largè sumpta est Virtus generalis habens pro obiecto quicquid à DEO, & secundum DEVM præcipitur. Undè per huiusmodi obedientiam obligamur non solum ipsi DEO verum & Superioribus nostris, quatenus omnia vota & præcepta Regum nostræ seraphicæ, & alia quæ secundum ipsius præscriptum nobis demandantur, ad

amyl

amissim observemus; iuxta illud præceptum *cap. 6*:
 Firmiter præcipio Fratribus, ut obediant suis mi-
 nistris in omnibus, quæ promiserunt Domino ob-
 servare, & non sunt contraria anime sue, & Re-
 gule nostræ. *strictè* verò sumpta, est Virtus spe-
 cialis, habens pro obiecto præceptum Superioris,
 honestati atq; rectitudini conforme, tum expres-
 sum tum interpretativum. Obedientia specialis,
 alia est necessitatis, alia supererogationis. *Necessi-*
tatis est de lege præcepti necessaria ad consequen-
 dam salutem æternam: quâ populus Christianus o-
 bedit Regibus & Magistratibus suis, propter DEI
 constitutionem. iuxta *Rom. 13*. Omnis anima
 potestatibus sublimioribus subdita sit, non est ei-
 nim potestas, nisi à DEO. *Item*. Vxores Maritis
 suis, ac vicissim Mariti Vxoribus, filij Parentibus,
 & servi dominis, non tantum bonis & modestis,
 ut ait Apostolus *1. Cor. 1*. Sed etiam dyabolis.
Item. Sancti fideles suis Prælati, (Pape s. Epi-
 scopis, Parochis) in iis, quæ Canones & Iura præ-
 ciipiunt, pro omnibus promulgata. *Supererogatio-*
nis Obedientia est de lege consilij, & consequen-
 ter maioris meriti; quæ distinguitur in simplicem
 & solemnem, ut pote Asceticam solenni voto fir-
 matam. Simplex illa est, quæ non nisi simpliciter
 proposito, aut simplici voto, siue implicito, siue
 explicito firmatur: qualis in Religiosis est No-
 vitiorum: qui cum tali proposito aut voto in Re-
 ligatione perseverandi, studio obediunt suis Sive-
 rationibus, expectantes cum desiderio diem sue pro-
 fessionis. Quasi etiam obedientia est, quæ in
 da personarum devotarum. quæ alicui voto spi-
 rituali, pro sua arbitrio in multis obediunt ad
 Christi.

Christi Domini imitationem *Ascetica* illa est quæ
formali ac solemnī voto in aliqua Religione ad
Eclesiā DEI approbata roboratur. Obedientia
huiusmodi Superior est, in merito simplici Obedi-
entia, quia *ascetica*, seu Religiosorum obedientia
per suum votum dedicat DEO arborem propria
voluntatis, cum omnibus fructibus actuum eius.
Simplex verò, solet nonnisi fructus quando, &
quantum, & quamdiu vult offerre. Obedientia
ascetica, quæ in Asceterijs exercetur, alia est limita-
ta, seu circumscripta, alia absoluta. *Anterior* illa
est, quæ aliqui Religiosi obediunt suis Præla-
tis in ijs tantum, quæ in eorum Regula continen-
tur, de qua illud est, *O Bernar.* Votum meum
non augeat. Prælati sine mea voluntate. *Posterior*
illa est, quæ obediunt Fratres Minores suis Su-
perioribus in omnibus quæ ad honestatem for-
mant, eorumq; statui conueniunt, quamuis ardua
ac difficilia habeantur, de qua illud est in Regula
Seraphica *cap. 10.* Firmiter præcipio fratribus, ut
obediāt suis Ministris in omnib⁹ quæ promiserūt Do-
minō obsequere, & non sunt contraria anime suæ
& Regulæ nostræ. Porro *Ascetica* Obedientia al-
ia est Materialis, alia formalis. Materialis est quæ
quis odedit quibuscunq; ordinationibus Religio-
nis suæ, & præceptionibus sui Superioris ex quadam
bona & pia consuetudine, ac diutina assuetudine,
non alio motu quàm quod sic eum facere cogat
Religionis vsus, atq; benaplacitum sui Superioris.
Formalis autem illa est, quæ quis implet Ordina-
tiones suæ Religionis & iussa Superioris ex inten-
tione eicitæ, & actuali proposito causa imitationis
Christi, per charitatem motus. Hæc autem
obedi-

Obedientia maioris est meriti, quam materialis.

Dicendum 3^{io}. Quod Obedientia ascetica tres habeantur gradus, qui alias varie disponuntur. 1mo quidem dicitur aliquis habere *primum* gradum, ubi obedit DEO in omnibus praeceptis, prohibitionibus & consiliis, ut supremæ auctoritatis quia nihil præcipit, nisi bonum, & nihil prohibet nisi malum & nihil consultit, nisi magis bonum 2um. Vbi obedit homini propter DEUM, seu ut Antistiti DEI, qui nimirum omnia cum deliberatione ac discretionem imperat. 3^{ium}, ubi obedit propter DEUM homini impetuoso, & proinde contemptibili, iuxta 1. Petr. 5. Serui obedite Dominis suis (licita imperantibus) non tantum bonis & modestis, sed etiam dyscolis, id est inhumanis, leueris, delinquentibus, &c.) hæc est enim gratia, id est meritum magnæ gratiæ) apud DEUM. 4to dicitur aliquis *primum* gradum habere, dum obedit Superiori, ne alias DEUM offendar, ac penam inobedientiæ condignam incurrat. 5to *Secundum* habet, dum obedit propter meritum maioris gratiæ in presenti, & gloriæ in futuro. 6to *Tertium*, dum obedit purè propter veram Christi Domini imitationem, ac sui Superioris consolationem. iuxta Habr. 13. Obedite præpositis vestris, & subiaceret eis; ipsi enim peruigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddituri: ut cum gaudio hoc faciant, & non gementes. 7^{io}. habet quis *primum* gradum Obedientiæ, quando implet Superioris præceptum. 8^{io} *Secundum* habet, quando implet voluntatem. 9^{io} *Tertium*, quando implet voluntatem ut pote tacitam. 10^{io}. habet aliquis ascetica *primum* gradum obedientiæ, quando Superiori

suo quidpiam sibi præcipienti obedit exterius, secundum videlicet propositum, quod à professione hactenus retinet vota sua semper implendi; non autem secundum instantem voluntatem: cui a displicet huiusmodi præceptum, veluti onerosum atq; indiscretum. *Secundum* habet, quando non tantum exterius obedit, verum & interius, secundum videlicet instantem Voluntatem: quam omnino conformat voluntati sui Superioris, idem cum illo volens & nolens in omnibus licitis & honestis, quæ in gloriam DEI referri possunt; quamvis illa non præceptorie ac expresse mandentur, & insuper ardua difficiliaq; sint. *Tertium* habet, quando exterius obediendo non tantum voluntatem suam voluntati sui Superioris plenè mancipat ad omnia licita & honesta exequenda; Verum etiam iudicium suum iudicio eius perfectè subijcit, ipsum s. Superiorem iudicij sui ut regulam & normam divinamq; voluntatis ut interpretem in perpetuum recipiens.

1° Nota. quod omnes isti gradus hic variegati atq; immediatè recensiti, merè sunt secundum extensionem ipsius Obedientiæ; iam verò secundum intensiorem, qui modo sequuntur. In 1mo igitur gradu huiusmodi Obedientiæ aliquis constituitur; quando Superiorum graduum modo recensitorum obedientiam habet in acquirendo: talem autem habere dicitur, dùm studiosè obedit suis Superioribus ad imitationem Christi, qui factus est pro nobis obediens ad mortem; nihil aliud obitæ difficultate ac interna amaritudine, atq; affectuum inquietudine quam sentit proficisci de sensualitate, nondum plene mortificata, de Voluntate

luntate nondum satis abnegata, ac de iudicio
 non solum completè in obsequium Christi captiva-
 to; per studium videlicet asceticarum meditatio-
 num, atq; aliorum exercitiorum Spiritualium.
 In 2do gradu constituitur quis, quando eosdem
 gradus obedientiæ habet in esse acquisito; habet autè,
 dum quieto promptoq; animo obedientiam præstan-
 do, nullam prorsus contrà præceptum aut præci-
 pientem sentit iam sensualitatis remurmurationem,
 atq; voluntatis indignationem, & proprii iudicii
 querimoniam, velut soli innixus imitationi Chri-
 sti, cui studiosissimè attendit. In 3ro gradu
 constituitur quis, ubi habet eandem virtutem in
 excessu, seu secundum excessum Virtuosi: ha-
 bet autem, dum aliquod præceptum quo magis im-
 ponitur sibi à Superiore arduum, inhumanum,
 atq; indiscretum: eo etiam magis implendo illud
 gaudet atq; gloriatur in cruce imitationis Christi,
 per quam moritur mundo, & sibi met mundus.

Dicendum 4to Quod Obedientia ascetica da-
 tur vitiosa sæpè ascetis omninò vitanda. tum se-
 cundum defectum, tum secundum excessum. O-
 bedientia vitiosa secundu defectum *quadam* dicitur
 cupiditatis: quia libenter aliquis obedit suo Supe-
 riori, in eo quod præcipit sibi secundum suam ap-
 petentiam, ac animi propensionem. Vti & canis
 venaticus obedit venatori se se incitanti ad in-
 sequendam feram, & accipit signo accepto ad
 rapiendam perlicem. Quzdam dicitur Mercena-
 ria, quia obeditur propter vanum hominibus pla-
 cere. Vel propter quoddam proprium commo-
 dum, vti est promotio ad Ordines, ad Officia Or-
 dinis &c. Quzdam dicitur servilis, quia obedi-
 ti.

Quis né aliter faciens puniatur; Vel né aliquo modo huiusmodi commodo priuetur. Obedientia secundum ex-
 sun. vitiosa: la est, quâ quis obedit in illicitum quidem
 pote contra propriam conscientiam, contra regulam
 fix professionis contra præcepta DEI: cum alias
 gis DEO quam hominibus obediendum sit.

Actus:

- Hebd. m. 1.* Esse indifferens ad quæcunq;
 sa Superiorum, siue ex parte loci, siue temp-
 siue negotij, excludendo omnes etiam citas ex-
 tiones, iuxta illud: Audi Israel & tace.
Hebd. m. 2. Si quæ humana vides in Superi-
 re, auerte oculos mentis tuæ ab his, vnicum
 sidera, quod Vicarius Christi est, & velut p-
 la oculi Domini, quam tangere, est tangere
 UM & Christum: Vnde in Vita S. Macen-
 reuelauit Christus p. 1. c. 20. Meam comp-
 cum Iudeis facien, qui spernit Superiorem.
 1. Petri. 2. Serui, subditi estote etiam dyabol-
Hebd. m. 3. Ad primum istum campanæ,
 imperfecta litera proripe,
Hebd. m. 4. Dilcepciones internas de
 dinationibus Superiorum, de intencionibus
 rum statim in primis motibus cohibe, &
 quam tuam in hac materia quàm diligenti-
 me simul & aures tuas custodi:

INSTITVTIO VII.

De Pau errate.

Dicendum est imo. Quod cāupertas Evangelica,
 ea, & consequenter alicetico, tot habet ad-
 viros

VI. Viros Spirituales preclaras sui commendationes,
 quos habent diuitiæ avarorum ignominiosas vitu-
 perationes: quarum aliqua recentendæ sunt. *1. m.*
 quidem est, quod sicut avaritia (quæ dicit audi-
 tatem auri nimiam, seu cupiditatem immoderatam
 diuitiarum) facit hominem diaboli cultorem ac
 servum, iuxta Apostolum. *Co. 3. 5. & Eph. 5.* qui
 avaritiam appellat simulacrum atq; idolorum
 servitutem. ita paupertas Evangelica, (dicens ab-
 dicationem terrenarum possessionum) quam Chri-
 stus & Apostoli eius tenuerunt, & professoribus
 Evangelicis tenendam tradiderunt, facit hominem
 Christi sectatorem atq; discipulum. iuxta *Luc. 14.*
 Qui non renuntiat omnibus quæ possidet, non po-
 tuit meus esse discipulus. *id.* quod sicut diui-
 tiæ avarorum sunt causa & origo omnium vitio-
 rum atq; peccatorum: iuxta *1. Tim. 6* Radix
 omnium malorum est cupiditas, ita paupertas E-
 vangelica, est causa & origo omnium Virtutum,
 & bonorum Spiritualium ac æternorum.
 iuxta illud *SS. Patriarchæ nostri in Regula posi-*
tuæ, c. 6. Hæc est illa celsitudo altissimæ pauper-
 tatis &c: *3. 12.* quod sicut diuitiæ avarorum de
 terra tolluntur, & consequenter suo pondere usq;
 centrum eiusdem terræ suos trahunt amatores
 iuxta *1. Tim. 6.* Qui volunt divites fieri inci-
 dent in tentationem, & in laqueum diaboli, &
 desideria multa & inutiles, & nociva demergunt
 homines in interitum & perditionem. Itæ pauper-
 tas Evangelica de cælo cum Christo veniens, sur-
 tas ad cælum suos amatores per contemplationem
 DEI, ac divinum eleuat secumq; trahit, in quo-
 rum persona illud dicitur *Philip. 3. 20.* Nostra
 autem

VII.

Evangelicæ
 habet avaritiam
 visos

autem conuersario in calis est. *512* Quod faciunt auari, seu nimis amantes & appetentes quaecumque mundi huius diuitias, nunquam diuitias celestes obtinebunt iuxta. *1. Cor. 6.* Auari regnum DEI non possidebunt, ratio est; quia his inferioribus volunt esse contenti, quorum possessione delectantur, magisque æstimant in presenti amata sua visibilia, quam futura nonnisi credibilia, ac propterea his merito priuabuntur, & illa non consequentur: ita est contrario pauperes spiritu vitam æternam à Christo Domino sibi repromissam certo obtinebunt, iuxta *Matth. 5.* Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum celorum. ratio est: quia sic exonerati, facile in Virtutibus Christum sequuntur, donec ipsum in vita æterna plenè consequantur, secundum verba ipsius Christi *Ioan. 21.* Qui mihi ministrat, me sequatur & ego sum, illic sit & minister meus. *514.* quod sicut stercora hirundinum excecauerunt oculos corporales Tobie, teste scriptura *c. 2.* ita possessiones diuitiarum, quas D. Paul. *Philip. 3.* a beatitudo est ut stercora, multorum excecant oculos mentis; ac propterea auari homines non consequantur ea, quæ cælius ordinata sunt ad consequendam vitam æternam; nec recogitant vanitatem mundanorum, turpitudinem ac turpitudinem peccatorum, multitudinem presentis vitæ miserationum, propinquitatem mortis, austeritatem extremi iudicii, pœnalitatem inferni, & felicitatem gloriæ celestis æternam: pauperes autem spiritu tanquam cælitus illuminati, hæc omnia studiosa consideratione percurrunt, ac inde cælestia magni æstimant, terrena verò vilipendunt. *Tum quia,* sicut a

conditio

conseruandam præsentem vitam modica sufficiunt; ita ad futuram consequendam superflua efficiunt: cum aut vix, aut nunquam sine amore possideri valeant. *Tum quia*, cum multo labore & magna sollicitudine acquiruntur; & cum nimio periculo corporalis vitæ, aut alicuius ablationis retinentur: cum pateant multorum inuidiæ atq; cupiditati. *Tum quia*, cum homine diu perseuerare nequeunt; nam si per aliquam fraudem ei non adimuntur, mox ab eo per ipsam mortem alienantur. Et *psal. 48.* Diues cum interierit non sumet omnia, neq; descendet cum eo gloria eius.

Dicendum idò. Quod paupertas, alia est Involuntaria, alia voluntaria. Paupertas *involuntaria* illorum est, qui carent rebus necessarijs ad suam conseruationem, alias libenter vellent esse diuites, si fieri posset. De hac paupertate est *Eccl. 17.* Propter inopiam multi deliquerunt. Et *Prov. 30.* Mendicitatem & diuitias ne dederis mihi. Et *subdit*: ne egestare compulsus furer & periurem. Nomen DEI mei. Hanc tamen paupertatem facit meritoriam patientia Christi, dum adest. Vti patet *Luc. 16.* Factum est autem ut moreretur mendicus, & portaretur ab Angelis in sinum Abraham. Et *psal. 9.* Neq; in finem obliuio erit pauperis. Et *Isa. 2.* Pauperes elegit DEUS. Paupertas voluntaria alia est Philosophica, alia Evangelica. *Philosophica* illa est, quæ ob honestum aliquem respectum sponte abdicat diuitiarum huius mundi possessionem. Vnde *3. Hier. lib. 2. in Math. c. 19.* ait: Hoc enim & Crates fecit Philosophus, & alij multi diuitias contempserunt. *Evangelica* verò illa est, quæ ob imitationem Christi à diui-

tijs huius mundi alienata habetur, de qua
Matth. 5. Beati pauperes spiritu: &c. Quod
 solo affectu alienata habetur, dicit virtutem ne-
 cessitatis, de lege præcepti omnino necessariam,
 vitam æternam consequendam: Si vero affe-
 ctus effectum alienata habetur, dicit Virtutem Sa-
 terogationis, quæ est de lege consilij. De
 aiori paupertate est *Ps. 62.* Diuitia si affluant
 nolite cor apponere. Et *Ecc. 31.* Beatus enim
 qui inuentus est sine macula, & qui post mortem
 (affectu sui amoris) non abiit, nec sperauit
 pecunia & thesauris. Vnde est, quod hac pa-
 upertate affectus illi pauperes esse dicuntur, quia
 bona temporalia diuitiasq; huius sæculi possident
 non illarum amore capiti, sed necessitate ac in-
 mitate præsentis humanæ conditionis compulsi
 de quibus etiam pauperum aliorum indigentia
 Ecclesiarumq; ac quorumcunq; mendicantium ne-
 cessitatibus liberaliter subueniunt. iuxta *Luc. 11.*
 Quod superest, date elemosynam. De potestate
 vero paupertate spiritus illud est *Matth. 10.* Si
 vis perfectus esse, vade & vende omnia quæ ha-
 bes, & dà pauperibus, & habebis thesaurum in celo,
 & veni, sequere me. Et *Luc. 14.* Qui renun-
 ciat omnibus quæ possidet, non potest me-
 us esse discipulus. Vnde est, quod hac paupertate
 affectus & effectus, illi pauperes esse dicuntur,
 qui ad expeditionem imitacionem Christi renun-
 auerunt tam intra se quam extra se omnibus
 mundanis possessionibus, quas habebant, vel ha-
 re poterant: eoq; ipso tanto feliciores effectus
 quanto magis à laqueo cupiditatis elongati habentur.
 Paupertas supererogationis, ut patet affectu
 & effe.

& effectis alia est simplex, alia ascetica: *Simplex* quidem illa dicitur, quæ voto solemnī non roboratur de qua illud est, *Mat. 4.* Multitudinis credentium erat cor vnum, & anima vna, nec quisquam eorum quæ possidebat aliquid suum dicebat, sed erant illi omnia communia: Neq; enim quisquam egens erat inter illos. *Ascetica* illa est, quæ voto solemnī in aliquo statu Religiosorum firmatur. Et hæc duplex est: quarum altera ita abdicat possessiones diuitiarum tam mobilium, quam immobilium in particulari, ut nihilominus iure civili retineat illas in communi. Altera vero, ita abdicat easdem possessiones cum omni iure civili, ut nec particularibus personis, nec Communitati Fratrum, nec ipsis eorum Superioribus propriæ sint. Hæc autem paupertas propria est Fratrum Minorum, quæ alias à Sanctissimo Patriarcha Nostro altissima dicitur.

Dicendum. 310 Quod paupertas Minoritica alias altissima, non dicit carentiam victûs, amictûs, domicilii, & suppellectilis, tam domesticæ, quam Ecclesiasticæ, prout alias dicit paupertas mundanorum involuntaria: Sed dicit carentiam & abdicationem omnis iuris civilis ad prædicta [uti est, dominium, possessio, proprium, & quævis actio iuridica, defensiva s. aut repetitiua talium] reservans sibi secundum ius poli simpliciem usum horum omnium, quæ ad conservationem præsentis vitæ, & ad munia exequenda fratrum pertinent. Illius autem paupertatis, secundum s. extensionem, *primus* gradus est. quando in rerum simplici usu ad necessarium / Victum, amictum, domicilium, & ad utensilia domestica &

X)

Eccle.

Ecclesiastica spectantium, vitatur curiositas, pretiositas, & superfluitas; & consequenter auaritia atq; diligitur exemplaritas, vilitas, & modicitas: quæ omnia paupertas Minoritica requirit, ac summo opere desiderat, velut ad integritatem sui perfectionis. *Secundus* est gradus, quando quis in defectu rerum necessariorum minimè turbatur ob amorem Christi, eiusq; paupertatis dilectionem, confidenter ab eo cui se dicauit expectans salutem debitam prouisionem. iuxta *Psal. 145.* *Iacta super Dominum curam tuam, & ipse te eruet.* Et *Matth. 6.* *Primum querite regnum DEI [attendendo sanctæ operationi, ac deuotæ orationi] & hæc omnia adicientur vobis.* Et in *Reg. c.* vadant pro elemosyna confidenter, &c. quia Dominus se fecit pauperem in hoc mundo. *Tertius* est, quando quis in eodem defectu rerum contentus gaudet, ac eo magis, quo perfectius credit ac animaduertit se per huiusmodi paupertatem Christo fieri conformem. *Vnde S. Bonau.* mouens nos ad studium huius paupertatis, inquit: *Qui ex gratia vult donare cælestia, cur etiam temporalia, & parua ab eo non speremus? aut ergo dabit nobis necessaria, in quantum expedit nobis; aut vires corporis ad sustinendum penuriam aut spiritualem dulcedinem meliorem carnali, & insuper præmium cæleste.* Porro eadem paupertas Minoritica, secundum intensiorem considerationem tres alios habet gradus: *Primus* gradus, quando quis Superiores gradus paupertatis modo recensitos habet in acquirendo: habet autem, dum reuera amat sic esse pauper ad imitationem Christi: quamuis in defectu necessariorum, sentiat internam

remur.

remurmurationem, modo illam per DEI gratiam
his meditationibus vitæ sui Saluatoris reprimere
valeat. *Secundus est*, quando quis eandem pau-
pertatem habet in esse acquisito: habet autem;
cum summo opere amat sic pauperem ducere vitam
ad Christi Domini imitationem, iam quidem absq;
sensu internæ remurmurationis, in defectu necessa-
riorum constitutus. *Tertius est*, quando quis ean-
dem paupertatem habet in excessu, seu secundum
excessum virtuosum; habet autem, dum sic amat,
cupiq; esse pauper propter imitationem Christi,
ut etiam in voluntariis pauperibus, piissimo affe-
ctu erga Dominum suum concitatus, omnino in-
videt miseriam eorum paupertatem. In hoc gra-
du altissima paupertatis SSmus noster Patriarcha
continuo stabat, ut patet ex ipsius vita.

Dicendum 4to. Quod paupertas ascetica, non
raro habetur vitiosa, tum secundum defectum,
tum secundum excessum omnibus Fratribus Mino-
ribus vitanda: vitiosa quidem secundum defectum
duplex habetur. *Ima.* quidem dicitur, mundanè
solicita, tali nimirum adverbio adstructa, ut in-
de appareat differentia inter illam sollicitam cu-
ram, quæ in *Regula c. 4.* Superioribus nostris de-
mandatur; & inter hanc præsentem: cum aliud
sit sollicitam curam gerere ex fraterna charitate,
& aliud ex mundana cupiditate, alias in Evan-
gelo *Matth. 6.* Vituperatam atq; prohibitam.
Iam ergo vitiosa paupertas huius loci illorum est,
qui ex quadam quasi inadvertentia res mundi quo-
quo pacto ad se pertinentes, facile deserunt; quas
rursus in suo statu Minoritico, alias contra suam
professionem satis avidè nimirum, sollicitè quarunt.

2da paupertas vitiosa secundum defectum dicitur querulosa : quæ illorum est, qui mundana, re & voluntate seu affectu & effectu dimiserunt, & hic in Religione cunctas res curiosas, pretiosas & superfluas auersantur : aut in defectu necessariorum, satis turbantur & grauiter conqueruntur ; non considerantes, quod licet non sit de essentia paupertatis asceticæ inopia rerum ; est tamen de integritate & condecencia, iuxta *Philip. 4.* In omnibus institutus sum, scio & satiari. & esurire, & penuriam pati, & abundare. Vnde 2. *Cor. 3.* Christus pro nobis egenus factus est cum esset diues ; Similiter & Apostoli primi eius Sectatores, in quorum persona dicitur. 1. *Cor. 4.* Vsq; in hanc horam & esurimus, & sitimus, & nudi sumus.

Paupertas vitiosa secundum excessum illa esset : Si aliquis Frater Minor vellet à Communitate fratrum suorum, penuriosam semper seruari paupertatem ; cum alias paupertas penuriosa paupertatis asceticæ, ut plurimum relaxatiua ac destruetiua sit, per clandestinas (videlicet fratrum debilioris virtutis) procuraciones rerum sibi necessariarum

Actus.

Hebdom. 1. Resolue te etiam necessarijs libenter cauere in casu, quem etiam obuenire tibi aliquando tanquam summam felicitatem exopta.

Hebdom. 2. Ex amore paupertatis IESU, hac Septimana vel Menſe, à potu delicatiori (etsi de die occasio) extra mensam saltim abſtine.

Hebdom.

Hebdom: 3. Exi ad mendicationem ostiariam panis, si in illo loco sit.

Hebdom: 4. Videndo pauperes, inuide illis quod careant necessarijs, cum tu abundes aliquando commoditatibus.

INSTITVTIO VIII.

De Castitate.

Dicendum est *Imò.* Quod Castitas ascetica, multas apud Viros Spirituales habet sui magnificas commendationes, quarum aliquas recensere oportet. *Ima* quidem est, quod omnes novi ascetæ, & cuiuscunq; Status Religiosi, vbi ad DEUM per penitentiam conuertuntur, ibi per cultum castitatis desinunt esse carnales, & incipiunt esse Spirituales, ac prorsus Christo adhaerentes, iuxta *Galat. 5.* Qui Christi sunt [veri sectatores] carnem suam [vel maximè studio ac disciplina castitatis] crucifixerunt cum vitijs & concupiscentijs. Vnde B. Fr. Egidius ad illam fratrum quorundam propositionem: Quæ nam sancta Virtus Vitæ Religiosæ ac Spirituales inchoantibus imprimis eligenda & exercenda esset? respondit: Ego eligendam & exercendam esse puto Castitatem; quo responso accepto quidam ex illis fratribus dixit: Nonne maior est charitas! at ille spiritu eleuatus ac inflammatus, exclamauit: Quid castius charitate? ac inde cantabat: (1) Sancta Castitas qualis es? quanta es? Tu talis es, & tanta, qualem & quantam fatui non cognoscunt. Ac proinde nisi quis in quocunq; statu spirituali satis adiectus castitati fuerit, sciat procerto nullatenus in ca-

teris Christi virtutibus se profecturum, præterquã hypocritice seu apparenter, non autem veraciter. *2da.* quod Castitas ascetica tantum valet in vita spirituali, quantum valent omnes asceticæ aliæ virtutes: ita ut qui in sua vocatione castitati satis addictus est, habeat omnino vitæ spiritualis dimidium: qui verò item cæteris virtutibus asceticis incumbit, habeat alterum dimidium: quæ disparatæ, nihil prorsus faciunt coram DEO ad meritum Vitæ æternæ; sed coadunata, integram constituunt vitam spiritualem. cui debetur gloriosissima vita æterna. Vnde *s. Greg: hom: 13. in Euang.* Duo sunt, quæ iubentur & lumbos restringere & lucernas tenere, vt & munditia sit castitatis in corpore, & lumen veritatis in [virtuosa] operatione. *3ta.* Quod sicut nuptiæ replent terram, & luxuria infernum, ita castitas cælestem paraditum. De Nuptiis quidem illud est *Gen 1.* Crescite & multiplicamini, & replete terram, De luxuria verò illud est. *Gen. 19.* Quod propter illam omnes insimul Sodomitæ cum suis finitimis igne sulphureo detrusi sunt per diuinam potentiam in infernum. Et ab initio mundi raro putant Viri spirituales condemnari aliquem, qui prorsus careat peccatis luxuriæ. Vnde asserit *Drexel.* quod vbi centeni iuvenes inferorum flammis adiudicantur cælitus; e centenis istis nonaginta nouem ob vitium carnis damnari, centesimam demum, ob aliquam aliam grauiorem noxam. *Item quidam ab his.* Vbi è prouectioribus ætate centum damnantur, octoginta pro peccatis luxuriæ, & viginti pro alijs criminibus æternis cruciatibus addicantur. De Castitate tandem illud est, *Matth. 19.* Sunt

Eunu-

Eunuchi, qui seipſos caſtrauerunt [*id eſt*, caſtifi-
ficauerunt per abnegationem carnalis concupiſcen-
tiæ] propter regnum cælorum. Et *ſpor.* 3. Quæ
[à ſua natiuitate, vel renatiuitate] non in-
nauerunt veſtimenta ſua, [quibus contegunt ani-
mas ſuas] ambulabunt mecum in albis. 414.
Quod Chriſtus caſtiſſimus, ſpecialiſſimè diligit ca-
ſtos eoſq; proſequitur magnis fauoribus, ſecundum
illud Eccleſiæ S. dicentis de S. Ioanne Euang. *in*
reſponſor. s. ipſius feſtiuit. Diligebat IESUS Io-
annem, quoniam ſpecialis prærogatiua caſtita-
tis ampliori dilectione fecerat dignum; quia Virgo e-
lectus ab ipſo, &c: 514. Quod ſoli duntaxat Re-
ligioſi, & quicunq; Eccleſiaſtici caſtè viuentes, San-
ctum Chriſti panem dignè ac inculpabiliter man-
ducant, tam ſ. Spiritualem Euchariſticum, quàm
corporalem, eleémoſynaliter, quotidianam, vel
annuatim à fidelibus ob amorem euſdem Chriſti
oblatum. Cuius rei habetur figura 1. *Reg. 21.*
vbi Abimelech Sacerdos noluit concedere panem ſan-
ctum Dauid, antequam ſponendiſſet mundum ſe
eſſe, & ſuos Commilitones, maximè à mulieribus
ſuis, videlicet vxoribus.

Dicendum 2dò. Quod Caſtitas aliquando lar-
ge, aliquando ſtriçtè accipiat. *Large* ſumpta,
eſt Virtus generalis, vi ſua reprimens omnes mo-
tus animi inordinatos, ſeu legi Diuinæ repugnan-
tes: quæ alias dici ſolet Caſtitas ſpiritualis, ſeu
caſtitas mentis aut conſcientiæ; tunc autem habe-
tur, dùm refugit mens coniungi delectabiliter ali-
cui rei contra debitum ordinis Diuini; dumq; ap-
petit delectabiliter ſoli DEO perpetua coniungi ad-
hæſione. De huiusmodi Caſtitate illud eſt *1. Cor.*

1. Despondi enim vos Uni Viro Virginem castam exhibere Christo. *strictè* sumpta est Virtus specialis, vi sua contra luxuriam pugnans. Hæc autem alia dicitur Virtus necessitatis, de lege / præcepti, ad vitam æternam consequendam necessaria: alia supererogationis, alias de lege consilij, maioris meriti & præmij cælestis habens promissionem; iuxta iam est. *Apol. 3.* Qui non inquinaverunt vestimenta sua, ambulant mecum in albis. Castitas *necessitatis*, si est extra Matrimonium, fugit omnem veneream voluptatem, tam externi, quàm interni sensus, nè Dominus meus offenda- tur, ac pœna æterna damnationis incurratur. Si verò est intra Matrimonium, admittit quidem venereos actus inter legitimos coniuges in ordine, / ad procreandam prolem, & concupiscentiam carnis sedandam; sed perpetuo omnes auersatur adulterinos actus, tam externos quàm internos, quod ipsum iure coniugali coram DEO in facie Ecclesiæ firmat. Vnde *Matth. 5.* Audistis, quia dictum est antiquis. Non mæchaberis, Ego autem dico vobis, quia omnis qui viderit mulierem ad concupiscendam eam, iam mæchatus est eam in corde suo. Quodsi oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum, & projice aba te, expedit enim tibi ut pereat vnum membrorum tuorum, quàm totum corpus tuum mittatur in gehennam, &c: *Casti- tas* Supererogationis, alia est Vidualis, alia Virginalis: Vtraq; ad imitationem Christi, & glorio- sissimæ Matris eius Virginis. omne fugit experi- mentum venereæ voluptatis usq; ad mortem; alte- ra quidem à solutione Matrimonij, altera verò ab ipsa nativitate. De Castitate viduali esto

1ª Cor. 7° Quod si dormierit vir eius, liberata est à lege; cui autem vult nubat tantum in Domino: beatorum autem erit si sic permanferit secundum meum consilium. De Virginali verò *statem*. De Virginibus præceptum Domini non habeo &c. Porro Castitas vidualis & virginalis propriè sumpta, alia est simplex, serio *s. proposito*, aut etiam simplici voto siue priuatim siue publicè emisso confirmata. Alia Solemnis seu ascetica voto nimium Solemni roborata in quacunq; Religione intra Ecclesiam Catholicam. Castitas quoq; ascetica, illorum *s. Religiosorum* propriè, qui in statu seculari incontinententer quidem vixerant, iam autem ab ingressu Religionis vitam ducunt nullo peccato luxuriz maculati, ac in Sanctitate & iustitia omnibus diebus suis coram DEO ambulant, merito dici potest Virginalis licet impropriè, velut non à natiuitate, sed tantum à renatiuitate seruata ac proinde castitas virginalis renata appellatur: quæ alias simplicem castitatem virginalem propriè sumptam crebrò superat merito & præmio, propter sibi annexas cæteras virtutes asceticas, & statum sui firmiorem: Simplex enim castitas virginalis à natiuitate seruata subiacer instabilitati, eo quod possit congruis medijs ad nuptias aspirare. Hæc autem renata, seu à renatiuitate spirituali seruata, nullatenus ordinariè loquendo subiacer alicui dispensationi, melioremq; habet exteriorem & interiorem sui custodiam, exteriorem autem puta esse claustrum, & separationem à conuersatione cum personis de incontinentia suspectis: Interiorem verò puta esse vſitatam quotidie duplicem conscientiz recollectionem; ac item singulis diebus

bus duplicem mentalem orationem, præter priuatas orationes iaculatorias Religiosis communiter vsitatas, & Multa alia spiritualia exercitia externa & interna mortificationis.

Dicendum 3mo. Quod Castitas aſcetica tam ſecundum proſecutionem, quàm extensionem quàm ſecundum intentionem conſiderata tres habet gradus. In *primo* quis conſtituitur, dùm habet caſtita-tem in acquirendo: habet autem, vbi ob amo-rem illius ac imitationem Chriſti fugiens omnem quantum poteſt cum DEI gratia incontinentiæ occaſionem, ac mundi incitamenta ad libidinem, ab ipsis etiam imaginationibus immundis, atq; cogitationibus impuris, ſtatim à principio ſuæ ad-vertentiæ mentem diligenter auertit, & ad alia honeſta & ſancta ſtudioſe conuertit, inſtanterq; ac ſollicitè, moribus in ſenſualiſſe libidinolis naſcenti- bus reſiſtit, diuinum contra eos confidenter inuo-cando auxilium & carni ſuæ vrgente tentatione aliquam applicando congruam mortificationem in-tentam potiùs, quàm prolixam. In 2do gradu ali-quis conſtituitur, dùm habet Virtutem Caſtita-tis in eſſe acquiſito: habet autem, quando vehementi amore prolequens caſtita-tem, poſt multas victori- as de tentationibus carnalibus feliciter obtenta, minus iam, rariùsq; ac remiſſius concupiſcentia- rum ſtimulis exagitur; atq; motus ſenſualiſſis interdum conſurgentes, citius & faciliùs ſolo quaſi ſuæ voluntatis imperio compeſcit. In 3^{io} quis conſtituitur, dum habet caſtita-tis virtutem in ex-ceſſu, ſeu ſecundum exceſſum virtuoſum. habet autem, vbi ta-ropere diſingit virtutem caſtita-tis, ut premultitudine amoris illius diros cruciatibus ſuffer-

sufferre potius malit, ac ipsam crudelissimam subire mortem, simulq; panam sensus infernalis, quàm pati aliquod in tanta virtute Christo amantissima detrimentum.

Dicendum 4to. Quod castitas sæpè numero datur viciosa, tam secundum defectum quàm secundum excessum. Castitas secundum defectum multiplex est. 1^a quidem dicitur fatua, eo quod non habeat pro fundamento castitatem spirituales. Vnde est *Matth. 25*. Quinque Virgines erant fatuæ, quinque prudentes. 2^a dicitur incauta, quæ suæ ruinæ occasiones non fugit ut oportet, cum alias cauta seu circumspecta fugiat saltim proxima; cautiore autem [uti est Castitas ascetica] etiam remotas. 3^a dicitur delicata, quæ nimis indulget proprio corpori, omnem refugiens illius mortificationem. de hac illud est 1^a *Tim. 5*. Vidua quæ in delicijs est, viuens mortua est. 4^a dicitur scandalosa; quæ utcunq; seruatur mente & corpore, sed nonnullis signis, verbis æquiuocis, moribusq; minùs probatis excitat in se, & in alijs cogitationes venereas, & motus libidinosos, aut parit alicuius incontinentiæ suspensionem. 5^a dicitur Materialis; quæ propria est, puerorum, qui nondum sentiunt motus in sua sensualitate libidinosos, quos formalis castitas sentit eosq; compescit, quod ad veram spectat virtutem. Castitas secundum excessum illa esset: quæ ab ingressu Religionis omnino vellet carere sensu libidinoso, cum alias castitati asceticæ, non noceat sensus, nisi consensus. Castitas enim est habitus in anima rationali [natus videlicet ex firmis propositis nunquam experiendi veneream voluptatem ob amorem

virtu-

virtutis, & Christi imitationem] ut in subiecto habens materiam in fragili corpore, qui nec per sensum inuoluntarium, nec per violentiam tollitur. Illa item esset, quæ ob sui conseruationem volens tentationis ardorem temperare, præsumeret contra debitum Diuini ordinis rescindere instrumenta incontinentiæ; cum alias ad virtutem castitatis non veniatur, nisi per tempestiuam concupiscentiæ, motibus resistentiam, nisi per mortificationem sensualitatis asceticam, nisi per fugam malæ occasionis, & inuocationem auxilij celestis; nisi deniq; per continuam deprecationem diuinam iuxta *Sap. 8.* Et ut sciri, quoniam aliter non possem esse continens, nisi DEUS det: id circû adij Dominum, & deprecatus sum: vt videlicet dignaretur mihi donum conferre castitatis. Nisi tandem per ferventem diuinam charitatem; nam ait *Glossa in cap Gen 38.* Crescente Virtute mentis, decrescit fortitudo corporis,

Actus.

- Hebdom. 1.* Vel minimum quid in hac materia defectum siue in mente, siue in sensu, indispensabiliter punire confessione cita & flagellatione.
- Hebdom. 2.* Ex amore huius virtutis, secularium confortia, visitationes etiam sub prætextu pietatis fugere.
- Hebdom. 3.* Ex eodem motu, morbos, dolores, gaudenter excipere; quia cum angustiantur Vasa carnis, dilatantur spatia, ne dum charitatis, sed & castitatis.
- Hebdom. 4.* Humilis oratio ad DEUM, Beatiss.

Beatus
resistit
quibus
posse

Dico
mu
menda
addict
bus fe
non si
& por
hos na
ad deu
tranda
murm
lia. V
&c:
tas sp
citudi
modic
sibi pr
quod
proxim
ligios
inde
rum f
ducie
acquif

Beatissimam Virginem, Angelos &c: pro gratia
resistendi tentationibus istis periculosis, à
quibus nec in sera senectute securi erimus: non
possumus autem esse continentes, nisi DEUS det.

INSTITVTIO IX.

De Sobrietate.

Dicendum est *Imò.* Quod Sobrietas ascetica,
multas habeat commendationes. *Ima.* com-
mendatio est, quod ascetæ sobrietati ut oportet
addicti, facile semper de quibuscunq; tentationi-
bus feliciter triumphant, fortiter illis resistendo:
non sic autem carni suæ nimis indulgentes, cibis
& potibus delicatis passim illam abundè implendo:
hos namq; diabolus à sobrietate alienatos, diligenter
ad devorandum venatur, compellendo eos ad perpe-
tranda multiplicia peccata, contentionis videlicet,
murmurationis, detractionis, libidinis, hisq; simi-
lia. Vnde est *1 Petr. 5* Fratres Sobrij estote
&c: *2da.* quod sobrietas ascetica, vti & paupere-
tas spiritus, seu voluntaria vitat mundanam solli-
citudinem: Religiosi enim sobrietati satis addicti,
modicis contenti sunt; & consequenter modica
sibi prouident, absq; molestia benefactorum. *3ra*
quod sobrietas paupertati voluntariæ coniuncta,
proximos multum edificat; qui enim vident Re-
ligiosorum exteriores obseruantias benè ordinatas,
inde coniiciunt, quod optimè de interioribus eo-
rum sentire debeant. *4ta.* quod sobrietas con-
ducit summoperè ad facilem multarum virtutum
acquisitionem; sobrius enim Religiosus agilior est
ad bo-

ad bonum, aptior ad seruandam castitatem, cautior in lingua, promptior ad deuotionem; purior in affectu ad acquirendam Sapientiam, expeditior ad mentaliter orandum, subtilior & acutior mente ad contemplandum, memoria tenacior diuinorum. 3ta. quod sobrietas satisfactoria est pro peccatis, sicut enim DEUS ut plurimum voluptate carnis offenditur; ita etiam ipsius castigatione placatur. 6ta. quod sobrietas multum valet ad meritum vite æternæ: quo etenim magis hic voluptate sibi quisquam subtrahit, eo etiam magis in præsentī sæculo spiritualibus, & in futuro cælestibus delicijs superabundabit.

Dicendum 2do. Quod sobrietas huius loci est Virtus opposita ebrietati & gulositati; quæ quisquam in sumptione potus inebriatini & eluculentorum temperans est. Hæc autem sobrietas aliquando est virtus *necessariæ*, de lege s. præcepti necessaria ad vitam æternam consequendam, refugiens ebrietates & commestationes, ne DEUS offendatur, iuxta *Rom. 13*. Sicut in die honestè ambulemus, non commestationibus & ebrietatibus &c: Aliquando est virtus *supererogatoriæ*, & consequenter ascetica: quæ de lege consilij seruat temperantiam in vsu comestibilium & potabilium. In *qualitate*; dum simplicioribus cibarijs & poculentis est contenta, delicatiora & pretiosiora refugiens. In *quantitate* autem, dum superfluos cibos & potus vitat; & extra tempus suo statui vñtatum seu extra communem mensam, recusat bibere & comedere, nè ad imitar brutorum corpus oueretur, sed nonnisi honestè reficiatur. In *modis* tandem, dum incomedendo & bibendo discipli-

ne ac modestiæ religiøsæ prout docet, semper attendit.

Dicendum 3to. Quod sobrietas ascetica, tam secundum extensionem, quam secundum intensiorem considerata tres gradus habeat. In primo quis constituitur, dum est in acquirendo eandem sobrietatem est autem, ubi studet in comedendo & bibendo advertere non ad voluptatem, seu sensualem delectationem, sed nonnisi ad naturæ satisfactionem & corporis refectionem. In secundo constituitur quis, dum est in esse acquisito huiusmodi virtutis: est autem, ubi in aliquo defectu alimentorum soli nonnisi refectioni corporali deservientium, libenter prout decet Religiosum patientiam servat. In 3^{ssè} tandem, dum est in excessu sobrietatis virtuoso: est autem, ubi amantes contentus est alimento, quod extremæ sufficit necessitati propter imitationem Christi, qui pro nobis egenus factus est, (ut dicitur 2. Cor 8) cum esset dives. Talis erat sobrietas Apostolorum Domini, qui ut est 1^a Cor. 6. Vellebant spicas & manducabant, confricantes manibus. Vnde S. Paulus ait: 1. Cor. 4. Vique in hanc horam & esurimus, & nudi sumus &c:

Dicendum 4to. Quod etiam Sobrietas habetur aliquando vitiosa tam secundum defectum, quam secundum excessum. Sobrietas secundum defectum, quæ non propter DEUM principaliter servatur, multiplex est. Ima dicitur Sobrietas medica, quæ servatur intuitu sanitatis corporis recuperandæ vel conservandæ: hæc tamen si refertur in DEUM ex charitate meritoria est. 2da dicitur sobrietas paupertatis seu penuriæ, quæ necessario servat

tur ob carētiā alimentorum sufficientium : & hæc
 uti prior in DEUM referibilis est. 311a. dicitur
 Sobrietas auaritiæ : quæ seruatur ad parcendum
 expensis. 4ra dicitur hypocritica, quæ seruatur
 ob respectum humanum, vel ad placere hominibus,
 51a dicitur inuita, quæ tristatur, indignatur, mur-
 murat, dum non habentur comestibilia & potabi-
 lia secundum appetentiam. Sobrietas vitiosa se-
 cundum excessum illa esset, quæ abdicaret ac abij-
 ceret necessarium naturæ alimentum, cum detri-
 mento corporalis sanitatis ac vitæ præsentis : cum
 alias sic homo pro posse teneatur corpori suo pro-
 videre ; ut neq; de alimento ei strictè necessario
 aliquid defit, nè ante tempus deficiat ; neq; supra
 debitum aliquid superflui addit, neq; alias ex a-
 bundantia lasciuiat.

Actus.

- *Hebdom. 1.* Attende ut retrahas quantum per
 naturam possibile, nè sensus communis fortiter
- apprehendat sapores, gustus in cibis, potibus.
- Sed quasi cum cinere omnia condita & insipida
- essent,
- *Hebdom. 2.* Hæc Septimana & Mense absti-
 ne à Vino, mulso, saltim extra mensam.
- *Hebdom. 3.* Portionis melioris medietatem
- relinque.
- *Hebdom. 4.* Sitim voluntariam patiaris, nec
- gustando, quid post mensam.

INSTITVTIO X.

De Humilitate.

Dicendum est Imò, Quod Humilitas ascerica
 multas

multas habet excellentissimas commendationes. *1^a* commendatio humilitatis hæc est. quod sit secundum SS. Patres fundamentum omnium virtutum moralium: vti etiam fides, est fundamentum Virtutum Theologicarum, Virtutisq; Religionis: quæ propinquissima est Virtutibus Theologicis. Vnde *S. Aug.* Magnus esse vis, à minimo incipe: cogitas magnam fabricam construere celsitudinis, de fundamento prius cogita humilitatis. Et *S. Bern.* Virtutum stabile fundamentum est humilitas, quæ si omittitur, Virtutum congregatio nonnisi ruina est. *2^a* est, quod humilitatis sit radix cuiuslibet virtutis, perfectionis, & sanctitatis: sicut enim arbor nobilis nisi profundè ac latè fixerit & extenderit suas radices, non poterit crescere durare, & multum fructum facere: ita Religiosus viam spiritualis vitæ ingrediens, nisi altas in humilitate egerit radices, minimè in studio virtutum ac perfectionis atq; sanctitatis proficiet ac perseuerabit: quo autem erit humilior, eo in omni virtute, perfectione, & sanctitate fiet stabilior, atq; firmitior, & efficacior. Vnde *D. Aug.* Vis esse sanctus, sis humilis: Vis esse Sanctior, sis humilior, vis esse sanctissimus, sis humillimus. *3^a* est, quod sit Mater cunctarum Virtutum, iuxta *D. Bonav.* Quatuor dicantur esse Matres virtutum. *S.* Fides origine, quia ex motibus fidei surgunt motus aliarum virtutum: Charitas, educatione. prudentia regimine: humilitas, conseruatione. *Idem.* In tantum enim de or virtutum conseruatur, in quantum & humilitas Mater earum virefcit; sed marcescente humilitate, ceteræ deficiunt virtutes: non enim decora est obedi-

tia paupertas, castitas, patientia, & quæuis alia
 virtus sine humilitate. Vnde *D. Bernar.* Sine
 humilitate audeo dicere, quod nec Virginitas MA-
 RIÆ DEO placuisset. 4ta. quod sit omnium
 virtutum ac bonorum operum custos. Vnde
Santius Bonauentura. Nisi virtutes ab humilitate
 in principio & in medio, & in fine fuerint custo-
 ditæ, mox assilante spiritu Superbie in aerem di-
 sperguntur, & ab inani subrepente complacentia,
 vanaq; insidiantie gloria vitiantur, ac deprauantur:
 alia enim vitia, ut potè ira, luxuria, inuidia, ace-
 dia auaritia in malefactis sunt, & statim de no-
 mine cognoscuntur, ut illa caueamus; Superbia ve-
 rò etiam in benefactis reperiri. Soler, ut ea de-
 struat. Et *S. Bern.* Qui sine humilitate virtutes
 congregat, quasi in ventum pulverem portat. *ita*
 est, quod sit virtus Christi speciosissima, quam nos
 vnice suo exemplo & verbo docere dignatus est.
 Vnde *S. Aug.* Exinaniuit semetipsum, ut prius
 prætaret exemplo, quod erat docturus Verbo, ut
 non apponat ultra magnificare se super terram.
 Quod autem Christus humilitatis virtutem tanto-
 pere nobis exemplo & verbo commendauerit; ra-
 tio est: quia ipsa est via ad veram Sapientiam,
 sicut superbia ad veram stultitiam iuxta *Matth. 23*
Confiteor tibi Pater Domine cali & terræ, quia
abscondisti hæc [qua sunt de ratione Vera Sapien-
tia] à sapientibus & prudentibus [id est à su-
perbis] & reuelasti ea paruulis [id est, humilibus]
 vnde *S. Bern.* Humilitas est virtus, quæ homo ex
 vera sui cognitione ipse sibi vilescit.

Dicendum 2do. Quod humilitas duplex habe-
 atur. Exterior videlicet ac Interior. *Exterior*
 quidem

quidem humilitas idem est, quod humiliatio, vel maxime, à Religiosis intra suos Conuentus communiter obseruata, in ordine s. ad acquirendam, & conseruandam interiorem humilitatem pernecessaria, iuxta *D. Bern.* Humiliatio via est ad humilitatem, sicut patientia ad pacem; lectio ad scientiam: Si igitur virtutem humilitatis appetis, viam non refugas humiliationis: nam si non potes humiliari, non poteris ad humilitatem peruenire. Humilitas *interior* largè & strictè accipitur. *Largè* sumpta, est virtus generalis faciens mentem, submissam ad omnia efficaciter implenda, quæ cælitus homini ordinata sunt propter vitam æternam obtinendam. *Strictè* verò sumpta est virtus specialis, quæ secundum *D. Bonau.* est voluntaria mentis inclinatio ac demissio ex intuitu propriæ conditionis proueniens. Hæc autem demissio mentis, si fiat DEO; dicit humilitatem respectu DEI; si vero fiat proximo propter DEUM, dicit humilitatem respectu proximi: Si deniq; fiat in seipsa, dicit humilitatem respectu nostri. Sanè quidem, hoc triplici modo humilitas præsens considerata, alia est Necessitatis, alia Supererogationis. Humilitas *Necessitatis* alia est de lege præcepti ad vitam æternam obtinendam necessaria, possidetur ab aliquo respectu DEI quando agnoscit ac demissâ mente adorat palamq; confiteatur DEUM, ut DEUM ac Dominum suum cum S. Thoma Apostolo dicente *Iohan. 20.* Dominus meus, & DEUS meus. Atq; præcepta eius à modo ex plena charitate tota sui cordis efficacia seruare proponit; detestando peccata supra omnia detestabilia, quibus unquam Maiestatem eius grauiter offendit, cum

Propheta dicente *Psalm.* 118. Iniquitatem odio habui & abominatus sum; legem autem tuam dilexi. Humilitas respectu proximi ab aliquo possidetur, quando subijcit se, vel potius sua, quæ sunt in se cuiuscunq; homini ratione eorum quæ sunt DEI in ipso; quod videlicet gratia DEI factus sit Rex Dominus, Superior doctrina & virtute præditus, sed non requiritur, ut subijciat alicui sua quæ sunt DEI in se, ratione eorum quæ sunt DEI in ipso: neq; ea quæ sunt sua in se, ratione eorum, quæ sunt eius in ipso. Nullus enim iustorum tenetur de lege præcepti habere alios semetipso iustiores; nec seipsum alijs esse viliorem, vtiliorem, &c. Humilitas *Necessitatis* respectu sui ipsius ab illo possidetur, quando reuera agnoscit se esse peccatorem miserum, inutilem respectu DEI; vilem factum per sua peccata coram DEO, & stultum, ut pote multa salutaria ignorantem; atq; ut talem scriptum contemnit. Humilitas *Supererogationis* de lege s. Consilij, alias dicitur ascerica, quam habet aliquis respectu DEI in 1mo gradu extensionis & intensiõis, quando profundè demissa mente Christo DEO, Domino ac Saluatori suo adheret in æternum, viis eius consiliorum ac virtutum studiosè ipsum insequendo. In 2do autem gradu quando demissa mente flagella DEI cunctaq; aduersa, à DEO sibi iniuncta aut infligenda pro peccatis suis libenter tolerat vel tolerare paratus est ad Christi Domini imitationem cum summa gratiarum actione, iuxta *Psalm.* 118. Gratias tibi ago Domine, quia castigasti me, & sanasti me. In 3ro tandem quando cuncta sua bona tam corporalia quam spiritalia de missa mente recognoscit se à DEO

DEO absq; suis quibuscumque condignis meritis accepisse eademq; in DEUM à quo illa recepit intimè refert, non suam inde. sed ipsius suorum bonorum Auctoris gloriam quærendo, iuxta *Psal. 113.* Non nobis Domine non nobis, sed nomini tuo da gloriam. Humilitas *Supererogationis*, alias ascetica, respectu proximi habetur in *1mo* gradu, quando quis proximo suo maiori, in dignitate *s. doctrina*, virtute, & similibus, mentem suam demittit exterius & interius, & non præfert eam æquali. In *2do* autem, quando eandem mentem demittit proximo suo æquali, & non præfert minori. In *3^{io}* quando eam demittit minori, & nemini præfert. Demittimus autem alicui proximo mentem nostram interius, tunc: quando maiora & potiora, de illo sentimus, quàm de nobis ipsis, iuxta *Philip. 2.* Humilitate Superiores sibi inuicem arbitantes. *Tum* quando illum ob aliquos defectus minime despiciamus, quoniam Domino cadit & resurgit; atq; persuademus nobis habere illum aliqua bona, quibus nos caremus, & nos habere aliqua mala, quibus ille caret. *Tum*, quando mala ab eo nobis illata subiectissime toleramus, ac malis quæ inde præueniunt, ipsi veraciter condolemus. *Tum*, in præsidendo, quando eis prodesse cupimus, iuxta *Eccles. 32.* Rectorem te posuerunt noli extolli, esto in illis quasi vnus ex ipsis. Demittimus uerò mentem nostram alicui proximo exterius. *Tum*, in signo, quando inclinatione nostra præueniendo eum veneramur, locum ei honorabiliorem concedimus, iuxta *Rom. 10.* Honore inuicem præuenientes. *Tum* in ore, quando eius benefacta coram alijs laudamus, commendamus, & prædicamus;

mus; male facta verò palliamus aut excusamus, & in quantum licet defendimus dubia facta item benè interpretamur, & alios male illa interpretantes corrigimus. Tùm in opere, quando eis obtemperamus, obsequia nostra impendimus, bona præstamus, pedes eorum abluimus ad imitationem Christi, iuxta *Ioan. 13.* Si ego laui pedes vestros Dominus & Magister, & vos debetis alter alterius lauare. Vnde *S. Aug.* Didicimus fratres humilitatem ab excelsò, faciamus inuicem humiles, quod humiliter fecit excelsus: cùm enim ad fratris pedes inclinatur corpus, tunc in corde ipso vel excitatur, vel si iam inerat, confirmatur ipsius humilitatis affectus. Humilitas *Superer. gationis* respectu nostri habetur in *1^{mò}* gradu, quando quis ex consideratione conditionis propriæ deueniens in sui cognitionem, seipsum vilipendit atq; contemnit, non tantum vt verè peccatorem, miserum, vilem, inuilem, & stultum; verùm etiam ut pessimum, miserrimum, vilissimum, inutilissimum, & stultissimum. In *2^{dò}* gradu habetur, quando quis sic seipsum contemnens, vbi etiam eà causa ab alijs contemnitur, atq; contemptibiliter tractatur, hoc ipsum modeste ac pacifice fert. In *3^{mò}*, quando quis huiusmodi contemptum desiderat, atq; cum gaudio suscipit, iuxta *D. Greg. l. 1. dist. c. 5.* Sicut superbi honoribus, ita plerumq; humiles sui despectione gaudent: quia iudicium quod de se intus habent ab alijs sentiunt approbari.

Dicendum *3^{mò}* quod facile est cuilibet homini cognoscere seipsum esse pessimum seu maximum peccatorem, si *s.* iuxta testimonium propriæ conscientie considerauerit multitudinem suorum pec-

catorum.

catorum: profecto enim inueniet ea multo plura se alijs perpetrasse. Tum publice & scandalose. Tum occulte, sed DEO ac sibi ipsi aperte. Tum Soli DEO cognite, sibi verò ipsi ignotè, à quibus timuit sibi Propheta cùm diceret. *psal. 18.* Delicta quis intelligit ab occultis meis munda me, Domine, & ab alienis parce seruo ruo: Si quoq; grauitatem peccatorum suorum ponderauerit, & cum peccatis aliorum comparauerit; certè plures illi occurrent circumstantiæ, peccata sua aggrauantes quàm minuentes, & aliorum excusantes, quàm accusantes; sicut enim qui graui laborat dentium aut oculorum dolore, dicit suum dolorem esse maximum omnibus doloribus aliorum, quia suum cognoscit per experientiam, aliorum verò dolorem non nisi per considerationem: pari ratione cuiusuis peccatum verè penitentis, atq; de ipso dolentis, maximum sibi videtur, ac reuera experimentatiue grauissimum est; Si deniq; obseruauerit sui cordis pronitates ac propensiones ad malum, sic etiam maximum se peccatorem quisq; inueniet: quia extra gratiam DEI videbit se faciliter posse omnium hominum qui sunt, ac aliquando fuerunt, & erunt perpetrare peccata, licet non opere, certè nihilominus ipsâ approbatione. Ea re *S. Paul.* *1. Tim. 1.* dicit se esse peccatorem primum, id est, summum, maximum, grauissimum, ac pessimum. Miserrimum etiam se quisq; conspiciet, vbi considerauerit quod nesciat vtrum sibi peccata, præterita dimissa sint nec nè: tum quo ad culpam, tum quo ad penam: nam dicitur *Ecclesi. 9.* Nescit homo vtrum amore an odio dignus sit, sed omnia in futuro reſeruatur incerta; Si equidem non sunt

sibi dimissa, certè miserabilior est cane & bufone, quia istorum hîc finitur miseria; peccatoris autem & hîc & illic perficietur. Si etiam moralem seu probabilem habet certitudinem quod sit in gratia DEI, tamen adhuc miserrimus est: quia quantum est, ex se, minime valet in eadem gratia permanere usq; in finem. Vilissimum se quoq; inueniet. Si *imo* recogitaverit, quod post veram ad DEUM conversionem toties in aliqua peccata reciderit, iuxta *1er. 2*. Quam vilis facta es nimis (ô anima) iterans vias tuas. Si 2dò suos defectus examinaverit, naturales nimirum morales, ac spirituales: profecto inueniet se in sæculo fuisse vel ignobilem, vel mendiculum, vel expertem eruditionis: in Religione autem vel indeuotum ac passionatum; vel præterea ambitiosum, murmurationibus addictum, & carnis commoda suo statui in convenientia insequentem, vel item de fictis atq; hypocritis Virtutibus gloriantem, & humanos favores appetentem: vel deniq; alios temere iudicantem ac despicientem: indeq; nimis vilem seu vilissimum effectum; nam ait *s. Greg.* Tanto quis est vilior DEO, quanto pretiosior sibi: tanto pretiosior DEO, quanto propter DEUM vilior sibi. Et *s. Bern.* Appetere de humilitate laudem humilitatis, non est virtus, sed subversio; verus humilis vult vilis reputari, non humilis prædicari; gaudet contemptu sui, hoc solo planè superbus (*id est magnanimus*) quod laudes contemnat. Si 3iò consideraverit aliorum vel nobilitatem, vel scientiam, vel deuotionem, vel profectum in virtutibus continuum & similia, quibus eum superant, facile iudicabit se alijs esse viliores. Vnde *s. Anselm.*

Alte-

Alterius Virtutem non vitium suumq; vitium non virtutem considerare debet, quisquis ad culmen humilitatis attingere studet. *Inutilissimum* se quisq; conspiciet, si consideraverit verba illa æternæ veritatis ad Apostolos prolata *Luc. 17.* Cum feceritis omnia, quæ præcepta sunt vobis dicite: Servi inutiles sumus. Nam si Apostoli verè sunt Christo inutiles (puta ex seipsis) certè quivis alius inutilissimus est. Item illa verba *Ioan. 15.* Ego sum vitis, vos palmites, qui manet in me & ego in eo; hic fert fructum multum, quia sine me nihil potestis facere: qui ergo ex se nil potest facere, profecto inutilis est, ac in sensu suo, seu experientia & æstimatione inutilissimus. Stultissimum tandem se quisq; reperiet, quamvis habent summam doctrinam ac scientiam; si consideraverit ac examinaverit profectè sibi scientia sua ad salutem æternam consequendam, necnè: nam si non proficit, iam stultissimus est eorum omnium qui sua scientia atq; doctrina meliorantur. Si etiam proficit; adhuc quantum est ex se, talis est: quia id quod à DEO habet in DEUM referendo prout expedit, nonnisi stultissimus remanebit: hoc pacto Salomon sapientissimus, stultissimum se esse confitetur dicens. *Prov. 20.* Stultissimus Virorum ego sum. Vnde etiam admonemur *1. Cor. 10.* Nemo seipsum seducat; si quis videtur inter vos sapiens esse in hoc sæculo, stultus fiat (*in sua s. æstimatione*) ut sit sapiens; & consequenter stultissimus fiat, ut sit secundum DEUM Sapientissimus.

Dicendum *410.* Quod Humilitas non raro habeatur vitiosa tam secundum defectum, quàm secundum excessum, summoperè sectatoribus Christi

vitan-

vitanda. De anteriori quidem est *Ecccl. 19.* Est qui nequiter humiliat se, & interiora eius plena sunt dolo. De posteriori verò est. Et est iustus, qui se nimium submittit à multa humilitate.

Humilitas secundum defectum quadruplex est. Quarum *1ma* dicitur violenta, ad quam compellitur quis ab aliquo principio extrinseco. De hac humilitate est *Psal. 104.* Humiliauerunt in compedibus pedes eius. Et *2. Mach. 9.* Humiliatus ad terram in gestatorio portabatur, manifestam DEI virtutem in semetipso contestans. Verum illa humilitas quæ venit à principio tum intrinseco tum extrinseco, *id est* tam à voluntate aliena cogente, quam à propria consentiente, iam habet aliquid virtutis asceris vstatz. talis enim communiter est humilitas iuvenum noviter Religionem ingredientium, qui varijs mortificationibus & vilificationibus à suis Magistris spiritualibus humiliati, discunt ex necessitate facere sibi virtutem. DEO pro sua vocatione gratias agentes, iuxta *Psal. 128.* Bonum mihi quia humiliasti me, ut discam iustificationes tuas. *2da.* dicitur seruilis, quæ ortum habens ex timore seruili, à pœna quidem liberat possidentem se, at nullum ei meritum adfert. Talis fuit humilitas Achab. de quo est, *3. Reg. 21.* Nonne vidisti Achab humiliatum coram me, *3^{ia}* dicitur Superficialis, qualem humilitatem puta esse exteriorem, nullam alias habentem cum interiori connexionem. *4ta* humilitas vitiosa secundum defectum dicitur superba, ficta, & simulata: quæ in aperto inferius tendit, sed in occulto alta petit, ac ideo propria est hypocritarum de qua *D. Hier. ad Galest.* Humilitatem sequere, non

non quæ ostenditur aut simularur gestu corporis aut fracta voce verborum; sed quæ puro cordis affectu exprimitur: aliud enim est virtutem habere, aliud virtutis similitudinem. Et ad Demetr. Fictam humilitatem fugiens illam sectare, quam Christus docuit, in qua non sit superbia inclusa: multi enim huius virtutis umbram, pauci veritatem sequuntur. Humilitas vitiosa secundum excessum illa est. Imò, quæ præ nimia submissione reddit hominem adeo pusillanimum, ut non audeat peccantes corrigere alias facile corrigibiles, ac eo ipso firmat illos in malo proposito, & ab aliorum oculis non amouet scandali occasionem. Vnde S. Greg. Admonendi sunt subditi, nè plusquam expedit sint subiecti; nè cum student plusquam necesse est hominibus subijci, compellantur vitia eorum venerari. Idò illa est, quæ homo ex vera cognitione suorum malorum connaturalium, ita deiecto manet animo, ut non extendat se ad cognoscenda bona naturalia & supernaturalia cælitus sibi donata ad aliqua heroica atq; magnifica opera exercenda, tanquam ingratus huiusmodi donorum. Vnde S. Aug. Qui se dicit scire quod nescit, temerarius est: qui se negat scire quod scit, ingratus est. 3to illa est, quæ homo nimium sibi vilescens atq; diffidens, negligit negotiari talento Domini sui [de quo est *Matth.* 25.] illudq; abscondit in terra socordix suæ, doctrinam s. veritatis ac iustitiæ cum detrimento animarum sanguine Christi redemptarum occultando. Contra illud *Ezech.* 13. Noli esse humilis in sapientia tua.

Actus

Actus.

Hebdom. 1. Serio exprobra tibi tam moderate nos quàm præteritos defectus tuos, imperfectiones, negligentias, post tot ànorum exercitia; item labilitates, errores tot commissos &c: & sic recogita, quod sis vilissimus, stultissimus, miserrimus, præsertim quod cùm his omnibus apprehendas aliquando te non esse sicut cæteros cùm Phariseo.

Hebdom. 2. Desidera ut nemo hominum, sciat etiam post tui obitum de tua pietate, scientia &c: Si quæ sint in te; sed ut tanquam abortiuum perpetua sepeliaris. obliuione, satis tibi erit, si forte tam indignissimo miserebitur Dominus.

Hebdom. 3. Non nimis oculta defectus tuos, non excusa te etiam in conuiuijs, excepto scandalo: indignissimum beneficiorum à DEO & ab hominibus acceptorum te reputa: Abominare, & dole, si aliquando honoreris, cogitando quod sis sepulchrum dealbatum.

Hebdom. 4. Reputa te coram DEO & hominibus tanquam [imo magis] canem mortuum, fetidum, abominabiliorem ipso dæmone, qui semel non nisi mente peccauit, tu millies etiam actu post infinita beneficia.

INSTITVTIO XI.

De Patientia.

Dicendum est *Imò.* Quod Patientia multas habet commendationes. *Ima* est, quod sicut per patientiam

patiētiā præsēntis vitæ incommoda cunctaq; aduersa redduntur tollerabilia, [quæ alias necessario ferre debemus, qualescunq; fuerimus in hoc mundo, siue s. iusti ac innocentes, siue impii ac scelerati, siue satis pœnitentes: quia & Christus Dominus noster alias iustissimus ac innocentissimus ad nostram informationem pati secum voluit vnum latronem impium ac sceleratissimum, & alterum compunctissimum ac pœnitentissimum] ita equidem absq; patientia adeo sunt intolerabilia, ut quælibet Religiosum hominem faciant in suo statu religioso irreligiosè ac stulte vivere; donec stultitiam suam per impatientiam exterius manifestam reddat, iuxta *Prov. 14.* Impatiens operabitur stultitiam. Et paulo post. Qui impatiens est exaltat stultitiam suam. Et *Iudith: 8.* Qui tentationes non susceperunt cum timore Domini, impatientiam suam & improprium murmurationis suæ contra Dominum protulerunt. 2da est, quod patientia certissimum habeatur indicium Sapientiæ cælestis in viro aliquo religioso permanentis, iuxta *Prov: 14.* Qui patiens est, multâ gubernatur Sapientiâ. 3ta. quod per patientiam venit ad veram Christi pacem; patientia enim vel maxime subiugatur, atq; in possessionem traditur spiritui sensualitatis; ita ut amplius non possit eum inquietare suis concupiscentiis atq; passionibus: cuius quidem spiritus de sensualitate per patientiam triumphantis illud *Psal. 118.* Anima mea [sensualitatem intelligit] in manibus meis semper. Vnde est quod ait Christus *Luc. 21.* In patientia vestra possidebitis animas vestras. 4ta, quod Vir DEI per patientiam redditur securus de cælesti gratia, gratum se DEO facien-

faciente, atq; de charitate sibi inherente, iuxta
1. Cor. 13. Charitas patiens est, non est ambitio-
 sa. *id est*, charitati patientia & humilitas inest,
 ut eam exornet, perficiat & manifestet. *512* est
 quod patientia cuiuscunq; Viri religiosi plus ca-
 teris virtutibus proximos ædificat, quoniam caritas
 habetur, quàm omnes aliæ virtutes plures erant
 sunt casti, sobrii, paupertatem zelantes, semetipsos
 humiliantes, orationibus instantes multa bona o-
 perantes: pauciores autem in calumnijs, contume-
 lijs, ac despectionibus humiliter patientes: passim
 enim semetipsos turbulententer excusant, atq; con-
 tentiosè ac impetuosè defendunt; timentes ne ma-
 ti creduli scandalizentur, si verbis condignis auda-
 cia & malitia calumniatorum atq; detractorum
 non retundatur: cum alias maiorem dene scanda-
 li occasionem, vbi se per impatientiam vindicant
 mordaces remordendo; nam *S. Greg. hom. 18. ait.*
 Imitanti DEUM gloriosius est iniuriam tacendo
 sustinere, quàm respondendo superare. Et *S. Bern.*
 Times nè credatur detractori de te, & inde alii
 scandalizentur, sustine & rae, patientia tua tollet
 suspitionem, vel mitigabit præsumptionem in cor-
 dibus aliorum, & sic patiaris ut morsus pulicem
61a. est, quod per patientiam Christo veraciter
 compatimur, & id ei quod pro nobis ipse sustinuit
 ir rependimus, cum / inter nos eius quas passus
 est diuidimus iniurias: cuius rei gratia ipse etiam
 daturus est nobis gloriæ suæ celestis æternas deli-
 tias. Profecto enim si in patienti Christo compa-
 timur, eidem in futuro conregnabimus; & si fuer-
 rimus socij eius passionum, erimus & consolatio-
 num, ut ait Apost. *1. Tim. 2. Et 2. Cor 5.* Et

eo propius ibi Christo assistemus; quo hic maiora propter eius imitationem æquo animo aduersa tolerauerimus. iuxta illud quod ipse ait: *Luc. 6.* Beati eritis cum vos oderint homines, & cum separauerint vos, & exprobrauerint, & eiecerint nomen vestrum tanquam malum propter Filium hominis: gaudete in illa die & exultate, ecce enim merces vestra multa est in cælo. Huc spectat quod ait *S. Greg.* Maioris est meriti aduersa patienter tolerare, quam bonis & piis operibus insudare.

Dicendum addo. Quod patientia largæ & strictæ accipitur. *Large* quidem sumpta est virtus generalis, quâ cuncta mala huius vitæ possibilia æquanimiter feruntur. Sunt autem huiusmodi mala vel alias incommoda seu aduersa alia *s. innata*, ut sunt miseræ tam animæ, quàm corporis: *Alia* illata, ut sunt castigationes ac punitiones à DEO inflictæ, persecutiones hominum, tentationes dæmoniorum. *Alia* aliena, uti sunt proximorum maxime verò domesticorum, mores incomperti, vel aliquando inhonesti, dyscoli atq; scandalosi. *Alia* assumpta. uti sunt regulares disciplinæ ac mortificationes voluntariæ & similia. *Strictæ* vero sumpta patientia est virtus specialis, qua omnis iniuria (*realis puta ac Verbalis*: à quocunq; aduersario facta in tantum æquanimiter toleratur, ut homo neq; ex tristitia concidat animo per sui alienationem à studio virtutis, neq; ira perturbatus vindictam appetat. Patientia strictæ sumpta, alia est necessitatis, de lege *s. præcepti*, de qua est *Hebr. 10.* Patientia vobis necessaria est, ut voluntatem DEI facientes reportetis repromissionem. Huiusmodi autem patientia, tolerat quidem iniu-

rias æquo animo propter DEUM. sed ius reservat sibi causam suam coram Iudice deponendi, ac ipsum iniuriosum publicâ autoritate puniendi. *Alia* dicitur Supererogationis, de lege *s. confusio* lij, quæ alias nullum ius eiusmodi sibi reservat sciens illud S. Pauli. *2. Tim: 2.* Quod servum Domini non oportet litigare, sed mansuetum esse ad omnes. Et *1. Cor. 6.* Iam omninò delictum est in vobis, quod iudicia habetis inter vos; quare non magis iniuriam accipitis, quare non magis fraudem patimini? Talis fuit patientia eorum, in quorum persona dicitur *1. Cor. 4.* Maledicimur, & benedicimus, persecutionem patimur, & sustinemus. &c.

Dicendum *3110.* Quod patientia supererogationis, tam secundum intensionem quàm extensionem considerata tres habeat gradus. In *1mo* quis constituitur, quando propter Christi imitationem, mala sibi ab aliquo adversario iniuriose illata, æquanimiter sustinet, omnem *s. doloris* ac impatientiæ motum ex sensualitate consurgentem, & omnem rationis inferioris discursum turbulentum, & omnem immoderatam animi tristitiam internâ mortificatione comprimit, adiutus cælesti auxilio piis precibus aduocato. Patientia enim secundum *D. Greg.* est aliena mala æquanimiter perpeti: contra eum quoq; qui mala irrogat, nullo dolore morderi.

In *2do* gradu constituitur, quando ex longo usu adversa propter imitationem Christi æquanimiter tollerandi, ac impatientiam refrenandi, vix aut raro iam sentit illos motus sensualitatis, vbi iniuriâ afficitur, atq; audit remurmurationes suas infere.

inferioris rationis, ac in animo suo experitur aliquas tristitiæ amaritudines: iamq; illa adversitas quam sustinet, levis non autem gravis ei videtur. Vnde *D. Bonau.* Vix aliquid in hac vita tam asperum est, quod ex studio patientiæ non fiat levius ad portandum, iuxta illud. Quod male fers; assuesce, & feres. In 3^{io} gradu aliquis constituitur: quando propter amorem Christi, atq; illius conformitatem cuncta pati adversa desiderat, ubi defunt: cum autem adsunt, illa gaudenter sustinet iuxta *Job. 6.* Hæc mihi sit consolatio, ut affligens me, non parcat. Et *1. Cor. 11.* Placeo mihi in infirmitatibus meis: in concumelijs & necessitatibus, in angustijs, in persecutionibus pro Christo. *Nota.* quod præsens patientia primi gradus habetur in acquirendo: Secundi in aquisito: Tertij in excessu virtuoso,

Dicendum 4to. Quod patientia nonnunquam habetur vitiosa tam secundum defectū, quam secundum excessum, ascetis summopere vitanda. Patientia defectuosa multiplex est. 1^a dicitur Naturalis, quā quis ex impulsu amoris naturalis, absq; debito respectu ad DEUM, libenter tolerat aliqua mala, sanitati corporali conducibilia, uti sunt: abscissio membri alicuius, incisio venæ, potio medicinalis amara &c: 2ª est vanitatis: quæ sustinet multos labores, multis exponit se periculis, multa incommoda & adversa tolerat propter privatos ac mundanos respectus: talis patientia est militum, aulicorum, &c: 3ª est Simulationis dicitur, quæ in aperto iniuriam æquanimitèr sufferre videtur, at verò occultā intentione, in aliud tempus opportunum differt vindictæ vitionem.

4ta est Coactionis aut violentia, quā homo veli-
nolit, vel alias inuitus aduersa sustinet sibi illata.
Talis est patientia servorum Dominis suis peccan-
tium, atq; latronum de qua est. 1. Petr. 2. *Quis*
est enim gratia (id est, merum patientia) si pec-
cantes colaphizati suffertis ? sed si bene facientes
patienter sustinetis, hæc est gratia apud DEUM : in
hoc enim vocati estis. quia & Christus passus est
pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequa-
mini vestigia eius. Item. cap. 4. Nemo vestrum
patiasur quasi homicida, aut fur, aut maledicus,
aut alienorum appetior; Si autem ut Christianus
(*id est innocenter ad imitationem Christi*) non
erubescat, glorificet autem DEUM in isto nomine.
5ta. dicitur patientia impatiens, quæ illorum est,
qui in aduersitate constituti, exterius quidem in
signo s. verbo & opere, ob sui statūs decentiam
patientes sunt; sed interius fouent impatientiam,
ac miserrimè turbantur: qui quoq; in publico præ-
ferunt patientiam, sed in priuato carpunt suos
adversarios. 6ta est conditionata, limitata, ac
temporaria: quæ illorum est, qui volunt quidem
ferre quamcunq; iniuriam propter imitationem
Christi modo non itum: à quocunq; homine,
modo non ab isto; ad quodcunq; tempus, modo
non sit longum, ac sine spe exitus ac finis. Pa-
tientia vitiosa secundum excessum illa est, quā
homo in causa DEI patiens est: patientem enim
esse in proprijs iniurijs laudabile est: sed in
DEI iniurijs summopere impium. Illa *item* est,
quā quis patiens est in sui proximi iniurijs quem
alias tueri debet vel ex iustitia, vel ex charitate.
Vnde Prov. 26. Nè respondeas stulto iuxta stulticiam

tiam suam (*in tua s. causa*) nè efficiaris ei simili-
s: responde stulto iuxta stultitiam suam (*in cau-
sa s. DEI & proximi*) nè sibi sapiens videatur.

Actus.

Hebdom. 1. Resolue te ad quascunq; miseras,
morbos, quodcunq; tempus & genus mortis tibi
à DEO assignata: exemplo Christi, etiam à la-
mentationibus abstinendo, totum te in morbo,
providentiæ suæ bonæ suæ malæ fuerit, fratris
Infirmarij committendo.

Hebd. m. 2. In aduersis amarulentias, murmur
internum excute; linguam nè dum à conuijs
&c: Sed etiam à iustis excusationibus cohibe,
nec desidera tibi compati alios.

Hebdom. 3. Affluere illi actui: Mea culpa.

Hebdom. 4. Dignum te cogita longè maioribus
vexis propter occulta tua vitia, & ora pro per-
sequentibus te; fortè enim in penam tui, præ-
cepit eis Dominus, vt maledicerent tibi. Imo
ista aduersa desidera iuxta illud: Improperium
expectavit cor meum, & miseriam *alias ex-*
horresce nè forte reprobus sis, dum nil pateris
à DEO, vel hominibus.

INSTITVTIO XII.

De Virtute Deuotionis, seu Cultu

Hyperdulæ erga Beatissimam

Virginem MARIAM.

¶ Dicendum est Imo. Quod Cultus B. V. MA-
RIÆ (*iuxta Lochner ex S. Hier.*) nil aliud
est,

fit, quam cultus quidam Superior qui Bñx Virgini propter singularem suam supra omnem aliam creaturam simplice n, excellentiam debetur. Vnde non immerito dicitur Hyperdulix. Hinc Virtus Mariani cultus benè potest definiri, Est quidam inclinatio, seu habitudo animi ad honorandam, amandam, innocandam, imitandam Beatissimam Virginem MARIAM, idq; supra omnem puram creaturam. *Motus* huius Cultus sunt. *Imò* est honoranda, quia habet hoc, quod non habet ulla pura creatura: est enim vera Mater DEI; propter quod SS. Patres aliqui, quandam infinitatem ei ascribunt. *Item* est Mater nostra; iuxta illud [ad] Ioannem directè, ad nos autem indirectè prolatum. Ecce Mater tua *Item* honor exhibitus Mater SSmæ, totus refunditur in Christum; Si enim dixit: Quod vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis; quantò magis si faciamus id, eius SSmæ Matri. Et s. Bernar. supra Missus. Non est dubium, quidquid in laudibus Virginis proferimus ad Filium pertinere. *Item* est Domina & Regina nostra, quod Rupert. 3° vno d. ex ipso etiam nomine MARIA deducunt. 2° est amanda super omnes creaturas: quia in ipsa est perfectior super aliam creaturam bonitas. Vnde s. Bernard. In eam ipsam: inuenitur omne bonum. Est *item* Pulchritudo; iuxta illud: Tota pulchra es amica mea & macula non est in te. *Item* Amor eius in nos quem s. Damian. dicit inuincibilem, & summum. 3^{io}. Inuocanda; quia scit; ut pote summe iu-minata, necessitates nostras & modos iuandi; Quod potest iuvare; vt s. Damian. ait Accedit ad theor-

num

* Totum est additum, usq; ad Institutionem de Virgine

num DEI non solum rogans, sed imperans, Domina non Ancilla. *Qua* vult iuvare; hinc *Rech. de illa*: Non potest miseriam scire, & non subducere. 410. Imitanda: quia iuxta *S. Ambr. est* exemplar, in quo habentur magisteria expressa probitatis Quia ut *v. Hier.* Tunc verè colitis & amatis MARIAM, si imitari velitis ex toto corde quod amatis.

Dicendum 2do. Commendationes huius virtutis & cultus satis amplæ habentur ex illis verbis *S. Scripturæ Eccl. 24.* Qui elucidant me vitam æternam habebunt *Item.* Beatus, qui vignerit ad fores meas quotidie, & observaverit ad postes ostij mei; qui me invenerit, inveniet vitam, & hauriet salutem à Domino. Radicavi in populo honorifico: & in parte DEI mei hereditas illius.

Dicendum 3io. Duplex potest esse hæc virtus. Exterior & Interior. *Exterior*, quæ consistit in pie transigendis Feltis Beatissimæ Virginis; in speciali reverentia ad prolationem eius Nomini; recitando Coronas, Rosaria, visitando loca, Imagines eius, Sodalitati nomen dando; mortificationi speciali præsertim in pervigijs festorum eius, incumbendo; Nil in Nomine MARIE petentibus denegando. *Interior* autem consistit. *partim* in anagogia; frequenter *s.* mentem eleuando; & in affectibus atq; actibus ad Bñam Virginem MARIAM, præsertim ad pulvis horæ proferendo cordis suspiria illa: Benedicta sit omnis hora vitæ & mortis IESU & MARIE, & alijs infra ponendis. *partim* in praxi: animam suam imitatione Virtutum. Bñæ Virginis *s.* devotionis, humilitatis, patientiæ, &c: in ijsdem virtutibus in dies perfectius se instituendo.

Dicendum 410. Gradus huius virtutis possunt esse: In 1mo gradu /i. in acquirendo, quando quis cultum istum tam interiorem, quàm exteriorem exercet, sed cum animi lucta; & leuibus de causis vel intermittit proposita sibi exercitia & actus; vel indeuotè, & magis ex consuetudine, vel ad tollendos remorsus, eadè exercitia obit. In 2^{dò} gradu, seu in esse acquisito: quando libenter, deuotè, promptè omnia illa facit, omniaq; impedimenta generosè contemnit, ut suum penitum Marianum non intermitrat. In 3^{io} gradu. Quando adeo est addictus cultui Mariano, ut si quos propterea à minus deuotis habeat sarca nuchas eos latenter sustineat, plura supportare desideret, imò paratus sit ob honorem eius & amorem heroicè vitam dare, vel extraordinario obsequio animarum, aut Martyrio.

Dicendum 510. Cultus Marianus posset esse viciosus. Imò per defectum, quando quis soli externæ deuotioni incumberet, non curando puritatem conscientia, & imitationem virtutum eius. 1do. Per excessum. Si quis cultum Latræ, ut DECE, redderet Bñæ V. MARIE. Vel honorem eius aliquibus extraordinarijs, superstitiosis, falsis, vel scandalum ingerentibus ignaræ plebi actibus, & ceremonijs promoueret.

Actus.

- Hebdom: 1. Estimatio ipsius dignitatis, excellentiæ, pulchritudinis super omnem creaturam ex eo, quod sit vera Mater DEI.
- Hebdom: 2. Gaudium, quod inter fideles nullus penè sit, qui aliquam deuotiunculam non habeat ad

ad Bñam V. MARIAM: & compati, quod à
tot Ethnicis ignoretur; à tot Iudæis, Hæreticis
&c: blasphemetur tanta dignitas.

Hebdom: 3. Meditatio Sabbativa de doloribus
eius: & pro Præsenti die Sabbari, & feria quarta
gerere in memoria Bñam V. MARIAM, & a-
ctiones vitæ eius.

Hebdom: 4. Agnoscere, & voto se ei confis-
gnare in mancipium exaltandæ & defendendæ
[pro viribus] dignitatis eius contra impugna-
tores. Renovatio voti tuendi etiã ad marty-
rium cultum Immaculæ Conceptionis Bñæ V.
MARIE. *Plures actus potest capere ex Scala
Glumæ Pastorum. Tempus autem istius exercitij
videretur commodum factum per Solemniores Octas
Sas Testorum Bñæ V. MARIE.*

INSTITVTIO XIII.

*De vitijs oppositis virtutibus, ut
proprie vitia sunt.*

Dicendum est *imo*. Quod hactenus egerimus de
virtutibus asceticis, ac de Vitijs earum latera-
libus quæ sunt secundum defectum, & secundum
excessum: Nunc verò consequenter de vitijs ijs-
dem virtutibus oppositis agendum est. Vitia igitur
opposita Virtutibus quædam sunt innata, quæ-
dam acquisita. Vitia quidem *innata* sunt habitus
pravi & motus inordinati, superbix *s.* luxuriæ, aua-
ritiæ, inuidiæ, gulæ, iræ, & acidiæ: quorum *qui-*
dam habentur communes quos anima rationalis
contrahit à primis parentibus simul cum peccato
originali in ipsa vnione naturali: ac inde natura-

liter habetur propensa ad malum, & immobilis ad spirituale bonum; uti priuata originali iustitiâ: per quam habuisset fideliter subiectam suam sensualitatem suo spiritui, & spiritum ipsimet Omnipotenti DEO. *Quidam* habentur speciales, quos unicuiq; nostrum ipsa complexio naturæ corporalis conferre solet. Vnde homines complexionis Sanguineæ [ut pote calidi & humidi: quos videmus facie rubra, serena, splendente atq; hilari] cæteris propensiores solent esse ad vitia carnis atq; luxuriæ, ad iocos, risus saltus, & similia. *Chole-rici* autem calidi nimirum & sicci, propensiores alijs habentur ad vitia superbix & iræ, atq; ad alia quæ inde sequuntur. *Melancholici* vero, frigidi nimirum & sicci propensiores sunt ad vitia inuidiæ. Vnde solent esse tristes, suspiciosi, scrupulosi, perplexi, ac pertinaces in suo sensu. *Phlegmatici* tandem frigidi nempe & humidi, propensiores evadunt ad vitia acediæ, prout somnolenti, tardi, ad otium proni, & ingenio obtusi. Deinde varia horum humorum permixtio, varios etiam in varijs complexionibus producit vitiorum effectus. Vitia acquirita, sunt etiam habitus pravi intensiores, & motus inordinati feruentiores eiusdem, puta superbix, avaritiæ, luxuriæ, iræ, gulæ, inuidiæ, & acediæ, quos vnusquisq; sibi per actus peccaminosos frequenter iteratos comparare & augere solet. De vtrâq; huiusmodi specie vitiorum *Id. Aug. ait*: Cupiditates quasdam naturaliter contraximus, quasdam consuetudine nobis fecimus. *Iem.* Motus illi mali avaritiæ, iræ, libidinis, partim de origine partim de consuetudine veniunt: & priores eundem minui possunt, finire non possunt; relinquuntur

tur autem baptizatis, ut fortius certando, maiorem etiam sibi gloriam parent. Minuuntur autem à proficientibus & resistentibus: posteriores vero etiam tolli possunt repugnando, & contrariâ bonâ consuetudine

Dicendum 2dò Quod vitia inde huiusmodi accipiant nomen, quod s. inprimis motibus omnino vitari debeant, nè in actum exeant peccaminosum: & quod ab originali peccato veniant animæ rationali, per quod viciantur omnes eius affectiones ac vires; præsertim verò amor sui, qui est caput cunctarum affectionum malarum; amando enim homo seipsum ut non oportet, mox immoderate ac inordinate appetit bona huius mundi, utpotè honores, possessiones, & voluptates, quo ipso incidit in superbiam, luxuriam, gulam, & avaritiam. Quod si quis impedimento sit illi ad ea obtinenda, cito inflammatur iracundiâ; si etiam aliquis alius habeat ea quibus ipse caret, illico succenditur invidiâ: deniq; dum cuiusq; animus affectu suo iucundatur & quiescit ultimâ in possessione bonorum temporalium, protinus incurrit in acediam. Hæc autem vitia, ut propriè vitia sunt [*id est*] quatenus dicunt solam propensionem ad peccandum, hæc singula definiiri debent; ut autem in peccata actualia & habitualia exeunt, in sequentibus Institutionibus explanabuntur.

Dicendum 3to. Quod *Superbia* ut vitium, est promptitas innata homini, in hoc statu naturæ corrupta, ad appetendam inordinatè excellentiam: atq; in ea adepta ad vane sibi complacendum, immoderateq; gloriandum. *Austia* item ut vitium est connaturalis habitus prauus inclinans animum ad

ad appetendum immoderatè pecuniam, possessio-
nes, diuitias, proprium. *Luxuria* item ut vitium
est propensio improba corruptæ sensualitati innata,
solicitans animum ad appetendum veneream seu
libidinosam voluptatem, ac inde est, quod Ecce-
sia orat: *A* spiritu fornicationis, libera nos Do-
mine. *Ira* item ut vitium, est habitus prauus,
stimulans animum ad vindictam de iniuriante in-
ordinate sumendam. *Gula* item ut vitium, est ha-
bitus prauus sensualitati innatus, inclinans animum
ad cibum & potum immoderatè appetendum. Po-
test autem quis appetere cibos & potus immoderatè
quintupliciter: Si *s* appetat eos pretiosos, accuratos,
superfluos, extra tempus debitum, & non ob neces-
sitatem naturalem, sed ob delectationem. *Inuidia* au-
tem ut vitium, est habitus prauus homini connatu-
ralis, pulsans animum ad penititudinem seu tristitiam
de prosperitate alterius, per quam minoratum se esse
non libenter videt. *Acedia* deniq; ut vitium, est ha-
bitus prauus innatus homini inspirans animo tedium
in spiritualibus, ad quæ excitat charitas.

INSTITVTIO XIV.

De Vitio Superbia.

Dicendum est *Imo*. Quod Superbia ut peccatum
arias spiritus extolentis mentem *s.* super se
[*id est*] super mensuram sui status & conditio-
nis ire propellens, largè & strictè accipitur. Su-
perbia *large* sumpta, est voluntas nolens simplici-
ter subdere se legi aternæ, paratusq; animus al-
quod præceptum eius violandi. *Strictè* vero sum-
pta est immoderatus excellentiæ appetitus: atq;
de propria excellentia immoderata gloriatio: Est
autem

autem propria excellentia triplex: Altera, cui debetur honoratio seu reverentia, cuius appetitus inordinatus est superbia, ut superbia. Altera cui debetur aliorum subiectio: cuius appetitus immoderatus, est superbia ut ambitio. Altera deniq; cui debetur laudatio humana, cuius appetitus inordinatus est superbia, ut vana gloria.

Diendum 1do. Quod appetitus huiusmodi triplicis excellentiæ non semper est peccaminosus nam si est ordinatus seu moderatus, vel alias rectæ rationi consentaneus est licitus & honestus, tanquam referibilis ad virtutem iustitiæ. Talis autem esse censetur, dum quis de re bona, & vera appetit excellentiam suis alias meritis adæquatam, & quantitatibus commensuratam ac proportionatam ob finem / aliquem bonum, ut potè ad malum propriæ infamiae vitandum, atq; ad promovendam Dei maiorem gloriam, & proximi spirituales profectum atq; ædificationem: uti appetit Samuel excellens haberi, dum seipsum laudaret. Reg. 14. Et S. Paulus, dum se Corinthiis 2. c. 11. commendaret. At vero peccaminosus est huiusmodi excellentiæ appetitus, si habetur immoderatus, seu inordinatus, vel alias rectæ rationi contraveniens. Talis autem censetur esse 1mo ratione finis, ut dum quis appetit excellentiam, quatenus videlicet maiorem habeat libertatem, pravis motibus suæ sensualitatis indulgendi, aut proximis ac fratres suos vilipendendi &c, 2do ratione mediorum, ut dum querit quis & appetit excellentiam consequi per conspirationes, per simoniam, per detractiones, per minas, per promissiones & similia. 3^{io}. ratione causæ, ut dum quis appetit

est excellens haberi de re mala, ut potè DEUM aut proximum offensua, vel de re falsa, quod hypocrisis contingit, qui suas improbitates externarum Virtutum folijs, contegere solent.

Dicendum 3^{io}. Quod Superbia haberi solet sicut interius, ita etiam exterius. Habet autem aliquis superbiam *interius*, ut pote in *memoria*, quando passim de se magna cogitat contra rei veritatem. In *intellectu* vero, dum excecatus nimio appetitu excellentiæ, omnino existimat se dignum quolibet officio sui Ordinis, &abilem esse ad illud obeundum quod ubi non cōsequitur uti sperabat, nimis turbatur, conqueritur &c. Dum quoq; in suo sensu præferre se alijs, ita ut illorum dicta, facta, & quaq; optima contemnat, sua vero exaltet. Dum etiam spretis aliorum probabilitatibus, sanis consilijs, & pijs admonitionibus, pertinaciter inhæret errabundo proprio suo iudicio. In *voluntate* tandem dum indignè fert ac turbulenter verba vituperationis, admonitionis, & correctionis. Dum item illa immoderatè appetit quæ ad promovendâ propriam excellentiâ spectant, quali merito sibi debeantur. Dum item voluntatem suam sequitur in omnibus, ac ab eo quod placet sibi vix arvertitur. Dum deniq; lætatur ex aliorum defectibus, sperans inde excellentior haberi. Habet verò aliquis superbiam *exterius*, utpotè in *signis*, quando severitate vultus, asperitate visus, singularitate vestitus, gravitate incessus, fastuositate sermonis, erectione ceruicis, & inhumanitate morum à cæteris discrepat. In *verbo*, quando libenter narrat se nobili genere natum, cum non sit verum; vel quando de paupertate parentum suorum erubescit.

bescit. *Item.* quando narrat ea, quæ fecit, audit, vidit, scit, ut excellens habeatur. *Item.* quando obfirmatè aliquem exagitat, dicta, facta, scripta aliorum temerè exhibet, contumaciter ad aliquem scribit, insolentè atq; arroganèr alios corripit; iure alicuius potestatis intumescit, ingratus beneficiorum existit, debitum honorem fratribus & Superioribus reddere negligit.

INSTITVTIO XV.

De Avaritie Vitio.

Dicendum est *1mo.* Quod Avaritia ut peccatū idem est, quod cupiditas immoderata pecuniæ, diuitiarum, possessionum, ac proprij. Videtur enim venisse avaritia ab auro & ære, ut sit quasi auiditas æris, id est pecuniæ.

Dicendum *2do.* Quod avaritia mortalis fiat quadrupliciter. *1mo.* Si quis res proximi retineat cum eius iniuria, vel eas habere cupiat medijs illicitis, ut potè furto, rapina, contractionibus usurarijs, & similibus alijs modis. *2do.* Si quis res suas ita auide diligit cum iniuria proximi, ut in extrema aut graui necessitate confuturo, non subueniat illi eas impetiendo. *3ro.* Si quis res suas eatenus diligit contra charitatem sui ipsius, ut malit potius æternis bonis carere aut p̄iuari, quàm hisce præsentibus. *4to.* Si quis res huiusmodi terrenas contra charitatem Dei adeo diligit ut eligibilius sibi sit legem æternam præuicari, quàm earundem rerum iacturam pati.

Dicendum. *3ro.* Quod Avaritia sicut interiùs haberi solet; ita etiàm exteriùs, habet autem ali
quis

quis Frater Minor auaritiam interius, ut pote in *Memoria*, quando volubilitèr cogitat de pecunijs, possessionibus, & similibus habendis. seu ac si habitis, ita ut Divina Officia distrahere peragat, & orationi mentali non satis attendat. In *Intellektu* verò, quando concepit de rebus huiusmodi terrenis magnam opinionem, ac si valde essent expectanda. *Item*, quando vias & modos excogitat, quibus eadem res acquirendæ essent. *Item* quando fingit se aut suos multas habere diuitias; atq; pro suo libitu eas imaginariè dispensat. In *Seruatione* tandem, quando appetit habere curiosa pretiosa, & superflua. *Item*. Si haberet ea quæ appetit cito vellet statum deferere suæ vocationis. Habet quoq; idem Frater Minor auaritiam exterius, ut potè in *Signo*, quando vititur rebus communitatis tanquam proprijs, vel quando alijs fratribus distribuendæ sunt, difficile ac per parcè eas imperitur. In *Verbo* quoq;, dum res acquirendo vel retinendo mentitur, ut proximum fallat. In *Opere* tandem, quando pro suo libitu res accipit, donat, commutat, coram, Superiore abscondit: Vel quando per Superiorem sibi auferuntur, dolet, turbatur, irascitur.

INSTITVTIO XVI.

De Vitio Luxuria.

Dicendum est *Imo*. Quod Luxuria largè sumpta, dicit omnem excessum seu insolentiam, ac immoderantiam in vestitu, epulis, vactionibus, ædificijs, & quibuscunq; delicijs carnalibus. Vnde de luxuriosus est quasi relaxatus, profusus ac solutus

tus in quasvis voluptates. *Sic* verò accepta dicit rei venereæ seu libidinosæ inordinatum appetitum, atq; ipsum immoderatum vsum, legi Divinæ contrarium.

Dicendum 2do. Quod habere dicitur aliquis luxuriam in *Memoria* materialiter saltim, quando sine otando, siue quidpiam agendo volubiliter cogitat de venereis actibus præteritis aut possibilibus, absq; tamen plena reflexione ad offensam DEI. In *intell:ctu* verò, quando cogitat de vijs ac medijs, quibus venire possit ad exercendos huiusmodi venereos actus, adhuc tamen absq; plena rationalitatis illorum advertentia. In *Voluntate* tandem, quando post primam intellectûs advertentiam, tales venereas cogitationes statim non repellit, aut seipsum ab eis quoq; pacto non alienat; motuiq; concupiscentiæ seu delectationi venereæ in sua sensualitate nascenti minimè dissentit; quod est ipsum tacitè seu interpretatiuè consentire. Vel *item*, quando huiusmodi cogitationes practicas, carnalibus desiderijs puta, vel oblectationib⁹ venereis instructas formali seu expresso ac elicito consensu approbat. vel deniq; quando ipso actu exteriori appetit ac proponit experiri veneream voluptatem.

Dicendum 3to. Quod aliquis habet luxuriam in *Signis*, quando impudica ac obscena libenter legere aut audire solet. *Item*. quando auertit animum ab omni corporis proprii duriori tractatione, & ad quasvis illius oblectationes, aut nimias commoditates convertit. *Item*. quando nimia familiaritate coniungitur aliquibus personis cuiuscunq; Sexus, alias de incontinentia suspectæ ætatis, faciens cum eis frequentiora & occultiora colloquia;

loquia; sæpius offerens eis aliqua munuscula in contestationem sui intimi amoris. nec non, quando huiusmodi personarum apprehensas constringit manus, easq; aut faciem ipsam deosculatur; vel quoq; caput, aut mentem blandè attrectando demulcet. In *Verbo* quando inhonesta, turpia, impudica, atq; carnalia effusè loquitur. In *Opere* luxuria dicitur, fornicatio videlicet, stuprum, adulterium, incestus, Sacilegium, ac item vitium contra naturam, cuius tres habentur species: ut potè mollities voluntaria, seu pollutio procurata proprii corporis, sodomia, & bestialitas. Grauitas autem huiusmodi peccatorum eo excrescit ordine quo recensentur.

INSTITVTIO XVII.

De Vitio ira.

Dicendum est *Imò*, Quod ira venit, à verbo ire, ut aliqui putant; eo quod irati, quamdiu irascuntur, non apud se sint, sed extra se iuerint, & pacati ad se redierint. Et quidem ira, ut est affectio nudè considerata, non reputatur ex se bona aut mala, sed indifferens: quia non est animæ affectio aliqua moralis, sed passio naturalis; quæ bene & malè uti possumus, velut etiam ceteris affectionibus: idemq; est, quod sanguinis feruor in corde, ac circa illud ex perturbatione & evaporatione fellis veniens. Vt autem ira est vitium corruptæ naturæ, dicitur esse habitus animæ prauus, inclinans animum ad vindictæ appetitum, vt verò est peccatum seu actus peccaminosus, dicitur inordinatus appetitus vindictæ, veniens ex apprehensio-

one iniuriæ, & excandescencia animi contra eum, à quo offensi sumus: huiusmodi autem appetitus inordinatus quadrupliciter contingere potest. 1.º ex parte appetentis, ut si quis puniri appetat eum qui iniuriam sibi infert priuata auctoritate. 2.º ex parte eiusdem, ut si innocens sit, quem puniri appetit, vel tantam non meruit penam. 3.º ex parte modi. Vt si Iudex puniat reum contra ordinem iuris, vel non seruatâ forma iustitiæ; Vel cum graui excandescencia exterius apparente, & consequenter cum scandalo. 4.º ex parte finis: ut si Iudex puniat, vel accusator punitionem appetat, non ex zelo iustitiæ, sed ex odio personæ, non propter correctionem delinquentis, sed propter satisfactionem affectus irascentis. Talis autem ira formalis esse dicitur, quæ alias ex genere suo mortalis est culpæ; quanquam aliquando potest esse tantummodo venialis. Tum ob paruitatem mali, quod appetitur vel irrogatur. Tum ob defectum plenæ aduertentiæ aut deliberationis. Tum ob imperfectionem actus. Vt si ira sit non nisi materialis; uti est actualis impatientia ex apprehensione iniuriæ, & animi excandescencia pro-
ueniens, absq; appetitu vindictæ.

Dicendum 2.º. Quod aliquis dicitur habere iram internus, ut pote in Memoria, quando cogitationes fouet recordatione iniuriarum ab aliquo acceptarum, quibus igniculi iræ ac odij accenduntur. In intellectu autem, quando excogitat vias & modos quibus aduersario suo noceat, & malum pro malo reddat. Item quando leuissima habens indicia aut fere nulla suspicatur atq; iudicat aliquem suum esse inimicum. Item, quando aduer-

farii sui diligenter inspicit mores, verba, opera, & intentiones, ac indetiores partem interpretatur. In *Voluntate* tandem, quando aliorum dictis aut factis facillime pungitur ac perturbatur, noiens quidquam, patienter aduersi ferre. *Item*, quando bono simul ac malo sine optat alicui penam, ignominiam, aut quodcumq; malum, ut sic correptus corrigatur, & suus appetitus immoderatus vindictâ exultat satiatus. *Item*, quando bonam opinionem de aliquo conceptam, atq; amorem in se erga eum diminui sentit, & hunc malo non dissentit.

Dicendum 3^{ti}o Quod aliquis habere dicitur iram exterius, ut pote in *signis*, quando alicui denegat exhibere signa ciuilibus seu communis amicitiae: Vti sunt exhibitio reverentiae, affabilitatis, benignae aspectationis: in necessitate praestatio auxilii obsequij, atq; beneficij &c: *item*, quando fugit de suo aduersario audire bona, vel fraterne non corripit indignè de illo narrantes mala. In *verbo*, quando conqueritur coram alijs de iniuria sibi facta, concitando eos ad murmurandum contra iniuriam sibi facientem; Vel quando verbis iocosis alios punit, aut mordacibus, contumeliosis, ac similibus exacerbat; Vel quando clanculum eis detrahit, eosq; calumniatur; Vel quando in diuinationibus controversae & contentiosae & contumeliosae cum alijs agit. In *opere* tandem, quando cedit aliquem verberibus.

INSTITVTIO XVIII.

De vitio gula.

Dicendum est 1mo. Quod gula utpote largi

us accepta, dicit appetitum cibi & potus immoderatum, talem autem esse puta, si cibaria & poculenta haberi curantur ardentem, *id est*, non tam ob necessitatem naturalem, quàm ob sensualem voluptatem. *Item*. præpropere, *id est* extra & præter tempus debitum. *Item*. Sumpuosa, exquisita, immodica.

Dicendum 2do. Quod guiam habere dicitur aliquis Frater Minor interior, ut pote in *Memo-ria*, quando passim ac sollicitè cogitat de cibis ac potibus delicatis ad facietatem sumendis; ita ut diuinum Officium distractè absoluat, & orationi mentali minus attendat. In *intell ctu* autem, quando ingurgitationem cibo & potu delicato iudicat summam esse felicitatem. *Vel* quando ad mensam sic effusum in cibos & potus habet animum, ut lectionem piam nullatenus concipiat. In *Voluntate* verò, quando paratum habet animum cibos & potus sibi placitos procurandi modis alias statui suo illicitis. *Vel* quando indignatur ac perturbatur si tardius cibi & potus apponuntur; aut non quales, quantosque appetit.

Dicendum 3tio. Quod gulam habet aliquis exterior, ut pote in *figura*, quando festinanter absq; modestia religiosa comedit, ac veluti vorat; ac pocula quasi vno ductu euacuat. *Item*. quando comedendo & bibendo immoderatè lætatur, ac iustus & iocos nimios effunditur. In *verbo* autem, quando passim ac pleno affectu quorundam benefactorum laudat liberalitatem in tractando; quorundam vero mediocritatem vituperat. *Item*. quando de cibis & potibus delicatis frequenter ac libenter loquitur. *Item*. quando facile conqueritur

ac murmurat de Superiore & Coquinario, quod alter negligat procurare cibos, & potus sibi placitos, alter non praparet procuratam comestaram ad suum gustum. In *Opere* tandem, quando se cibis aut potibus ita ingurgitat, ut postea vomat, cremato aut medicamento indigeat.

INSTITVTIO XIX.

De vicio inuidie.

Dicendum est *invid.* Quod peccatum inuidie non inuenitur communiter nisi inter sibi in quâ ratione æquales: Vbi enim alter comparet magis alteri quàm sibi fauere fortunam, ac inde concipit dolorem; quod eo ipso videat se inferiorem illo factum, tunc inuidere (*vel est acerbè tristisq; prosperitatem alterius videre*) dicitur. Unde inuidia ut peccatum, est inerta tristitia, seu immoderatus animi dolor, de alterius prosperitate, per quam putat quis obscurari ac diminui suam fortunam; quæ alias ut reparata existeret, *videtur* alterum carere illâ vllat, si possibilitas adesset. Verùm huiusmodi inepta tristitia seu immoderatus animi dolor, non semper ad inuidiam spectat nisi improprie. Vt quando quis dolet de bono illius, cui malum optat, ut tuo inimico. Tunc enim dolor proprie ad ollum pertinet. *Vel* cum do quis dolet de bono alterius, non ac si velit eum carere illo, sed quod ipse careat; cum alias æquum aut magis proportio atum sit; talis enim dolor ad amulationem spectat. *Vel* quando quis dolet de bono alterius, eo quod eius meritis, aut qualitatibus non sit proportionatum, ac inde querit;

queritur intra semetipsum de iniustitia in distributione beneficiorum per homines facta. Talis autem dolor ad zelum pertinet. Ad indignationem autem pertineret, si quis murmurationibus suis conitaret alios fratres ad murmurandum contra collatores huiusmodi maxime vero illorum appetitione ipsimet commotus. *Vel.* quoq; si impatenter ac irreuerenter conquereretur de D^{no}, quasi male distribuat, cum alias iuste ac irreprehensibiliter vult dare DEUS ex occulto suo consilio temporalia bona dignis & indignis fidelibus & infidelibus, iustis & iniustis, quod tamen ipsum haberi non congruit velle, nisi DEUM inde in æternum benedicere

Dicendum 1°. Quod tristitia de bono alterius, si alias ordinata ac moderata est, non vitio a sed virtute reputari debet, ut quando quis tristatur de bono alterius ex charitate: in quantum scilicet illud bonum præbet illi occasionem ad peccandum, & bona spiritualia negligendum *Vel.* quando quis tristatur de bono alterius ex compatione alicuius: quos probabiliter habens huiusmodi bonum, operiret, vel corrumpet, atq; scandalizabit. *Vel.* quando quis tristatur de bono alterius, ex ratione alterius, utpotè de diuitijs, potestate, & similibus: qui inde probabiliter sperat sibi aliquid male iniuste prouenturum.

Dicendum 2°. Quod inuidiam aliquis habet interius, ut pote in *Memoria*, quando sapius cogitat de alterius prosperitate: quam non libenter videt habere illum, uti deprimentem suam excellentiam. In *intellectu*, quando quis indebitè parvi alterius æstimat merita & bona adepta; quæ

alias habentur sibi proportionata. In *Voluntate*, quando non solum tristatur de bono alterius, per quod sua excellentia minoratur; Verum etiam quando gaudet de illius malo, quod alias dicit huiusmodi priuationem boni. *Ve.*, quando non commouetur rebus aliorum aduersis ad condolendum, & prosperis ad congaudendum. *Ve.*, quando de alterius prosperitate gaudet hôte, iudenq; tristatur de aduersitate. In *signo*, quando non libenter audit res aliorum bene gestas; & viceversa promptus est, ad præbendas aures rumoribus & infel ci successu. *Vel.* quando reticet aliorum bona, vbi ea laudandi occasio adest. In *Verbo*, quando alter alterius famæ, siue explicite siue implicite detrahit. In *Operè* tandem, quando alter alterum in electione ad Officia Ordinis inuite supplantat.

INSTITVTIO XX.

De vitio acedia.

Dicendum est *Imò.* Quod acedia largè sumpta significat vitium generale omnium vitiorum generibus sese communicans; ac idem est, quod tristitia de bono spirituali; seu auersio mentis a bono spirituali: omne enim peccatum inhaerens menti refugit bonum spirituale, ut pote virtutem sibi contrariam, ut superbia humilitatem, auaritia Euangelicam paupertatem, luxuria castitatem, iracundiam patientiam, gula temperantiam ac ieiunium, inuidia charitatem proximi. *Stricte* verò acedia sumpta est vitium speciale vnum ex septem capitalibus: ac idem est, ac tristitia de bono diuino, de

de quo gaudet charitas. Istud autem bonum tri-
 plis est differentia. 1mo Vt est ipsi DEO bo-
 num tam intrinsecum, quàm extrinsecum. Si enim
 tristaretur aliquis inde, quod DEUS sit Omnipotens,
 infinite bonus, summè Sapiens, iustus misericors &c:
Vel, quod per totum orbem terrarum
 sic celebretur ac Sanctificetur orthodoxè nomen
 ipsius Maiestatis, quasi ista nolit DEO aeternum
 benedictio; peccaret contra DEUM eiusq; chari-
 tatem gravissimo peccato acedia. 2da. Vt est
 totius bonum; Si enim tristaretur aliquis, quod
 cognoverit Christum, quod ingressus fuerit Reli-
 gionem, quod provisa sunt ei huiusmodi media
 ad vitam aeternam obtinendam, uti sunt Obser-
 vantia mandatorum DEI, imitatio Christi, usus Sa-
 cramentorum, ac præsertim Sacramenti penitentiae,
 Ieiunium, orationes, austeritas vitae, regularis di-
 sciplina &c: *Vel*, si nimio affectu ad res tempo-
 rales incensus, omnino vellet perpetuus esse in
 mundo, & contentus ipsiusmet honoribus, posses-
 sionibus & voluptatibus minùs æstimans patriam
 caelestem, ac beatitudinem æternam, peccaret con-
 tra seipsum, suiq; charitatem gravissimo peccato
 acedia. 3ta. Vt est proximis nostris bonum;
 si enim tristaretur aliquis de bono spirituali proxi-
 mi sui, quod scilicet ingressus sit Religionem benè or-
 dinatam; quod sit in gratia DEI, quod proficiat
 in Virtutibus Sanctis, quod mentali orationi
 & asceticæ mortificationi diligenter attendat &c:
 peccaret gravissimè contra charitatem proximi pec-
 cato acedia, quod reducit ad invidentiam fraternæ
 charitatis. Ad eandem quoq; acediam spectat dis-
 fidentia concepta, de obtinendo precibus auxilio

DEI opportuno ad vincendas tentationes, atq; im-
pienda praecepta eius diuina, cum votis exterisq; o-
bligationibus cuiuscunq; Religionis. Vnde er-
rat desperatio de consecutione aeternae beatus-
dinis.

Dicendum 2do. Quod acedia datur aliquan-
do venialis. Imo quidem vbi actus eius habetur
imperfectus, id est, non plenè deliberatus, sistens
nimirum non nisi in sensualitate ac inferiori ra-
tione. 2d. Vbi acedia non ipsi charitati oppo-
nitur, sed tantummodo eius feruori: ut quando
quis tristatur de bono spirituali, in quantum est
sibi tadium, laboriosum, onerosum, & quatuor
corporalis impedimentum; ut pote de ieiunio in-
decente tali die, de Officio Diuino media nocte
prosoluendo, de oratione flexis genibus faciendo.
3to. Vbi aliquod bonum spirituale omittitur ex
acedia non obligans ad mortale peccatum: Vt
est omissio parui Officii, aut disciplinae communi-
tati fratrum usitata, fractio silentij, absq; inu-
tatione.

Dicendum 3to. Quod Erater Minor habet ac-
cediam in Memoria, quando ita occupatur cogita-
tionibus Vanis, inutilibus, & Vagabundis, ut
illis non attendat ad conseruandam praesentiam Le-
uinam, Officiaq; Spiritualia sine de illa reflexione
& aduertentia absoluat. In intellectu vero, quan-
do non attendit lectioni librorum spiritualium
& consequenter non curat percipere Diuina in-
spirationes. In voluntate tandem, quando contem-
nit & fugit media profectionis spiritualis: ut illa
Oratio mentalis, exercitia Virtutum; mortificatio
vitiolorum, grata acceptatio correctionis Superiorum

rum. Deinde in *signo*, habet quis acediam, quando Cellam velut carcerem fugit, & euagationem tam intra quam extra claustrum ducit. *Vel* quando libentius cum dissolutis ac vanitati debitis conuersatur, quam cum benè additis vitæ spirituali. In *Verbo* autem, quando citius loquitur, tum de profanis ac vanis, quàm de spiritualibus, tum de vitis aliorum, quàm de virtutibus. *Item* de suis iniurijs, quàm de Christi passionibus. *Vel* quando Maiorum ordinationes reprehendit, contra Superiorum correptiones mormurat & conuerit contra eorum indiscretionem in precipiendo & adinonendo. &c: In *Opere* tandem, quando ita exteriorioribus negotiis deditus est, ut profusus exercitia spiritualis profectus negligat, & sancta orationis ac devotionis spiritum extinguat, cui debent cetera temporalia deferuire.

TRACTATUS VI.

De Tentationibus, ac remedijs earum.

INTRODUCTIO.

Quaeris DEUS Optimus plurima sua dona hominibus abq; aliquibus eius meritis præcedentibus conferre soleat, nulla tamen ratione vult ei huiusmodi donum vitæ æternæ, ac præmium celestis gloriæ, nisi alias benè merito, ac Victoriis omnium tentationum, quibus in hoc præsentis certaminis campo eius propositorum fidelitas, & in observantia mandatorum DEI & consiliorum Christi stabilitas, constantia, ac perseverantia exploratur. Vnde *S. Iacobus c. 1.* Beatus Vir qui suffer

suffere tentationem, quoniam cum probatus fuerit accipiet coronam vitæ. Et *S. Pau. 2 Tim. 2.* Non coronabitur, nisi qui legitime certauerit. Ille autem legitime certare probatur, qui tentationes suas, quæ suum conantur impedire profectum ac frangere propositum, perseveranter expugnare, plene debeat, & finaliter superat. Non est enim magnum (*ut ait Auctor apud S. Aug. Ser. 8 ad fratres in eremo*) inchoare quod bonum est, sed consummare, hoc solum perfectum est. Et *S. Hier. l. 1. contra Iovin:* Capisse multorum est, ad calmen peruenisse paucorum. Ut igitur natura tentationum, cum quibus bellum nobis est in præenti vita perspecta habeatur, necesse est in *1^a* parte huius Tractatus genera modos, & species earum prodere, in *2^a* vero, remedia tentatis adhibenda, ex dictis Patrum spiritualium recensere.

P A R S I.

*De quinque generibus tentationum,
& viginti speciebus suggestio-
num diabolicarum.*

ARTICVLVS I.

De tentatione a DEO, & ab homine.

Vbi homo ille simplex, & rectus, ac timens DE-
UM *S. Iob,* ipse per suam experientiam docuit, statim etiam nos commonere voluit, vitam n-
ostre, militiam [seu iuxta *Septuaginta*
inter-

De tentatione a DEO, & ab homine. 379

interpretes : tentationem.] esse super terram; & merito, quia vni tentationi succedit alia & alia, alterius. Sæpe generis ac materiæ, sicut fluctus succedit fluctui, & ventus vento, & annulus annulo in catena; inò etiam sæpenumero simul plures nos inuadunt, prouenientes nimirum tum à DEO, tum ab homine, tum à carne, tum à mundo, tum à diabolo. *Immo*. itaq. genus tentationis à DEO venit. Sed *nota*, quod nulla tentatione à DEO procedente, in malam tentamur. Vnde S. Iacob. *cap. 1.* Nemo cum tentatur dicat, quoniam à DEO tentatur: DEUS enim intentator malorum est, ipse enim neminem tentat. Quod explicans D. Augusti: *lib. 3. de consensu Euang. l. cap. 30.* sic ait. Alia significatione intelligitur tentatio, de qua dictum est: DEUS neminem tentat: & alia de qua dictum est *Dom. 13.* Tentat vos Dominus DEUS vester, ut palam fiat vtrum diligatis eum; an non: illa seductionis est; hæc probationis. *Hæc est*, quod DEUS non alio fine suos electos tentat, quam pater suum filium, herus servum, Vir Vxorem, Magister discipulum; ut videlicet ingenium eius, studium, fidelitatem & affectum partim exploret; partim acuat, accendat, & promoveat. Tentat autem DEUS homines aliquando *exterius*, aliquando *interius*. Exterius quidem tentare dicitur; *Sed* dum illis bene præsentia confert, ut videlicet appareat, num bene aut malè illis utantur; quod patet *Matth. 25.* ex illa parabola. Accedens qui quinque talenta acceperat &c: *Vel* dum illis eadem bona deinde subtrahit, ac præterea nonnauquam multis eos malis afficit, sicut Iob & Tobia facere voluit, quos semper tam
in

in prosperitate, quàm in aduersitate fideles ac iustos inuenit. *Vel* dum eis mandata sua seruare præcipit, ardua quoque virtutum exercitia prosequi iubet: quo pacto tentavit Abraham, præcipiens ei inmolare Isaac, heredem videlicet suæ diuinæ re promissionis: ut ostenderetur magna deuotio obedi-
 tæ Abraham, & fidei ad DEUM: quia nec in hoc casu hæsitauit de eius promissione, quin imple-
 ret etiam de occiso, sicut ei erat positus. Inter-
 quoque tentat suos DEUS, *vel* affluentia suauitatis
 cælestis; *id est*, infusione deuotionis sensibilis, ut
 eo ipso ad omnem permoueantur mortificationem
 palamque fiat virum velint & conentur cooperari
 gratiæ ac imitationi suæ diuinæ. *Proinde*, dum
 easdem consolationes cælestes subtrahit eis, ad præ-
 bandum nimirum eorum patientiam & in oratio-
 ne perseverantiam, ac in bonis propriis constan-
 tiam: *Vel* insuper, dum eos in tribulatione, ac ali-
 liquâ urgente necessitate instanter & afflictissime
 clamantes ad se non exaudit, præta ad eorum vo-
 tum seu voluntatem, ut videlicet exaudiat eos ad
 maiorem illorum profectum. Hoc modo tentati
 vox illa est, *Habacuc*, 1. Usquequo Domine cla-
 mabo, & non exaudies: Vociferabor ad te vim-
 patiens, & non saluabis. Et *Psalm.* 12. Usquequo
 obliuisceris me in finem, usquequo aueris faciem
 tuam a me. Et *Psalm.* 42. Exurge quare obdormis Do-
 mine, exurge, & nō repellas in finem. *Psalm.* &
 S. Paulus, dum tertio vice DEUM oraret pro a-
 mouendo stimulo carnis, alius talem vocem au-
 duit 2. *Cor.* 12. Sufficit tibi gratia mea, nam
 Virtus in infirmitate perficitur. 2. *Cor.* genus tem-
 ptationis venit ab homine; vnde etiam hac tentatio
 huma-

humana dicitur, de qua est illud 1. *o. 12* Tentatio vos non apprehēdit nisi humana. Illa autem (*mo* dicitur tentatio humana, quā spiritus noster [qui alias dicitur homo interior] a sensualitate [qui alias dicitur homo exterior] primis motibus ad consentiendū malo, stimulat: hæc tentatio, omnibus hominibus quātumvis iustis ac sanctis cōmunis est, & facile per auxiliū DEI vincibilis, modo tantū primis insidibus, quib⁹ nulli infima portio animæ rationalis apprehēditur, statim ab initio resistatur. Vnde S. Ansel. in hanc sensum ait: Angelicū est temptationem malignā non sentire: humanum, sentire, & non consentire: seu sentire, & vincere: diabolicum, à maligna temptatione vinci, & ex certa scientia peccare. 2do humana tentatio ista dicitur, quā homo præsertim vitæ religiosæ noviter addictus, seipsum tentare & probare solet ac debet, in sui videlicet introversione seu recollectione; velut ac possit vivere & perseverare in religione quam ingreditur usq; ad mortem in vera Christi obedientia, paupertate, & castitate: sitq; paratus sequi Christum, tam tempore prosperitatis in humilitate, quā tempore adversitatis in patientia alias sine hac tentatione ac probatione sui, non potest se absq; periculo damnationis suæ astringere votis religiosorum. *Per item*, quia bonus ac strenuus Religiosus semper se tentat, probat & examinat verum proficiat aut desiciat in via spirituum. Hanc tentationem sui S. Apostolus suis discipulis intimare voluit, dicens 2. *Cor. 13.* Vosmetipsos tentate, si estis in fide, [*ut sitis stabiles*, & in cæteris virtutibus firmi] ipsi vos probate. 3° humana tentatio ista est, quā superiores religiosorum, suos

subditos, ac inprimis Nouitios tentare & probare solent ac tenentur; subinde illis ardua, ac naturæ & sensualitati repugnantia proprièq; eorum ingenio ac iudicio, & rationi inferiori contraria precipiendo; & diuersis eos mortificationibus vexando, ac fictis aliquando improperiis afficiendo: ut inde conijciatur, utrum sciant, velint, ac possint seipsos propter Christi imitationem abnegare: ne forte aliquis illorum, homo videlicet passionatus, immortificatus, sui amore victus, & pluribus vitijs irretitus, per solemnem professionem, ex eorum incuria, aut detestabili aliqua conniuentia Sacræ Religionis adscriberetur, & *ex parte*, contra intentionem Ecclesiæ, ac Sanctorum Patrum instituta in magnum dedecus ipsius Religionis, & in immensum ipsius profitentis spirituale detrimentum. *Vel* quâ ipsæ Superiores suos subditos non solum Novitios, verum etiam & professos tentant ac vexant; aut nimirum negando illis nonnulla, alias dari solita; aut subtrahendo concessa, aut precipiendo insueta: ut hoc ipso iuxta morem antiquorum Sanctorum Patrum Virtutem eorum probent, excitent, acuant, & promoveant. 4to. tentatio humana illa est, quâ homo ab alio homine ex proposito ad peccandum inducitur. De hac tentatione illud est, quod ait V. Beda *hinc: in cap. 11. Luca.* Duo sunt genera persecutorum: vnum palam sciuentium, alterum fecte fraudulenterq; blandientium.

ARTICVLVS II.

De tentatione à carne & mundo.

Tertium genus tentationis prouenit à carne, *id est*

est à concupiscentia. Carnem enim non ut mortuam, sed ut animatam [anima videlicet originali peccato infecta] sæpissime Sacri Scriptores, pro ipsa concupiscentia accipiunt: quia caro, est velut Officina animæ vitiatæ, quæ in carne quasi figulus in sua figulina & luto suarum concupiscentiarum ac turpitudinum varias ideas & imagines imprimit ac efformat, per illamq; easdem peragit & consummat. Est autem præsens concupiscentia nihil aliud, quàm ægrotudo, febris, ac vulneratio animæ, & iustitiæ illius originalis corruptio: hæc autem erat natura iustitiæ originalis [ut ait D. bonau.] quod quamdiu fuit spiritus DEO subiectus ac præceptis eius obediens, tamdiu etiam illius imperio subiciebantur omnes vires inferiores cum suis motibus; sed rebellante spiritu DEO, rebellavit etiam Spiritui Corpus, ut dicat S. Paulus Rom: 5. Video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ. *Vel deinde*, præiens concupiscentia idem est, quod fomes peccati post ipsam etiam regenerationem baptismalem, in penam originalis peccati in sensitivo appetitu nostro remanens, ac inde in omnes alias vires animæ, virus suum diffundens, Cuius quidem *fomes* natura est, quendam videlicet recipere ardorem ad peccandum, tum ab obiectis à mundo repræsentatis, tum à suggestionibus & impulsibus diabolicis: ac *deinde* sollicitare spiritum suis blanditijs quasi meretricijs; & pulsare incitamentis irreuerentibus ad consentiendum peccato: quâ etiam de causâ, stimulus carnis dicitur.

Hinc imprimis est, quod tentamur in inferiori portione animæ nostræ à carne seu concupiscentiis tribus

tribus modis, iuxta numerum trium vitiorum inferiorum animæ rationalis. *1mo* dum in sensitivo appetitu nostro concupiscibili, excitantur desideria turpium delectationum, & *potest* luxuriz, gulæ &c. *2do*, dum in irascibili appetitu sensitivo, conflurgunt motus iræ, impatientiæ, odij, invidiæ, & aliorum huiusmodi vitiorum. *3io* dum in vi rationali, quæ nimirum bona inferiora, terrena, & caduca, considerat; suscitatur motus elationis, superbiæ ac præsumptionis, & aviditas inutilis scientiæ &c. Deinde tentamur à concupiscentia alijs tribus modis in ipso spiritu. *1mo*, dum sentimus & advertimus esse in superiori nostro appetitu concupiscibili, seu in voluntate, *ut est*, concupiscibilis, accediam, torporem, & negligentiam ad bonum peragendum, ad orandum, virtutibus insitendum &c. *2do*, dum noster spiritalis appetitus irascibilis, seu voluntas rationalis, ut est irascibilis, horret media ad bonum ob laborem difficilem eis annexum; dumq; propter sui debilitatem, fragilitatem ac infirmitatem desperat, quod iam non possit vincere, ac transcurrere impedimenta studiorum spiritalium. *3io*, dum ratio superior sic tenebris ignorantiz obvolvitur, ut in via spiritali quid agendum, aut quomodo sibi procedendum sit, nesciat. *Unde est*, quod nisi hæ vires spiritus nostri gratia septiformi calicis formarentur, omnes hæc tentationes vinceremur; nec aliquando malignos ejus impulsus cohibere possemus. *Quartum* genus tentationis venit à mundo. Tentat autem nos mundus dupliciter. *1mo* obiectis bonorum suorum (ut sunt honores, adulationes, curioficates, possessiones, voluptates, & hominum familiaritates) dum illis

ab an
abduc
perien
huius
uent a
rum,
ration
appete
cens, f
per p
2do. t
tes bon
obedin
[ut f
nes, f
quæuis
& affi
à vera

Qui
In
verten
seu or
alia e
enim
vider
primi
se effi
in loc
niam

ab amore bonorum spiritualium ac æternorum nos abducere, & ad suam amationem trahere nititur. Experiencia enim docemur, quod objecta bonorum huius mundi sensitiua ac præsentia, magis permouent ac alliciunt ad se appetitum nostrum sensitiuum, quàm objecta spiritualia ac æterna appetitum rationalem. *Vnde est*, quod homo immoderatè appetens præsentia, aut nimis sibi in eis complacens, facile ab æternis mente alienatur, ac varijs per proprium consensum sese imp'icat peccatis. 2do. tentat nos mundus, ac præsertim contemnentes bona sua præsentia, & voluntati diuinæ serio obedire cupientes; dùm suis malorum obiectis [*ut sunt* odia falsorum fratrum, scandala, irrisiones, sublationes, contemptus, detractiones, & quæuis aliæ persecutiones] nunquam nos terrere & affligere cessat. ut sic aliquando animo fractos, à vera iustitia timorèq; DEI deuos reddat.

ARTICVLVS III.

De tentatione diabolica.

Quintum genus tentationis provenit à diabolo. In hac autem diabolica tentatione quatuor advertenda sunt: *primum* est, ipsa videlicet causa seu origo tentationis in ipso dæmone; quæ non alia est, quam odium DEI, & invidia nostri: odium enim diabolus DEUM, odio æterno; & nobis invidet æterna invidia vitam sempiternam: ratio est *primò*, quia divino ejus judicio ad pœnas æternas se esse detrusum cognoscit: ratio *alterius*, quia in locum suum nos sufficere animaduertit: & quoniam non potest de DEO vilisisci hanc suam uindictam.

judicat) injuriam; ideo de nobis, tanquam de
 ipsius DEI viva imagine, eam vlcisci conatur, per
 callidam videlicet nostri tentationem, & dolosam
 ac tyrannicam persecutionem. *adum* quod adver-
 tendum venit, est finis seu intentio diaboli tenta-
 tionis: vnum enim è duobus tentatione sua ac im-
 portuna sollicitatione nostri, diabolus efficere in-
 tendit: *Vel* desertionem nostram, inchoatam nimi-
 rum spiritualis vix ac iustitiæ DEI, per consen-
 sum in mortale peccatum; & consequenter conde-
 mnationem ad penas interuales: *Vel* saltim, ipsam
 refrigerationem ac remissionem affectus nostri in
 cultu virtutum & studio spiritualis profectus: &
 consequenter minutionem meritorum ac præmio-
 rum. *Primum* est, materia & subiectum ejus tenta-
 tionis *Materia* quidem tentationis diabolicæ sunt
 obiecta bonorum & malorum hujus mundi: *subje-*
ctum verò, est nostra sensualitas, *id est* sensus cor-
 porales interni ac externi, & infimus appetitus
 concupiscibilis ac irascibilis. Alias ista obiecta
 & sensualitas dicuntur arma diaboli, quibus ille
 contra nos pugnat; obiecta quidem nobis repre-
 sentando, sensualitatem verò commovendo. *Primum*
 est, ipse modus tentationis diabolicæ, quem qui-
 dem modum S. Paulus sub nomine colluctationis
 his verbis prodidit *1. ph. 6.* Non est nobis collu-
 ctatio (id est, lucta, pugna, certamen, duellum)
 adversus carnem & sanguinem (*id est*, talis ac tam
 facilis, quam est adversus homines, qui ex carne
 & sanguine constant, sed adversus principes &
 potestates tenebrarum harum, *id est*, adversus dæ-
 mones, qui sunt spiritus invisibiles, magnæ forti-
 tudinis & potentix, magnæ iræ & invidiæ, ma-
 gnæ

gnæ
 luctat
 nibus
 sed ex
 tero,
 sum a
 nequiu
 nos q
 nobis
 vicissi
 rere a
 zation
 inclina
 itaq;
 cupit,
 à bon
 citatio
 lia ca
 possesi
 trorsu
 simili
 terren
 sistens
 ritate
 religi
 optat
 occul
 malus
 facit,
 re ne
 tum,
 Bonu
 Quat

gnæ calliditatis & astutiæ. *Vnde* sicut moris est luctatoribus secum decertantibus invicem sese manibus complecti, non quidem ex amore amicitiz, sed ex cupiditate victoriæ, unus videlicet de altero, in terram antrorsum aut retrorsum, dextrorsum aut sinistrorsum prostraturo reportandæ. Ita nequissimi nostri hostis diaboli mos est, amplecti nos quodammodo ad instar amici (*videlicet* grata nobis & quasi rationi consentanea offerendo) ac vicissim à nobis mutuum consensum nostri requirere amplexum, dum nimirum nos luctâ suæ tentationis uno quopiam è quatuor modis astute, inclinare, prostrernere, ac superare nititur. *1mo* itaq; modo antrorsum videlicet aliquem deicere, cupit, quando illum expresse & aperte retrahere, à bono, & inducere ad malum contendit, sollicitatione nimirum suâ & allectione per delectabilia carni, oculis, & cordi. *id est*, per voluptates, possessiones, & honores mundanos. *Vel deinde* antrorsum aliquem prostrernere conatur, dum eum, similiter à bono retrahit, ac inducit ad malum, terrendo illum difficultate resistendi vitijs, & insistendi virtutibus ac perseveranter, rigorem, asperitatem, labores, correptiones, & mortificationes religionis sustinendi. *2do* modo, id est retrorsum optat aliquem diabolus prostrernere, dum eum, occultè ac fraudulenter, *ut p^ote* sub specie boni ad malum pulsât, aut à bono renocare curat: quod facit, quando priori modo contra illum prævalere nequit, eo quod iam plenè abominetur peccatum, & virtutem amplectatur. *Vnde* S. Bernardus nunquam nisi boni simulatione deceptus est. *Quatuor autem actibus* [sicuti benè advertit D.

Bon. lib. 7. d. *prof. relig. cap. 5*] sub specie boni diabolus tentando gradatim procedit ut enim facilius eius recipiatur persuasio, *primo* loco sola bona proponit, *secundo* bona malis mixta: *tertio*, ficta ac falsa bona, sed vera mala: *quarto*, cum iam incautum aliquem si irriterit ac illaqueaverit; in aperta eum peccata deicit. *Et gr.* Aliquem duorum fratrem Novitium volens seducere, ac è Religione ad mundum revocare *imo*, illi proponit ac persuadet, quod nimirum possidet vitam æternam ita in sæculo; sicut & in religione consequi mandata DEI servando, elemosinas faciendo, & alios verbo & exemplo ad bonum incitando, præsertim cum iam modum mentaliter orandi, & praxim spiritualiter viuendi acceperit. Ecce *imo* loco, sola bona proponit, *scilicet*, observandi mandata DEI propositum *postea*, suggerit & commendat illi libertatem in sæculo, quod videlicet liberum sibi esset ibi orare, ieiunare, recreationem honestam capere, comedere, bibere, dormire: ac omne opus bonum ac indifferens implere, aut etiam in causa rationabili omittere quandocumq; vellet. Ecce bona permixta malis, *id est*, propria voluntate, quæ occasionem præbet omnium malorum. Tandem affectum illius excitat ad amorem socialium, parentum, amicorum, & bonorum temporalium. Ecce iam falsa bona: quia incautum fallunt hominem; & occasionaliter vera mala. *postremo* sic iam illaqueatum, ac è Religione educit, in aperta peccata deicit; ita ut peiora illius fiant novissima, pl. squam prima. Ecce scorpiones, qui blandam habet faciem, sed candam quæ occidit venenosiorem. Eodem quoq; modo hic noster

occul-

occult
contra
cedere
omne
illi vi
veras
abhor
hamo
sterna
ens, c
tatis,
xofus,
sic al
minis
genda
xisse
cie de
tem c
& co
ctione
faciat
lio pu
solet
niq; i
quem
tum &
vel q
quand
viciat
oratio
sua ra
ut ne
ari po

occulus hostis, sese in Angelum lucis transformans contra quemlibet bonum religiosum in a iem procedere solet. cum enim nequam cognoscit illum omne apertum detestari peccatum, tunc suggerit illi vitia ac peccata sub specie virtutum: ut putans veras virtutes, quarum est amore captus, illa non abhorreat, sed appetat; quo ipso tanquam piscis hamo, aut avis laqueo, ab illo comprehensus prosteratur: ut qui erat humilis, mansuetus, obediens, castus, deuotus &c. mox sub specie zeli, pietatis, ac discretionis, inueniatur vere superbus, rixosus, impatiens, proteruus, impurus, acediosus &c: &c aliquando nonnullos sub prætecto boni regimini, & subienda regularis obseruantie ad ambigendam & aliis inuidendam pralationem se induxisse gloriatur. Sic quibusdam incautis sub specie deuotionis, ac spiritualis dilectionis, frequentem cum aliquibus deuotis faminis conuersationem & collocationem persuadet; ut paulatim affectionem eorum erga illas spirituales, degenerare faciat in amorem carnalem. Sic multos sub pallio purioris conscientie, non in paucos deducere solet scrupulos, errores, & perplexitates: Sic deniq; in similibus casibus, simili pelle ouina indutus, quemuis bonum religiosum, minus videlicet cautum & circumspectum, capere ac decipere conatur. *Vel quoque* retrorsum diabolus prosterneere vult, quando alicui sollicitè coram DEO ambulanti conuincitur, quod iam conseruit peccato, quod malè orationi & virtutibus insistit; quod proposita sua raro aut nunquam ad effectum deduxerit &c. ut nequam de ipsius desperatione aliquando gloriari possit. 310 & 410 modo, ternos DEJ infernalis

luctator deicere studet dextrorsum videlicet ac sinistrorsum, quando in quacunq; prosperitate aut aduersitate, siue nimirum spiritali siue mundana. à DEO constitutos, tam per seipsum, quàm per addictos sibi homines, *Vel* adulationibus malè succendit, *Vel* irrisiõibus malè humiliat; ita ut quandoq; cogantur, quamuis non sufficienter, tamen efficienter, aut in vanis inaniter gloriari *aut* à bonis viliter desistere, *aut* etiam mala nequiter operari. *Prò* dextrorsum diabolus tentare dicitur, quando aliquem ad peccandum sollicitans, facit illi spem peruersam de misericordia DEI, ac facilem pròmittit veniam, & citam à peccato pollicetur resurrectionem, verbum illud iniquum constituens aduersus eum. *Psal.* 40. Numquid qui dormit, non adiciet ut resurgat? Sinistrorsum vero, quando labentem criminaliter, in abyssum desperationis precipitare quærit. *Vnde* S. Chrys. Vtrumq; periculosum est, & confidentia peruersa, & desperatio: nam confidentia nimia, stantem everrit; & desperatio post lapsum non permittit resurgere. *Deniq;* diabolus nos tentat dextrorsum & sinistrorsum, quando devios nos facere conatur à rectitudine iustitiæ ac virtutis, siue per excessum, siue per defectum. Verum vt adhuc magis perspecta habeatur calliditas inimici nostri diaboli, magisq; ac magis laquei eius cognoscantur, conculcentur, & conterantur; non abs re erit in sequentibus articulis prodere, eius aliquas tentationum ac astutiarum species, quibus vel maxime nouellos ascetas infestare decipere, ac irretire consuevit.

ARTICVLVS IV.

*De septem Speciebus tentationum :
vel alias de septem diabolis. quorum no-
mina sunt: Cur, Nequaquam, Plus, Mi-
nus, Melius, Medicus. Scrutator.*

Prima Species tentationis, seu *Imus* diabolus di-
citur Cur. Hâc specie primi parentes nostri de-
cepti sunt in paradiso, cùm dixisset eis serpens in-
fernalis. *Gen. 3* Cur præcepit vobis DEUS,
ut non comederetis ex omni ligno paradisi? Hac
etiam specie fratres nostri præsertim iuniores ten-
tari solent, quando ex impulsu diaboli curiosè ra-
tiones inquirunt piarum suæ religionis traditio-
num constitutionum, consuetudinum, ac ordina-
tionum, sensualitati videlicet ipsorum contrariarum:
non quidem ut illas fideliter approbent, ac melius
custodiant; sed potius ut aliquam occasionem ac-
cipiant eas cauillandi, reprehendendi & contemnen-
di: ac inde suos Superiores, tanquam superfluarum
& inutilium ceremoniarum ac observationum in-
ventores vel promotores, temere iudicandi, carpen-
di, & odiendi

2us diabolus dicitur Nequaquam. Ab hoc ten-
tatore primi Parentes nostri sic dementati fuerint,
ut potius credere maluerint diabolo mendaciter
pollicenti & dicenti: Nequaquam morte moriemini,
quàm DEO suo veraciter sententianti. *Gen. 2.*
De ligno scientiæ boni & mali nè comedas in-
quacunq; enim die comederis ex eo, morte morie-
ris. Eadem tentatione pulsari solent noui religio-

si, ut nimirum non credant Magistris suis, & alijs Patribus Senioribus: dùm eis prædicunt, quod ex certa diutinaq; experientia exploratum habent, eos videlicet facile peiores effici in religione, quam fuissent in sæculo: Si nimirum ab initio suæ conversionis, ingrati beneficiorum DEI, præteritum, vero vocationis eius ad sanctam Religionem extiterint: si exercitium orationis mentalis neglexerint: si mortificationi tam externæ quàm internæ studio se non vacauerint: si principia politica & habitus prauos ante professionem non vicerint: si à quolibet peccato mortali diligenter ac perseueranter sese non custodierint: si quascunq; correptiones humiliter ac patienter acceptare non studuerint &c:

3us diabolus dicitur Plus, & 4us Minus, quorum *alter* suadet incipientibus, vel maxime animo promptioribus ac deuotioribus plus orare, quam pia suadet discretio, & sancta religionis consuetudo postulat; plus laborare, quam exigit obedientia; plus affligere corpus mortificationibus, vigilijs, ac ieiunijs, quam rationabiliter Superiores concedere volunt: ut hinc apud se in mutam veniant, de sua perfectione & sanctitate existimationem caputq; suum & pectus nimis debilitent, & vires corporis naturales euertent: ac tandem ad onera religionis sustinenda inhabiles omnino reddantur. *Alter* verò è contra inducere vult incipientes, præsertim animo segniores, ac ad bonum, tardiores, ad Minus [videlicet, alijs fratribus] orandum, legendum, meditandum, vigilandum, laborandum, & mortificationibus vacandum, quàm pia religionis consuetudo, & rationabilis Superiorum præceptio

ptioribus
plicibus

710.

lius.
specie
rit illo
ris.
nas tr
pellatu
species
boni p
sens i
tias m
studijs
alibus
lectio,
ternis
tuntur
virtut
tanqu
cipien
dicio
contra
obedie
offere
ariola
nolle
malum
na no
tur vo
aus, r
bedien
Es (u

De septem speciebus tentationum: 393

ptio requirit; ut sic sensim otio assuefacti, multiplicibus tandem vitiorum laqueis implicentur.

514. Species diabolicæ tentationis vocatur Melius. Hostis enim noster diabolus dum etiam sub specie boni servos Dei decipere nequit, tunc querit illos capere sub specie maioris boni, seu melioris. Vnde sicut ille dicitur 2. Cor. 11. Sathanas transfiguratus in Angelum lucis: ita hic appellatur *Isal* 90. Dæmonium meridianum: quasi speciem maioris claritatis, seu imaginem maioris boni præferens ad decipiendum quos tentat. Præfens itaq; diabolus, ruinam suas ignorantibus altitias molitur, cum eos pulsat potius ad vacandum studiis in se melioribus, utpote internis ac spiritualibus [*qualia sunt*: cultus silentij ac solitudinis, lectio, meditatio, oratio &c.] quam exercitijs externis seu corporalibus, quæ à Superiore committuntur ac demandantur; ut sic fratrem, obedientiæ virtutem ignorantem, contra suum Superiorem, tanquam indigna & vitæ spirituali contraria præcipientem, malè permoueat; & ut sic proprio iudicio innitentem reddat, inobedientemq; efficiat, contra illud quod dicitur 1. Reg. 15. Melior est obedientia quàm victimæ; & auscultare magis quàm offerre adipem arietum: quoniam quasi peccatum ariolandi est repugnare; & quasi scelus idololatriæ, nolle acquiescere. Vnde S. Bern. inquit: Grande malum propria voluntas, quâ fit, ut bona tua, bona non sint. Etenim si in die ieiunij mei invenitur voluntas mea, non tale ieiunium elegit Dominus, nec sapit illi ieiunium meum, quod non obedientiam, sed vitium propriæ voluntatis sapit. *Es subdit.* Ego autem non solum de ieiunio, sed

de silentio, de vigilijs, de oratione, de lectione, de opere manuum, postremo de omni obseruantia Monachi, vbi inuenitur voluntas sua in eo, & non obedientia Magistri sui, idipsum sentio: minime prorsus obseruantias illas, etsi bonas inse, inter virtutes censuerim deputandas.

6193 diabolus appellatur Medicus. Huius diaboli talis est suggestio. Non insistas *inquit* lectioni continuato studio, nè oculorum caliginem incurras. Vacando orationi non indulgeas lachrymis, nè ipsos etiam oculos amittas. Noli qualibet nocte ad matutinum surgere, nè debilitatem capitis acquiras: quandocunq; autem te contigerit non surrexisse, dicito te fuisse infirmum, male dispositum &c: Noli multum quotidiano labore te fatigare & conficere, nè citam incurras mortem: aut quoq; nè fractis viribus corporalibus, debilis ac valetudinarius longo tempore vivas. Has, ait his similes, tentator aliquando suggerit fratribus propositiones; ut illos desides, tepidos, molles, otiosos, delicatos vitæq; longioris cupidos efficiat: contra quod Dominus ait *Math. 11.* Regnum caelorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. Et *cap. 7.* Intrate per angustam portam, quia lata porta & spatiosa via est quæ ducit ad perditionem. Et *cap. 24.* Vigilate, quia nescitis diem neq; horam. Et *Job. 5.* Homo nascitur ad laborem. Et Apostolus *1. Cor. 3.* Vnusquisq; propriam mercedem accipiet, secundum suum laborem. Idem quoq; Medicus tentator, sæpe suggerit fratribus dum infirmantur Superiorem de illis minorem curam habere, quam ex præscripto reguæ tenetur; & alios fratres minus sibi seruire, quàm vellent sibi serui.

serviri
eos pr
prum
tientia
eos, &

7 m
tatoris
opera,
inde o
faciend
rum in
conteg
fratres
nes, de
Superi
tè, ac
quod s
zeris s
dum &
ca nim
storum
rum; i
endo,
aliquan
cum e
Prou: a
tur à

De O
Osta
Osta

serviri: ut sic ad impatientiam & murmurationem eos prouocare possit contra aliud Regulæ præscriptum *cap. 10.* Fratres habeant humilitatem & patientiam in persecutione & infirmitate, & diligant eos, &c.

7^{mus} diabolus vocatur Scrutator. Huius tentatoris natura est, stimulare fratres ad scrutandum opera, intentiones, & merita aliorum fratrum; ut inde occasionem eos vilipendendi & seipfos magnificiendi accipiant: *Vel quoque*, ut suos defectus illorum imperfectionibus, coram propria conscientia contegant. Deinde muneris ipsius est, excitare fratres ad examinandum & scrutandum præceptiones, decreta, & quasvis sententias ac ordinationes Superiorum; an videlicet iuste, recte, pie, discretè, ac prudenter per eos factæ sint: ut inde aliquod scandalum accipiant. Deniq; huius tentatoris studium est, permouere fratres ad examinandum & scrutandum iudicia DEI inuestigabilia, circa nimirum prædestinationem ac vocationem electorum, & præscientiam & reprobationem iniquorum; ut stultè patrocinando, seu inique compatiendo, damnandis, aut iam damnatis, in DEO aliquam considerent iniustitiam, propter quod una cum eis damnentur ac reprobenentur, iuxta illud *Prou. 26.* Qui scrutator est Maiestatis, opprimetur à gloria.

ARTICVLVS V.

De Octaua specie tentationis, seu de Octauo diabolo, qui dicitur Discretus.

Octauus diabolus solet vocari per ironiam Discretus.

feretus, eo quod tanquam impostor scelestissimus, Superiores religiosorum, quos videt profectui spiritali, fratrum sibi in Domino commissorum studiōse insistere ac inuigilare, suggerit bonis subditis esse indiseretos, inhumanos ac intolerabiles, ut eos tam peruersissimo studio conturbatos rendat, & in charitate erga suos Superiores refrigerescere faciat, ac monita illorum & correptiones, spernere odiq; habere efficiat: & ut versā vice, ipsi etiam a Christo spernātur & contemnantur sicut enim diabolus, s. patrem diuinitus animo à suo Superiore, fieri quasi hominem capite truncatum: *ad eū, à Christo* [cuius hic vices gerit Superior] eiusq; influentiā illuminationis celestis, & quorumvis donorum gratuitorum esse disiunctum ac separatū: quia dicit Dominus *Luci 10.* Qui vos audit, me audit: & qui vos spernit, me spernit: qui autem me spernit, spernit eum qui misit me. Et per Spiritum s. *Provi 1.* Conuertimini ad correptionem meam. en proferam vobis spiritum meum & ostendam vobis verba mea. Quia vocavi & renouistis, extendi manum meam, & non fuit qui aspiiceret. Despexistis omne consiliū meum, & increpationes meas neglexistis. Ego quoq; in interitu vestro ridebo. *Quapropter* dum quid eiusmodi subditis diabolus suggerit, cogitent potius [sicut sancti Patres censuerunt, quod in vitis eorum legere est] illos Superiores, qui suos subditos non exercent in mortificatione passionum, & abnegatione propriæ voluntatis, quiq; non offerunt eis occasionem exercendi obedientiam, humilitatem, & patientiam ceterasq; virtutes, indiseretos & inhumanos esse: perinde ac indiseretus & inhum-

nus

nus est
ri enim
ac pru
vet] c
instar

H
quiens
potius
tiz fra
in mal
tium.

lite pro

quod r

carnale

indigna

subita

tate co

contum

am nin

ac irri

charita

suos su

cem: S

Domin

vult se

structio

gatione

prouoc

via ad

confur

sen, mo

am via

virtute

nus est pater qui filium famelicum non cibatur: pari enim modo mortificatio & virtus [quam sancta ac prudens Superiorum vexatio in subditis promovet] cibus & pabulum est animæ, eam videlicet inquit panis roborans & confortans.

Hinc instat callidissimus tentator eiusmodi inquietans vexationem, ac tam crebram correptionem potius esse occasionemurbationis ac impatientiæ fratrum, & concitamentum passionum eorum in malum, quàm instigationem ad virtutis exercitium. *Vnde* S. Paulus dicit *ad Eph. 6.* Patres nolite provocare ad iracundiam filios vestros *Ad quod respondetur:* quod illi patres tam videlicet, carnales quàm spirituales, hoc loco filios suos ad indignationem provocare dicuntur, qui aut nimis subitâ passione commoti, aut ex duritia & asperitate cordis contra omne ius & fas pluribus eos contumelijs aut maledictionibus afficiunt; aut etiam nimis verberibus seu laboribus illos onerant ac irritant. Verum superiores, qui ex impulsu charitatis, varijs moderatè vexant mortificationibus suos subditos [sicut ibidem admonet S. Paulus dicens: Sed educate illos in disciplina & correptione Domini. per disciplinam autem hanc intelligere vult secundum S. Hieron: & S. Chrysost. tam instructionem & doctrinam salutarem, quam castigationem paternam] illi non ad impatientiam eos provocant sed ad patientiam nulla enim alia est via ad patientiam, quàm resistentia indignationi, consurgenti contra correptionem aut corripientem, seu, mortificatio motuum impatientiæ; sicut etiam via ad humilitatem & castitatem ac ceteras virtutes, est ipsa cohibitio impulsuum superbiæ, & luxu-

luxuriz, ac reliquorum refrenatio vitiorum. *Deinde* malignus instat spiritus subditis suggerens, quod saltem ille Superior indiscretus & inhumanus, imò quoq; persecutor, oppressor, ac turbator fratrum dicendus est, qui subditum in aliquo deficientem, non iam ex charitate & affectu mansuetudinis; sed ex passione aut odio, acri increpatione & crebra mortificatione vexat & irritat, contra illud quod ait S. Paulus *ad Galat. 6.* Fratres, & si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto [*id est*, si deliquerit aut peccaverit] Vos qui spirituales estis [*id est*, vos qui spirituales habetis iurisdictionem] huiusmodi instruite in spiritu lenitatis [*id est*, subiectos vobis in Domino instaurate sanâ doctrinâ, & mansuetâ, leni, paternâ, ac blandâ correptione] considerans teipsum, nè & tu tenteris. *Ad hoc respondetur Imo.* Istam propositionem diaboli esse meram exaggerationem, imposturam, iudicium temerarium, ac mendacium, nam & pater mendacij est, qui licet veritatem, quandoq; dicere videatur, mentitur tamen: *Vel* veritas eius non est veritas formalis, nisi materialis. *pota* ex intentione mala ac peruersa proveniens, ut nimirum hac arte incautos ad aliquod peccatum promouere queat; *Vel* quia ut vnius veritatis revelatione fidem adstruat omnibus suis mendacijs, quibus nimis curiosq; credulos calidissimè supplantet. *2do respondetur.* quod non ille Superior dici debet tutorator, quamvis subditi per eum ad bonum stimulatì turbentur; sed ille, qui professionis aut obligationis suæ immemor existens, Domino sibi commissis conuiet peccantibus. *De Elias Regi Achabo* [dicenti sibi 2. Reg. 18. Tu

es qui
Israel le
mandat
do dici
mortifi
solimæ
casioner
luntatis
Quamv
in bono
Angelu
4to. Po
secutor
curio.
stianos
deles,
quod d
sequent
quâ sic
guitri d
etiam
quuncu
rigant
& in e
stium
in illu
sicut j
sta per
Clemen
diligun
futuru
Molest
indilen

es qui conturbas Israel] ait: Non ego turbavi Israel sed tu, & domus patris tui, qui dereliquisti mandata Domini. 310 *respondetur*. Potest eo modo dici bonus Superior esse turbator fratrum immortificatorum, quo & Christus Herodis & Ierosolimæ turbator extitit, qui non dedit alicui occasionemurbationis, sed vnusquisq; malæ voluntatis ex ipsius aduentu illam sibi fumpfit. Quamvis etiam bonorum fratrum bonus superior, in bono sensu dici potest turbator: quia & bonus Angelus, bonam MARIAM turbasse perhibetur. 410. Potest bonus Superior in bono sensu dici persecutor bonorum fratrum, duplex enim est persecutio. *alia* odij, qualis fuit tyrannorum in Christianos, & qualis hucusq; est hypocritarum in fideles, in iustos, & in veros Christi servos, juxta quod dicit Dominus *Matth: 10*. Cum autem persequentur vos &c: *Alia* est persecutio charitatis, quæ sicut persequuntur parentes suos filios, & magistri discipulos, rationabiliter eos castigando; ita etiam Superiores in Domino sibi subditos persequuntur. *Vel* ut hoc ipso præteritos eorum corrigant defectus. *Ve*, ut à futuris eos præservent, & in timore Domini, ac in reverentia ejus antistitum conservent. De hac persecutione S Chrys. in illud *Prov: 13*. Qui parcit virgæ &c sic ait: sicut iusta ira, non est ira sed diligentia, sic iusta percussio, non est percussio, sed correctio Et *Clemens Alex.* Qui ad gratiam loquuntur, parum diligunt; qui autem ad utilitatem acerbisunt, in futurum sæculum beneficio afficiunt. Et S *Aug.* Molestus est medicus furenti phrenetico, & pater indisciplinato filio; ille ligando, iste cadendo, sed

ambo

ambo diligendo: si autem illos negligant, & persicere permittant, ista potius falsa mansuetudo, crudelitas est. *Vnde* quoq; subditis Spiritus S sic loquitur. *Prout* 4. Tene disciplinam, ne dimittas eam, custodi istam, quia illa est vita tua. *Et Sap: v.* Sapientiam enim & disciplinam qui abiicit infelix est: & vana spes illorum & labores sine fructu, & inutilia opera eorum. *5to respondeatur,* duplicem esse charitatem superiorum, *aliam* mansuetudinis, *aliam* severitatis. *Vnde* in spiritu lenitatis, & in charitate mansuetudinis superiores boni corripiunt illos fratres, quos experiuntur esse animi promptioris ad bonum, & tractabilioris: illos autem in charitate & spiritu severitatis, quos etiam cognoscunt voluntatis esse tardioris & durioris, ac proprii iudicii pertinacioris. Hanc utraq; charitatem *S. Paulus* se habere profitetur *1. Cor: 5* Quid vultis, in virga veniam ad vos, an in charitate & spiritu mansuetudinis? ubi non contrahit distinguat virgam à charitate: quia repugnat virgam, seu correctionis severitatem tanti Apostoli, carere spiritu charitatis. *Vnde S. Aug: lib: 3. contra Parmen: tom: 7.* hæc verba declarans, sic ait: Numquid tamen & virga sine charitate est, quia ita contextuit. In Virga veniam ad vos, an in charitate? sed quod sequitur. Et spiritu mansuetudinis. Admonet intelligi, quia & virga charitatem habet sed aliud est charitas severitatis, aliud mansuetudinis. vna quidem charitas est, sed diversa in diversis operatur. *6to respondeatur.* Oportet illud esse duplex, bonum & malum. *Bonum* illud est, quo boni superiores odio habent fratres delinquentes cum *S. David,* dicente *Psalm: 138.*

Per.

Perfected
illos.S. Aug:
propter

quod m

ait Do

minibus

dio, bo

suos sup

monicio

vit regi

Perfected

ci facti

malo o

suum su

& ordin

sequatur

psum ej

S. Paulu

qui habet

sibi desi

omnia,

subditos

tur, id

Nec præ

& injust

modo r

se fir: l

ejus inju

jus imit

mala ill

spiciat r

iuxta q

Perfecto (*id est*, bono ac Sancto) odio oderam illos. Hoc autem est perfectio odio odisse, *inquirit* S. Aug: ut vitia non homines oderis, nec vitia propter homines diligas. *Malum odium* illud est, quod mali foveant contra bonos, juxta illud quod ait Dominus *Matr. 10.* Eritis odio omnibus hominibus propter nomen meum. Eodem quoque odio, bonos subditos præsens diabolus curat odisse suos superiores, propter sibi molestias eorum admonitiones & correptiones, quemadmodum curavit regium odisse Proheram. *Vnde cum dixeret:* Perfecto odio oderam illos. *Subjunxit:* Et inimici facti sunt mihi. *7mo respondetur.* Sic ita quod malo odio, ac ferali passione superior concitatus, suum subditum hostiliter tractet, ac contra leges & ordinationes Patrum sibi præscriptas injuste persequatur: Non audeat tamen subditus apud seipsum ejusmodi Superiorem judicare: quia dicit S. Paulus. *1. Cor. 2.* Spiritualis (*id est*, Superior qui habet jurisdictionem ac potestatem spirituales sibi desuper à Domino datam in subditos) judicat omnia, (*id est*, judicat omnia subiecta sibi, & ipsos subditos ac incipientes) & ipse à nemine judicatur, *id est*, à nemine subditorum judicari potest. Nec præsumat subditus in suo superiore peccatum & injustitiam considerare, aut inquirere, quoniam modo respectu subditorum illum se habere necesse sit: sed potius convertatur ad Christum, & ad ejus injurias ac passiones recogitandas, propter cujus imitationem in humilitate & patientia quævis mala illata facile erit sibi sustinere; nec non inspiciat regulas subditis à Sanctis Patribus traditas, juxta quorum præscriptum ad amissum curet se

habere cum suo Superiore, credens fideliter ac devotè, datum esse de celo illi hanc persequenda se potestatem, & quosdammodò maledicendi sui præceptionem, iuxta illud Domini oraculum *Isa. 10.* Non haberes potestatem adversum eam vllam, nisi tibi datum esset desuper. & iuxta illud Regii Prophetae. *2. Reg. 17.* Dominus præceperit ei ut incederet David, si fortè asperciat Dominus afflictionem meam. & reddat mihi Dominus bonum pro maledictione hac.

ARTICVLVS VI.

De nona spe ie tentationis: seu de nono diabolo qui vocatur Zelosus.

Nonus tentator dicitur Zelosus, qui excitat in fratribus quemdam Zeilum DEI atq; religionis propriæ, utpote imprudentiæ, perturbatione, & amaritudine animi plenum; ac desinens in multas contentiones, detractiones, murmurationes, aliq; peccata hinc venientia, sub specie boni, ac discreti Zeli (præsertim in illis, quos cognoscit concepitse quidem bonum affectum erga DEUM, & propriam Religionem, sed nondum plenam possidisse experientiam vicissitudinum multarum, quæ in qualibet religione quantumvis reformatissimæ evenire solent; nec adhuc acquisivisse perfectam notitiam legum, ac omnium excusabilium, & inexcusabilium, licitorum & illicitorum, irritantia corda eorum adversus Superiores, & alios fratres in religione antiquiores; quos nimirum patenter judicant, ac existimant, regulam secundum decem-

ratio-

satione
ta Sed
edita,
bus Sup
ad amu
rication
in sum
præferti
quotidi
untur.
lus DE
bilis.
subdito
lus incip
tus, præ
respectu
num v
di, ac n
displicet
onabilit
endi de
delicet
perfe
libet eni
virente
est indig
sus eos
UM, au
peccanti
aurem z
peratum
ximi, de
xemplari

rationes Summorum Pontificum præscriptas, decreta Sedis Apostolicæ pro reformatione religiosorum edita, statuta generalia & provincialia à Maioribus Superioribus tradita, imò & ipsa DEI præcepta ad amissum non servare: nec pro ejusmodi prævaricationibus (proh dolor) aliquam penam sapere: in summum videlicet scandalum aliorum fratrum, præsertim juniorum, qui pro minoribus, (etiam quotidianis) defectibus, continuè acriter corripuntur. *Obstat imò* huic dolosæ tentationi; *Zelus* DEI duplex est, laudabilis nimirum & damnable. *Zelus laudabilis* alius est incipientium seu subditorum; alius perfectorum ac Superiorum. *Zelus* incipientis ac subditi est (quilibet enim subditus, præsertim paucorum in religione annorum, respectu Superioris, incipiens censetur esse) continuum videlicet ardensq; studium fugiendi, detestandi, ac mortificandi in se vitium, quod sibi in alijs displicet: & imitandi virtutem, quæ in alijs rationabiliter probatur & laudatur; necnon corripendi defectuosos, & confirmandi virtuosos, ipse videlicet suorum bonorum operum exemplo. *Zelus perfectus seu antiquioris religiosi, & Superioris* [quiliet enim Superior, & in religione antiquior, tam virtute quàm experientia putatur esse perfectus] est indignatio animi ætuosa, rationabiliter adversus eos insurgens, qui insignia agunt contra DEUM, aut sancta religionis instituta, ac definens in peccantium castigationem & correctionem. Hanc autem zelum D. Bonau. de sex illis Senab. temperatum habere vult pietate seu compassione proximi, deuotione & discretionem, seu prudentiam, exemplaritate, & patientia Superioris. *Zelus da-*

mnabilis *alius est* iniquus, *alius* absq; scientia. Zelus iniquus, seu etiam hypocriticus, *Imo* est li-
vor ac furor palliatus iustitiæ tegumento, concita-
tari animi contra peccata, siue vera, siue animis ex-
aggerata, siue imaginaria, *id est*, ficta & ementi-
ta, in eorum videli et. qui sibi sunt odio vitio-
nem, diffamationem, despectionem. & condemnati-
onem directus; ad suæ autem iustitiæ more phari-
saico ostentationem, ac deniq; pro sua parte ad
aliorum animorum captationem, ordinatus. *2do*.
Zelus hypocritice mentis ille est, quo zelat aliquis
contra aliorum vitia pro DEO aut religione, cum
ipse vel iisdem, vel al is adhuc peioribus vitijs irre-
xitus sit, vt merito ei illud dici possit: Hypocrita
eijce trabem primo de oculo tuo, & sic valebis ei-
jcere festucam de oculo fratris tui. *3mo*, quando
quis zelat contra vitia aliorum, cum suo fastu, &
aliorum contemptu: ut condigne possit sibi dici,
quod dictum est Diogeni narratur, aienti: Calco
factum Platonis. dùm videlicet in contemptum Pla-
tonis fastus & ambitionis, illius calcaret culcitram.
Calcas *inquiss Plato* sed alio fastu. O miseram
huiusmodi sortem, calcare seu corrigere aliorum
defectus ac peccata, alijs peccatis ac defectibus.
Zelare ac pugnare pro iustitia, DEO ac religione
armis videli. et elationis, præsumptionis contencio-
nis, detractionis, susurrationis, murmurationis, &
odij [*proh dolor*] contra iudiciam Dñi, pacem
religionis, ac præcepta charitatis. Zelus Dñi absq;
prudencia, vel alias non secundum scientiam, aut
etiam immortificatus, immoderatus, indisciplinatus
ac presumptuosus, multipliciter haberi potest. *Imo*
quando medijs discursibus perturbata rationis con-
citantur

citantur
dam, d
norem
respectu
lum ba
gua N
bat S
zelo su
non re
Domin
& con
dicitur
quæ ve
rum su
à pecc
tentia,
interpr
quia e
aliquod
aut vsu
rellectu
rarò en
latores
ac legi
savit
quodq;
præcept
ne pru
olenter
prouid
zania v
diceretur
contra

citatur ac inflammatur animus ad ultionem sumen-
 dam, de fratribus indigna agentibus aduersus ho-
 norem DEI aut profectum religionis, absq; aliquo
 respectu correctionis peccantium. Huiusmodi ze-
 lum habuit Ionas, quando domuit quod ciuitas ma-
 gna Ninive, iuxta id quod prädixerat, non rue-
 bat. Similiter Iacobus & Ioannes Apostoli eodem
 zelo successi fuerint, quando contra Samaritanos
 non recipientes nuntios Domini, dixerunt *Luc. 9.*
 Domine vis, dicimus, ut ignis descendat de cælis
 & consumat illos. *2do.* Zelus præter scientiam
 dicitur, quando consurgit contra facta aliorum,
 quæ vel nonnisi occulta sunt peccata, vel peccato-
 rum suspiciones meræ, vel facile possunt excusari
 à peccato. *Et præ* ignorantia inuincibili, inaduer-
 tentia, intentione rectâ, fide bona, benigna legis
 interpretatione dispensatione superioris: *Vel etiam,*
 quia eiusmodi factis peccatur nonnisi contra ius
 aliquod nunquam obseruatum, nec plenè receptum,
 aut vsu contrario præscriptum, aut bene non in-
 tellectum, nec sufficienter explicatum ac distinctum:
 raro enim ius, seu lex per se, aut per suos legis-
 latorum distinguitur ac explicatur: sed per iuris
 ac legis Doctores. *Vel deniq;* contra ius, cuius ces-
 sanit obligatio propter cessationem illius finis;
 quodq; impeditivum est alterius legis seu iuris,
 præceptiq; nobilioris ac dignioris. *3tio.* Zelus si-
 ne prudentia illorum est, qui præcipitanter ac vi-
 olenter vitia aliorum extripari cupiunt, minime
 providentes ac præcauentes, quod dum colligi zi-
 zania volunt, nè triticum quoq; ipsum simul era-
 dicetur. *Vnde* est, quod huiusmodi zelus pugnat
 contra iudicia DEI altissima, quæ sapientissime

nittunt mala semina cum bonis crescere usque ad metum: & hoc, &c., ut incipientes, sicut exproborum exemplis, doctrinam & modum in religione, sancte ac laudabiliter viuendi accipiunt: ita, vice versa, ex pravorum defectibus occasionem ac instructionem habeant, quemodo vivere non debeant: *Et quicquid*, ut ipsi mali, exemplis bonorum tandem corrigantur aliquando: *Et scilicet*, ut malorum mala voluntas, bonorum passiva purgationi ac illuminationi proficiat, iuxta illud *1. Cor. 13.* Ne putetis gratis esse malos in hoc mundo, & nihil boni de illis agere DEUM: omnis malus, aut ideo vivit ut corrigatur, aut ideo vivit, ut per eum bonus exerceatur. Utinam ergo qui nos modo exercent, convertantur & nobiscum exerceantur; tamen quamdiu ita sunt ut exerceant nos, non eos oderimus; quia in eo, quod malus est quis eorum, utrum usque in finem perseveraturus sit, ignoramus. & plerumque, cum tibi videris odisse inimicum, fratrem odisti, & nescis.

4to Zelus absque scientia & consilio est, quando quis palam contra peccantes pro honore DEI, aut observantia religionis pia quadam permovetur indignatione, qui nondum per studium propriæ mortificationis plenam de tentationibus ac passionibus suis obtinuit victoriam nec adhuc pro suo zelo ad imitationem Christi ac Sanctorum eius, quasvis persecutiones patienter sustinere paratum habet animum. Nam huiusmodi zelotes DEI perloquatur sibi necesse est, quod etiam peccans aduersus insurgentem contra suos defectus, alio zelo, aut nimirum malo, aut bono insurrecturus sit: *in loquidem*; quia qui audes ex certa scientia peccare

in

in DE
peccare
um, ut
se ab e
tionis i
zelotes
mortific
rat in m
do, seu
rum ex
nimirum
ac prati

Ve in
ille zeli
subdau
tra indi
diuino,
nire dic
vinæ in
diuino,
Si autem
cedi ne
cuius v
suis ten
bene op
modi p
à DEO
solet im
à spiritu
ve ac i
tionabi
rius pr
derio b

in DEUM, aut in religionis institutum, facilius peccare audebit in obseruatorem suorum defectuum, utraq; s. manu (id est. per fas & nefas) se se ab eo defendens, ac in eum tela suæ indignationis iaciens *boni autem eo*, quia etiam ipse zeliores DEI, forsitan habet alios suos defectus, ac in mortificatione & correptione dignos: aut quia errat in modo zelandi, n. mpe peccantem diffamando, seu contra eum strepitum murmurationis aliorum excitando: aut in aliorum officium ad quos rimirum zelare spectat, importune, intempestiue, ac presumptuose sese ingerendo.

Verum hoc quæri potest, unde nam proueniat ille zeli impulsus, quo imperfectus seu incipiens ac subditus pro DEO aut obseruantia regulari contra indigna facientes agitur: an videlicet à spiritu diuino, an vero à spiritu diaboli? Nam si prouenire dicatur à DEO, nefas erit non cooperari diuina in actiori: ideo enim agitur quis à spiritu diuino, ut illud agat, ad quod agendum pulsatur. Si autem prouenire respondeatur à diabolo, concedi necesse esset diabolum sibi ipsi contradicere, cuius vitium studium est pulsare hominem suis tentamentis ad male agendum, non vero ad bene operandum. *Ad hoc respondetur*, quod eiusmodi pulsus imperfectorum potest prouenire tam à DEO quam à diabolo: Agi autem ac impelli solet imperfectus aliquis, *expose* nouellus religiosus à spiritu diuino, non ut præcipitanter, inintempestiue ac inordinate; sed præmeditate, opportune rationabiliter, ac debito modo zelum animi sui exterius prodar: vel saltem, ut solo ipso interno desiderio bonum seu honorem DEI zeloze promouendo.

di peruratur; multa enim desideria sancta sæpe suis DEUS inspirare solet, quibus illos ardere vult (*Gr. est*, desiderium conuertendi peccatores ad penitentiam, & infideles ad veritatem fidei agnoscendam, patiendi persecutionem pro iustitia, aut sustinendi martyrium propter Christi imitationem, hanc vel illam ingrediendi religionem reformatam, &c.) ad quæ tamen implenda non dat illis modum, tempus, facultatem, & occasionem: solo nimirum volens illos esse Apostolos, martyres, ac religiosos affectu. Dùm etiam pulsat imperfectos seu novellos religiosos diabolus ad zelandum pro DEO ac institutis Patrum, tamen sibi ipsi non contradicit: quia hoc ipso transformat se in Angelum lucis seu veritatis, ut inde occasionem habeat suscitandi alium contra eos, aliorum persecutionis zelum: ac postea sumat ansam, ipsos in ipsorum nimia comprehendendi perturbatione animi ac odio confligente ipsis contra huiusmodi defectuosos, ac alio zelo sese impugnantes; & consequenter contra propriam religionem, ac sui ad eam vocationem. Huiusmodi autem odium aut gravem animi indignationem ex immissione diaboli religiosus concipiens, in maiori versatur periculo æternæ damnationis, quàm alius homo mundanus, ut potè pluribus peccatis implicatus, sed tamen amore religioni addictus: quia talis amor, sicut initium est aliquod conversionis, & signum saltem remotum saluationis eius; ita viceversa, tale odium, est exordium alicuius reciduationis, seu retrouersionis, ac indicium aliquod reprobationis: quorum vtrumq; priuilegijs Christi Domini S. P. Francisco datus facile comprobatur.

Hinc

Hinc de
pientes
ac sese
iam pri
quia for
bono co
nisi sibi
quidem
aliquan
dicitur,
ritanz,
am non
spiritua
non au
da funt
Falsum
lis obse
secreto:
indiger
inordin
aliquan
promou
ligione
manam
S. Fran
ali pro
dicens
selle ho
ragis
ideo p
volui,
mez o
pientia

Hinc deinde obijci potest; quod nimirum si incipientes ac imperfecti pro religione non zelassent, ac sese aliquâ murmuratione non opposuissent, iam pridem obseruantiam illius rueri necesse esset; quia fortè, vel non inueniuntur perfecti, ut pro bono communi agant; vel si inueniuntur, non nisi sibi ipsis attendunt. *Respond. Imo.* Verum, quidem est, quod zelus incipientium indiscretus aliquando prodest bono communi (nam vulgò dicitur, quod obseruantia literalis regulæ Minoritanæ, stat fratrum murmuratione) quomodo etiam nonnunquam profunt aliquibus ad profectum spirituales propria peccata, & *pote* occasionaliter non autem causaliter; verum nulla ratione faciendæ sunt mala, ut eueniant bona. *Resp. a. 2do.* Factum esse, quod regulæ Minoritanæ rueret literalis obseruantia, nisi fulciretur zelo fratrum indiffereto: quia alias (quod est cogitare indignum) indigeret Christus Dominus noster aliqua fratrum inordinatione ac imprudentia (ex qua tamen, dum aliquando euenit, scit ac solet elicere bonum) ad promouendam, conseruandam, & gubernandam religionem sanctam, qui nec aliquam sapientiam humanam ad hoc munus requirit: sicut coram B. P. S. Francisco protestatus est (dùm ille pro spirituali profectu suæ religionis nimio zelo cruciaretur) dicens, quid tantoperè sollicitus & anxius es miselle homuncio pro hac religione, aut putas non magis illam esse meam, quàm tuam? nonne ego ideo per te simplicem ac indoctum fundare illam volui, ut videlicet gubernatio & promotio eius, meæ omnino, non autem humanæ adscriberetur Sapientia. *Respond. 3to.* Non ruit statim obseruan-

ria regularis, nec dis plina vitæ spiritualis collabitur, quamvis ruere & collabi minus expertis videatur, dum videlicet aliquando nonnulli defectus aliquotem Superiorum aut fratrum, siue etiam totius Communitatis dissimulatur ac tolerantur, ob aliquam rationabilem causam, solis notam Superioribus: imò quoq; etiam si per negligentiam Superiorum id ipsum eueniat: quia huiusmodi defectus mox corrigenter, *Vel* exemplis bonis aliam tractant, *vel* admonitione maiorem Superiorum, *vel* pote visitatorum. *Vel* citâ mutatione prædicant *Vel* separatione ab invicem fratrum ac translatione illorum. *Vel* amotione occasione mala &c. *Respondi: etc.* Multi sunt viri perfecti ac sancti in religione, quamvis curiosis inquisitionibus & insinceret zelozis, ac apud se ipsos nullis & prædictibus non videantur esse, ob aliquos nempe minorum defectus: aliqua reprehensione dignos, quos etiam ipsi perfecti detestantur immopere. *Id est*, quod alias huiusmodi nec S. Petrus summum Christi Antititem vellent habere perfectum, qui apud S. Paulum reprehensibilis erat: nec S. Iohannes quem diligebat 1b2V, qui tam in sua perfectione quam ceterorum Apostolorum ac Sanctorum aiebat: Si dixerimus quod peccatum non habemus, mendaces sumus, & veritas in nobis non est. *Respondi: etc.* Multum agunt perfecti pro bono religionis sibi ipsis attendendo prius quam bono communi iuxta ordinem charitatis, quamvis inquietis & remerarijs agere non videantur: nam docent eos suo exemplo pacem Christi cum omnibus habere, charitate aliorum defectus cooperire: legem Domini nostri, aliorum onera portando animæ suæ

suos Super
tando e
lium DE
necon d
animi pe
pediunt
lectæ r
tempus
commun
perire &
culis hab
humismo
gestionis
velli usq
cibus, su
suorum
filij sub
sub actio
stodia &
tranquill
nica des
tis; tan
suorum
venes cu
facile
duntur:
bona ad
ut nimis
diu in su
velli, s
delicet h
ris, inor
rioris ra

suos Superiores reuereri & amare, non confide-
 rando eorum imperfectiones; sed potius ipsam fi-
 lium DEI, cuius Antistites sunt, in illis discernendo;
 necesse docent eos fugere omnem impatientiam ac
 animi perturbationem: quæ in se, & in alijs im-
 pediunt charitatem, suntq; semina pestiferæ ac ma-
 ledictæ murmurationis: tandemq; docent eos, cum
 tempus visitationis aduenerit, omnia pro bono
 communi, quæ illis recta suadet ratio Superiori a-
 perire & relinquere, solum DEI semper præ o-
 culis habendo. *Obuiatur* 2do. præsentī tentationi
 huiusmodi responsione ad ultimum punctum leg-
 gestionis eius. Apud omnes religiosos fratres No-
 uelli usq; ad præfinitum tempus a summis Pontifi-
 cibus, sunt sub cura, correptione, ac instructione
 suorum Patrum spiritualium, quodammodo tanquā
 filij sub educatione parentum; tanquam pupilli
 sub actione tutorum; tanquam discipuli, sub cu-
 stodia & disciplina Magistrorum, & prædagogorum;
 tanquam pueri pro zdā scenda arte aliqua mecha-
 nica destinati, sub institutione professoris illius ar-
 tis; tanquam serui sub potestate & iurisdictione
 suorum dominorum. Hac itaq; ratione fratres iu-
 uenes cuiuslibet religionis, quamuis mali non sint,
 facile à suis Superioribus corripuntur ac reprehē-
 duntur: nam sicut caro recens, quamuis etiam sit
 bona ad comedendum, tamen saepe mortificatur;
 ut nimirum eo ipso à corruptione præseruetur, &
 diu in sua integritate conseruetur: ita fratres No-
 uelli, sæpè saepe mortificationis exercentur, ut vi-
 deat hoc ipso à corruptione passionum, sui amo-
 ris, inordinatæ voluntatis, proprii iudicij, ac infe-
 rioris rationis discursuum purgentur ac præseruentur.

tur; assuetiq; ab adolescentia iugo Christi portando ac malis tolerandis. in virtutibus bonum odorem spirantibus promoveantur, ac in perpetuum firmentur; quâ enim via adolescentes ambulauerint cum senuerint non recedent ab ea; & quod semel imbuti fuerint virtutum vnguento, illius diu seruabunt odorem. *Verum* alia est ratio Seniorum, qui iam sunt exempti à cura Magistrorum spirituum, & à disciplina iuuenili: hi etenim communiter pro quotidianis defectibus paruis acriter non corripiuntur, nisi admonentur ac rogantur, ut se ipsos corrigant. quâ dicit S. Paulus 1. *Tim.* 5. 10. Senioremem ne increpaueris, sed obiecta ut patrem: iuvenes (ut pote exemplos à cura Vicariorum) ut fratres. Pro maioribus autem defectibus & grauioribus peccatis, puta notorijs ac publicis plus etiam & grauius publicè puniuntur, iuxta delicti exigentiam: Verum pro illis peccatis, quæ occulta sunt & nonnisi solis Superioris aliquo modo probata, occultè etiam corripiuntur: si vero nullatenus probari possunt; tamen pro solis indicis aliqua leuiori pena, siue nimirum positiva, siue negativa plectuntur. Hinc iam patet, quod scandalum illud iuuenum, non est datum sed acceptum, quale illud fuit Phariseorum, invidorum & hypocritarum, quod de Christi, ac de discipulorum eius vita, & doctrina accipiebant.

ARTI-

A
De dia
riosus,
Blasph
dis

DECIM
licer,
tibus, ill
ipso, sic
tes enim
tum pecc
erunt co
nondum
nimis al
re; alio
etiam ta
demnare
superatus
legere et
non sum
adulteri
Perfectus
entibus
ligione p
vitare p
imperfect
ipsa exp
suggerit
veniri p

ARTICVLVS VII:

De diabolo, qui dicitur Perfectus, Curiosus, Laudipeta Lasciuus, Tetricus, Blasphemus, Amor placendi, Timor displicendi, Linguis, Si, Accusator fratrum.

Decimus tentator dicitur Perfectus, ex eo videlicet, quod suggerere soleat nonnullis incipientibus, illos iam esse perfectos ac Sanctos: ut hoc ipso, sic facile ac imprudenter credulos (incipientes enim facile credunt se esse perfectos, dum statum peccatorum, quem per gratiam DEI deseruerunt considerant; status verò perfectionis, cuius nondum limina attigerunt conditiones ignorant.) nimis altè sapere, ac multum de seipsis præsumere; alios autem tanquam minus perfectos, aut etiam tanquam peccatores temerè iudicare, condemnare, ac despiciere, faciat. Hac tentatione superatus Phariseus, itans apud se orabat, [sicut legere est *Luc: 18*] DEUS gratias ago tibi, quia non sum sicut cæteri hominum, raptores, iniusti, adulteri, velut etiam hic publicanus. Vel ex eo Perfectus vocatur, quia è contra nonnullis incipientibus quandoq; persuadet, quasi nunquam in religione perfecti possent fieri, eo quod nullatenus vitare possint, quamvis velint ac studeant, omnes imperfectiones, & omnia peccata venialia, sicut ipsa experientia docet; quæ etiam de causa, iisdem suggerit, nullum alium in sua religione posse inveniri perfectum, licet contrarium nasretur, &

etc.

credatur; vt hæc suâ calliditate faciat illos temere iudicare & contemnere suam imprinīs religionem, ac postea quosvis alios viros perfectos; minūq; ab hinc curare asceticam disciplinam, & omnne studium virtutum. Verū sic tentati, sermō admonentur à sapiente illis verbis *Ecc̃l*. 7. Noli esse nimium iustus. Nimium autem quis iustus ac perfectus esse cupit, quando ab omnibus imperfectionibus & peccatis venialibus purus omnino evadere conatur; quod nunquam alicui perfectorum in hoc statu corruptionis vllō modo concedi solet: non enim per viam innocentie ac originalis iustitie, vult suos DEUS redire ad Paradisum vite æternæ: sed per viam humilitatis, cuius nobis materia seu occasio inest, ipsa videlicet nostræ corruptæ naturæ ad malum propensio, quotidianos defectus nobis parturiens. *Vide ist*, quod imperfectiones & venialia peccata, virorum profectui spiritali fideliter insistentium, potius illorum promouent & conservant [puta occasionaliter, diuina sese interponente sapientiâ] quam impediunt ac extinguunt perfectionem nam quemadmodum carbones ignis, facillime in cinere per noctem vsq; in crastinum diem conservantur; ita charitatis ac cuiuslibet virtutis perfectio, cinere venialium peccatorum ac nonnullarum aliarum imperfectionum resperſa, per noctem præsentis miserrimæ vite vsq; in crastinum æternitatis diem satis bellè custoditur.

Vndecimus tentator dicitur Curiosus. Hic persæpe religiosis suggerit, illam potius inquirendam eis esse scientiam, quâ gloriosi redderentur mundo, quàm quâ spiritualis eorum promoueatut vitæ

idem quod
rum inve
nova, vid
grata fun
ex eis ho
tionis su.

De deo
ne deici
placeant,
dantur &

Tred
ris studi
mum ad
resum,
corporali
vientem
amandan
aut quab
candum
seu dem
endum e

Quar
tricus &
tores, no
stes, tur
ras, que
reverent
eos con
gionem,
contra fi
seu illor
ciorum
gitation

idem quoque, persuadet illis occulta ac secreta aliorum investigare, & coram alijs propalare; audire, nova, videre pulchra, habere chara, & quæcumque grata sunt sensibus experiri: ut hoc ipso fiant ex eis homines vani, inuidani, indevoti, & vocationis suæ immemores.

Decimus vocatur Landipeta. Hac tentatione deijciuntur, qui bona faciunt, non ut soli DEO placeant, verum ut ab hominibus videantur, laudentur & promoveantur.

Tredecimus dici solet Laseivus. Hujus tentationis stadium est, nimis commovere appetitum infirmum ad concupiscendum potum & potum saporosum, delicatum & immoderatum non tam corporali necessitati, quam gulæ & luxuriæ deservientem: ad aspiciendam oculo immortificato, & amandam affectu sensuali speciem alterius textus, aut quasi alterius; ad sæpè conversandum & jocandum cum ejusmodi personis, ad palpandum seu demulcendum eas ad adulandum & blandiendum eis, &c.

Quartus decimus & *Quindecimus* diabolus Tetricus & Blasphemus dicitur. Huiusmodi tentatores, nonnullis suggerere solent cogitationes tristes, turbulentas, superbas, iracundas, invidas, severas, querulosas, suspitiosas, amaras, inhonestas, irreverentes & malignas; multifariam stimulando eos contra fratres, contra Superiores, contra religionem, seu religionis institutionem ac disciplinam; contra fidem, contra fidei ministros, contra Sanctos seu illorum imagines, contra DEUM ac eius iudiciorum vias investigabiles. Verum huiusmodi cogitationes, si nonnulli palliæ sunt, non est cur ti-

meantur; quia non solum non nocent viro spiritali, verumetiam purgationi eius palliæ delerviunt.

Sedecimus. & decimus septimus. tentator, vocatur Amor placendi, & Timor displicendi. Horum uterq; suadet ascetis favorem, amicitiam, benevolentiam & gratiam hominum magnificare, ac nimio studio capere; ut his inescatos, paratos efficiat DEUM potius offendere, ac legem eius violare, quàm aliquando hominibus displicere velle. Eiusmodi favorem S. Paulus fugiebat, cum diceret *ad Galat. 1.* Si adhuc hominibus placerem, Christi servus non essem. Vnde & S. David *Psal. 52.* Quoniam DEUS dissipavit ossa eorum, qui hominibus placent: confusi sunt, quoniam DEUS speravit eos. Verumtamen Sanctum ac laudabile est, velle placere hominibus, non quidem propter suum commodum transitorium, sed propter illorum utilitatem spirituales: in quo sensu S. Paulus voluit placere suos discipulos eorum proximis dicens *Rom. 15.* Vnusquisq; proximo suo placeat in bonum ad ædificationem. Quare & de seipso idem Apostolus ait *1. Cor. 13.* Per omnia omnibus placeo non quærens quod mihi utile est; sed quod multis, ut salvi fiant.

Decimus octavus tentator appellatur Linguax: cuius studium est incitare fratres ad immodicam & incircumspectam loquacitatem, vel alias ad vaniloquium ac multiloquium; quod aliquo peccato carere nequit, sicut patet *Proverb. 10.* In multiloquio non deerit peccatum. *Vi potè* aut mendacii, aut iactantiæ aut adulationis, aut irrisationis, aut contentationis, aut murmurationis, susurrationis,

detra-

detractiones
res vidi lo
pizim tace
ficilius est
tuum, si
postremo,
nard. Le
sed gravit
vrit: levi
leviter fer
volat, ide

Decimus
consuevit,
gr. Quia
huc caut
orationi
tutibus su
gionis &
dum prop
ne eijcere
det, ut o
ad divina
firmans, q
seculo, q
ta spiritu
esset culpa
rens ei, q
bi postea
tit aliquem
sefe exerce
plius non
ceterisq;
obijcit ill

detractionis, &c: *Vnde S. Ambros.* Quam plures vidi loquendo in peccatum incidisse, vix quempiam tacendo: ideo tacere posse, quam loqui, difficilius est. *Idem.* Ingreditur mors per ostium, si falsum loquaris, si turpiter, si procaciter; postremo, si vbi non oportet loquaris. Et *S. Bernard.* Levis quidem sermo, quia leviter volat, sed graviter vulnerat: leviter transit, sed graviter vrit: leviter penetrat animum, sed non leuiter exit; leviter fertur, sed non leuiter revocatur: facile volat, ideo facile charitatem violat.

De musmonu diabolus vocatur Si. Hic tentare consuevit, per suppositionem circa possibilis. *Ex gr.* Quando bonum nouitium cernit [minus adhuc cautum, & nondum suas astutias expertum] orationi diligenter insistere mortificationi & virtutibus studiosè incumbere, ac in amore suæ religionis & vocationis proficere; mox ei ad meditandum proponit. Quid faceres, si te ex ista religione eijcerent? Et postmodum fraudulentè ei suadet, ut omninò resignatam habeat voluntatem, ad divinam circa se huiusmodi ordinationem asfirmans, quod facile, iam possit servire DEO in sæculo, quandoquidem tantopere profecerit in vita spirituali, quod si in peccata recideret, non sua esset culpa, sed eorum qui se eiecerunt: *Vel* suggerens ei, quod possit aliam intrare religionem, si sibi postea placuerit. *Vel quoq.* Quando aduertit aliquem bonum religiosum in proposito æterno sese exercere ac roborare, DEUM videlicet amplius non offendendi, ac in timore & amore eius cæterisq; virtutibus iugiter proficiendi; protinus obijcit illi eiusmodi propositionem? Quid faceres,

si certo scires, te non esse predestinatum, ac DEI electum? Vel si in hanc, aut in illam occasionem peccandi incideres? Vel si hanc, seu aliam haberes persecutionem? *Vel deniq;* Quid faceres; si comprehendereris ob fidei confessionem, & conicereris in carcerem teterrimum ac feridum; torturæq; tibi acerbissimæ, crudelissimæ, & prolixissimæ adhiberentur? His ac alijs similibus modis sceleratissimus & calidissimus hostis Sæuorum DEI, in sua contra eos tentatione procedere solet; ut conturbatos reddens, pristinum affectum devotionis eorum erga religionem conceptum refrigerare queat, studium Virtutum eos negligere faciat, feruorem orationis in illis extinguat, charitatem DEI nascentem in odium suo studio conuertat, proposita æterna eorum frangat; & quod impium est, illis eligere persuadeat. *Verum* non conturbetur nec animo concidat bonus religiosus ad auditio- nem huiusmodi sibi serpentini: sed potius agnita prius suâ infirmitate, DEO se auxiliatori ac Salvatore suo fideliter & humiliter commendat, omnem in eo suam collocans fiduciam: quia ipse aut non permittet se tentari supra suas vires, aut in huiusmodi tentatione auxilium sibi efficax præstabit.

Vigesimus, diabolus dicitur Accusator fratrum: cuius natura est stimulare fratres, vt se defendant & excusent in suis defectibus, aliorum accusatione; quod nimirum hos defectus contraxerint per indiscretionem Superiorum, per scandala fratrum, per occupationes religionis, &c.

PARS

De

De re

tat

OMNIS

aut i

dicatur;

scitur si

virtus ne

est, quæ

Hæc

cum hoc

cedit à

diata &

luntate i

& quæ

tur tent

no vero

mento si

lo, depe

autem v

alia cor

quæ nim

Dominu

permitt

nostram

P A R S II.

De remedijs contra tentationes Spiritalium.

ARTICVLVS I.

De remedijs, & fructibus, seu vilitatibus probatiuae tentationis.

OMnis quippe tentatio nostra, aut est probatiua, aut inductiua. Probatiua seu probationis illa dicitur; quā nimirum exploratur, probatur, & perficitur fides, patientia, perseverantia, & quaelibet virtus nostra. Inductiua verò seu inductionis illa est, quā ad peccadum inducimur & sollicitamur. Harum utraq; à sola pendet voluntate DEI, verum cum hoc discrimine: quòd probatiua tentatio procedit à divina positiua voluntate, & p. se immediata & mediata: illa, quæ est à positiua DEI voluntate immediata, proprie dicitur tentatio à DEO; & quæ venit à voluntate mediata, proprie vocatur tentatio ab homine, ut Antistite DEI. Tentatio vero inductionis, veniens ab homine, ut instrumento satanz; necnon à mundo, carne, & diabolo, dependet à voluntate DEI permissiua. Est autem voluntas DEI permissiua, alia antecedens, alia consequens. Permissiua consequens illa est, quā nimirum dicitur DEUS (*Math. 6.* in orat. Dominica) iaducere nos in tentationem, id est permittere, ut propter incuriam & negligentiam nostram, in cooperando vocationi & gratie illius

diuinæ, à diabolo inducamur in consensum tentationis. Vnde est, quod dicitur *apoc. 3.* Quia tepidus es; & nec frigidus nec calidus, incipiam te euomere ex ore meo. *Pec* quā multos DEUS permittit tentari & cadere ingrauiā peccatā, in pñam aliorum peccatorum, iuxta illud *Apoc. 21.* Qui nocet, noceat adhuc, & qui in sordibus est, sordescat adhuc. *Verum* tentatio dependens à voluntate diuinā permissiua antecedente, non est inductiua ad malum, sed probatiua ad bonum: ad hoc enim DEUS permittit à malis hominibus, à mundo, carne, diabolo, tentari suos electos; ut nimirum probentur, ut exerceantur, ut excitentur, ut meliorentur.

Hinc nota, quod DEUS nunquam permittit malum, ut aliud malum inde sequatur: quare, dum voluntate antecedente permittit tentationis malum; hoc facit, vt inde nobis proveniat profectus nostri spiritualis bonum: dum autem consequente voluntate permittit malum; hoc facit, vt inde iustitiæ eius punitiua bonum, exterius nobis innotescat. *Inde est*, quod sicut tentatio inductiua statim à principio fugienda, reprobanda, ac superanda est; ita quoq; probatiua in magna humilitate ac patientia, & cum gaudio spirituali sustineri debet.

Imum itaq; remedium probatiuæ tentationis est, ipsum videlicet tolerare illam humiliter ac patienter, iuxta illud quod dicitur *Ezech. 5.* Sustine, sustentationes DEI, coniungere DEO & sustine, ut crescat in nouissimo vita tua. Omne quod tibi applicitum fuerit accipe; & in dolore sustine, & in humilitate tua patientiam habe: quoniam, in

igne

De re

igne pro
receptibil
ter ex v
Quoniam
patientia
nis, quæ
habitante
nau. *lib.*
dicente:
sustine, &
pugnæ, p
veniet in
tibi Dom
daberis v
ritis, &
plene vit
sua flag
contende
mus; ne
sumus;
nusquam
minos ex
Quo ibo
Et *Job. 5.*
quis rest
go nos c
mur. *ba*
ac humil
nouissim
[iuxta
promere
scripta es
cum in

De remedijs contra tentationes spiritualium. 421

igne probatur aurum & argentum, homines verò receptibiles in camino humiliationis. Idipsum patet ex verbis Christi Domini prolatis *Apoc. 3.* Quoniam seruasti verbum [*id est, praeceptum*] patientiae meae, & ego servabo te ab hora tentationis, quae ventura est in orbem Vniuersum tentare habitantes in terra. Idem comprobatur ex D. Bonau. *lib. 2. de prof. relig. cap. 6.* in hunc modum dicente: Patienter & humiliter Virgam Domini sustine, & dignum te iudica afflictione & labore pugnae, patienter tolera, confidens quod tibi proveniet in bonum: quia sic citius placabilis erit tibi Dominus, & purgaberis à peccatis, & emundaberis vitijs, & ditaberis virtutibus, scientiâ, meritis, & gloria. Vnde & *S. Greg.* Qui appetit plenè vitia vincere, studeat humiliter purgationis suae flagella tolerare: cum D. H. O. non possumus contendere, nec per iustitiam, quia peccatores sumus; nec per potentiam, quia infirmi & servi eius sumus; nec aufugere ab eo per astutiam, quia nusquam eum latere possumus, & dominij eius terminos exire, iuxta illud quod dicitur *Psal. 113.* Quo ibo à spiritu tuo, & quo à facie tua fugiam? Et *Iob. 9.* Sapiens corde est, & fortis robore: quis restitit ei, & pacem habuit? Humiliemus ergo nos coram ipso, & sic misericordiam consequemur. *hac ille.* Quis igitur tentationem patienter ac humiliter non tolerabit? ut nimirum in die nouissimo illam dulcissimam Christi cantilenam, [iuxta D. Bonau. in *Dietâ salutis Ter. 10 cap. 6.*] promereatur audire cum alijs Viris Apostolicis, quae scripta est *Luc. 21.* Vos estis, qui permansistis mecum in tentationibus meis, Ego dispono vobis
Acut

sicue disposuit mihi Pater meus, regnum; ut edatis & bibatis super mensam meam in regno meo, & sedeat is super thronos, iudicantes duodecim tribus Israel. Quod prouidens Dauid in spiritu, clamabat in cælum. *Psal. 138.* Proba me DEUS, & scito cor meum; interroga me, & cognosce semitas meas. Et deinde post victoriam tentationis coram DEO gloriando agebat: *Psal. 16.* Probasti cor meum, & visitasti nocte; igne me examinasti, & non est inuenta in me iniquitas. *Vipote* iniquitas consensus in peccatum: aut iniquitas impatientiæ seu desperationis. Vnde etiam Sancti, qui iam pertransierunt & superauerunt tentationes suas, semper glorificant DEUM in cælo, dulciter canentes illud *Psal. 65.* Quoniam probasti nos DEUS: igne nos examinasti, sicut examinatur argentum: induxisti nos in laqueum, posuisti tribulationes in dorso nostro, imposuisti homines super capita nostra; transivimus per ignem & aquam, & eduxisti nos in refrigerium.

Ad id remedium est probatiæ tentationis, gaudium videlicet spirituale, iuxta illud *D. iacobi cap. 1.* Omne gaudium existimate fratres mei, cum in tentationes varias incideritis, *id est* nolite fratres mei contristari in vestris tentationibus: nam eo ipso exhilarabitis tentatorem vestrum, & audaciorum eum facietis contra vos, ac spem ei maiorem addetis vestri casus futuri; sed è contra eritimini omni gaudio gaudere [puta, pleno & perfecto] ut inde vester inimicus magis capiat tristitiam, & timidus reddatur, ac de sua ex vobis repertanda desperet victoriâ. Huius autem gaudij rationes sunt septem, ipsi videlicet septem fructus, quos tentatio

tatio v
est, qu
electi
ctiones
tentati
nisi qu
& alte
Ante
quod p
ros ill
alteros
tatio
ac ma
mali
innote
amor
xta ill
vester,
Et Te
rat u
am D
tanqu
bus v
purum
am m
sicut
& in
è con
transi
impro
malec
statim
& me

tatio viris asser spiritualibus. *Immo* igitur fructus est, quod videlicet interuenientibus temptationibus, electi à reprobis per sua placita, seu per suas electiones dignoscuntur ac secernuntur: tempore enim temptationis quid aliud electi & reprobi operantur, nisi quod alteri eorum eligunt bonum ac vitam, & alteri malum ac mortem, iuxta illud *Ecel. 9.* Ante hominem vita & mors, bonum & malum, quod placuerit ei dabitur illi. *Et consequenter*, alteros illorum facit DEUS suos electos, & reprobos alteros. Quamobrem verum est illud, quod tentatio non improbat, sed qualis est quisque probat ac manifestat: in tentatione enim, sicut cuiuslibet mali hominis panditur iniquitas, ac immortificati innotescit vitium? ita boni ac probi viri, palam fit amor erga DEUM, & patientia illius clarescit, iuxta illud *Deut. 13.* Tentat vos Dominus DEUS vester, ut palam fiat, utrum diligatis eum, an non. Et *Job. 12.* Quia acceptus eras DEO, necesse erat ut tentatio probaret te. Et *Sap. 3.* Quoniam DEUS tentavit eos, & inuenit eos dignos se: tanquam aurum in fornace probauit illos. Ex quibus verbis dicendum est, quod quomodo aurum purum ab impuro probatur & secernitur; illo etiam modo Vir probus ab improbo dignoscitur: nam sicut impurum ac mixtum aurum, percussum sonat, & in igne positum fumat, evaporatur & minoratur: è contra verò aurum purum non sonat, & per ignem transiens, à iusto pondere non deuiat; ita quoque improbus ac irreligiosus homo, dum temptationis maleo percutitur, ac aduersitatis igne examinatur, statim edit sonitum impatientiz & murmurationis, & mox per iniustitiam ac desperationem minoratur:

sed Vir iustus versâ vice, in quavis tentatione positus, idem semper manet ac perseverat, imò per patientiam melioratur, quæ proprius, effectus probatius tentationis est. *Vnde* S. Iacobus cum dixisset *cap. 1.* Omne gaudium existimate fratres mei, cum intentiones varias incideritis. *Subiungit:* Scientes quod probatio fidei vestræ patientiam operatur. *2^{du}* fructus tentationis est, ipsa videlicet purgatio iustorum, de qua illud extat *Iohannis 15.* Ego sum vitis vera, & Pater meus agricola est: omnem palmitem in me non ferentem fructum, tollit eum; & omnem qui fert fructum purgabit eum [*xpote* per multas tentationes] ut fructum plus afferat. Et illud *Luc 3.* Cuius ventilabrum in manu eius, & purgabit aream, & congregabit triticum in horreum suum, paleas autem comburet igni inextinguibili. Ad quem quæso finem. Christus Dominus in manu sua ventilabrum habere dicitur, quo nimirum coloni frumenta post trituram sursum eiaculantur, ut ea ventorum flatu à paleis repurgata accipiant & seruent? nisi in signum, quod ad instar Coloni electos suos, tantquam grana frumenti contra venti impetum, & tentationum variarum, iactitare decreuerit, ut hoc modo expurgatos à paleis plurium vitiorum ac imperfectionum, tempore suo congreget ac reportet in cæleste horreum. Huiusmodi frumentum purgatum fuit S. Ignatius Episcopus Antiochenis, qui cum iam damnatus esset ad bestias, & rugientes audiret leones, ardore patiendi dixit: Frumentum Christi sum, dentibus bestiarum molar, ut panis mundus inveniar similiter & S. P. Franciscus, de quo Ecclesia sic in eius Officio: *Grana purum,*
excusi

excussa palea, summi regis intrat in horrea. Vnde & S. Chrysost. Ne existemus esse signum, quod nos dereliquerit & despiciat Dominus, si tentationes nobis inferantur; sed hoc maximum fit nobis indicium, quod nostri curam gerit, quia peccata expurgat, & luctam ac exercendi matetiam nobis proponit.

3us fructus est, quia in tentatione mens nostra sic sensim illuminatur ac eruditur, ut tandem perfecta sui gaudeat cognitione. Vnde *Ecl. 34.* Qui non est tentatus, quid scit? Vir in multis expertus cogitabit multa; & qui multa didicit enarrabit intellectum. Et S. Aug. in *Psal. 61.* Tantum admittitur diabolus tentare, quantum tibi prodest ut exercearis, ut proberis; ut qui te nesciebas, à te ipso inveniaris. 4us est, quia per tentationem præservamur ab omni superbia, & conservamur in omni humilitate; quod patet ex dictis D. Pauli *2. Cor. 12.* Ne magnitudo revelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ Angelus satanæ qui me colaphizet. 5us est, quia per tentationes [occasionaliter puta] promouemur in virtutibus, ut patet *1. Cor. 10.* Fidelis DEUS est, qui non patietur vos tentari, supra id quod potestis, sed faciet etiam cum tentatione prouentum. Vnde in vitis Patrum legitur de quodam discipulo, qui dum a spiritu fornicationis tentaretur, adiit Patrem suum spiritualem, ut reuelaret ei hanc suam grauem tentationem; quâ cognitâ senex admonuit iuvenem; dicens: vis rogo Dominum, ut hanc à te alienet molestiam? respondit; video Abba, quia si laboro tamen ex pondere laboris huius considero fructificare me: sed hoc rogo DEUM,

ut det mihi tolerantiam, per quam sustineam, ac
semper vincam tentationem. Cui Pater: Nunc co-
gnovi, quia in magno profectu es fili, & supergre-
deris me. *6^{tos}* fructus est, erectio spei & affe-
ctionis nostræ in DEUM. nam dum stimulamur
varijs tentationibus, vult nos Dominus clementissi-
mus totaliter de proprijs diffidere Viribus, ac per
viam fidem, & spem sursum erectam, & humilem
feruentemq; orationem ad suum contugere auxi-
um. Sic faciebat David cum diceret *Ps. 24.* O-
culi mei semper ad Dominum, quoniam ipse e-
vellet de laqueo pedes meos. *Vnde D. Bonau. 3° mul. par. 3. cap. 17.* Pernittis nos bone IESU
tentationibus stimulari, ut ad te recurramus: Om-
nem viam & modum quo possis nos ad trahere
exerces, quia tecum nos cupis habere. *7^{mm}* est,
quia tentatio superata, magna præmia victoribus
operatur. Vnde Iacob. *cap. 1.* Beatus vir, qui
suffert tentationem: quoniam cum probatus fuerit,
accipiet coronam vitæ, quam repromisit DEUS di-
ligentibus se. Et *cap. 1.* Qui vicerit [suas
videlicet tentationes] faciam illum columnam in
templo DEI mei. Et *2. Tim. 2.* Non coronabi-
tur, nisi qui legitime certauerit. Et *3. Aug. sup. Psal. 60.* Vita nostra in hac peregrinatione non
potest esse sine tentatione: quia profectus noster
per tentationem nostram fit: nec potest coronari, nisi
innoscit, nisi tentatus: nec potest certare, nisi
vicerit, nec potest vincere nisi certauerit: nec po-
test certare, nisi inimicum & tentationes habuerit.
Et *3. Bern.* Molesta est lucta, sed fructuosa, quia
si habet pænam, habebit & coronam: non no-
cet sensus, ubi non est consensus: imò quod resis-
tentem fatigat, vincentem coronat. ARTI.

De
PRIm
g^a
affectis
reino
exterior
num tr
di anir
Quoni
in tenn
per pro
gestion
pulam
amor
volunt
conrem
altera
sio ten
rior.
& quæ
natione
ac ranc
confider
rectione
2da
est, ipsi
se, præp
ab eis
Eccl. 2.
iustitia
ratione

ARTICVLVS II.

De remedijs inductivæ tentationis.

Primum remedium inductivæ tentationis est fuga ipsius tentationis occasionum. Est autem, ascetis duplex occasio talis, proxima nimirum & remota. *Proxima* item occasio tentationis, aut est exterior aut interior. *Exterior* est quodlibet bonum transitorium, seu quodvis obiectum huius mundi animabus incautis gratum. Vnde *Sap. 14.* Quoniam creaturæ DEI, in odium factæ sunt, & in tentationem animæ hominum. [factæ scilicet, per propriam illorum concupiscentiam, & per suggestionem ac deceptionem diabolicam] & in musculam pedibus insipientium. *Interior* est ipse sui amor immoderatus, proprium iudicium, & propria voluntas; harum occasionum altera fugitur per contemptum mundi, & omnium quæ in eo sunt; altera per abnegationem sui. *Remota* etiam occasio tentationis, est itidem aliâ Interior, aliâ Exterior. *Exterior*, est quodlibet officium religionis, & quævis fraterna familiaritas singularis, peregrinationes quoq; , & cum secularibus conversationes, ac tandem infirmitates corporales. *Interior* est, consideratio alienorum defectuum in ordine ad correctionem proximi ex zelo aliquo proveniens.

Idem remedium contra inductivas tentationes est, ipsum videlicet illas prævenire nostrum, & *vispo-*te, præparatione ac præmunitione nostri, antequam ab eis præveniamur & oppugnemur. iuxta illud *Ecc. 2.* Fili accedens ad servitutem DEI, sta in iustitia & timore, & præpara animam tuam ad tentationem. Multiplicet autem modo nos præparare

opor-

oportet ad tentationem. *1mo* per pręscientiam, ac pręcognitionem necessitatis & plurium eius utilitatum, ac per pręvisionem illius iaculorum. Minus enim [*art. 8. Greg.*] iacula feriunt, quę pręvidentur. Et *S. Chrysost.* Magna *inquit* Virtus boni est cognoscere malos, & firma tutela salutis, scire quod fugias. *2do* per quotidianas Dominicę passionis & quatuor nouissimorum meditationes: & per exercitium cuiuscunq; bonę actionis, quo tolluntur studiā vana ac inutilia, & ipsum superatur otium, quod est ostium quarumvis seductionum. Hęc enim omnia illa DEI armatura sunt, quam assumere nos vult Apostolus contra hostes nostros spirituales *1° Cor. 6.* dicens: Accipite armaturam DEI, ut possitis resistere in die malo, & in omnibus perfecti stare. *3^{io}* Optime nos pręparamus antecedenter contra tentationem, dum vigilamus & oramus, ut non inducamur, aut interemus in tentationem, iuxta quod conimonemur *Matth 26.* Vigilate, & orate, ut non intretis in tentationem. *Nota autem*, quod sicut aliud est intrare in fornacem igne succensam, & aliud accedere ad illam: nam intrans comburitur ibi, & nonnisi appropinquans calefit; ita aliud est intrare in tentationem, & aliud tentari: ille autem in tentationem intrare dicitur, qui per assensum peccato igne concupiscentię suę vr̃itur & comburitur; & ille nonnisi simpliciter tentatur, qui suggestioni ad hoc exponitur, vt per detestationem iniquitatis, ac mentis in DEUM eleuationem, affectu amoris diuini magis ac magis incaleat. *Nota deinde*, quod tunc vigilare dicimur, quando persepe coram DEO renouamus nostrum æternum, serium, ac resolutum

pro-

propos
fortissi
busvis
propol
ero in
quitat
tentati
Et in
ac infu
tasti in
bellę p
militat
quam
rium n
protect
nostrum
aliquan
tu faci
quam
dormio
novi ve
renunti
neq; al
superas
tra te
benę co
nostra,
virium,
mus ar
noster h
contra
dulenter
neret &

propositum studiosissime videlicet, efficacissime, ac fortissime resistendi cum auxilio ejus celesti, quibusvis inimici nostri suggestionibus. Hujusmodi propositum fuit David, cum diceret *Psal. 1.8.* Et ero immaculatus cum eo, & observabo me ab iniquitate mea. *Et infra.* Quoniam in te eripiar à tentatione, & in DEO meo transgrediar murum. *Et infra.* Et præcinxisti me virtute (*id est* forti ac insuperabili proposito) ad bellum; & supplantasti insurgentes in me subrus me. 410. Perbellè præparamus nos ad tentationem per humilitatem, quæ provenit ex cognitione nostri, per quam fit, quod diffidentes de sufficientiâ virium nostrarum, præmuniti confidentiâ in solâ protectione divina, intrepide expectamus hostem nostrum. Sic præmunitus fuit s. *Macarius*, cui aliquando diabolus dixit: Machari; omnia quæ tu facis, ego melius facio: tu jeunas, & ego nunquam comedo atq; bibo: tu vigilas, ego nunquam dormio: tu castitatem colis, ego nullum actum novi venereum: tu huic sæculo ac bonis ejus abrenuntiasti, & ego nihil possideo in hoc mundo, neq; aliquid possidere cupio. Unum est quo me superas, nempe humilitas tua, propter quam contra te prævalere nequeo. 510. Præparamus nos benè contra tentationem inductionis: si membra nostra, tam videlicet exteriorum quàm interiorum virium, per studium asceticæ mortificationis facimus arma justitiæ: quæ alias diabolus, inermis noster hostis instrumenta iniquitatis, seu arma sua contra nos vertens, à nobis habere cupit, ac fraudulenter sibi impetrare pollicetur; ut nos illis vulneret & occidat. Hanc diaboli astutiam & indigen-

410 . . . **ARTICULVS II.**

digentiam advertens D. Bonav. pramonere nos voluit, dicens *libr. 2. de prof. regi. cap. 2.* Cum immitit nobis diabolus cogitationes perversas & suadet vt malum faciamus vel loquamur; nonne quasi aperte videtur homini dicere? inermis sum, ego contra te, non habeo unde te ledere possum, nisi tu præstes mihi arma tua, vt te vulnerem & occidam. Præsta mihi ergo cor tuum ad prava affectiones, vel cogitationes malas; linguam ad loquendum iniqua; & manus & alia membra ad actiones & opera prava, quibus letale vulnus in anima accipias, & gratiam Domini DEI tui perdas, & gloriæ celestis merito spoliavis. Unde S. Apostolus *Rom. 6.* Non exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato, sed exhibete vos DEO, tanquam ex mortuis viventes, & membra vestra arma iustitiæ.

Primum remedium tentationum inductivarum, est resistentia ipsi initio suggestionis, iuxta illud *Pet. 5.* Cui resiste fortes in fide. Et *Iacob. 4.* Resiste autem diabolo, & fugiet à vobis. Est vero hoc loco initium suggestionis, illud instans temporis, in quo à ratione superiori huiusmodi suggestio seu impulsus diaboli internus, legi Divinæ contrarius esse plene dignoscitur & apprehenditur. *Præsens autem* resistentia tentationi, vel est naturalis, vel supernaturalis. Naturalis illa est, quâ quis resistit peccato, nè incurrat per illius actum aliquod malum temporale, aut nè priveretur aliquo bono commutabili. Supernaturalis resistentia illa est, quâ quis ex motu charitatis dissentit supra omnia diaboli ad peccandum persuasioni ac inductioni propter DEUM. Sed hac resistentia

tia ju
nam di
peccan
ex inin
co & j
dum co
quem
heri vi
cognos
confusi
est ipsi
victori
tam vi
citame
quâ ab
gnam
jaculan
stati
victori
diant
jaculan
psun
tentat
in hu
solet
negati
actus
levato
primi
est.
quæ f
quam
repor

tia iustorum, alias diaboli victoria dici solet: nam diabolus ipso actu stimulando aliquem ad peccandum, nihil aliud intendit, nisi ut illum, vel ex inimico DEI majorem inimicum, vel ex amico & iusto, injustum ac peccatorem efformet; quidum contrarium per tentati resistantiam, aut per quemcumq; ejus alium charitatis elicitum actum fieri videt, eo ipso victum se esse reputat ac recognoscit: conversio enim hominis, est diaboli confusio; & iusti major profectus in charitate, est ipsius calus ac letale vulnus. Præsens autem victoria, vel est defensiva vel fugativa. *Defensiva* victoriam de diabolo reportamus, quando incitamentorum ejus impetum ac vim reprimimus, quā ab eo obſidemur, circumcingimur ac oppugnamur, *Spore* actibus charitatis DEI contra eum jaculando, quamvis hoc ipso ab ejus obſessione statim non solvamur. *Fugativa* verò de diabolo victoria tunc habetur, quando virtute divina mediantibus nostris actibus charitatis adversus eum jaculatis, vim ejus non solum reprimimus, sed ipsum etiam fugamus; ab obſessione nimirum ejus tentationis statim nos feliciter liberando. Porro in hujusmodi resistantia supernaturali aliquando solet se habere voluntas nostra positive, aliquando negative. *Positive* se habet voluntas, quando per actus virtutum aut charitatis ipsius in DEUM elevatos, impulsus diabolicos sive totummodo reprimunt, sive etiam & simul fugat, ut jam dictum est. *Nova* autem majorem illam esse victoriam, quæ feliciter per actus charitatis elicitos habetur, quam illam, quæ per alios actus, aliarum virtutum reportatur: similiter etiam majorem illam esse existima

xistima victoriam, quæ per actus intensiores, quàm quæ per remissiores obtinetur. *Negativè* verò habet se voluntas, quando tentationi se impugnant, actualiter nec consentit, nec dissentit, sed solummodo durante illa, convertit se ad alias occupationes, donec impulsus ejus cessent, ac suggestionis memoria de mente excidat. Differt autem voluntas negativa in hoc à permissiva: quia *Voluntas permissiva* vel alias tacita ac interpretativa, advertenter connivet ac favet suggestioni aut delectationi suo affectu, cui alias actu ipso resistere debet & potest, modo velit. *Voluntas vero negativa*, detestatur desiderium pravum seu voluptatem inordinatam in affectu, licet non in actu. Vel quia voluntas *permissiva* tacito consensu habet se contra peccatum. Hujus tamen voluntatis negativæ usum habere non licet, tentatione durante, præsertim intensâ, propter aliquod periculum ruendi in consensum tacitum, nisi adsit justa aliqua causa: qualis est *prima* major videlicet commoditas reprimendi, ac fugandi tentationem: nam sicut equus harens in palude seu loco cænofo, & violentè ac impetuose illinc se liberare contendens; magis ac magis ibi infigitur: ita studiosus vitæ spiritualis, dum aliquando apprehensam tentationem violentè, turbulenter, impetuose & indiscrete ex inaginatione aut sensualitate eijcere conatur, non raro, magis ac magis illam se sibi imprimi experitur: & sicut viator, canes contra se à longe latrantes minime vereri solet, attamen appropinquantes sibi ac se mordere enitentes, diligenter Virga abigit; sic homo disciplinæ spirituali addictus, tentationem præsertim leviter adver-

sum

sum se
eludar
tere es
sus, ob
ipso ac
ada c
spectu
cui ex
one au
test pr
necessa
tra me

414
nz &
diuini
quia
capo
dencia
letali
eius a
rium
do illu
in me
niam
& ego
ne, er
Inuoc
norific
stianus
ster fi
tamen
recipit
stro se

sum se insurgentem, sufficit si negativa voluntate eludat, solo affectu spernens, & quasi non advertere eam se simulans, nisi adsit periculum consensus, ob ingravescentem eius impulum, tunc alias ipso actu positivo illam detestari necesse habet. *2da* causa, ob quam licet se habere negative respectu tentationis, est necessitas ac pietas. *Pr.* si cui ex officio incumbat disputare, aut in confessione audire de rebus venereis, & commodè non potest propter attentionem quam tunc illi adhibere necesse est, aliquando actu positivo insurgere contra morus carnales.

Primum remedium tentationis præsertim importunæ & continuæ, ac nimis molestæ est imploratio divini auxilij, per ferventes orationes iaculatorias: quia [sicut ait D. Bonau. *lib. 2. de prof. relig. cap. 6.* nec nostris meritis, nec viribus, nec prudentia possumus de tot hostibus triumphare, vel sine letali vulnere transire, nisi protecti manu DEI, & eius adiutorio confortati. Quod quidem adiutorium suum, promisit se nobis DEUS daturum modo illud imploremus, sicut patet *Psal. 9.* Quoniam in me speravit, liberabo eum: protegam eum, quoniam cognovit nomen meum. Clamabit ad me, & ego exaudiam eum: cum ipso sum in tribulatione, eripiam eum, & glorificabo eum. Et *Psal. 49.* Inuoca me in die tribulationis, eruam te, & honorificabis me. Vnde quæ ait S. *Ethrem:* Christianus inter diuersas tribulationes & tentationes sicut sicut incus, quæ licet semper verberatur, non tamen dat tergum, neq; concavitaris formam in se recipit, sed eadem manet. Pro munitione ac castro semper Christum Dominum habeat, ad eumq;
 Ecce belli

belli tempore confugiat, dicatq;: Esto mihi in DEUM protectorem, & in locum refugij, ut saluum me facias.

Sum remedium contra huiusmodi molestissimas tentationes, actualiter nos suis sollicitationibus infestantes ac obsidentes, est recursus ad rationes defensivas nostri, & fugativas diabolicæ calliditatis, siue nimirum per propriam, siue per alienam excogitatas industriam. quibus quidem rationibus non diabolo respondendum est, aut cum illo disputandum; sed nonnisi propriæ rationi, ac nostris dubijs & perplexitatibus, satisfaciendum: talis enim disputatio aut responsio, summo opere nobis à Sanctis Patribus prohibetur, tanquam propinquissima occasio confutationis ac deceptionis nostræ, per hostis nostri astuta, dolosa, ac fraudulenta argumenta; quæ alias inexpertis & incautis nobis, potius ab Angelo lucis, quàm ab Angelo Satanæ provenire viderentur. *Vel quod*, recursus ad præsentiam divinam contuendam, ad considerationes passionis Dominicæ mortis nostræ imminenti, iudicii diuini, pænarum inferni, gloriæ cælestis, &c: *non* ad aliquam mortificationem intentam; modo illa non exerceatur in partibus corporis secretioribus, propter probatissimas rationes silentio inuolendas. *Vel etiam* recursus ad aliqua verba Sacræ Scripturæ tempore tentationis pronuntianda & meditanda; ut est illud apud D. Iacob. c. 1. Beatus Vir qui suffert tentationem, quantum cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ &c. *Vel deinde* recursus ad spirituale Magistrum, pro capiendo ab eo consilio contra diaboli aiturias, seu ad detegendum ei suggestionem diabolicam fraudulen-

tam

tam: lum fu tum p tatione nisi ali tute p machin trumq; qua fat recursu tantis Vade f retur d & serue suader. cap. 6. immun Vel inf tam an ex mu ligiofa. tium t Superio scerum turbati hoc mo terfugi versioi dem al am ape In si pugnan rose pu

ram: propter quod probatissimum est, mox diabolum fugam arrepturum, ubi suum dolum virulentum propalatum esse conspexerit. Verum ipsæ tentationes, nemini præterea, alteri reuelandæ sunt, nisi alias urgente graui necessitate, viro alicui virtute probato, & experienciâ occurrendi diabolicis machinationibus insignito: nè videlicet inter vtrumq; inexpertum mutui scandali ac erroris aliqua satis luctuosa confurgat occasio. *Vel tandem* recursus ad increpationem diaboli actualiter tentantis exemplo Christi Domini dicentis *Matth. 4.* Vade satana. Idipsum faciebat David cum tentaretur dicens: *Ioh. 118.* Declinate à me maligni, & seruator mandata DEI mei. Et *Thomas à Kempis* suadet sic increpare illum *lib. 1. de imit. ch. 111. cap. 6.* vade imunde spiritus, erubescere miser: Valde immundus es tu, qui talia infers auribus meis &c. *Vel insuper* recursus ad capiendam aliquam honestam animi recreationem, ac spiritus exhilarationem, ex mutua nimirum cum fratribus colloquutione religiosa. Verum recursus, præsertim vero incipientium tempore tentationis, *videtur* humanæ seu à Superiore prouenientis ad iocum seu risum indiscerum; ut sic per eum effugiatur pulsus internæ turbationis, non placet spiritualibus Magistris: quia hoc modo tentatio non superatur, sed solum subterfugitur; & ritus ille ac iocus in principio conuersionis præpediens mortificationem internam, tandem aliquando vertetur in impatientiam, & furiam apertam

In finem admonendi sunt incipientes, quod dum pugnant contra tentationes, sic hilariter ac genere pudent, quasi mox perpetuam pacem habi-

436 ART. II. De remediis: inde: tenti

turi: quia sæpe hoc ipsum generosis animis DEUS largiri solet. Verum post obtentam victoriam, gerant se deinde caute, quasi mox pugnaturi, cogitantes dulcius sibi esse vincere tentationem, quam fœdari delectatione peccati: comparatione enim maioris ac infinibilis dulcedinis victoriam subsequenti, cum minori ac momentanea dulcedine peccati; non autem difficultatis pugnae cum incertitudine victoriæ, animus ad foriter ac perseveranter contra hostes spirituales pugnandum, optime præparatur, roboratur, & concitatur.

FINIS.

A. M. D. G. Bq; Imm: Conc: & Seraphici
Patris Nostri Honorem.

FR

Prim

Sec

258. 2.
me noc
effectiva
15. Cor
adde o
42. 21.
laborati
Hx Hx
dilecta,
ergo. 1
Internat
2. catan
170. 3
8. spirit
dum. 1
humilie
hac. 20
pter. p
214. 3
sanctas.
31. Ad
prodeff
quemad
227. 9.
233. 3
241. 1
rum. 2
conniue

ERRATA SIC CORRIGE.

*Primus Numerus denotat Paginam,
Secundus versum & errorem,*

258. 24. Te innocentem *adde* patientissimum,
me nocentem impatientissimum, agnosco 1. 22.
effectivam affectivam. 12. 9. aliqua aliqua. 15.
25. Corporis *adde* poris. 24. 17. Mater piissima
adde oro 28 18. atanz satanz. 32. 33. 1. nos.
42. 21. exanimans examinans. 43. 15. laborati.
laboratis. 49. 4. xternitate. xternitatis. 83. 18.
Hæc Hæc. 92. 21. gloriosior. gloriosior. 96. 9.
dilecta, delicta 97. 22. adhuc, ante. 120 4. ego,
ergo. 135 18. Vnicuiusq; Vnicuiusq; 141. 2.
Interna. *adde* si interna. 141. 17. hoc. hoc. 147.
2. tantam tantam. 152 2. nam ita. nam non ita.
170. 30. est. sunt. 180. acuto. *adde* telo. 184.
8. spiritu. spiritus 191. 16. tenendum, tenen-
dum. 193. 25. Mentis, mentio. 196. 2. humiles,
humilies. 203. 26. non, nunc 204. 7. Hanc.
hæc. 205. 19. Spiritu Spiritus. 209. 29. pro-
pter. præter. 209. 29. comunibus. comunibus.
214. 31. impetum. impetu. 216. 5. & sanctos.
sanctas. 216. 8. magnitudine. magnitudine. 218.
31. Adore. Adoro. 219. 26. Ergo ego. 220. 5.
prodesse. prodesse. 220. 14. Quoadmodum.
quemadmodum. 224. 14. Custodi. custodi.
227. 9. elce. elce. 232. 22. de mandatis demandatis.
233. 33. Vnde. unde. 239 5. gratis. gratia.
241. 15. aid. ad. 244. 7. Superiourum. Superio-
rum. 249. 12. adus. actus. 253 9. coniuentia,
coniuentia. 253. 14. eis, esse. 253. 15. educui.

tur. educitur. 253. 22. quod. quot. 253. 32. qui
 mea quā me. 254. 15. libidinis. libidinis. 255
 20. patibulo. patibulo. 259. 11. si. sic. 263. 26.
 nisi vulneribus. nisi in vulneribus. 266. 10. suo-
 rum. suarum. 269. 22. minima. minimē. 276.
 20. o. 10. 277. 9. a imo. animo. 277. 25. man-
 dat. mandata. 292. 31. prænari. prænari. 295.
 3. tentationum tentationum. 296. 31. infinite.
 infinite. 298. 21. iuxta. iuxta. 304. 24. vnde.
 vnde. 355. 10. gratia gratiam. 308. 22. inobe-
 dienti. obediēti. 315. 17. illud. illud. 327. 11.
 ampliori. ampliori. 330. 7. secundum. secundum.
 330. 17. sensualitate. sensualitate. 340. 24. æter-
 num. æternum. 354. 12. appetitor appetitor. 367.
 16. quoq; quoquo. 37. 20. vllēt. vllēt. 377. 4.
 debitis. deditis. 377. 14. exteriorioribus exterior-
 ribus. 388. 6. illaqueauerit. illaqueauerit. 395.
 26. opprimuntur. opprimuntur. 412. 14. exemplos.
 exemplos. 412. 19. Superioris. Superioribus. 413.
 1. affer. affer. 425. 22. virtubus. virtutibus. 425.
 33. rogo. roga.

Peccata ad Spiritu Sanctu.

Desperatio

Insuperatio

Menti Obstinatio

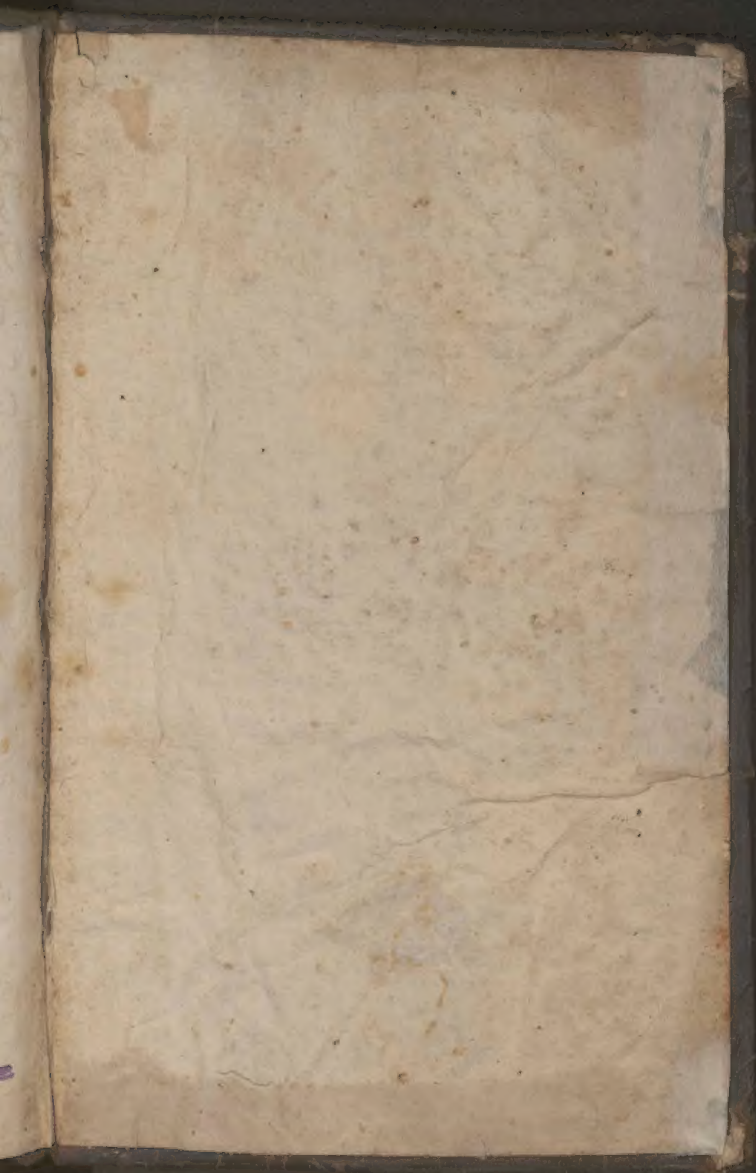
Finalis impenitentia.

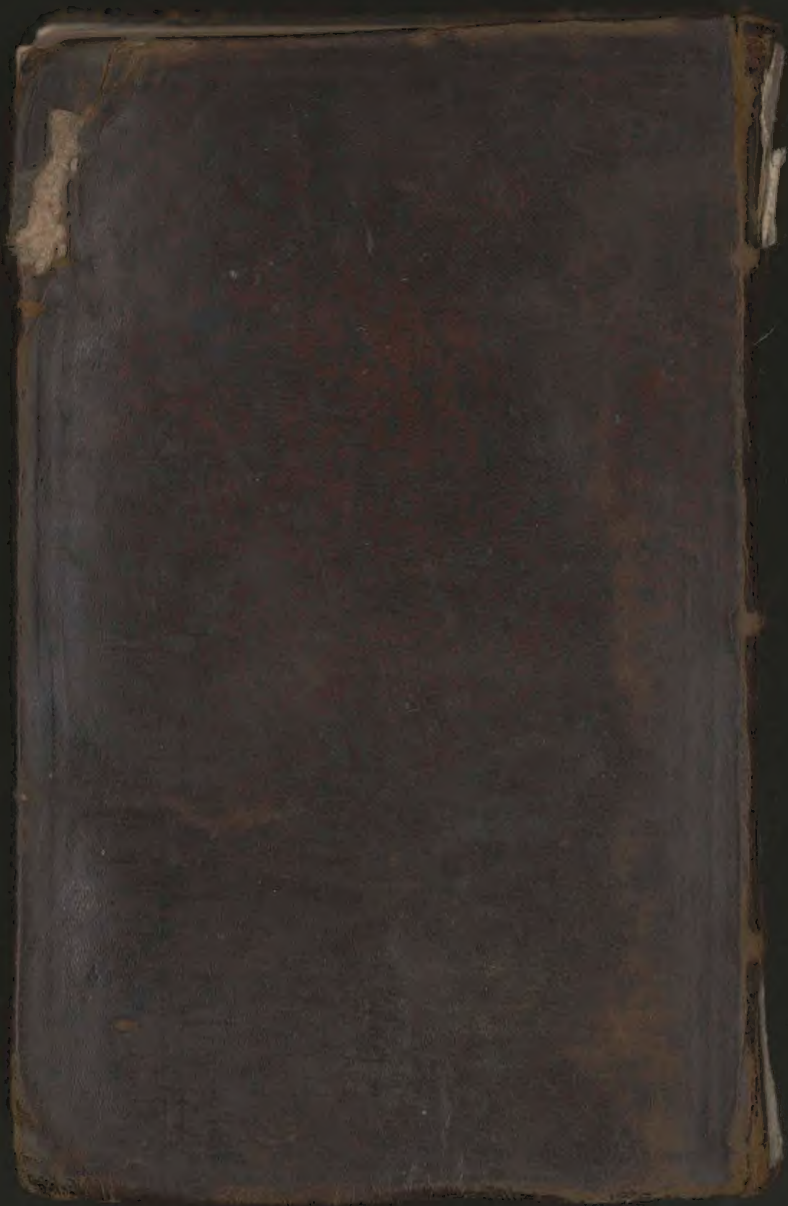
Inpugnatio agnita veritatis.

Concordia fraternel charitatis

1826
1827
1828
1829
1830
1831
1832
1833
1834
1835
1836
1837
1838
1839
1840
1841
1842
1843
1844
1845
1846
1847
1848
1849
1850
1851
1852
1853
1854
1855
1856
1857
1858
1859
1860
1861
1862
1863
1864
1865
1866
1867
1868
1869
1870
1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900

1826
1827
1828
1829
1830
1831
1832
1833
1834
1835
1836
1837
1838
1839
1840
1841
1842
1843
1844
1845
1846
1847
1848
1849
1850
1851
1852
1853
1854
1855
1856
1857
1858
1859
1860
1861
1862
1863
1864
1865
1866
1867
1868
1869
1870
1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900

1826
1827
1828
1829
1830
1831
1832
1833
1834
1835
1836
1837
1838
1839
1840
1841
1842
1843
1844
1845
1846
1847
1848
1849
1850
1851
1852
1853
1854
1855
1856
1857
1858
1859
1860
1861
1862
1863
1864
1865
1866
1867
1868
1869
1870
1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900